

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego 2021

Report on the socio-economic situation
of Zachodniopomorskie Voivodship 2021

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego 2021

Report on the socio-economic situation
of Zachodniopomorskie Voivodship 2021

Urząd Statystyczny w Szczecinie Statistical Office in Szczecin

Szczecin 2021

Opracowanie merytoryczne:

Content-related works:

Urząd Statystyczny w Szczecinie
Statistical Office in Szczecin

Zespół autorski:

Editorial work:

Urząd Statystyczny w Szczecinie, Zachodniopomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Kierujący:

Supervisor:

Magdalena Wegner

Prace redakcyjne:

Editorial work:

Zachodniopomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Skład i opracowanie graficzne:

Typesetting and graphics:

Żaklina Chudzińska, Jerzy Rożek

ISSN 2084-705X

Publikacja dostępna na:
Publication available on:

<http://szczecin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.
When publishing the Statistics Poland data – please indicate the source.

ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH, 00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Szczecinie przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji pt. Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego 2021. W Raporcie przedstawiono obszerny zestaw informacji z zakresu ochrony środowiska, kapitału ludzkiego, jakości życia, przedsiębiorczości, zmian w przemyśle, budownictwie, rolnictwie, handlu, nakładach inwestycyjnych, wynikach finansowych przedsiębiorstw, a także gospodarce morskiej.

Wybrane informacje przedstawione są na tle kraju, w odniesieniu do innych województw, a także w ujęciu retrospektywnym. Publikacja oprócz tablic statystycznych i opisu analitycznego zawiera również graficzną formę prezentacji danych, co obrazuje ich zmienność przestrzenną i czasową. Wyrażamy nadzieję, że Raport będzie cennym źródłem wiedzy o naszym województwie oraz pozwoli na sprawną ocenę jego sytuacji społecznej i gospodarczej.

Zapraszamy również do kontaktów z Zachodniopomorskim Ośrodkiem Badań Regionalnych, do którego zadań należy zapewnienie wszystkim zainteresowanym dostępu do danych statystycznych charakteryzujących obszar naszego województwa.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Magdalena Wegner

Szczecin, sierpień 2021 r.

Foreword

The Statistical Office in Szczecin presents next edition of the Report on the socio-economic situation of Zachodniopomorskie Voivodship 2021. The Report provides wide set of information on environment, human capital, quality of life, entrepreneurship, as well as changes in industry, construction, agriculture, trade, investment outlays, financial results of enterprises, and maritime economy.

The selected information is presented against the whole country, other voivodships and in retrospection. In addition to the statistical tables and analytical descriptions, the publication also contains a graphical form of data presentation showing it's spatial and temporal changes. We hope, that the Report will constitute a valuable source of knowledge about our voivodship and will enable an efficient assessment of its socio-economic situation.

We also invite to contact the West Pomeranian Centre For Regional Surveys, whose task is to provide all interested parties with access to the statistical data that characterize the area of our voivodship.

Director
of the Statistical Office in Szczecin

Magdalena Wegner

Szczecin, August 2021

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Foreword	4
Spis treści	5
Contents	5
Objaśnienia znaków umownych	7
Symbols	7
Objaśnienie skrótów.	7
Abbreviations	7
Synteza	9
Executive summary	12
Województwo na tle kraju.	15
Voivodship against the background of the country	15
Województwo na tle pozostałych województw	19
Voivodship against the background of other voivodships	19
Podział i powierzchnia województwa.	27
Division and area of the voivodship	27
Środowisko	29
Environment	29
4.1. Warunki meteorologiczne	29
4.1. Meteorological conditions	29
4.2. Powierzchnia ziemi	31
4.2. Ground surface	31
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	33
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	33
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	38
4.4. Pollution and protection of air	38
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	40
4.5. Nature protection. Forests	40
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	43
4.6. Industrial and municipal waste	43
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	47
4.7. Economic aspects of environmental protection	47
Spółczeństwo	49
Society	49
5.1. Kapitał ludzki	49
5.1. Human capital	49
5.2. Jakość życia	77
5.2. Quality of life	77

Gospodarka	107
Economy	107
6.1. Produkt krajowy brutto	107
6.1. Gross domestic product.	107
6.2. Koniunktura gospodarcza	111
6.2. Business tendency	111
6.3. Przedsiębiorczość.	113
6.3. Entrepreneurship	113
6.4. Produkcja i usługi	130
6.4. Production and services.	130
6.5. Gospodarka morska	159
6.5. Maritime economy	159
Finanse jednostek samorządu terytorialnego	175
Finances of local government units	175
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	175
7.1. Revenue of local government units	175
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	179
7.2. Expenditure of local government units	179
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	181
7.3. Result of budgets of local government units.	181
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.	183
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	183
Wybrane dane o województwie zachodniopomorskim	186
Selected data on Zachodniopomorskie Voivodship	186
Wybrane dane o Szczecinie	190
Selected data on Szczecin	190

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Znak *	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. data revised.
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Objaśnienie skrótów

Abbreviations

Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
mld	miliard billion
zł PLN	złoty złoty
szt. pcs	sztuka piece
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
l	litr litre
ha	hektar hectare

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m	metr metre
mb	metr bieżący linear metre
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic dekametre
szt.	sztuka piece
pkt	punkt
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE Classification
PKWU	Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług PRODCOM

Synteza

Środowisko

- W województwie, podobnie jak w całym kraju, zauważalne są zmiany klimatu. Średnie miesięczne temperatury powietrza w dwóch stacjach pomiarowych województwa zachodniopomorskiego odnotowane we wszystkich miesiącach, oprócz maja i lipca 2020 r. były wyższe, niż wartości za poprzedni okres pomiarowy w latach 2001–2010. Odnotowano spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich.
- Województwo zachodniopomorskie w dniu 1 stycznia 2019 r. zajmowało powierzchnię 2290,5 tys. ha. Największą część powierzchni województwa zajmowały użytki rolne (49,2%), a następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (37,1%) oraz grunty pod wodami powierzchniowymi (5,3%).
- W skali roku odnotowano spadek poboru wody o 19,3%. W 2019 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 958,6 hm³ wody, tj. o 19,6% mniej niż w poprzednim roku. Najwięcej wody zostało zużytej na potrzeby przemysłu (88,5% całkowitego zużycia). Liczba oczyszczalni ścieków pozostała w niezmienionej liczbie w porównaniu z poprzednim rokiem.
- W latach 2010–2019 zmniejszyła się emisja zarówno zanieczyszczeń pyłowych, jak i gazowych. Zwiększyła się jednak ilość wytworzonych odpadów w ciągu roku. Pod względem ilości wytworzonych odpadów województwo zachodniopomorskie plasowało się na 7. miejscu w kraju. Wzrasta jednak ilość odpadów selektywnie zebranych: w 2010 r. było to 8,0% odpadów komunalnych, a w 2019 r. – 26,5%.
- Znacząco zmniejszyła się wielkość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska: z 1043,0 mln zł w 2010 r. do 466,7 mln zł w 2019 r. Dominują nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Spółeczeństwo

- W dniu 31 grudnia 2020 r. ludność województwa zachodniopomorskiego liczyła 1688047 osób (nadal utrzymuje się tendencja spadkowa). Populacja województwa stanowi, tak jak w roku poprzednim, 4,4% ogółu ludności Polski, a w porównaniu z pozostałymi województwami zajmuje ono 11. pozycję. Struktura ludności według płci w województwie zachodniopomorskim od kilku lat nie ulega większym zmianom – współczynnik feminizacji nadal wynosi 106. Pogłębił się (i tak już ujemny) przyrost naturalny. Wskaźnik migracji zagranicznych przyjął wartość dodatnią, a saldo migracji na pobyt stały ogółem oraz saldo migracji wewnętrznych nadal przyjmują wartości ujemne.
- Społeczeństwo w województwie zachodniopomorskim starzeje się, o czym świadczy malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym. O postępującym procesie starzenia się społeczeństwa świadczy także wzrost wskaźnika starości demograficznej, który w końcu 2020 r. wyniósł 19,2% (w 2010 r. – 12,2%, w 2019 r. – 18,5%).
- W latach 2010–2019 zwiększyła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wzrosła również liczba osób z wykształceniem policealnym, średnim (o 2,0 p. proc.) oraz wyższym (o 6,1 p. proc.) – analogicznie zmalał udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 5,8 p. proc.) oraz z zasadniczym zawodowym (o 2,4 p. proc.). Od roku 2010 o 7 zmniejszyła się liczba uczelni, a o 48,4% zmniejszyła się liczba studentów.
- W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim zanotowano wzrost liczby pracujących, a jednocześnie wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia w odniesieniu do poprzedniego roku. Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2020 r. w relacji z analogicznym okresem 2019 r. zwiększył się o 1,0 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2010 r. był wyższy o 1,9 p. proc. W porównaniu do 2019 r. zmalała natomiast (o 2,3%) liczba osób biernych zawodowo. Wśród pracujących, przeważali pracownicy sektora handlowego, zwłaszcza w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja, stanowili oni 29,0% ogółu pracujących w województwie.

- Przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim od kilku lat wzrasta – wobec 2010 r. o 52,9%. Mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego nadal jednak otrzymywali niższe (o 7,9%) pensje od kwoty przeciętnie wypłacanej w kraju. Na tle innych województw, w których przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto nie osiągnęło pułapu średniej krajowej, zachodniopomorskie znalazło się na 5. miejscu. Największy wzrost płac w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (o 28,8%), a największy spadek – w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 7,7%).
- W ciągu ostatniego roku zwiększyła się liczba emerytów i rencistów. Wzrosła również przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto. Wysokość przeciętnej emerytury i renty z ZUS w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej, natomiast przeciętne świadczenie otrzymywane przez rolników indywidualnych było wyższe niż średnio w kraju.
- Od roku 2010 zmniejsza się liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej i jednocześnie zmniejsza się kwota udzielonych świadczeń.
- W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim stwierdzono spadek liczby przestępstw, większość z nich miała charakter kryminalny. Udział przestępstw stwierdzonych na terenie województwa stanowił 4,6% przestępstw krajowych. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych na obszarze województwa zachodniopomorskiego, uległ pogorszeniu w porównaniu z 2019 r. (o 8,3 p. proc.).

Gospodarka

- Od 2010 r. zwiększa się liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie. Podmioty najczęściej prowadziły swoją działalność w obszarze handlu; naprawy pojazdów samochodowych.
- Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2021 r. w województwie zachodniopomorskim były stosunkowo złe, a wpływ na tę sytuację miały niekorzystne zmiany gospodarcze wywołane przez pandemię wirusa SARS-CoV-2 (COVID-19). Najniższy wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w województwie zachodniopomorskim odnotowano w zakwaterowaniu i gastronomii, a najwyższy w informacji i komunikacji. Najczęściej wskazywanymi barierami w prowadzeniu działalności niezależnie od jej rodzaju była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.
- Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową B+R na przestrzeni lat 2010–2019 znacząco wzrosły – niemal trzykrotnie w porównaniu z rokiem 2010 oraz o 15,6% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy udział przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w przemyśle i usługach.
- W 2020 r. wyniki finansowe uzyskane przez przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie zachodniopomorskim były lepsze niż przed rokiem. Korzystniej kształtowały się również podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.
- W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej, o czym zadecydowała wyższa niż w 2018 r. produkcja roślinna i zwierzęca. W województwie zachodniopomorskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków. Odnotowano w skupie wzrost cen pszenicy, żywca wołowego oraz mleka. Spadek cen dotyczył natomiast żywca wieprzowego i drobiowego, żyta i ziemniaków.
- Odnotowano wzrost produkcji sprzedanej w województwie wobec roku poprzedniego, na co w dużej mierze złożył się wzrost w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja. Zarówno w województwie, jak i w kraju, zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w przemyśle. W województwie oraz w Polsce odnotowano natomiast wzrost wydajności pracy mierzony wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.
- W skali roku zmniejszyła się wartość produkcji sprzedanej budownictwa (o 8,3%) oraz przeciętne zatrudnienie w tej sekcji (o 2,0%). Również wydajność pracy w budownictwie zmniejszyła się o 6,4% w odniesieniu do roku poprzedniego.
- W budownictwie mieszkaniowym zaobserwowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania i pozwoleń na budowę lub dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym przy jednoczesnej zmniejszonej liczbie mieszkań, których budowę rozpoczęto. W skali roku zwiększyła się przeciętna powierzchnia 1 mieszkania oddanego do użytkowania. W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa największy udział stanowiły mieszkania zrealizowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem.

- Ogólna wartość sprzedaży detalicznej towarów w 2020 r. była niższa niż rok wcześniej, na co największy wpływ miało obniżenie sprzedaży w grupie paliwa stałe, ciekłe i gazowe. Również w przypadku sprzedaży hurtowej odnotowano spadek jej wartości w porównaniu z rokiem poprzednim.
- Od roku 2010 notowany jest ciągły wzrost mocy zainstalowanej i osiągalnej w elektrowniach oraz liczby odbiorców energii elektrycznej. Obniżeniu ulega natomiast wskaźnik zużycia energii elektrycznej w ciągu roku w przeliczeniu na kWh na 1 odbiorcę. Zarówno w skali kraju, jak i województwa w ciągu ostatniego roku zwiększył się udział wyprodukowanej energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii w energii elektrycznej ogółem.
- Morską flotą transportową polscy przewoźnicy przewieźli mniej ładunków niż w 2019 r. Przewozy ładunków polskiego handlu zagranicznego dokonane przez polskich przewoźników morskich były niższe w porównaniu z poprzednim rokiem. Zmniejszyły się również (w skali roku) przewozy pasażerów w komunikacji krajowej i międzynarodowej. W porównaniu z 2019 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego odnotowano spadek obrotów ładunkowych oraz ładunków tranzytowych.

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

- Dochody i wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego (JST) wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim, przy czym największy udział w obu kwotach miały budżety gmin bez miast na prawach powiatu. W 2019 r. zagregowany wynik finansowy budżetów JST był ujemny. Główny udział w tym wyniku miał wysoki deficyt budżetów miast na prawach powiatu.

Executive summary

Environment

- In the voivodship, as in the whole country, we can observe climate changes. The average monthly air temperatures recorded in each month of 2020, except May and July, at two measuring stations located in Zachodniopomorskie Voivodship, were higher than for the period 2001–2010. The annual amount of precipitation has been reduced in relation to the average values for previous multiannual periods.
- On 1 January 2019 Zachodniopomorskie Voivodship covered the area of 2290.5 thousand ha. The largest part of the voivodship area was covered by agricultural land (49.2%), and then the forest land as well as woody and bushy land (37.1%) and the land under surface waters (5.3%).
- Water consumption has decreased by 19.3% per year. In 2019, 958.6 hm³ of water was used for the national economy and population, i.e. 19.6% less than in the previous year. Most water was used for industry (88.5% of total consumption). The number of waste water treatment plants remained unchanged compared to the previous year.
- Emission of both particulate and gaseous pollutants decreased between 2010 and 2019. The number of waste generated has increased during the year. Taking into account the amount of waste produced, Zachodniopomorskie Voivodship was located on the 7th position in the country. However, the volume of waste collected selectively increases: in 2010, it was 8.0% of municipal waste and in 2019 – 26.5%.
- The volume of investments for sustainable environmental protection has decreased significantly: from PLN 1043.0 million in 2019 to PLN 466.7 million in 2018. Investments for climate and air protection, wastewater management and water protection dominate.

Society

- On 31 December 2020, population of Zachodniopomorskie Voivodship amounted to 1688047 (downward trend since 2010). As in the previous year, population of the voivodship represents 4.4% of the total population of Poland and, compared to other voivodships, was located on the 11th position. The population structure by sex in Zachodniopomorskie Voivodship has not been significantly changing for several years, with the feminisation factor still amounted to 106. Natural growth is still negative. The foreign migration rate was positive and the total balance of migration for permanent residence as well as the balance of internal migration continued to be negative.
- Population of Zachodniopomorskie Voivodship is ageing, it is noticed by the decreasing number of pre-productive and productive age people and the growing number of people in post-productive age. The increasing ageing population is also evidenced by growth of the demographic ageing rate, which amounted to 19.2% in 2020 (in 2010 – 12.2%, in 2019 – 18.5%).
- The number of pre-school children increased in the years 2010–2019. We can also notice an increase in the number of people with post-secondary education and secondary education (by 2.0 p.p.) as well as higher education (by 6.1 p.p.) – and the decrease in the share of those with lower secondary, primary and lower secondary education (by 5.8 p.p.) as well as basic vocational education (by 2.4 p.p.). Since 2010, the number of universities has decreased by 7, and the number of students is lower by 48.4%.
- Compared to the previous year, in 2020 we notice an increase in the average employment as well as in the number of registered unemployed persons and in the unemployment rate. The economic activity rate in the voivodship was higher in the fourth quarter of 2020 than in the analogous period of 2019 (by 1.0 p.p.), and by 1.9 p.p. than in 2010. The number of economically inactive people decreased by 2.3% in comparison to 2019. Employees of Zachodniopomorskie Voivodship were mainly employed in the trade sector, especially in trade; repair of motor vehicles, transport and storage, accommodation and catering, as well as information and communication, they amounted to 29.0% of total employment in the voivodship.
- The average gross wages and salary in Zachodniopomorskie Voivodship increased by 52.9% in comparison to 2010. However, the inhabitants of the voivodship still received lower salaries (by 7.9%) than the amount paid on average in the country. Compared to other voivodships, where the average gross monthly wages and salary did not reach the national average, the Zachodniopomorskie was on the 5th place. Compared to the previous

year, the largest increase in wages and salaries was recorded in mining and quarrying (by 28.8%), and the largest decrease - in agriculture, forestry, hunting and fishing (by 7.7%).

- In the last year, the number of pensioners has increased. The average monthly gross pension has also increased. The average pension from Social Insurance Institution (ZUS) in the voivodship was below the national average, while the average benefit received by individual farmers was higher than the average in the country.
- Since 2010, both the number of people who have been granted social assistance and the amount of provided benefits were reduced.
- Compared to 2019, in 2020 fewer crimes were recorded within Zachodniopomorskie Voivodship, mainly they were of a criminal nature. The share of crimes found in the voivodship accounted for 4.6% of the national crimes. The rate of detection of criminal offenses occurred in the voivodship was worse than in 2019 (by 8.3 p.p.).

Economy

- Since 2010, the number of entities of the national economy has increased in the voivodship. The entities most often conducted their activities in the area of trade; repair of motor vehicles.
- In Zachodniopomorskie Voivodship the indicators of general economic climate in April 2021 were relatively bad, and this situation was influenced by unfavorable economic changes caused by the SARS-CoV-2 (COVID-19) virus pandemic. The lowest indicator of the general economic climate in the voivodship was recorded in accommodation and gastronomy, and the highest in information and communication. The most frequently indicated barriers to do business regardless of its type were the uncertainty of the general economic situation and employment costs.
- Internal expenditure on research and development over the years 2010-2019 has significantly increased, more than thrice as much as in 2010 and by 15.6% compared to the previous year. The largest share of innovative enterprises was recorded in industry and services.
- In 2020, the financial results achieved by non-financial companies in Zachodniopomorskie Voivodship were better than a year ago. The basic economic and financial indicators were also more positive.
- Related to the previous year, there was noticed an increase in agricultural output (constant prices), which was caused by higher plant and animal production than in 2018. In Zachodniopomorskie Voivodship, compared to the previous year, the production of basic cereals with cereal mixtures, rape and turnip rape, and potatoes increased. There was an increase in the prices of wheat, live cattle and milk in purchase. The drop in prices concerned, however, pork and poultry livestock, rye and potatoes.
- Compared to the previous year, there was an increase in sold production of the voivodship, which occurred mainly due to an increase in the section "Water supply; sewage and waste management; reclamation". A decrease of the average employment in industry was notice both in the voivodship and in the country. However, in the voivodship and in the country, there was noted an increase in labour productivity measured by the value of sold production per an employee.
- Over the year decreased, the value of sold production in the construction industry (by 8.3%) and the average employment in this section (by 2.0%). Also, labor productivity in the construction industry decreased by 6.4% compared to the previous year.
- In housing construction was noticed an increase in the number of dwellings completed, building permits and applications made in accordance with construction project, with a simultaneous reduction in the number of dwellings whose construction has begun. The average area of 1 completed flat increased over the year. In the structure of completed dwellings according to the forms of construction, the largest share was constituted by dwellings for sale or rent.
- The total value of retail sales of goods in 2020 was lower than in the previous year, which was mainly due to the decrease in sales in the solid, liquid and gaseous fuels group. Also in the case of wholesale sales, its value decreased of comparison to the previous year.
- Since 2010, there has been noticed a continuous increase in the number of installed power stations and available capacity and in the number of electricity consumers. However, there was noticed a decrease in electricity

consumption rate in kWh per 1 consumer during the year. Both in the voivodship and in the country the share of electricity produced from renewable energy sources in total electricity has decreased over the previous year.

- In 2020 Polish entities carried less cargo by maritime transport than in the previous year. Also cargoes of Polish foreign trade, carried by Polish maritime entities were lower compared to the previous year. Domestic and international passenger transport (on an annual basis) were also decreased. Compared to 2019, a decrease in cargo and transit cargo turnover was recorded in the sea ports of Zachodniopomorskie Voivodship.

Finances of local government units

- Total income and expenditures of local government units (JST) increased in comparison with the previous year, the largest share in both amounts constituted the budgets of gminas without towns with powiat rights. In 2019, the budgets of aggregated financial result of territorial self-government units was negative, mainly due to a high deficit in the budgets of towns with powiat rights.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	woj. zachodnio- pomorskie Zachodnio- pomorskie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (in %)	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2019 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2019 (in hm ³)	9434,6	1192,5
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 (in hm ³)	7689,1	907,6
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2019 r. (w dam ³) Municipal treated wastewater during the year in 2019 (in dam ³)	1336621	68507
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2019 (tonnes/year):	198440735	6245818
gazowych gases		
pyłowych particulates	27091	1866
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2019 (in %)	32,6	21,8
Lesistość w 2019 r. (w %) Forest cover in 2019 (in %)	29,6	35,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2019 (as of 31 December)	123	74
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1000 population in 2020	-0,9	-2,3
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2020	0,2	-0,4
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. (w latach) Life expectancy in 2019 (in years)		
mężczyźni males	74,1	73,6
kobiety females	81,8	81,2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2019/2020 Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2019/2020	904	879
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (w %) Employment rate by LFS in 2020 (in %)	54,3	52,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2020 r. (w %) Activity rate by LFS in 2020 (in %)	56,1	54,2

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	woj. zachodnio- pomorskie Zachodnio- pomorskie Voivodship
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (w %) Unemployment rate by LFS in 2020 (in %)	3,2	3,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. Unemployed persons per 1 job offer in 2020	24	24
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2020 (in PLN)	5411,45	5019,82
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2020 (in PLN)	2390,64	2301,75
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2019 (in PLN)	1819,14	1801,1
Relatywna granica ubóstwa w 2019 r. (w %) Relative poverty threshold in 2019 (in %)	13,0	9,9
Granica ubóstwa skrajnego w 2019 r. (w %) Extreme poverty rate in 2019 (in %)	4,2	2,7
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. (w %) Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2019 (in %)	4,6	4,8
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2019 (in thousand PLN)	3529011	182903
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2019	123,9	146,7
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. Population per out-patient health care unit in 2019	1461	1472
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r. Medical personel per 10 thousand population in 2019		
lekarze doctors	23,7	27,4
pielęgniarki nurses	50,3	46,6
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2019 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2019	43,5	40,5
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2019 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita in 2019 (in PLN)	59598	49512
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	1219	1387
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	20
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2019 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons in 2019	8,0	4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed in 2020 (in %)	80,5	79,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises in 2020 (in %)	95,6	94,7
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	155,7

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	woj. zachodnio- pomorskie Zachodnio- pomorskie Voivodship
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Cattle density per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	43,2	13,5
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	77,8	27,2
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2020 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry in 2020 (in PLN)	555212	489560
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2020 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in construction in 2020 (in PLN)	626535	472353
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1000 population in 2020	5,8	5,3
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2019	82,6	46,6
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019	6,2	5,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 (in %)	15,5	55,6

Rozdział 2 Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych $PM_{2,5}$, PM_{10} , NO_2 i SO_2 w 2019 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter $PM_{2,5}$, PM_{10} , NO_2 and SO_2 in 2019

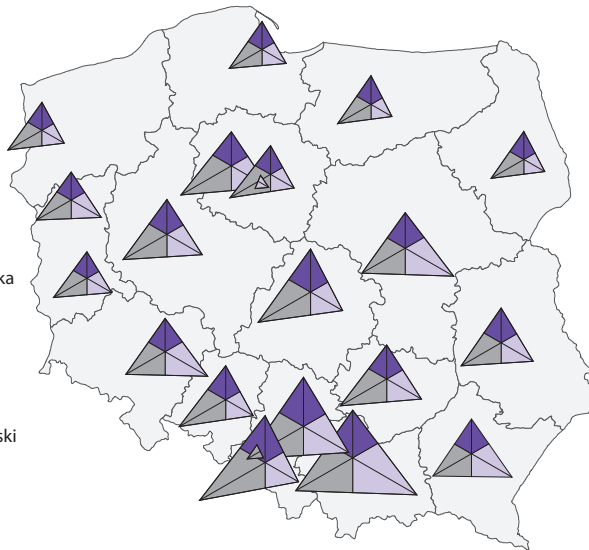
Wybrane obszary:
Selected areas:

aglomeracje:
agglomerations:

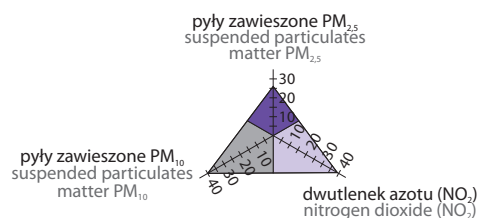
białostocka
bydgoska
górnśląska
krakowska
lubelska
łódzka
poznańska
rybnicko-jastrzębska
szczecińska
trójmiejska
warszawska
wrocławska

miasta:
cities:

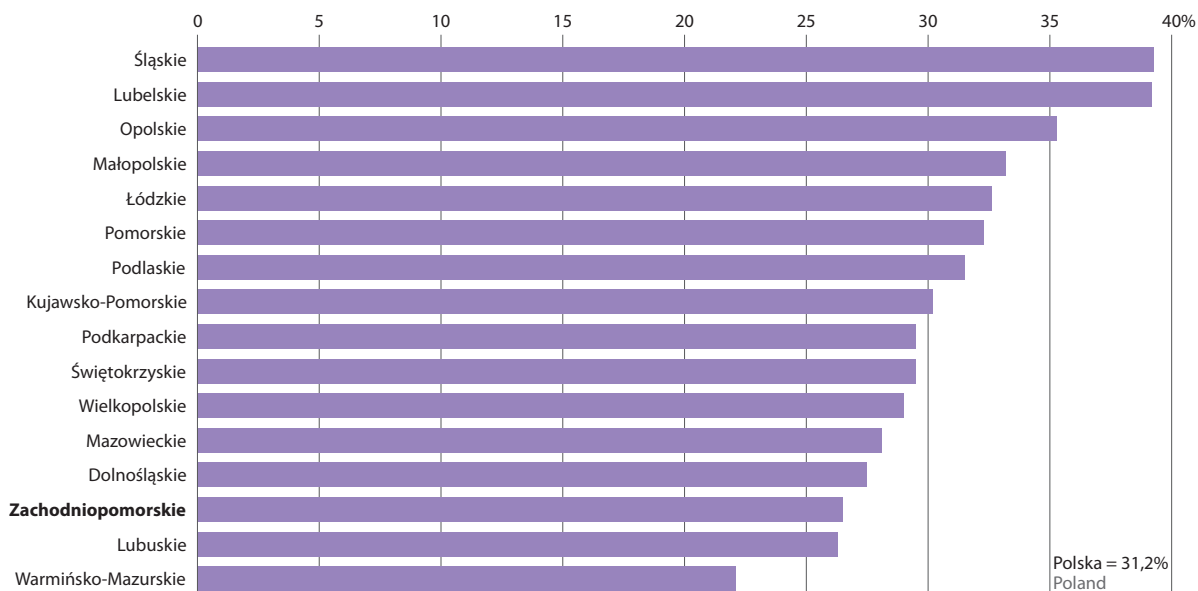
Gorzów Wielkopolski
Kielce
Olsztyn
Opole
Rzeszów
Toruń
Zielona Góra

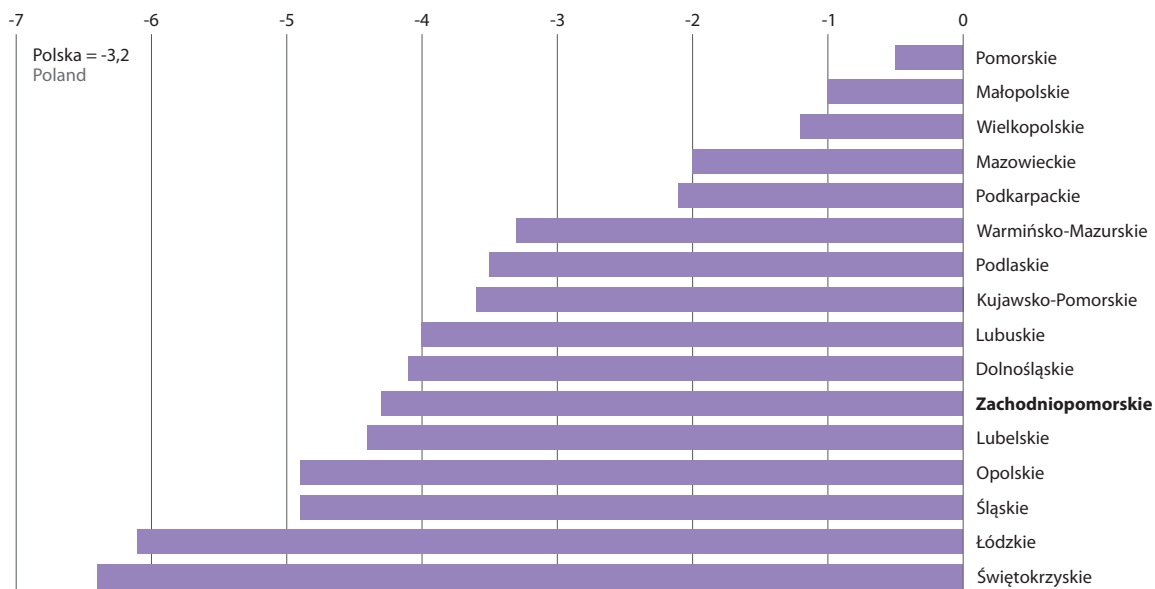
Średnia wartość normowanego stężenia
średniego rocznego w $\mu\text{g}/\text{m}^3$:
Average value of standardized average
annual concentration in $\mu\text{g}/\text{m}^3$:

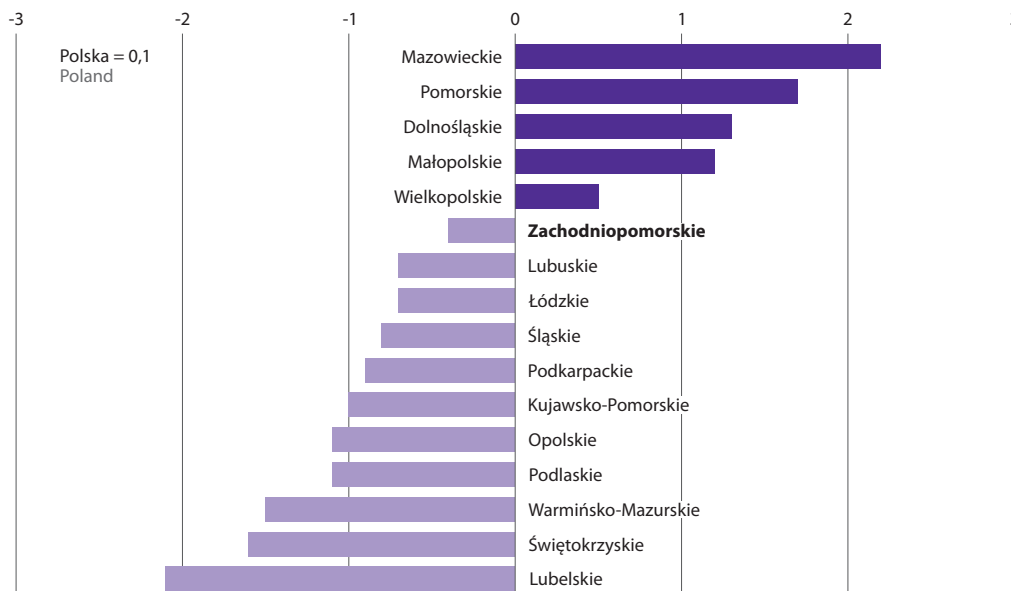
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku 2019 r.
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year 2019

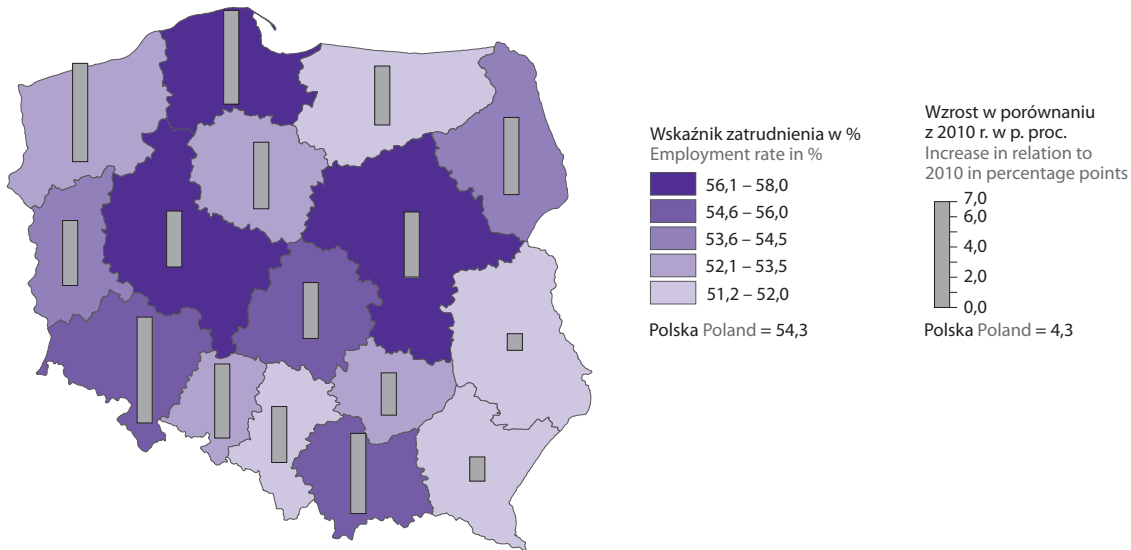
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2020

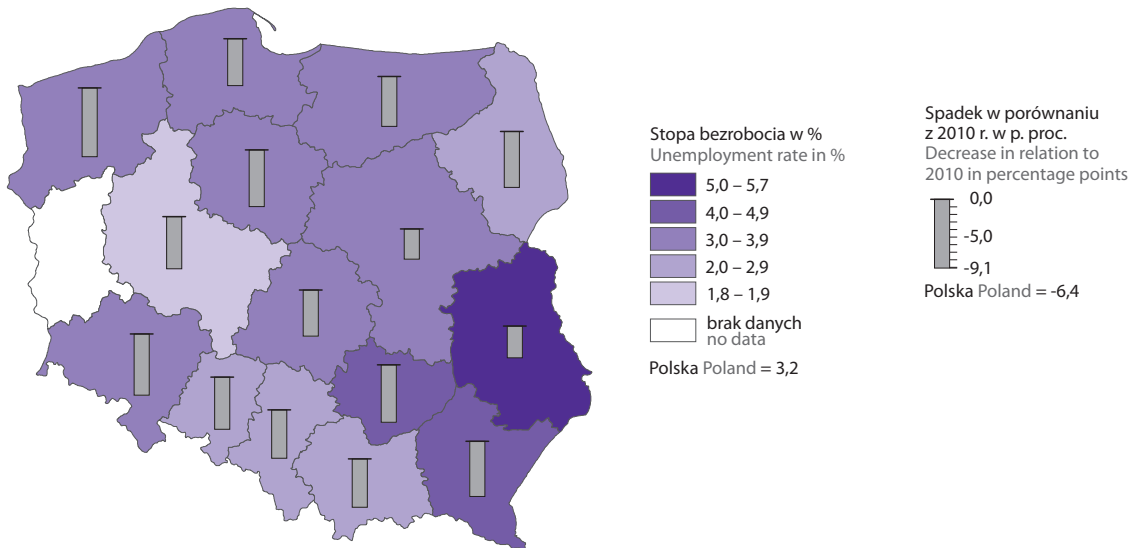
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020

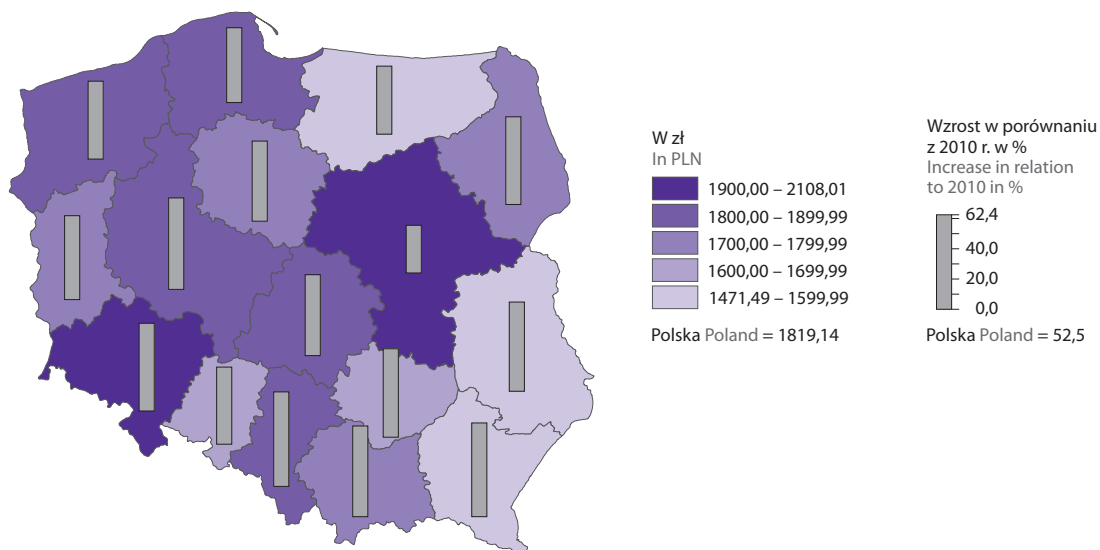
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)

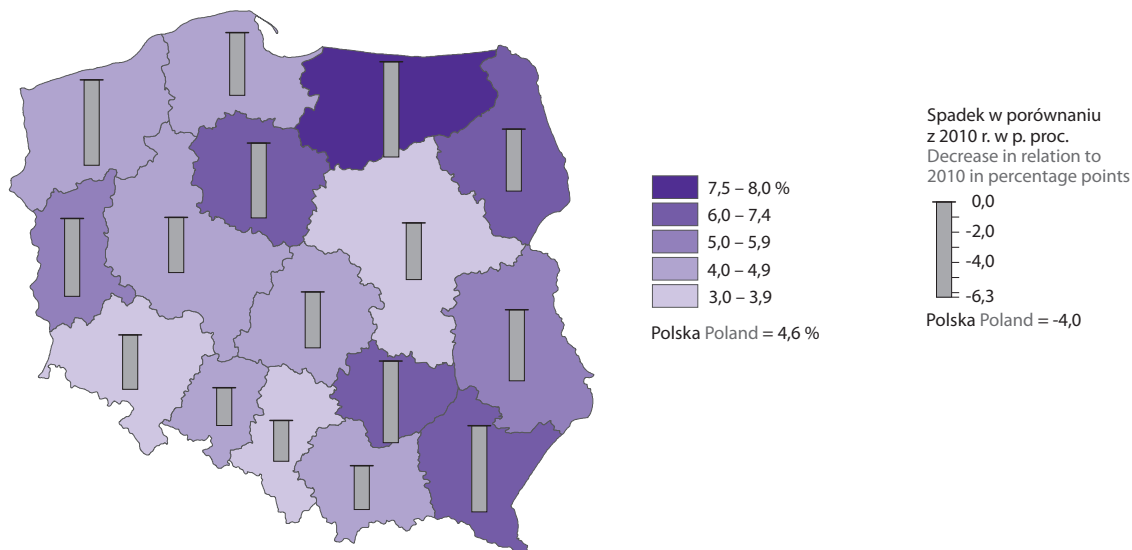
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)

Mapa 4. Przepiętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

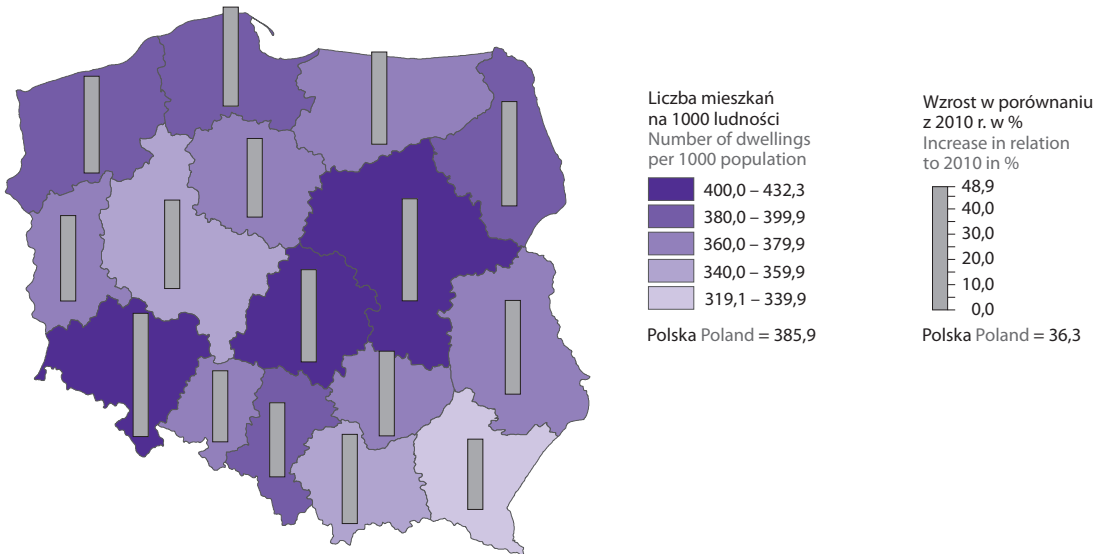

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2019

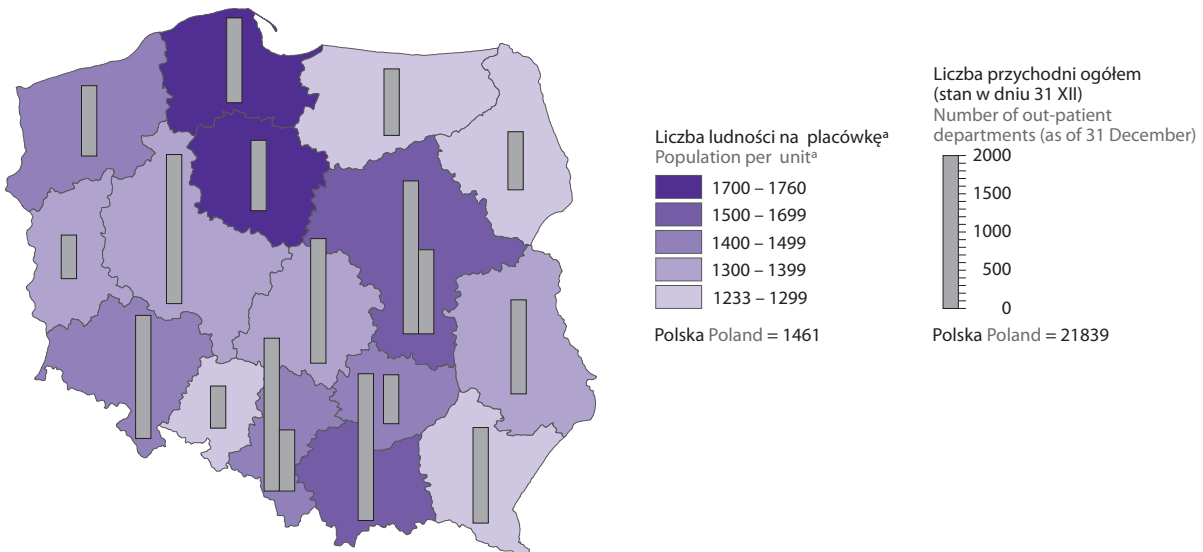
**Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2019
As of 31 December

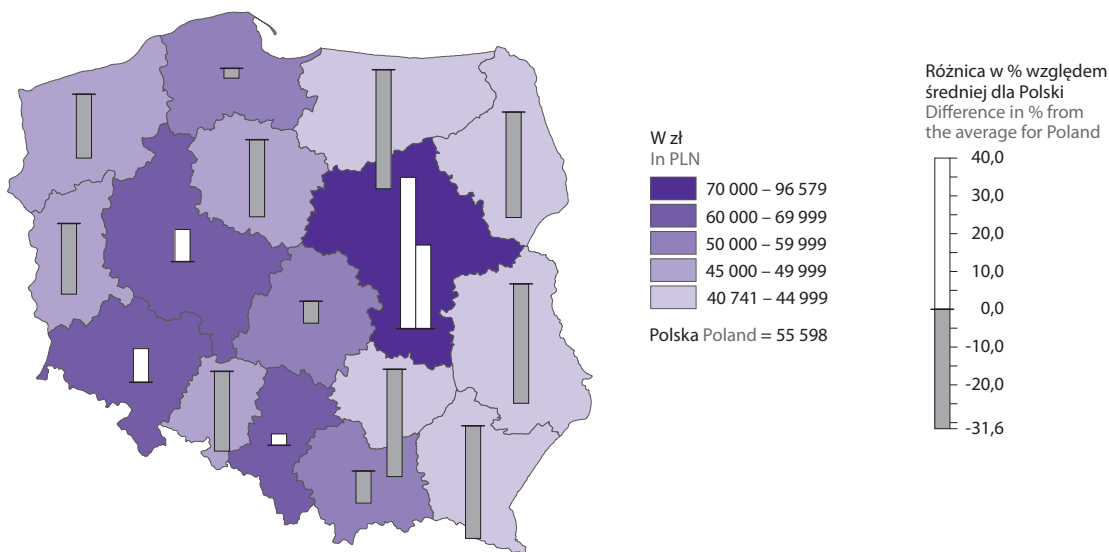
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.

Map 7. Out-patient health care units in 2019

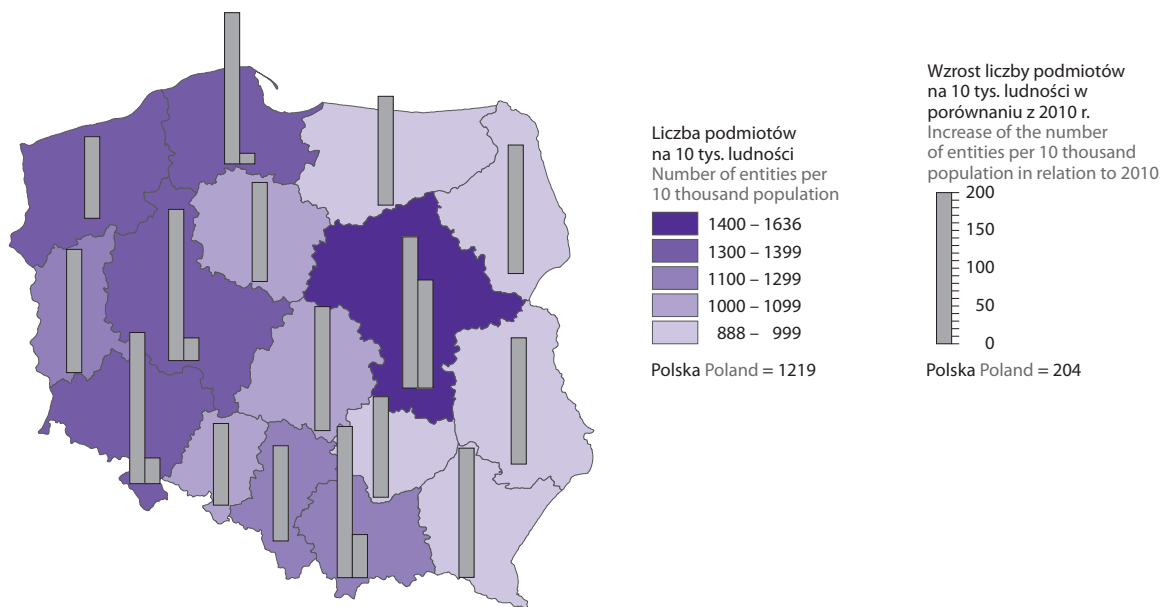
^a Przychodnie oraz praktyki lekarzy i lekarzy dentystów.
a Out-patient departments as well as medical and dental practices.

Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)^a
 Map 8. Gross domestic product per capita in 2019 (current prices)^a

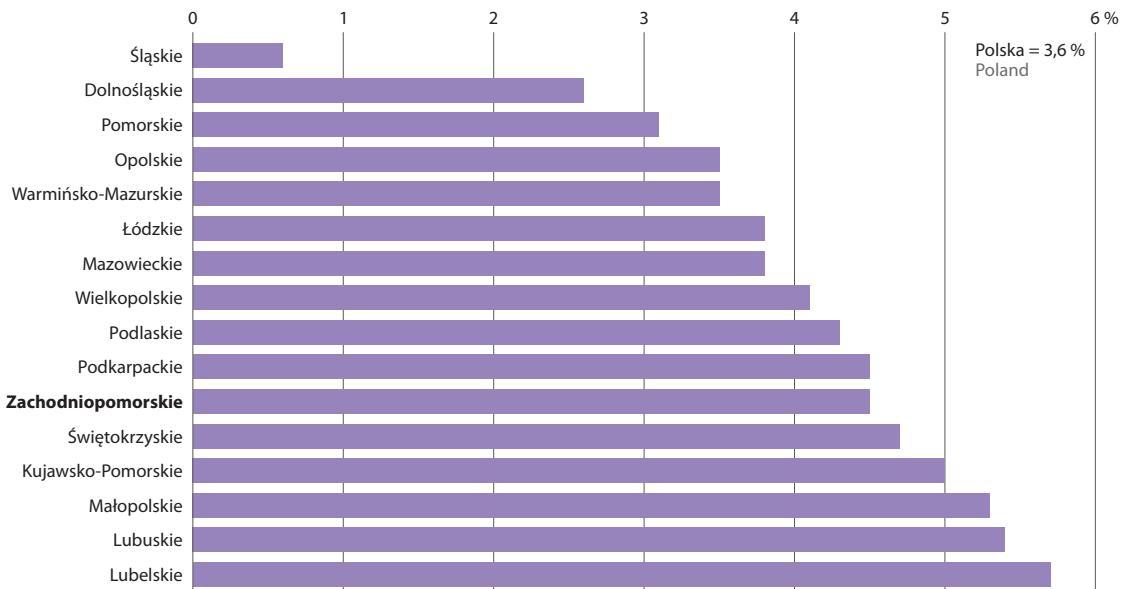

a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
 a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020
 As of 31 December

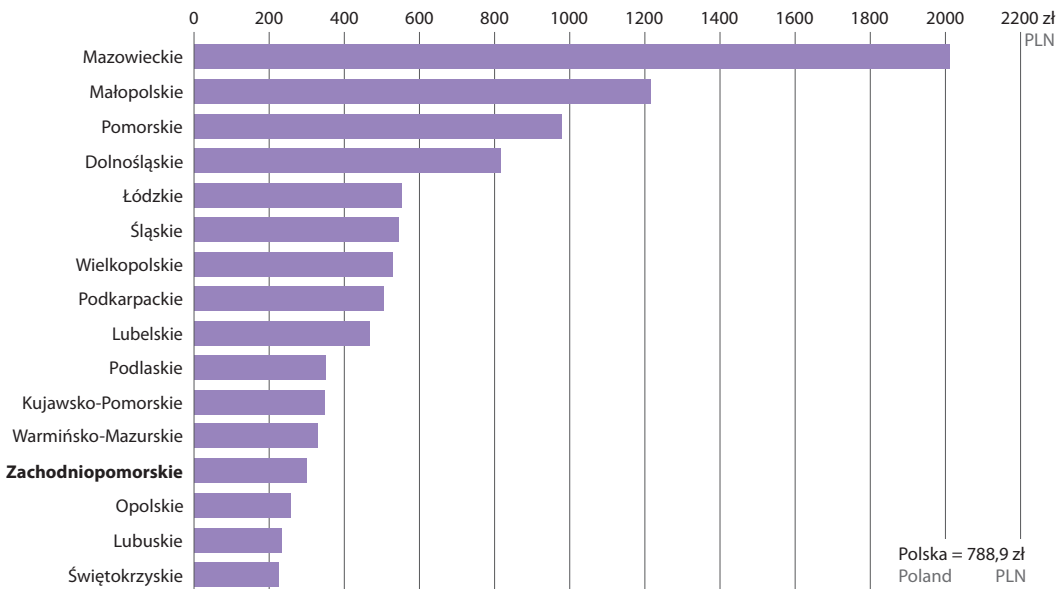

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.
 Chart 4. Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2020

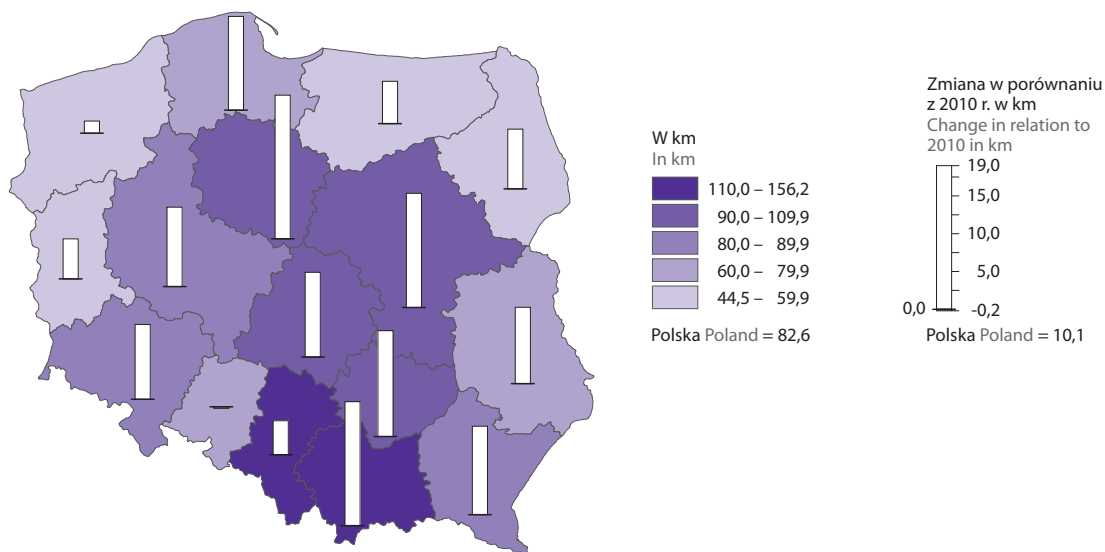

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł w 2019 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in PLN in 2019 (current prices)

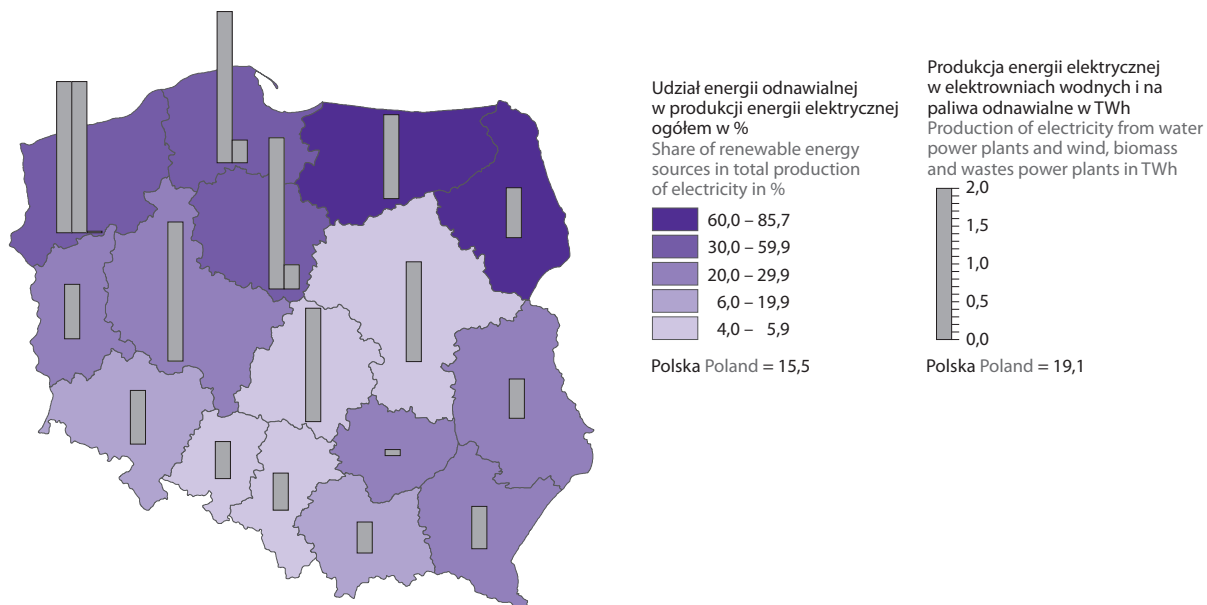
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in PLN in 2019 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r.
 Map 10. Communal and district roads with hard surface per 100 km² of total area in 2019

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

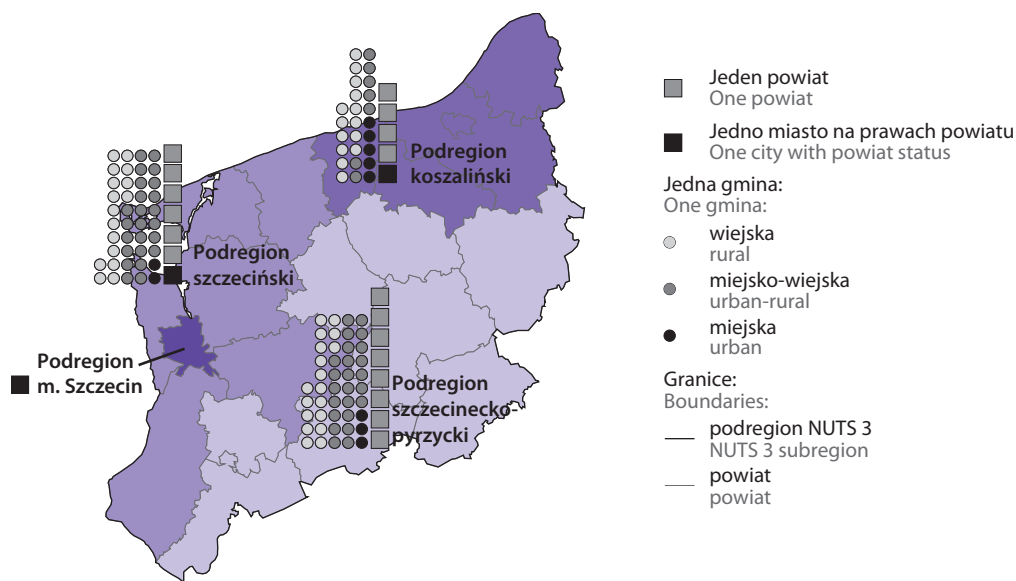
Chapter 3

Podział i powierzchnia województwa

Division and area of the voivodship

Mapa 12. Podział województwa zachodniopomorskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Zachodniopomorskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020 As of 31 December

Podregiony województwa:
Subregions of the voivodship:

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Zachodniopomorskie	2290472	1688047
koszaliński	436512	355121
szczecinecko-pyrzycki	1033886	421872
m. Szczecin	30060	398255
szczeciński	790014	512799

Według stanu w dniu 1 I 2020 r. województwo zachodniopomorskie zajmowało powierzchnię 22905 km², co stanowiło 7,3% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2020 r.) mieszkało ok. 1688,0 tys. osób, tj. 4,4% ogółu ludności Polski. W 2020 r. gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 74 osoby, była to 13. lokata w kraju. W miastach mieszkało 68,3% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2020 r. **średnia roczna temperatura** powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w Szczecinie wyniosła 10,7°C (niższa o 0,1°C od średniorocznej temperatury w 2019 r.), natomiast w Koszalinie – 10,1°C (była niższa o 0,2°C). **Maksymalna temperatura** powietrza dla okresu wieloletniego 1971–2019 jaką odnotowano na stacjach w Szczecinie i w Koszalinie wynosiła odpowiednio: 37,8° i 37,1°C. **Minimalna temperatura** powietrza dla tego okresu zanotowana na dwóch zachodniopomorskich stacjach wynosiła odpowiednio: -30,0°C i -25,4°C.

W 2020 r. **średnia roczna temperatura** powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w **Szczecinie** wyniosła 10,7°C (niższa o 0,1 °C od średniorocznej temperatury w 2019 r.), natomiast w **Koszalinie** – 10,1°C (niższa o 0,2°C). Średnia roczna temperatura powietrza w 2020 r. w obydwóch stacjach była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r.

Najwyższą średnią temperaturę powietrza odnotowano na stacji meteorologicznej we Wrocławiu (11,0°C), najniższą natomiast na stacji na Śnieżce (2,3°C). Najwyższe miesięczne anomalie temperatury w 2020 r., w odniesieniu do normy z lat 1971–2000, wystąpiły w lutym, gdy średnia temperatura powietrza na stacji w Szczecinie przekraczała wartość wieloletnią o 5,2°C.

Maksymalna temperatura powietrza dla okresu wieloletniego 1971–2020 jaką odnotowano na stacjach w Szczecinie i w Koszalinie wynosiła odpowiednio: 37,8° i 37,1°C. **Minimalna temperatura powietrza** dla tego okresu zanotowana na dwóch zachodniopomorskich stacjach wynosiła odpowiednio: -30,0°C i -25,4°C.

Odnotowane **amplitudy temperatur skrajnych** dla okresu wieloletniego 1971–2020 wynosiły: w Szczecinie 67,8°C, w Koszalinie 62,5°C.

Najwyższe **średnie miesięczne temperatury powietrza**, przekraczające 20°C odnotowano w sierpniu 2020 r. w Szczecinie 20,4°C.

Średnie miesięczne temperatury powietrza w dwóch stacjach pomiarowych województwa zachodniopomorskiego odnotowane we wszystkich miesiącach, oprócz maja i lipca 2020 r. były wyższe, niż wartości za poprzedni okres pomiarowy, tj. w latach 2001–2010.

W 2020 r. **roczne sumy opadów** odnotowane na stacjach w Szczecinie i Koszalinie wyniosły odpowiednio 410 mm i 631 mm i były niższe niż w roku poprzednim (w Szczecinie o 101 mm, w Koszalinie o 74 mm).

W 2020 r. odnotowano zarówno w stacji szczecińskiej, jak i koszalińskiej spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich.

Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2020 r. był wrzesień – na stacji w Szczecinie odnotowano 70 mm opadów oraz styczeń na stacji w Koszalinie, gdzie odnotowano aż 101 mm opadów.

Odnotowane **średnie prędkości wiatru** wynosiły 3,4 m/s w Szczecinie i 3,3 m/s w Koszalinie.

Usłonecznienie oznacza sumaryczny czas (w godzinach) w danym okresie, podczas którego na określone miejsce na powierzchni Ziemi padają bezpośrednio promienie Słońca. W Szczecinie i Koszalinie usłonecznienie wyniosło odpowiednio 2029 godzin i 1979 godzin.

Zachmurzenie jest to stopień pokrycia nieba przez chmury. Do jego określania stosuje się skalę oktawową od 0 (niebo bez chmur) do 8 (zachmurzenie całkowite). W Szczecinie odnotowano najmniejsze średnie zachmurzenie w Polsce – 4,9, zaś dla Koszalina wynosiło ono 5,4.

Tablica 2.
Table 2.

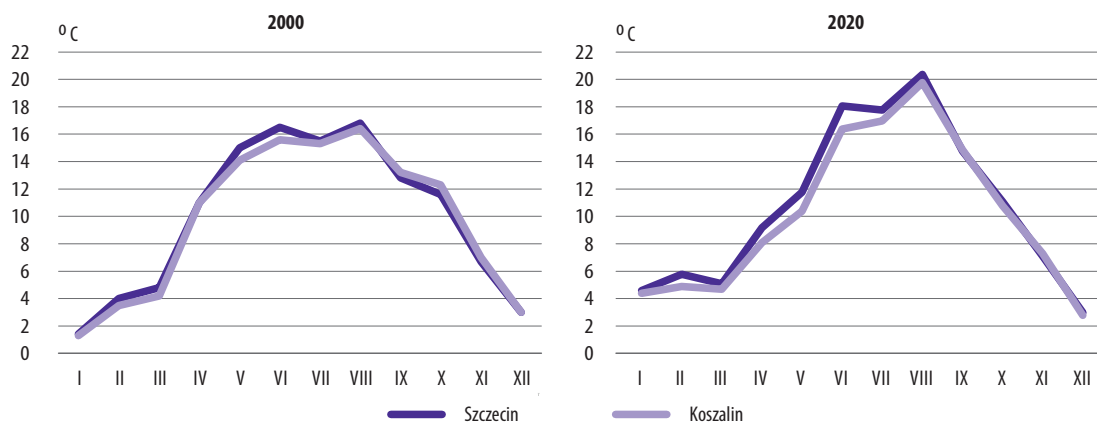
Warunki meteorologiczne
Meteorological conditions

Wyszczególnienie Specification	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2020
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Koszalin	8,0	8,4	8,6	8,7	10,1
Szczecin	8,8	9,1	9,3	9,4	10,7
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Koszalin	717	740	766	778	631
Szczecin	530	572	530	588	410

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

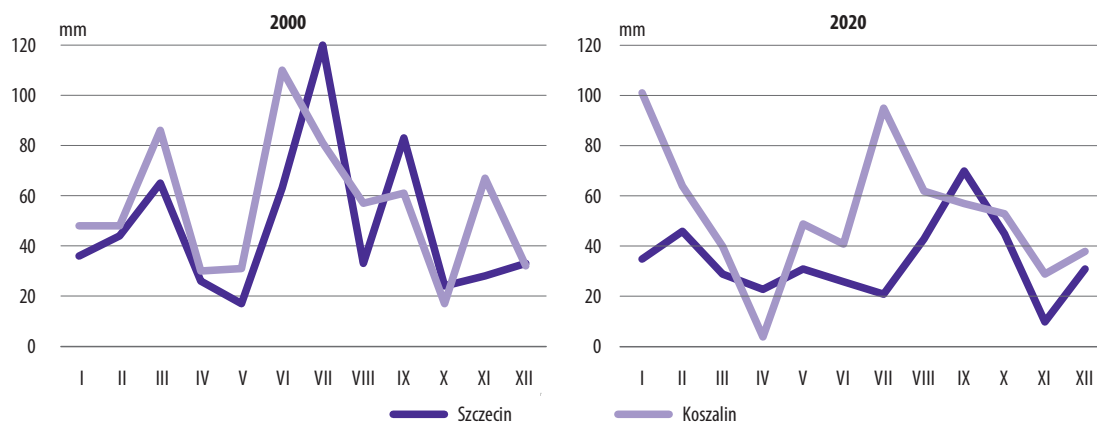
Wykres 6.
Chart 6.

Temperatury powietrza
Air temperatures

Wykres 7.
Chart 7.

Opady atmosferyczne
Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Ground surface

Według stanu w dniu 1 I 2019 r. powierzchnia geodezyjna województwa kształtowała się na poziomie 2290,5 tys. ha. Największy udział w tej powierzchni miały użytki rolne, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Na przestrzeni roku wzrosła powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, gruntów pod wodami, gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz użytków ekologicznych przy spadku powierzchni użytków rolnych, nieużytków i terenów różnych.

Powierzchnia województwa zachodniopomorskiego według stanu w dniu 1 stycznia 2019 r. wynosiła 2290,5 tys. ha, tj. 7,3% ogólnej powierzchni Polski. Według kierunków wykorzystania, największy obszar zajmowały użytki rolne – łącznie 1127,9 tys. ha (49,2%), a następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 848,8 tys. ha (37,1%) oraz grunty pod wodami powierzchniowymi – 121,3 tys. ha (5,3%). Pozostałe grunty stanowiły 8,4% powierzchni geodezyjnej województwa, w tym: grunty zabudowane i zurbanizowane – 104,0 tys. ha (4,5%), nieużytki 72,9 tys. ha (3,2%), tereny różne – 10,0 tys. ha (0,4%) i użytki ekologiczne 5,6 tys. ha (0,2%).

W odniesieniu do stanu w dniu 1 stycznia 2018 r. w województwie zachodniopomorskim zwiększyła się powierzchnia ogólna geodezyjna o 0,7 tys. ha. Odnotowano również wzrost powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – o 1,0 tys. ha, gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 0,8 tys. ha, powierzchni pod wodami – o 0,3 tys. ha, oraz nieznacznie użytków ekologicznych – o 8 ha. Mniejsza natomiast była powierzchnia użytków rolnych – o 2,0 tys. ha, nieużytków – o 0,3 tys. ha i terenów różnych – o 0,1 tys. ha.

Na użytki rolne zajmujące łącznie 1127,9 tys. ha składały się w przeważającej mierze grunty orne (75,7%), w dalszej kolejności łąki i pastwiska trwałe (19,5%), grunty rolne zabudowane (1,7%), grunty pod rowami i stawami (0,9%), a pozostałą część stanowiły sady (0,4%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (848,8 tys. ha) w ponad 99% były zajęte przez lasy. W powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (104,0 tys. ha) – 48,3% przeznaczonych było pod tereny komunikacyjne.

Tereny wiejskie zajmowały łącznie obszar 2144,6 tys. ha i stanowiły 93,6% ogólnej powierzchni województwa zachodniopomorskiego, a tereny miejskie – 145,8 tys. ha (6,4%).

W końcu 2019 r. powierzchnia gruntów, które utraciły całkowicie wartość użytkową (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa rolnicza lub leśna zmalała (grunty zdegradowane) w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej wyniosła 2,9 tys. ha (spadek o 3,8% w stosunku do poprzedniego roku, ale wzrost o 0,7% w stosunku do 2010 r.). Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w województwie zachodniopomorskim w stosunku do kraju wyniósł 4,6%.

W ciągu roku zrekultywowano 60 ha, co stanowiło 3,7% gruntów zrekultywowanych w Polsce (o 45,9% mniej niż w poprzednim roku i o 26,8% mniej niż w 2010 r.), a zagospodarowano – 26 ha gruntów, co stanowiło 5,4% gruntów zagospodarowanych w kraju (więcej o 136,4% niż w poprzednim roku, ale mniej o 40,0% niż w 2010 r.).

W trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 359 ha gruntów, co stanowiło 7,4% gruntów rolnych i leśnych wyłączonych z produkcji rolniczej i leśnej w kraju (w 2018 r. 324 ha, a w 2010 r. 301 ha), w tym 61,6% (221 ha) stanowiły grunty rolne i leśne. Spośród powierzchni wyłączonych gruntów rolnych i leśnych największy odsetek (46,2%) przeznaczono pod budowę osiedli mieszkaniowych, pod użytki kopalne (7,0%), na tereny przemysłowe (5,8%), na tereny komunikacyjne (6,7%) i na inne cele (34,3%).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Table 3. Geodetic area by land use

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	2289248	2289248	2289732	2290472	7,3
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	1129450	1119246	1129894	1127911	6,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	848816	857312	847846	848844	8,9
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	120361	117848	120486	121262	18,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	96802	95880	102575	103974	5,9
Użytki ekologiczne Ecological areas	4195	4486	5603	5595	13,8
Nie użytki Wasteland	76257	74771	73221	72888	15,9
Tereny różne Miscellaneous land	13367	19706	10107	9998	12,3

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item “forest land as well as woody and bushy land”.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

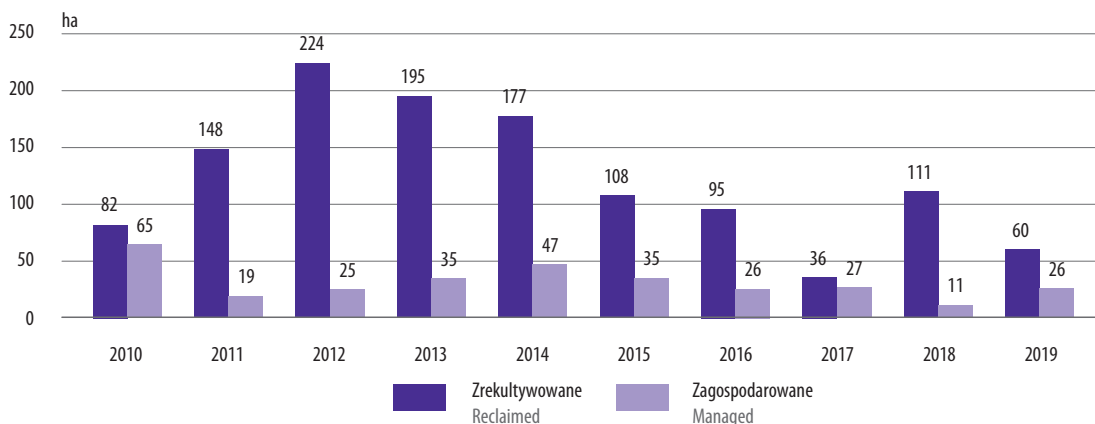
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2019 r. **pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie zachodniopomorskim wyniósł 977,6 hm³ i stanowił 10,6% ilości wody pobranej w kraju. W skali roku odnotowano spadek poboru wody o 19,3%. W 2019 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 958,6 hm³ wody, tj. o 19,6% mniej niż w poprzednim roku. Zużycie wody w województwie stanowiło 10,9% zużycia krajowego.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim odprowadzono ogółem 842,2 hm³ ścieków przemysłowych, z czego 839,1 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,1 hm³ siecią kanalizacyjną.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 68,5 hm³ **ścieków komunalnych**.

Ilość ścieków odprowadzonych z terenu województwa stanowiła 11,8% ścieków odprowadzonych w kraju.

Tablica 4.

Table 4.

Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Water consumption by needs during the year

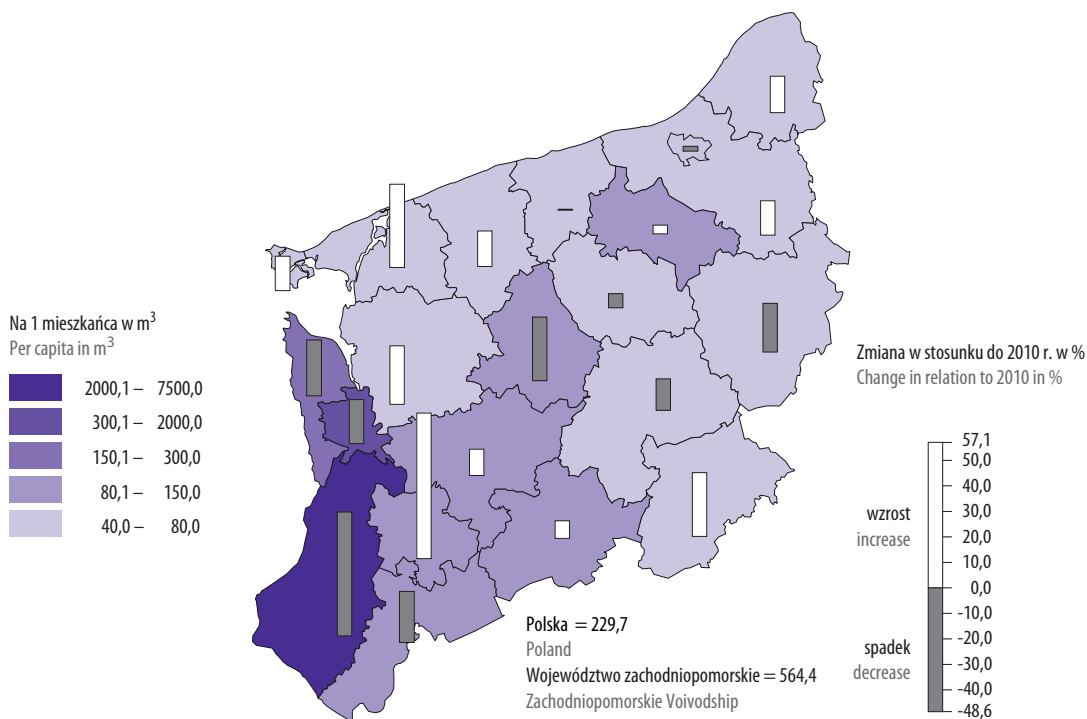
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	1612,4	1483,6	1192,5	958,6	10,9
w tym: of which:					
przemysł industry	1500,8	1377,1	1079,9	848,0	13,5
rolnictwo i leśnictwo agriculture and forestry	34,2	31,9	79,9	78,5	4,7
eksploatacja sieci wodociągowej operation of the water supply network	77,4	74,5	58,1	57,2	4,4
gospodarstwa domowe households	58,2	56,4	1192,5	958,6	10,9

^a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie.

^a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry.

Mapa 13.
Map 13.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.
Water consumption for needs of the national economy and population in 2019

W 2019 r. **pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie zachodniopomorskim wyniósł 977,6 hm³ i stanowił 10,6% ilości wody pobranej w kraju. W skali roku odnotowano spadek poboru wody o 19,3%, który został spowodowany głównie mniejszym zapotrzebowaniem na cele produkcyjne (o 21,5%). Na 1 km² powierzchni województwa pobrano średnio 42,7 dam³ wody (przed rokiem 52,9 dam³), podczas gdy dla Polski wskaźnik ten wyniósł 29,6 dam³ (w 2018 r. – 31,6 dam³).

Największą część pobranej wody, tj. 846,2 hm³ (86,6% ogólnego poboru) przeznaczono na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 99,2 hm³ wody (10,2%), a na potrzeby nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych pobrano łącznie 32,1 hm³ (3,3%).

Woda na **cele produkcyjne** pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (99,1%), podczas gdy woda na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrana była w większości z ujęć podziemnych (78,9%).

W 2019 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności **zużyto** 958,6 hm³ wody, tj. o 19,6% mniej niż w poprzednim roku i o 40,5% mniej niż w 2010 r. Zużycie wody w województwie stanowiło 10,9% zużycia krajowego. Największą ilość zużytej wody odnotowano na potrzeby przemysłu 848,0 hm³ (88,5% całkowitego zużycia wody w województwie) – 13,5% zużycia krajowego. Na potrzeby przemysłu w województwie zachodniopomorskim zużyto mniej wody zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z 2010 r. (odpowiednio o 21,5% i o 43,5%). Zużycie wody w zakładach na cele produkcyjne w 2019 r. wynosiło 844,7 hm³ i stanowiło 13,6% ogólnej ilości wody zużytej w zakładach w kraju.

Przychód wody na potrzeby przemysłu w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. wyniósł 848,8 hm³, z czego 846,2 hm³ przypadało na wody powierzchniowe i podziemne. Przemysł korzystał głównie z wód powierzchniowych z ujęć własnych (838,3hm³). Reszta wody pochodziła z zakupu od innych jednostek (2,5 hm³). Woda w przemyśle wykorzystywana była głównie na potrzeby zakładu – 848,0 hm³ (z tego do produkcji 844,7 hm³). Na sprzedaż przeznaczono 0,7 hm³ wody, z kolei straty w sieci wyniosły 0,05 hm³.

Na potrzeby **eksploatacji sieci wodociągowej** w omawianym roku przypadało 78,5 hm³ (8,2% całkowitego zużycia wody w województwie, a 4,7% zużycia krajowego), w tym na eksploatację sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych 57,2 hm³ (4,4% zużycia krajowego). W 2019 r. zużycie wody z sieci wodo-

ciągowej w gospodarstwach domowych zmalało o 1,6% w stosunku do ubiegłego roku, zmalało również o 1,7% w porównaniu z 2010 r.

Do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych w 2019 r. zużyto 32,1 hm³ wody (3,4% zużycia wody w województwie i 3,8% zużycia krajowego), tj. o 1,9% mniej niż rok wcześniej, o 6,1% mniej niż w 2010 r.

Średnie roczne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego w 2019 r. wyniosło 564,4 m³ (w 2018 r. – 700,2 m³, w 2010 r. – 935,2 m³), a w kraju 229,7 m³ (w 2018 r. – 245,6 m³, w 2010 r. – 268,9 m³). W województwie zachodniopomorskim największe zużycie wody na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie gryfińskim – 7428,8 m³, najmniejsze zaś w powiecie świdwińskim – 42,6 m³.

Tablica 5.
Table 5.

Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	379	294	279	279
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Treated municipal wastewater during the year in dam ³	72613	72447	73131	68507
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42349	44556	39081	40006
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	78,2	83,7	83,1	83,0

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim wytworzono ogółem 907,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (ilość ścieków odprowadzonych z terenu województwa stanowiła 11,8% ścieków wytworzonych w kraju).

Oczyszczenia wymagało 108,5 hm³ odprowadzonych ścieków przemysłowych i komunalnych (mniej o 3,3% niż przed rokiem i o 5,6% mniej niż w 2010 r.), tj. 12,0% ogólnej ilości. Łącznie oczyszczono 108,2 hm³, tj. 99,7% ścieków wymagających oczyszczenia. Najwięcej ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzono z obszaru powiatu polickiego (32,1%) i m. Szczecin (21,5%).

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim odprowadzono ogółem 842,2 hm³ ścieków przemysłowych, z czego 839,1 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,1 hm³ siecią kanalizacyjną. Emisja ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się o 21,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Oczyszczenia wymagało 40,0 hm³ (4,7%) ścieków przemysłowych, w tym 99,1% poddano procesowi oczyszczenia.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim ścieki przemysłowe były oczyszczane w 30 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 263,7 dam³ na dobę, z tego w 2 oczyszczalniach mechanicznych, 5 – chemicznych, 20 – biologicznych oraz w 3 – z podwyższonym usuwaniem biogenów. Z ogólnej ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi 80,0% było oczyszczanych chemicznie, 12,2% – mechanicznie, 4,5% – biologicznie 2,4% – z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 68,5 hm³ ścieków komunalnych (mniej niż w 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 6,3% i 5,7%). Były one w całości oczyszczane, w tym 91,5% oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów (62,7 hm³), 8,4% – biologicznie (5,8 hm³) oraz nieznaczną ilość (26 dam³) – mechanicznie. Na terenie województwa pracowało 249 oczyszczalni komunalnych (173 biologicznych, 6 mechanicznych oraz 70 z podwyższonym usuwaniem biogenów) o łącznej przepustowości projektowej 508,2 dam³ na dobę.

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. oczyszczalnie komunalne wytworzyły 27,6 tys. ton suchej masy osadów ściekowych, z czego 52,9% ponownie wykorzystano (głównie w rolnictwie), a 7,2% zostało czasowo zmagazynowanych. W końcu 2019 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wyniósł 83,0% i w porównaniu z 2018 r. zmniejszył się o 0,1 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 94,5% ludności, a na wsi – zaledwie 58,2%.

Bezpośrednio z zakładów odprowadzono 839,1 hm³ ścieków (92,5% ogólnej ilości) i w 95,2% nie wymagały one oczyszczenia, gdyż były to wody chłodnicze – umownie czyste. Siecią kanalizacyjną odprowadzono 68,5 hm³ ścieków komunalnych (7,5% ogólnej ilości), które w całości zostały poddane procesowi oczyszczania.

W oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczono 58,7% ścieków wymagających oczyszczenia, w chemicznych – 29,5% (były to tylko ścieki przemysłowe), biologicznych – 7,0%, a w mechanicznych – 4,5%. Zaledwie 0,4 hm³ ścieków nie zostało poddanych procesowi oczyszczania (mniej o 48,2% niż przed rokiem i o 36,1% mniej niż w 2010 r.).

W 2019 r. ścieki były odprowadzone z 94 zakładów (bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych) odprowadzone ścieki (przed rokiem ze 97). Ścieki z 36 zakładów wymagały oczyszczenia i odprowadzone zostały bezpośrednio do wód lub do ziemi, przy czym w oczyszczalni ścieków wyposażone były 32 zakłady, a w 4 brak było takich urządzeń. Z pozostałych 59 zakładów ścieki odprowadzone zostały bez oczyszczania do sieci kanalizacyjnej.

Na terenie województwa działało 279 oczyszczalni ścieków (przed rokiem – 279, a w 2010 r. – 379), z czego 249 oczyszczalni komunalnych oraz 30 przemysłowych.

Liczba oczyszczalni ścieków przemysłowych na przestrzeni lat zmniejszyła się z 95 w 2010 r. do 30 w 2019 r., natomiast liczba oczyszczalni ścieków komunalnych zmniejszyła się z 284 w 2010 r. do 249 w 2019 r.

Wśród oczyszczalni przeważały oczyszczalnie biologiczne – 69,2% ogólnej liczby. Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów stanowiły 26,2%.

Łączna przepustowość oczyszczalni w dam³ na dobę wynosiła 771,9 tys. (co stanowi 5,5% ogólnej przepustowości w kraju), w 2018 r. – 768,2 tys., w 2010 r. – 741,5 tys.

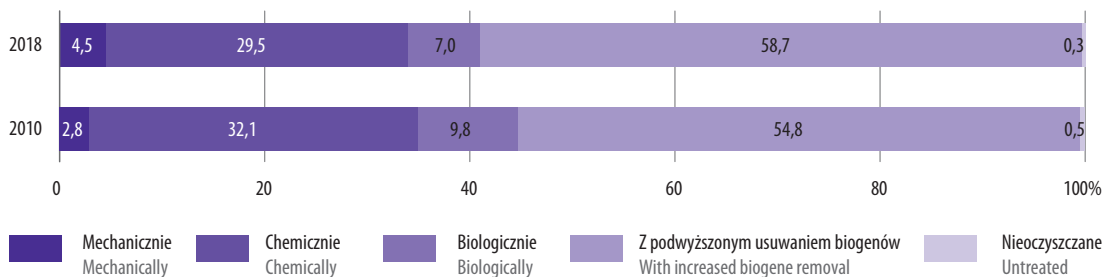
W 2019 r. długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) w województwie wynosiła 8115,6 km i w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 142,1 km.

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w 2019 r. w województwach: zachodniopomorskim (83%) i pomorskim (83,1%), zaś najmniejszy w województwach: lubelskim (58%) i świętokrzyskim (65%). Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w województwie zachodniopomorskim wzrósł o 6,1% w porównaniu z 2010 r. oraz zmniejszył się o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2018 r.

W województwie zachodniopomorskim z oczyszczalni ścieków w 2019 r. korzystało 94,5% ludności miast oraz 58,2% ludności wsi. W kraju w 2019 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 74,5% ludności (94,8% ludności miast oraz 44,0% ludności wsi).

Wykres 9.
Chart 9.

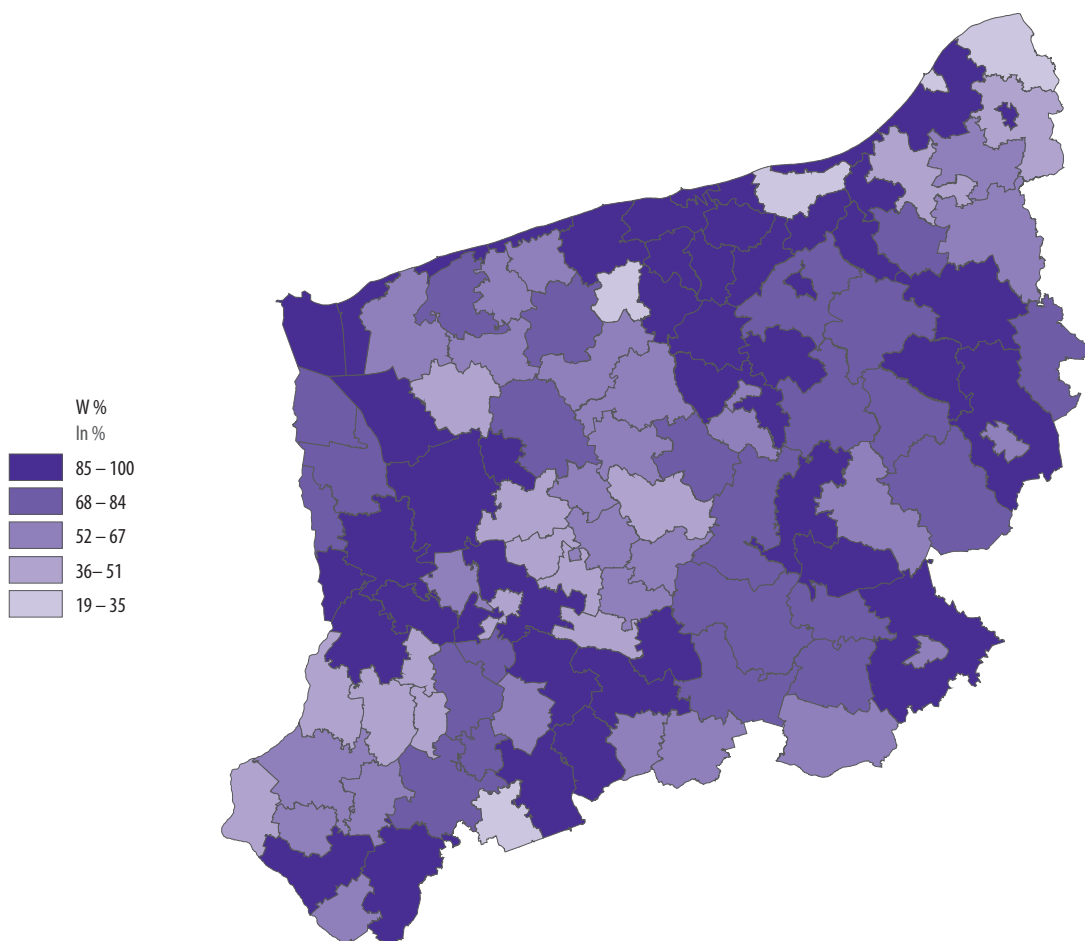
Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14.
Map 14.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.
Population connected to wastewater treatment plants in 2019

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych wyniosła 1,9 tys. ton (w 2018 r. – 2,2 tys. ton; w 2010 r. – 3,3 tys. ton), co stanowiło 6,9% pyłów wyemitowanych w kraju i lokowało województwo na 6. miejscu w Polsce.

Emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 6245,8 tys. ton (mniej o 12,3% niż przed rokiem i o 31,7% niż w 2010 r.), tj. 3,1% ilości wyemitowanej w kraju i lokowało województwo na 11. miejscu w kraju.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim za szczególnie uciążliwych dla środowiska uznano 113 zakładów (w 2018 r. – 111; w 2010 r. 85).

Łączna **emisja zanieczyszczeń pyłowych** wyniosła 1,9 tys. ton (w 2018 r. – 2,2 tys. ton; w 2010 r. – 3,3 tys. ton), co stanowiło 6,9% pyłów wyemitowanych w kraju i lokowało województwo na 6. miejscu w Polsce. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych kształtowała się na poziomie 0,08 tony (w kraju 0,09 tony). Znacząca ilość zanieczyszczeń pyłowych, tj. 40,3% (przed rokiem – 40,8%, a w 2010 r. – 60,8%) pochodziła ze spalania paliw. Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych wyemitowały zakłady działające na terenie powiatów: polickiego (24,2%), szczecińskiego (17,7%) i m. Szczecin (13,7%).

W końcu 2019 r. urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadały 64 zakłady, tj. 56,6% zakładów uciążliwych dla czystości powietrza. W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano 99,7% wytworzonych pyłów (742,6 tys. ton), w kraju 99,8% (17692,1 tys. ton zanieczyszczeń). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w powiatach: gryfińskim (100,0%), białogardzkim (99,9%) i szczecińskim (99,9%).

Emisja **zanieczyszczeń gazowych** wyniosła 6245,8 tys. ton (mniej o 12,3% niż przed rokiem i o 31,7% niż w 2010 r.), tj. 3,1% ilości wyemitowanej w kraju, w tym bez dwutlenku węgla – 23,2 tys. ton (mniej odpowiednio o 16,1% i 44,2%). Pod względem wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych województwo lokowało się na 11. miejscu w kraju. Średnio na 1 km² powierzchni województwa wyemitowano 272,69 tony (w kraju 634,59 tony), w tym bez dwutlenka węgla – 1,01 tony.

Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). **Emisja dwutlenku siarki** wyniosła 7,8 tys. ton (mniej o 7,5% niż przed rokiem i o 63,5% niż w 2010 r.), **tlenków azotu**, w przeliczeniu na NO₂ – 6,5 tys. ton (mniej odpowiednio o 15,3% i 58,8%), a **dwutlenku węgla** – 6222,6 tys. ton (mniej odpowiednio o 12,2% i 31,7%). Ponadto do atmosfery trafiło 2,0 tys. ton metanu (to o ponad czterokrotnie więcej niż w 2018 r.) oraz 2,6 tys. ton **tlenku węgla** (mniej o 20,2% niż w 2018 r. i o 8,7% niż w 2010 r.). Największą ilość gazowych zanieczyszczeń powietrza wyemitowały zakłady zlokalizowane na terenie powiatów: gryfińskiego (40,0%), m. Szczecin (23,6%) i polickiego (17,3%).

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych posiadało 11 zakładów, tj. 9,7% liczby zakładów uciążliwych dla czystości powietrza, zatrzymano w nich 70,5% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wyemitowanych do atmosfery. Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w 2019 r. dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych wynosiły: 79,0% dla tlenku azotu (w kraju – 44,8%), 73,1% dla dwutlenku siarki (w kraju – 92,1%), 31,9% dla węglowodorów (w kraju – 72,8%), 66,1% dla innych, głównie amoniaku, dwusiarczku węgla, fluoru, siarkowodoru, związków chloroorganicznych (w kraju 39,9%). W Polsce tlenek węgla zatrzymano lub zneutralizowano w 29,8%. Najwyższa redukcja zanieczysz-

czeń gazowych w województwie zachodniopomorskim została odnotowana w powiatach: polickim (89,2%) i gryfińskim (78,1%).

Tablica 6.
Table 6.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gases pollutions					
Ogółem Total	9149,3	8604	7118,0	6245,8	3,1
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	21,5	10,6	8,5	7,8	4,4
metan methane	.	0,6	0,4	2,0	0,5
tlenki azotu nitrogen oxides	15,8	9,7	7,7	6,5	3,5
tlenek węgla carbon monoxide	2,8	3,4	3,2	2,6	0,9
dwutlenek węgla carbon dioxide	9107,7	8577,3	7090,3	6222,6	3,2
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutions					
Ogółem Total	3,3	1,9	6,9	1,9	6,8
w tym: of which:					
ze spalania paliw fuel combustion	2,0	0,8	5,1	0,8	5,1
niezorganizowana non-organised	0,3	0,4	23,8	0,4	23,0

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Na koniec 2019 r. **powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych** prawnie chroniona stanowiła 21,8% powierzchni województwa. W stosunku do 2018 r. wzrosła o 1,6 tys. ha, a największą część tych obszarów stanowiły obszary chronionego krajobrazu.

Powierzchnia gruntów leśnych, w tym lasów oraz lesistość w województwie zachodniopomorskim od lat systematycznie zwiększa się. W 2019 r. wielkość wskaźnika lesistości uplasowała województwo zachodniopomorskie na czwartym miejscu w kraju.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. wynosiła 499,9 tys. ha, co stanowiło 21,8% powierzchni województwa. Porównując z 2018 r. terenów tych było o 1572 ha więcej oraz z 2010 r. o 17467 ha więcej. Największą powierzchnię zajmowały obszary chronionego krajobrazu - 351,1 tys. ha (łącznie z rezerwatami przyrody i pozostałymi formami ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu), tj. 70,2% powierzchni, następnie parki krajobrazowe 115,7 tys. ha (odpowiednio 23,1%). Parki narodowe zajmowały powierzch-

nię 13,6 tys. ha, a rezerваты przyrody 13,3 tys. ha. Na terenach o szczególnych walorach przyrodniczych w województwie zachodniopomorskim znajdowało się 2645 pomników przyrody (7,6% wszystkich pomników przyrody w Polsce).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią **parki narodowe**. Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdują się 2 parki narodowe: Woliński Park Narodowy o powierzchni 8,2 tys. ha (2,6% powierzchni parków narodowych w kraju), położony w dwóch powiatach: kamieńskim i m. Świnoujście oraz część Drawieńskiego Parku Narodowego o powierzchni 5,4 tys. ha (1,7% powierzchni parków narodowych w kraju), położony w powiatach: wałeckim i choszczeńskim.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego występowały 3 gminy, w których udział powierzchni prawnie chronionej przekroczył 80,0% ogólnej powierzchni gminy (gm. m-w. Czaplinek, gm.m-w. Złocieniec, gm. m-w. Mielno) Ochroną prawną objęta była cała powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Mielno.

Na koniec 2019 r. w województwie zlokalizowanych było 125 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 13,3 tys. ha. Ich powierzchnia w porównaniu do 2010 r. zwiększyła się o 585 ha, tj. wzrost o 4,6%. Największy obszar zajmowały rezerваты torfowiskowe i krajobrazowe, które stanowiły odpowiednio 33,7% i 23,8% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie.

Ponadto w zachodniopomorskim znajdowało się 7 **parków krajobrazowych** o łącznej powierzchni 115,7 tys. ha, z czego 2 częściowo położone były również na terenach woj. lubuskiego. Zajmowały one 5,1% ogólnej powierzchni województwa i w większości były zajęte przez lasy (51,1%) oraz użytki rolne (30,6%). **Obszary chronionego krajobrazu** obejmowały 351,1 tys. ha, tj. 15,3% powierzchni województwa. Wśród obszarów chronionego krajobrazu największą powierzchnię zajmowało Pojezierze Drawskie 80,6 tys. ha, Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy 37,1 tys. ha oraz Koszaliński Pas Nadmorski 36,2 tys. ha.

Łącznie na terenie województwa zachodniopomorskiego w końcu 2019 r. zanotowano 2,6 tys. **pomników przyrody**, w tym m.in. pojedyncze drzewa stanowiły 83,1%, grupy drzew – 9,0%, głązy narzutowe – 3,9%.

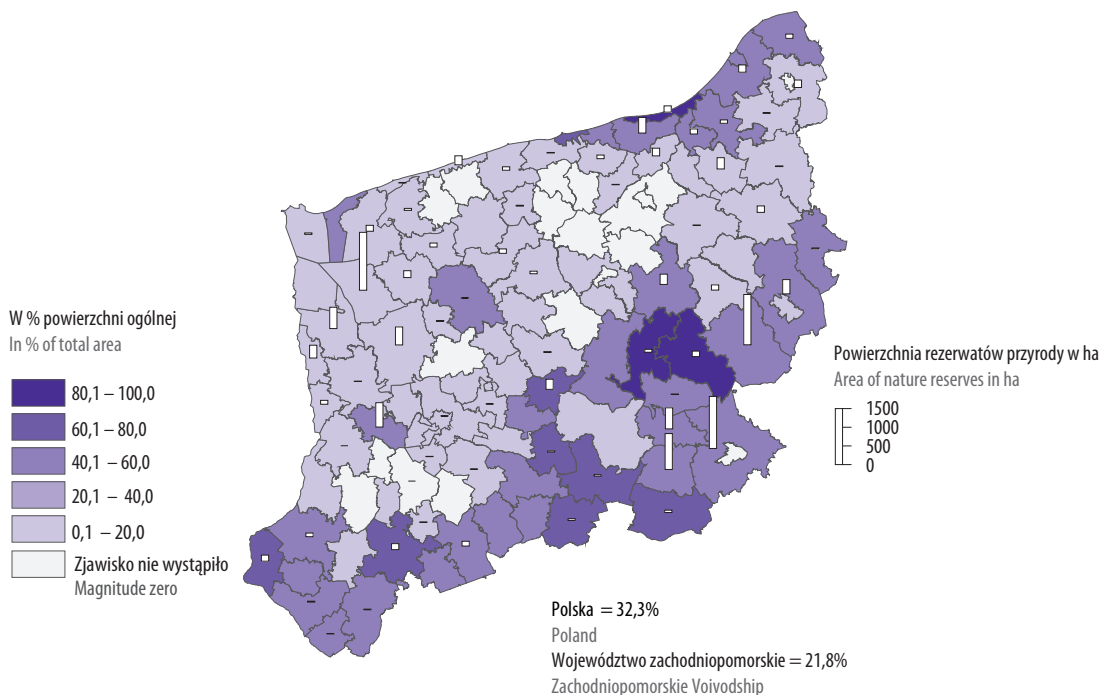
W województwie zachodniopomorskim wśród form ochrony przyrody należy jeszcze wyróżnić: 1104 **użytków ekologicznych** (7,7 tys. ha), 9 **stanowisk dokumentacyjnych** (49,3 ha) i 44 **zespoły przyrodniczo-krajobrazowe** (6,3 tys. ha).

Według stanu liczebnego ważniejszych **zwierząt chronionych** w Polsce (stan na dzień 31 grudnia 2019 r.)

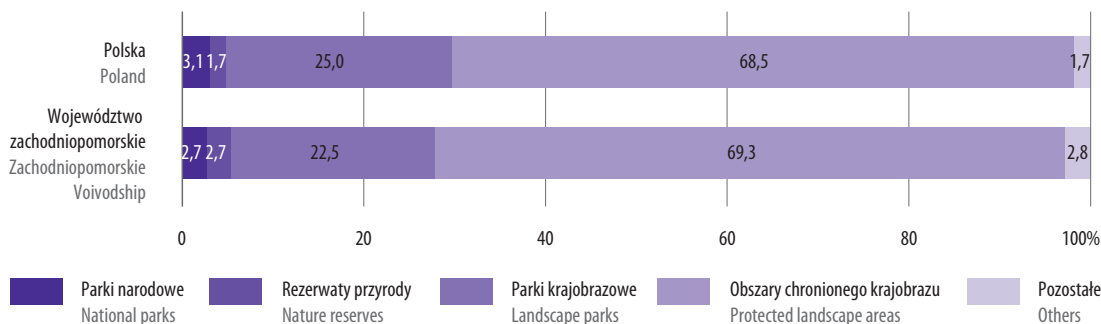
na terenie województwa najliczniej występował bóbr europejski - 10,1 tys. osobników (7,4 % populacji w kraju), żubr – 321 (14,1%), wilk – 280 (8,7%) oraz ryś – 34 (6,2%).

Ponadto na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 692,8 tys. ha **obszarów specjalnej ochrony ptaków** (30,3% powierzchni województwa) oraz 425,8 tys. ha **specjalnych obszarów ochrony siedlisk** (18,6%) tworzących razem obszary **Natura 2000**, będących formą ochrony przyrody ustanowioną w celu zachowania różnorodności siedlisk, a także gatunków.

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.
Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2019

Lesistość - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

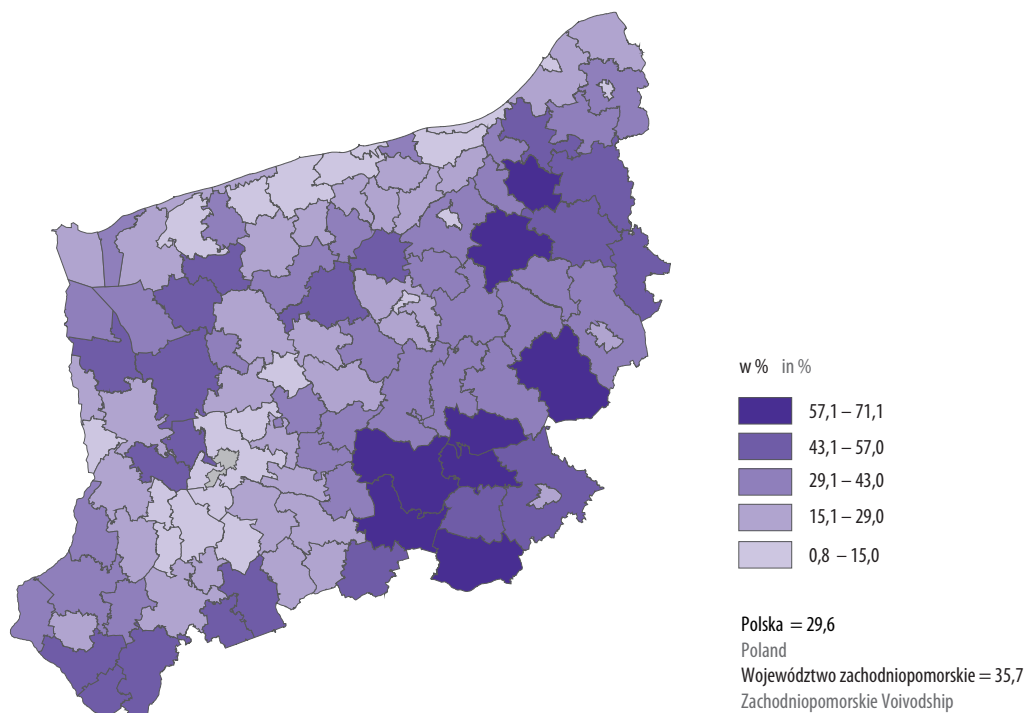
W województwie zachodniopomorskim łączna powierzchnia **gruntów leśnych** w dniu 31 XII 2018 r. wyniosła 841,1 tys. ha (z tego 817,6 tys. ha zajmowały lasy). W skali roku powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 525,7 ha, natomiast na przestrzeni dziewięciu lat wzrosła o 12,4 tys. ha. Udział gruntów leśnych w powierzchni województwa wyniósł 36,7%, natomiast lasów (tzw. **wskaźnik lesistości**) – 35,7%. Udział lasów prywatnych wyniósł 2,7%.

Wskaźnik lesistości w województwie był wyższy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 35,7%. W stosunku do 2018 r. wskaźnik ten był na takim samym poziomie natomiast w porównaniu do 2010 był wyższy o 0,5 p. proc. Najwyższym wskaźnikiem lesistości charakteryzowały się powiaty: wałecki (55,0%) drawski (47,1%) oraz szczeciński (45,5%), a najniższym: pyrzycki (6,5%), m. Szczecin (16,9%) oraz gryficki (20,6%). W województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju przeważają gatunki iglaste drzew. Gatunkiem dominującym w tej grupie była, sosna która zajmowała obszar 60,6%; natomiast świerk stanowił (5,5%). Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 246,8 tys. ha (31,9%), a największe udziały miały: buk (9,7%), brzoza (8,6%), dąb (6,5%), olsza (5,5%).

Uwzględniając strukturę wiekową lasów w zarządzie Lasów Państwowych, ponad jedną czwartą (26,5%) stanowił drzewostan w klasie wieku 41-60 lat, drzew ponad stuletnich było niespełna 10%.

Mapa 16.
Map 16.

Lesistość w 2019 r.
Forest cover in 2019

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wytworzono w 5693,7 tys. ton **odpadów przemysłowych** (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 5,0% ich ogólnej ilości w skali kraju (pod względem ilości województwo plasowało się na 7. miejscu w kraju).

W analizowanym roku w województwie zachodniopomorskim wytworzono 663,4 tys. ton **odpadów komunalnych** (390,6 kg na 1 mieszkańca), co stanowiło 5,2% odpadów komunalnych z całego kraju.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wytworzono 5693,7 tys. ton **odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych)**, co stanowiło 5,0% ogólnej ilości w skali kraju w skali kraju i plasowało województwo na 7. miejscu. W porównaniu do 2018 r. ilość wytworzonych odpadów w województwie zachodniopomorskim wzrosła o 2,5% tj. o 136,5 tys. ton, natomiast porównując do 2010 r. spadła o 4,7% tj. o 282,9 tys. ton.

Liczba zakładów wytwarzających odpady w województwie zachodniopomorskim w końcu 2019 r. wyniosła 72 i w ciągu roku zwiększyła się o 6, natomiast w stosunku do 2010 r. – zmniejszyła się o 4.

Największa ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w omawianym okresie pochodziła z grup: „odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej” – 2604,0 tys. ton (45,7% ogółu odpadów wytworzonych w województwie) oraz „odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej” – 1924,2 tys. ton (33,8% ogółu).

Na 1 km² powierzchni województwa przypadało średnio 248,7 ton wytworzonych odpadów, bez komunalnych (w 2018 r. – 242,7 ton), a w kraju – 365,0 ton (przed rokiem – 368,9 ton). Przeważającą część, tj. 70,2% wytworzonych w 2019 r. odpadów przemysłowych wytwórcy unieszkodliwili we własnym zakresie, następnie poddali odzyskowi 10,1%, innym odbiorcom odpadów przekazali 19,5%, a pozostałe 0,3% magazynowali czasowo.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim głównym źródłem odpadów było przetwórstwo przemysłowe (4775,6 tys. ton odpadów), w tym głównie jednostki zajmujące się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (4413,3 tys. ton), w tym produkcją nawozów i związków azotowych (4402,3 tys. ton).

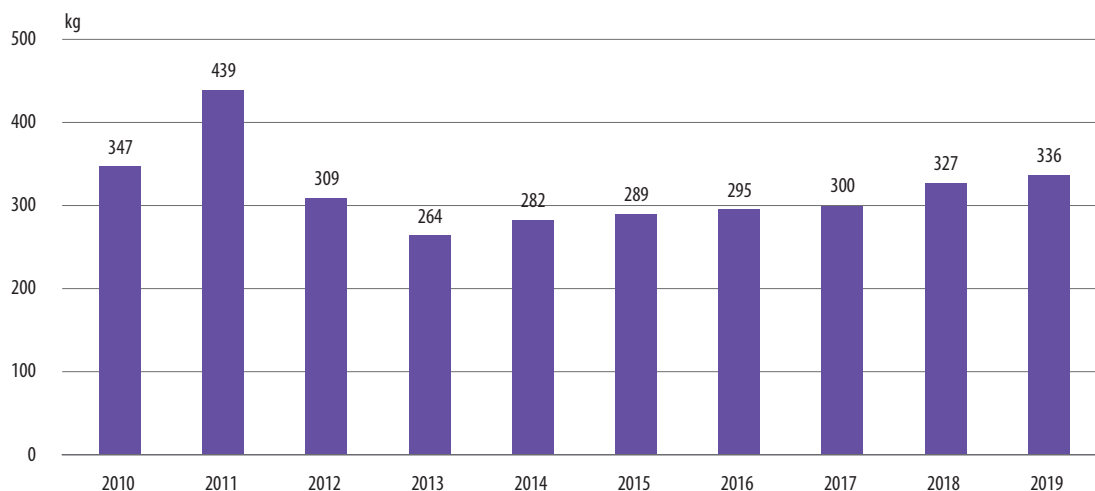
Uwzględniając przekrój terytorialny, największą ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2019 r. zanotowano w powiatach: polickim (4414,9 tys. ton), kołobrzeskim (301,3 tys. ton) i koszalińskim (288,9 tys. ton).

Tablica 7.
Table 7.

Odpady przemysłowe Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total	5976600	5693700	5,0
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	3627500	3996300	16,8
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	1107900	1,7
magazynowane czasowo temporarily stored	245900	16100	1,1
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled (at the end of the year) - total	.	131748700	7,3

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

W analizowanym roku w województwie zachodniopomorskim **wytworzono** 663,4 tys. ton odpadów komunalnych (390,6 kg na 1 mieszkańca), co stanowiło 5,2% odpadów komunalnych z całego kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem ich ilość spadła o 3,3%, a w porównaniu z 2010 r. – o 27,0%. Zdecydowana większość (74,7%) tego typu odpadów została odebrana z gospodarstw domowych (w Polsce 84,5%).

W 2019 r. w regionie zebrano 487,6 tys. ton **zmieszanych odpadów komunalnych** (287,1 kg na 1 mieszkańca), tj. o 1,2% mniej niż przed rokiem. Masa odpadów zmieszanych odebranych z gospodarstw domowych wyniosła 351,1 tys. ton (206,7 kg na 1 mieszkańca) i stanowiła 72,0% ich ogólnej ilości.

Ilość odpadów komunalnych zebranych **selektywnie** z roku na rok rośnie. W 2010 r. selektywna zbiórka stanowiła zaledwie 8,0% zebranych odpadów komunalnych (41,7 tys. ton). W 2019 r. zebrano selektywnie 175,8 tys. ton (26,5% ogółu wytworzonych odpadów komunalnych; co stanowiło 103,5 kg na 1 mieszkańca), co oznacza wzrost ilości tych odpadów o 18,4% w stosunku do roku poprzedniego.

Wśród odpadów wyselekcjonowanych, zebranych na terenie województwa w ilości 175,8 tys. t, przeważały odpady biodegradowalne (31,7%), odpady wielkogabarytowe (18,9%) i szkło (15,2%).

Struktura selektywnie zebranych odpadów komunalnych zmieniła się na przestrzeni lat. Dominujące w 2010 r. frakcje odpadów, takie jak papier i tektura, szkło oraz tworzywa sztuczne (łącznie 55,6% selektywnie zebranych odpadów) stanowią obecnie 35,2% ogółu, zmalał też udział metali (z 2,5% w 2010 r. do 0,2% w 2019 r.) i tekstyliów (z 4,1% w 2010 r. do 0,05% w 2019 r.). Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, utrzymuje się na zbliżonym poziomie, w granicach 0,01–0,03%.

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na **składowiskach kontrolowanych**. W końcu 2019 r. w województwie zachodniopomorskim znajdowało się 13 czynnych składowisk o łącznej powierzchni 161,1 ha. Na przestrzeni lat 2017–2019 nie odnotowano zmian w ilości i powierzchni składowisk odpadów komunalnych.

W 2019 r. usługę odbierania i zbierania odpadów komunalnych świadczyło 81 zakładów, które łącznie zebrały 663,4 tys. ton odpadów, tj. o 3,3% więcej niż przed rokiem. Odpady te stanowiły 5,2% masy odpadów zebranych w kraju. Większość odpadów, tj. 74,7% pochodziła z gospodarstw domowych, natomiast z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) – 25,3%.

W 2019 r. zakłady oczyszczania zlokalizowane na terenie województwa zebrały 487,6 tys. ton odpadów zmieszanych oraz 175,8 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. Odpady zebrane selektywnie stanowiły 26,5% ogólnej ilości zebranych odpadów (w kraju 31,2%). Wzrosła ilość odpadów zebranych selektywnie, tj. o 18,4% w stosunku do 2018 r. i o 20,8% w stosunku do 2017r.

W województwie zachodniopomorskim zanotowano 117 tzw. dzikich wysypisk, które mają zły wpływ na środowisko naturalne. W ciągu całego 2019 roku zostało zlikwidowanych na terenie województwa 467 takich wysypisk, co wiązało się z koniecznością zebrania i profesjonalnego wyselekcjonowania 670,9 ton odpadów. Powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km² powierzchni ogółem – w województwie wynosi 642 m², natomiast w kraju są to 631 m².

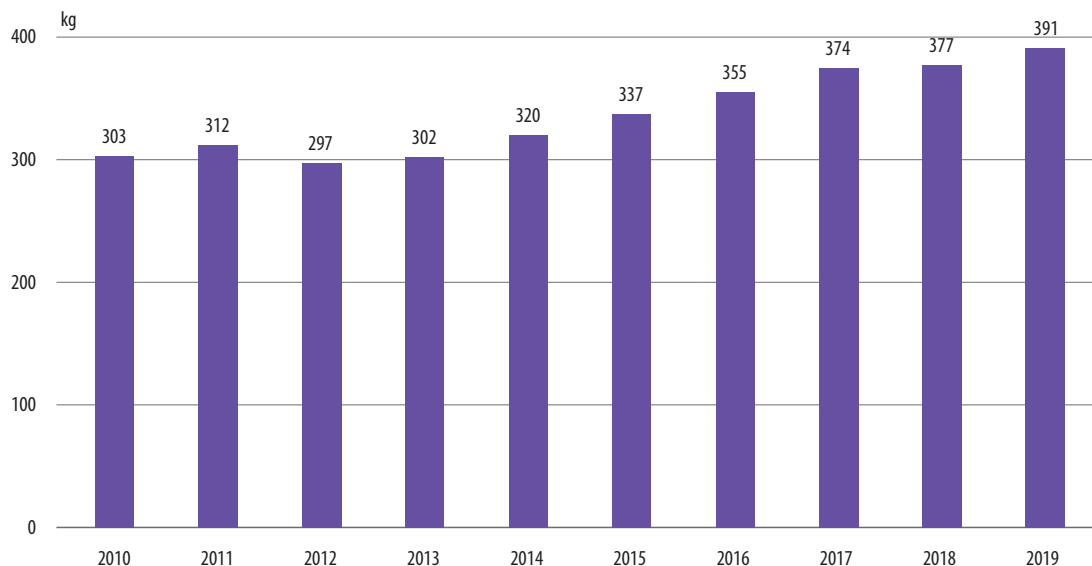
Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 8.
Table 8.

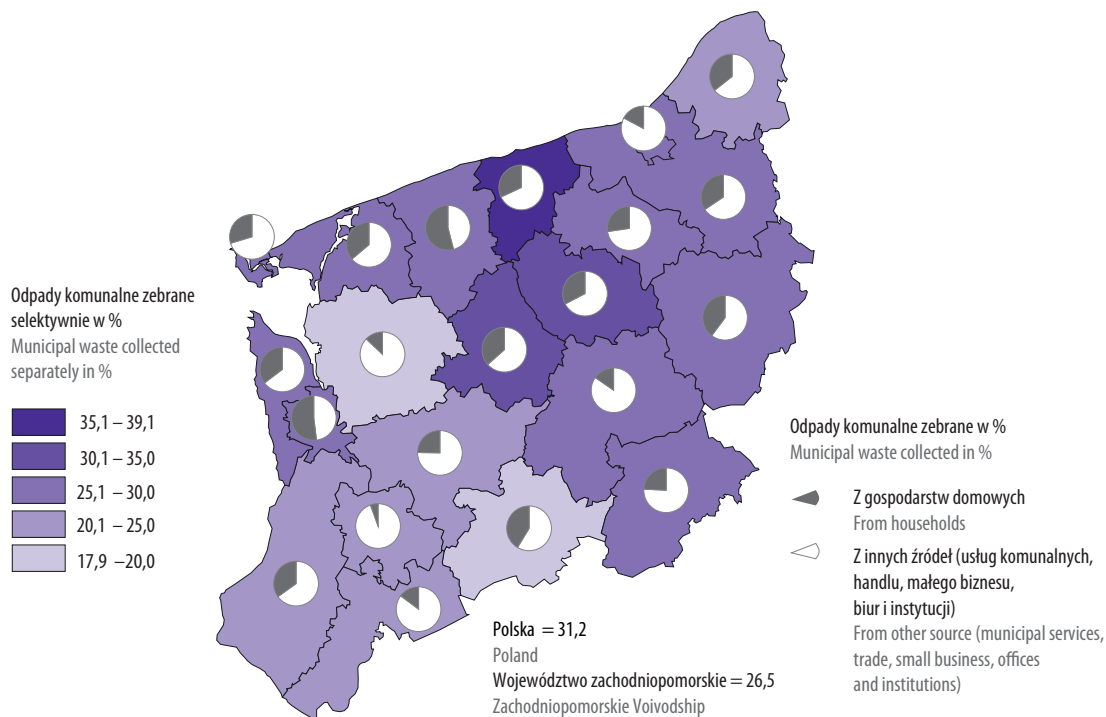
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households		
				w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total	41719,7	20913,9	175787,4	4,4	144689,7	4,0
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	7980,5	2115,4	22087,0	6,3	14613,2	5,1
Szkło Glass	9590,2	5195,3	26759,8	4,6	22943,2	4,3
Tworzywa sztuczne Plastics	5624,8	3034,8	13015,9	3,3	10629,6	2,9
Metale Metals	1061,6	1001,4	332,9	2,3	182,5	1,4
Tekstylnia Textiles	1726,1	1725,0	81,1	2,6	65,8	2,3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	552,8	400,3	1734,8	4,3	1569,0	4,1

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2019

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2019 r. wielkość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosła 466,7 mln zł (przy 639,9 mln zł w 2018 r. i 1043,0 mln zł w 2010 r.).

W strukturze nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie zachodniopomorskim dominują naprzemiennie nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód. W latach 2010–2019 nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu stanowiły od 23% do 53% nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska ogółem (w kraju od 20% do 39%), nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód zaś od 16,0% do 49,0% (w kraju od 35% do 66%). Na gospodarkę odpadami przeznaczono od 3% do 41% nakładów (w kraju od 7,0% do 20,0%).

W 2019 r. w województwie udział nakładów na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód wyniósł odpowiednio 32,6% i 48,8% (w 2018 r. odpowiednio 53,4% i 33,5%). Pozostałe 18,6% to nakłady na: gospodarkę odpadami – 11,1% (7,6% w 2018 r.), na ochronę gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych – 2,3% (1,2% w 2018 r.), na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 2,3% (1,0% w 2018 r.) i pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska – 2,8% (3,3% w 2018 r.).

Największą część nakładów na ochronę powietrza i klimatu w 2019 r. w województwie stanowiły wydatki na urządzenia do redukcji zanieczyszczeń (91,1%) i urządzenia do zapobiegania zanieczyszczeniom (7,3%) oraz na pomiary, kontrolę, i działalność laboratoriów (1,6%).

Udział województwa w ogólnokrajowych nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniósł 3,8%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady na ochronę środowiska wynosiły w 2019 r. w województwie 275 zł (w Polsce 323 zł).

W strukturze finansowania nakładów na środki trwałe na ochronę środowiska w 2019 r. dominują środki własne, które stanowiły 62,5%, środki z zagranicy – 22,1%, fundusze ekologiczne, pożyczki i kredyty – 12,7%. Ze środków budżetowych pochodziło 2,3% i z innych źródeł – 0,4%.

W 2019 r. kwota nakładów służących gospodarce wodnej osiągnęła poziom 98,3 mln zł (85,2 mln zł w 2018 r. i 255,6 mln zł w 2010 r.).

Główny strumień nakładów skierowany był na budowę infrastruktury zapewniającej wodę pitną. Inwestycje w ujęcia i doprowadzanie wody stanowiły 76,5% wszystkich nakładów w gospodarce wodnej w województwie i były wyższe niż w 2018 r. o 17,2%.

Udział województwa w ogólnokrajowych nakładach na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniósł 3,0%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady na gospodarkę wodną wynosiły w 2019 r. 58 zł (w Polsce 84 zł).

W strukturze finansowania nakładów na środki trwałe na gospodarkę wodną w 2019 r. dominują środki własne, które stanowiły 62,1% nakładów na gospodarkę wodną, środki z zagranicy stanowiły 26,2%, z budżetu pochodziło 2,3%, a fundusze ekologiczne, pożyczki i kredyty stanowiły 9,4%.

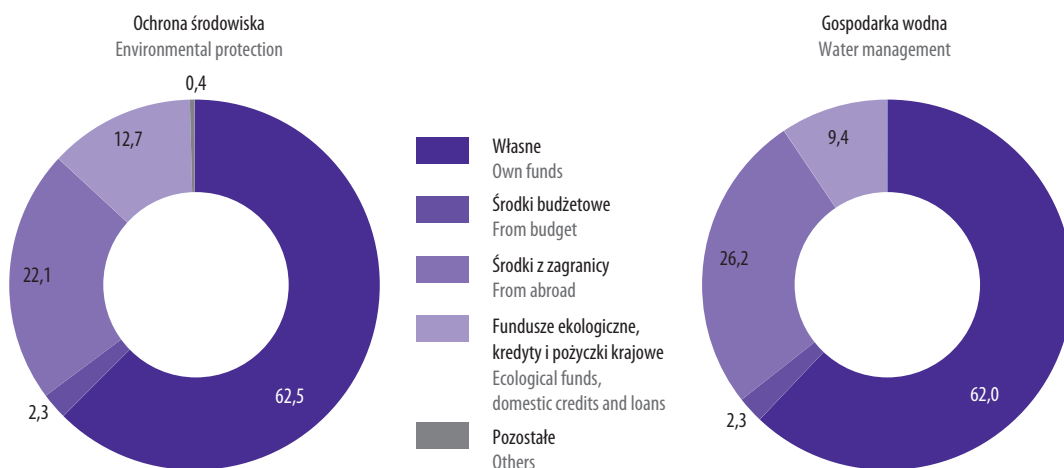
W 2019 r. w wyniku realizacji inwestycji ochrony środowiska oddano do eksploatacji 7 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 11,3 tys. m³ na dobę (w tym 7 oczyszczalni ścieków komunalnych o łącznej przepustowości 11,3 tys. m³ na dobę). Przekazano 102,0 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 18,9 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe. W zakresie ochrony powietrza oddano do użytku urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o zdolności 234 ton/rok oraz urządzeń do neutralizacji zanieczyszczeń gazowych o zdolności 771 ton/rok.

W 2019 r. w zakresie efektów rzeczowych inwestycji gospodarki wodnej oddano do użytku urządzenia zaopatrzenia w wodę (tj. ujęcia wody i uzdatniania wody) o łącznej wydajności 8,8 tys. m³ na dobę.

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010–2019		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca per capita	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	466736,8	275,16	3,8
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu climate and air protection	152158,0	89,71	3,7
gospodarka ściekowa i ochrona wód sewage management and waters protection	227544,8	134,15	3,8
gospodarka odpadami waste management	51744,5	30,51	6,2
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	10817,6	6,38	8,2
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	13220,6	7,79	1,2
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	98293,9	57,95	3,0
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	75217,8	44,35	5,2
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	19404,1	11,44	4,0

Wykres 13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania
Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2020 r. liczba ludności województwa zachodniopomorskiego, a także liczba urodzeń i zgonów była mniejsza niż w 2019 r. Pogłębił się również (i tak już ujemny) przyrost naturalny ludności. Ruch migracyjny, wewnętrzny i zewnętrzny, był niższy niż w 2019 r. Mimo, iż zarówno saldo migracji na pobyt stały ogółem, jak i saldo migracji wewnętrznych nadal były ujemne, to ich wartość uległa poprawie, natomiast saldo migracji zagranicznej pozostaje na zbliżonym poziomie jak w roku poprzednim.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. ludność województwa zachodniopomorskiego liczyła 1688047 osób, nastąpił spadek o 8146 osób (tj. o 0,5%) w porównaniu z 2019 r. i o 27548 (tj. o 1,6%) porównując do 2010 r.

Tablica 10.
Table 10.

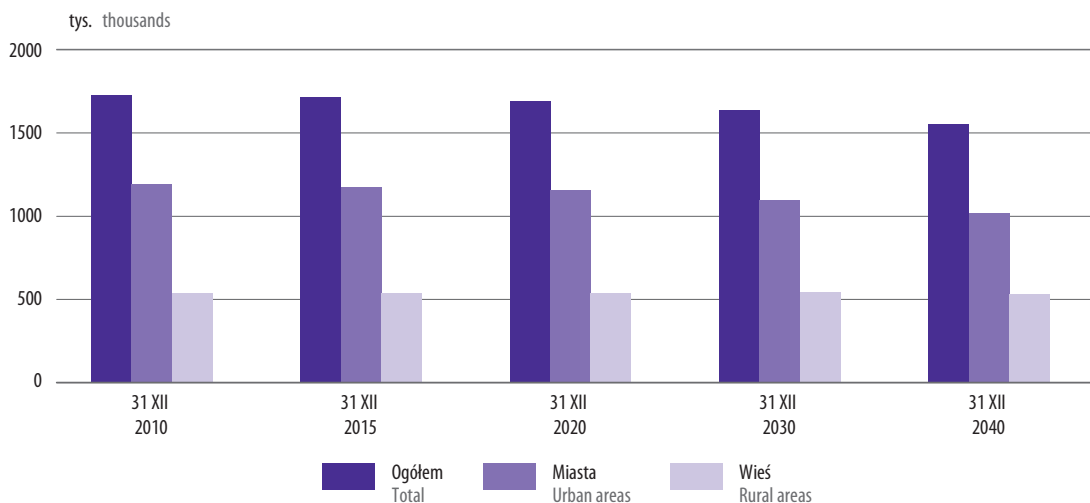
Ludność Population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. in thousands	1724,0	1710,0	1696,0	1688,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	4,5	4,5	4,4	4,4
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106	106
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	69,0	68,6	68,4	68,3
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	31,0	31,4	31,6	31,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	75	75	74	74

Populacja województwa stanowi, tak jak w roku poprzednim, 4,4% ogółu ludności Polski, w porównaniu z pozostałymi województwami zajmuje ono 13. pozycję. Najwięcej (23,7%) populacji województwa mieszkało w m. Szczecin, najmniej (2,2%) w powiecie łobeskim.

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2010–2020 oraz prognoza do 2040 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2010–2020 and projection until 2040
As of 31 December

Liczba mieszkańców województwa zachodniopomorskiego systematycznie ulega zmniejszeniu i według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego w 2040 r. wyniesie 1548,9 tys. osób, tj. o 8,2% mniej niż w 2020 r. Zgodnie z prognozami w 2040 r. kobiet będzie mniej o 8,1% niż w 2020 r., będą one jednak stanowić 51,5% ogółu ludności województwa (tj. więcej o 0,1 p. proc. niż w poprzednim roku). Ubytek liczby mężczyzn ukształtuje się w województwie na podobnym poziomie niż kobiet i wyniesie 8,4%. Prognozuje się, że liczba ludności województwa mieszkająca w miastach zmniejszy się o 11,4%, natomiast na wsi nastąpi spadek o 1,4%. Udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa może zmniejszyć się o 2,4 p. proc. i prognozuje się, że w 2040 r. wyniesie 65,9%.

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu 2020 r. w województwie wyniosła 74, zaś w Polsce – 122 i kształtowała się na poziomie podobnym do notowanego w poprzednich latach. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – nadal najniższy notowano w powiecie drawskim 32 osoby, a najwyższy – w m. Szczecin – 1332 osoby.

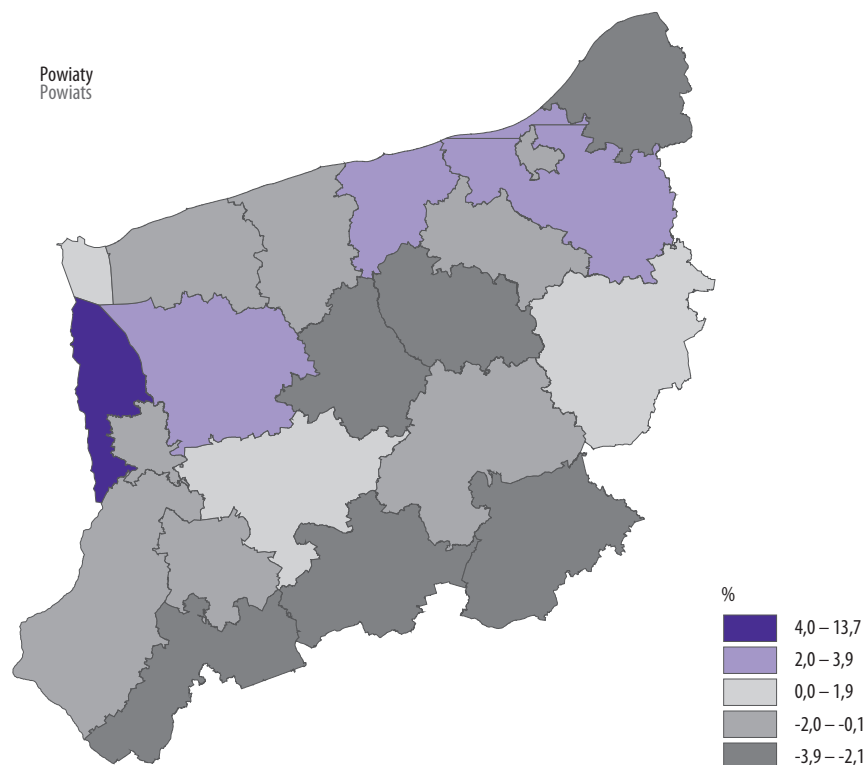
Wskaźnik urbanizacji wyrażany liczbą ludności zamieszkałej w miastach w relacji do ogólnej liczby ludności w województwie zachodniopomorskim na koniec 2020 r. ukształtował się na poziomie 68,3% (w kraju – 59,9%) i względem 2010 r. zmniejszył się o 0,7 p. proc. (w kraju spadł o 0,9 p. proc.), natomiast w stosunku do notowanego przed rokiem nieznacznie obniżył się (o 0,1 p. proc.). Obserwuje się tendencję malejącą wśród ludności zamieszkującej miasta, natomiast rosnącą w liczbie osób mieszkających na terenach wiejskich. W 2020 r. liczba ludności miast wyniosła 1152,3 tys. osób, wsi – 535,8 tys. osób. W porównaniu do poprzednich lat nastąpił spadek ludności zamieszkującej miasta województwa zachodniopomorskiego (o 0,7% i 2,9% w porównaniu z 2019 r. i 2010 r.). W odniesieniu do liczby ludności zamieszkującej obszar wiejski notujemy wzrost o 0,1% w porównaniu do 2019 r. oraz spadek o 0,3% porównując do 2010 r.

Struktura ludności według płci w województwie zachodniopomorskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2020 r. wyniósł 51,4% i nie uległ zmianie w stosunku do poprzednich lat. W Polsce kobiety stanowiły 51,6% populacji. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie analogicznym jak w poprzednich latach, osiągając wartość 106 – w Polsce zaś na przestrzeni ostatnich lat

przyjmował wartość 107. W województwie zachodniopomorskim najwięcej osób było w wieku 35–39 lat (142,5 tys.), z tego kobiet 69,9 tys., natomiast mężczyzn 72,6 tys.

Mapa 18.**Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 18.

Population changes in 2010–2020
As of 31 December

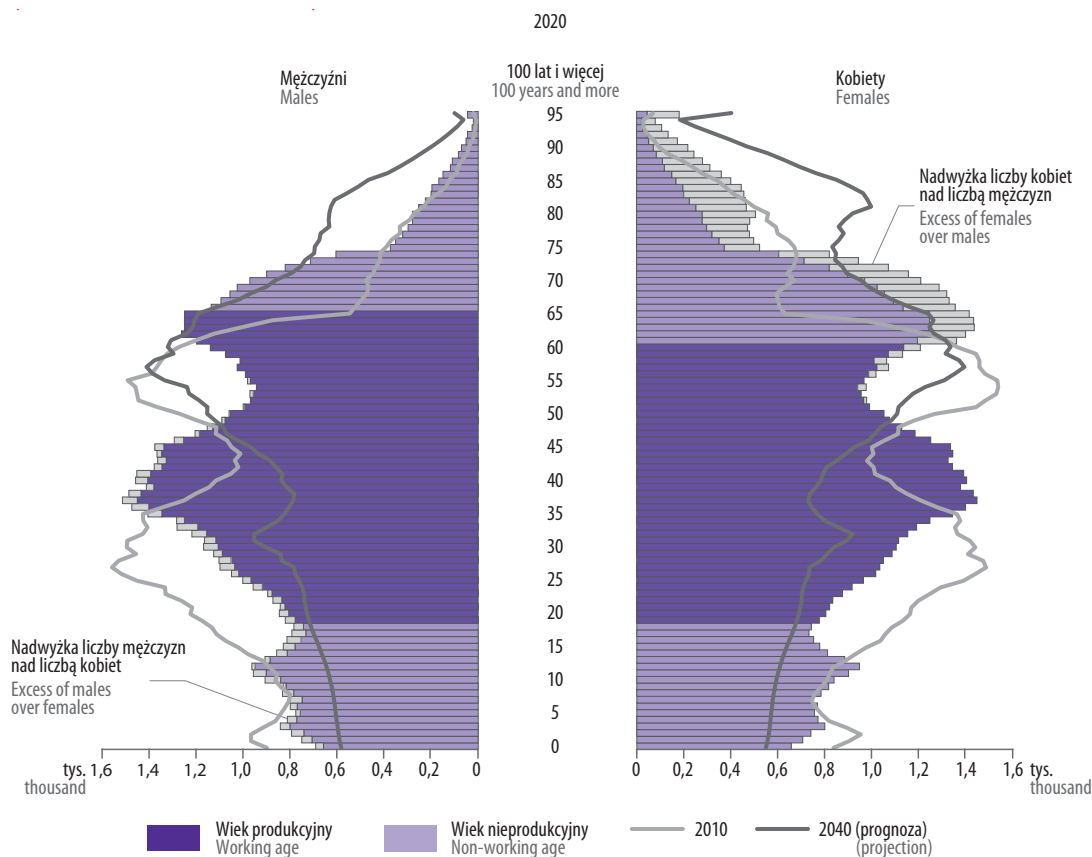
Obserwując zmiany ludności według biologicznych grup wiekowych możemy zauważyć tendencję malejącą liczby dzieci i młodzieży, przy równoczesnym wzroście liczby osób starszych.

Na koniec 2020 r. województwo zachodniopomorskie zamieszkiwało 243,8 tys. dzieci w wieku 0–14 lat, czyli o 12,7 tys. tj. o 4,9% mniej w porównaniu z 2010 r. (podczas gdy w kraju nastąpił wzrost o 0,4%). W 2020 r. udział dzieci w ogólnej liczbie ludności był niższy niż przeciętnie w kraju o 1,0 p. proc. i wyniósł 14,4% wobec 14,9% w 2010 r.

Ludność w wieku powyżej 70 lat stanowiła 11,9% ogółu osób mieszkających w województwie zachodniopomorskim pod koniec 2020 r. W odniesieniu do 2019 roku liczba ludności w tej grupie wiekowej wzrosła o 4,7%, tj. o 8959 osoby (w poprzednim roku nastąpił wzrost r/r o 5,6%), natomiast porównując z 2010 r. zanotowano wzrost o 29,5% tj. o 45,9 tys. osób.

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2040 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2040
As of 31 December

Biorąc pod uwagę 5 letnie przedziały wiekowe, najbardziej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 35–39 lat, których na koniec 2020 r. było 142,5 tys., tj. 8,4% ludności województwa. W porównaniu z 2010 r. w województwie nastąpił wzrost liczby osób w wieku 35–39 lat o 14,5%. W 2010 r. najbardziej liczną grupę wiekową w 5 letnim przedziale wiekowym stanowiły osoby w wieku 25–29 lat, których było 146,8 tys., a do końca 2020 r. liczba ta spadła do 105,0 tys. osób, tj. nastąpił spadek o 28,4%. Najmniej liczną grupę wiekową stanowiły dzieci w wieku 0–4 lat, których na koniec 2020 r. było 75,4 tys., czyli 4,5% ludności województwa. Wśród dzieci i młodzieży do 19 roku życia najbardziej liczna była grupa wiekowa 10–14 lat (89,5 tys. osób).

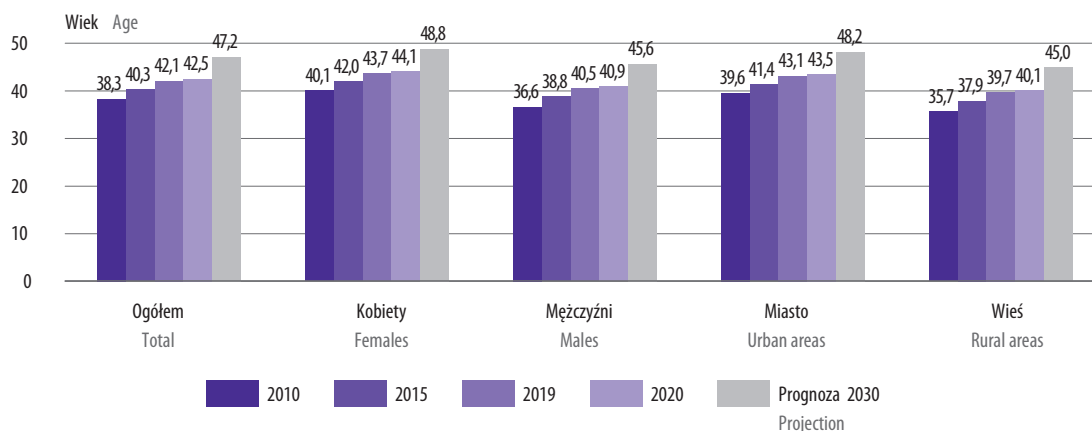
Klasyfikując populację według ekonomicznych grup wieku, 59,5% mieszkańców województwa zachodniopomorskiego jest w wieku produkcyjnym tj. miało powyżej 17 lat (1005,2 tys.), w tym 61,9% w wieku mobilnym. Liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i przedprodukcyjnym (290,7 tys.) cały czas maleje, natomiast rośnie w wieku poprodukcyjnym (392,2 tys.). W porównaniu z 2019 r. zmalała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,5%), w wieku produkcyjnym (o 1,4%) oraz mobilnym (o 0,3%), natomiast wzrosła w wieku poprodukcyjnym (o 2,1%).

Tak jak w poprzednim roku, mężczyźni stanowili nieznacznie większość w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (kolejno: 51,3% i 53,7%), natomiast kobiety zdecydowanie przeważały w grupie poprodukcyjnej (66,3%). Zgodnie z prognozami do 2050 r. zostaną zachowane tendencje malejące w grupie przedprodukcyjnej oraz produkcyjnej. W grupie poprodukcyjnej tendencje wzrostowe utrzymają się do 2025 r., po czym nastąpi około dziesięcioletni okres spadkowy, a od 2040 r. prognozuje się, że liczba osób w grupie poprodukcyjnej zacznie wzrastać.

Współczynnik obciążenia demograficznego (relacja osób w wieku nieprodukcyjnym do wieku produkcyjnego) zarówno w województwie, jak i w kraju wyniósł 68 osób, czyli nastąpił wzrost o ok. 4 osoby w porównaniu do 2019 r. oraz o 16 w odniesieniu do 2010 r. Najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie koszalińskim (60 osób), a najwyższą w m. Koszalin (78 osoby)

Wykres 16.
Chart 16.

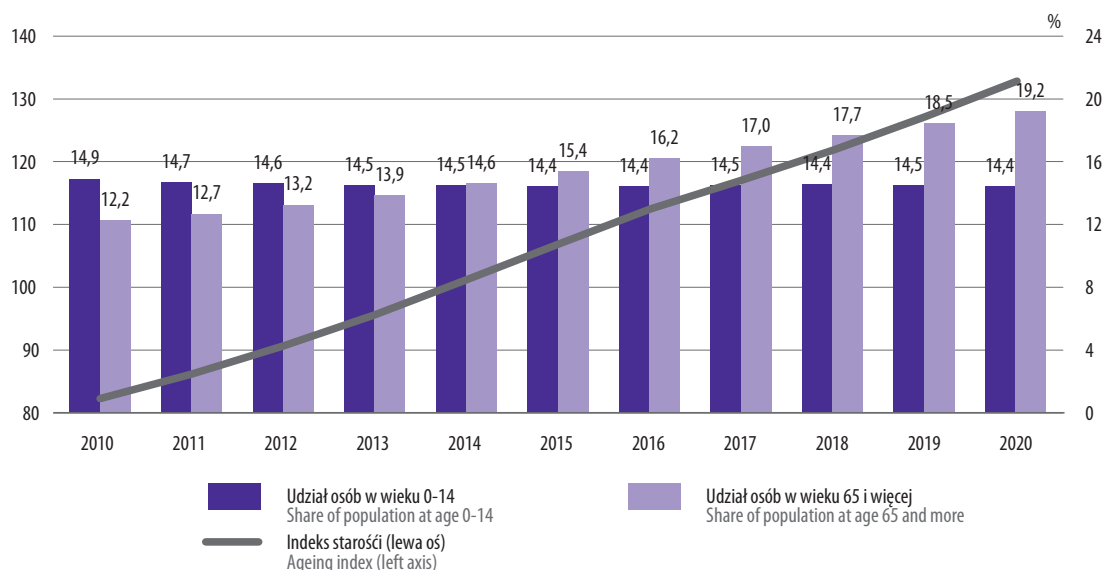
Mediana wieku ludności
Median age of population

Proces starzenia się populacji województwa potwierdza również obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu m.in. mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła. Mediana wieku mieszkańców województwa w końcu 2020 r. wyniosła 42,5 lata (w Polsce – 41,7 lat), co oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła. Rok wcześniej mediana wieku mieszkańców województwa wyniosła 42,1 lat, a w 2010 r. – 38,3 lata. Jak wynika z danych w województwie zachodniopomorskim mieszkają raczej starsi mieszkańcy kraju, wyższa mediana została wykazana tylko w 4 województwach: śląskim, świętokrzyskim, łódzkim oraz opolskim (odpowiednio 43,0; 43,0; 43,3 oraz 43,4 lata). Najstarsi mieszkańcy województwa mieszkają w m. Świnoujście (mediana wyniosła 45,6 lat), natomiast najmłodszy w powiecie polickim (40,1 lat). Przeciętnie ludność zamieszkująca obszary wiejskie województwa była młodsza od ludności mieszkającej w miastach. Mediana wieku ludności wsi wyniosła 40,1 lat (35,7 lat w 2010 r.), natomiast miast – 43,5 lat (39,6 lat w 2010 r.). Ponad 3 lata niższy był wiek środkowy mężczyzn (40,9 lat), niż kobiet (44,1 lata).

O postępującym procesie starzenia się społeczeństwa świadczy także wzrost wskaźnika starości demograficznej, wyrażany relacją liczby osób w wieku 65 lat i więcej do ogólnej liczby ludności, który wzrósł z 12,2% w 2010 r. do 19,2% w końcu 2020 r. (w kraju nastąpił wzrost o 5,1 p. proc. do 18,6%). Najniższą wartość w województwie zanotowano w powiecie polickim (14,3%) oraz koszalińskim (15,6%), natomiast najwyższą w m. Świnoujście (22,6%) i m. Szczecin (21,9%).

Wykres 17. Indeks starości w latach 2010–2020
Chart 17. Ageing index in 2010–2020

Proces starzenia się społeczeństwa możemy także zaobserwować analizując tzw. indeks starości, określany jako relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat, przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat. Zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w kraju notujemy tendencje wzrostowe miernika (z 82 w 2010 r. do 133 osób w końcu 2020 r. – w województwie, oraz z 89 do 121 osób w kraju). Indeks starości był zdecydowanie wyższy wśród kobiet, niż mężczyzn, wskazał odpowiednio 161 i 106 osoby. Najniższą i jednocześnie jedyną ujemną wartość indeksu odnotowano w powiecie polickim (86 osoby), a następnie koszalińskim (104 osoby), natomiast najwyższą w m. Świnoujście oraz m. Koszalin (odpowiednio 184 i 162 osoby). Wzrasta także liczba osób w wieku 85 lat i więcej na 100 osób w wieku 50–64 lat, czyli wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego z 5,0% w 2010 r. do 10,1% w 2020 r. Porównując do pozostałych województw, zachodniopomorskie uplasowało się na 6 miejscu pod względem ilości osób 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 0–14 lat. Wyższy indeks starości zanotowano tylko w województwach: łódzkim, świętokrzyskim, śląskim, dolnośląskim oraz opolskim.

Spośród miar badających relacje różnych grup wiekowych, dość istotny jest również współczynnik wsparcia międzypokoleniowego (inaczej - współczynnik wsparcia rodziców), określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Wyraża on liczbę osób w wieku 85 i więcej lat, przypadających na 100 osób w wieku 50–64 lata. Na koniec 2020 r. omawiany miernik ukształtował się w województwie zachodniopomorskim na poziomie 15 osób, natomiast w kraju na poziomie 11 osób (w 2010 r. wykazał odpowiednio 7 i 6 osób).

Utrzymuje się spadkowa tendencja zawierania małżeństw. W zachodniopomorskich urzędach stanu cywilnego w 2020 r. zarejestrowano 6148 nowo zawartych małżeństw, tj. aż o 1718 mniej niż w 2019 r., w którym nastąpił spadek o 383 (4,6%) porównując do 2018 r. W odniesieniu do 2010 r. liczba nowo zawartych małżeństw spadła o 3373, tj. o 35,4%. Na tle kraju województwo zachodniopomorskie stanowi 4,2% ogółu nowo zawartych małżeństw. Pod względem ilości zawartych małżeństw województwo zachodniopomorskie znalazło się na 11 miejscu wśród wszystkich województw. Najwięcej małżeństw zawarto w województwie mazowieckim (21179), a najmniej w opolskim (3326).

Współczynnik małżeństw, czyli liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności, również przejawia tendencję malejącą, tj. z 5,5‰ w 2010 r. do 3,6‰ w 2020 r. W Polsce współczynnik osiągnął poziom 3,8‰ w 2020 r., ulegając obniżeniu z 5,9‰ w 2010 r. Biorąc pod uwagę rozbięcie terytorialne na miasta i wieś, współczynnik nateżenia małżeństw wyniósł odpowiednio 3,7‰ w miastach oraz 3,3‰ na terenach wiejskich, wobec odpowiednio 4,8‰ i 4,3‰ w 2019 r. W kraju współczynnik ten wykazał tożsamy poziom zarówno dla miast, jak i dla wsi i wyniósł 3,8‰, podczas gdy w 2019 r. osiągnął wartość 4,8‰.

W województwie zachodniopomorskim najwięcej małżeństw jest niezmiennie zawieranych w m. Szczecin (1735), najmniej w powiecie łobeskim (112). W 2020 r., tak jak w poprzednich latach, większość nowożeńców, stanowiły osoby z grupy wiekowej 25–29 lat. Wśród kobiet w tej grupie wiekowej było 32,8% ogółu pań zawierających związek małżeński, natomiast wśród mężczyzn – 27,5%. Nie mniej jednak nadal istnieje tendencja spadkowa nowożeńców, którzy nie ukończyli 30 roku życia. W porównaniu do 2010 r. we wszystkich grupach wiekowych do 25–29 lat łącznie, notowany jest spadek liczby kobiet zawierających związek małżeński, przy czym najbardziej spada liczba kobiet wychodzących za mąż mając 20–24 lata (o 15,3 p. proc), z kolei występuje wzrost we wszystkich grupach począwszy od 30–39 lat, w której to grupie przyrost jest największy (o 10,7 p. proc.). Mężczyźni również coraz później decydują się na zalegalizowanie związku. W porównaniu do 2010 r. największy spadek nowożeńców zauważyć możemy w grupie wiekowej 25–29 lat (o 13,0 p. proc), natomiast wzrost w grupie 40–49 lat (o 9,5 p. proc.). W porównaniu do 2010 r. liczba kobiet wstępujących w związek małżeński w wieku powyżej 50 lat wzrosła o 5,0 p. proc., a mężczyzn – o 6,3 p. proc.

Porównując z pozostałymi województwami, w zachodniopomorskim zanotowano najwyższy udział kobiet wychodzących za mąż w wieku powyżej 50 lat (9,7% ogólnej liczby nowo zamężnych kobiet), a także mężczyzn nowożeńców będących w grupie 40–49 lat – 15,6% oraz mających 50 lat i więcej – 13,4%.

Miernikiem charakteryzującym wiek osób decydujących się na związek małżeński jest wiek środkowy (mediana). W województwie zachodniopomorskim (zgodnie z ogólnokrajowym trendem) na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost mediany wieku, dotyczy to zarówno kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński. W 2020 r. wiek środkowy dla nowożeńców płci męskiej wyniósł blisko 33,3 lata i był wyższy o 0,3 roku od osiągniętego w 2019 r. i o 3,7 lata niż w 2010 r. Kobiety decydowały się wcześniej na zawarcie małżeństwa – w 2020 r. mediana wieku wyniosła 30,6 lat i była o 0,7 roku wyższa niż w 2019 r. i o około 3 lata wyższa niż w 2010 r.

Na tle pozostałych województw w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim zanotowano najniższy wskaźnik małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi w ogólnej liczbie zawartych małżeństw, wyniósł on jedynie 36,1%. W Polsce udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie zawartych małżeństw wyniósł 53,6%, najczęściej małżeństwa wyznaniowe zawierali mieszkańcy województwa podkarpackiego (68,4%). W całej Polsce ogółem, jak i w rozbiciu na poszczególne województwa wzrasta tendencja do zawierania związków cywilnych, natomiast spada do zawierania małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi. Mimo, iż w województwie zachodniopomorskim udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie zawartych małżeństw jest najniższy ze wszystkich województw, to jeszcze w 2010 r. we wszystkich województwach, łącznie z zachodniopomorskim, przeważały małżeństwa wyznaniowe (ogółem w Polsce stanowiły one 68,1% ogółu małżeństw nowo zawartych, a w województwie zachodniopomorskim – 55,2%). Na przełomie lat 2010–2020 udział małżeństw wyznaniowych zawartych w województwie zachodniopomorskim spadł zatem o 19,1 p. proc. W województwie zachodniopomorskim, wśród małżeństw wyznaniowych 99,1% zawarto w Kościele Katolickim, 0,5% w Kościele Zielonoświątkowym, pozostałe małżeństwa wyznaniowe zawarte były w Kościołach: Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym, Chrześcijan Baptystów, Adwentystów Dnia Siódmego, Polskokatolickim oraz w Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Adekwatnie do spadku liczby zawieranych małżeństw zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim spada liczba decyzji rozwodowych. W 2020 r. liczba decyzji rozwodowych podjętych w województwie zachodniopomorskim była niższa o 24,1% niż w 2019 r. oraz o 28,0% w porównaniu do 2010 r. (w Polsce zanotowano spadek odpowiednio o 21,7% oraz o 16,7%). W Polsce orzeczono 51,2 tys. rozwodów, tj. o 48,8 tys. więcej niż w województwie zachodniopomorskim, gdzie podjęto 2385 decyzji rozwodowych. Udział rozwodów orzeczonych w województwie zachodniopomorskim w skali całego kraju wyniósł 4,7%, tj. mniej o 0,1 p. proc niż w roku poprzedzającym. W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. podjęto o 3763 decyzji rozwodowych mniej niż zawarto małżeństw. Tak jak w roku poprzednim najwięcej decyzji rozwodowych zostało podjętych w m. Szczecin – 608 (co stanowiło 25,5% ogółu rozwodów w województwie), najmniej w powiecie pyrzyckim – 48 (2,0% ogółu). W porównaniu z 2019 r. liczba rozwodów wzrosła tylko w powiecie choszczeńskim (o 1,4%), w pozostałych powiatach nastąpił spadek, największy w powiecie białogardzkim (o 40,4%).

Wskaźnik natężenia rozwodów (czyli liczba rozwodów na 1000 mieszkańców) był wyższy w województwie (1,4‰) niż w Polsce (1,3‰) i uległ obniżeniu w porównaniu do 2019 r. (wówczas wyniósł odpowiednio

1,8‰ i 1,7‰). Najwyższy wskaźnik rozwodów zanotowano w m. Świnoujście oraz w powiecie polickim (po 1,8‰), najniższy w powiecie szczecineckim (1,0‰).

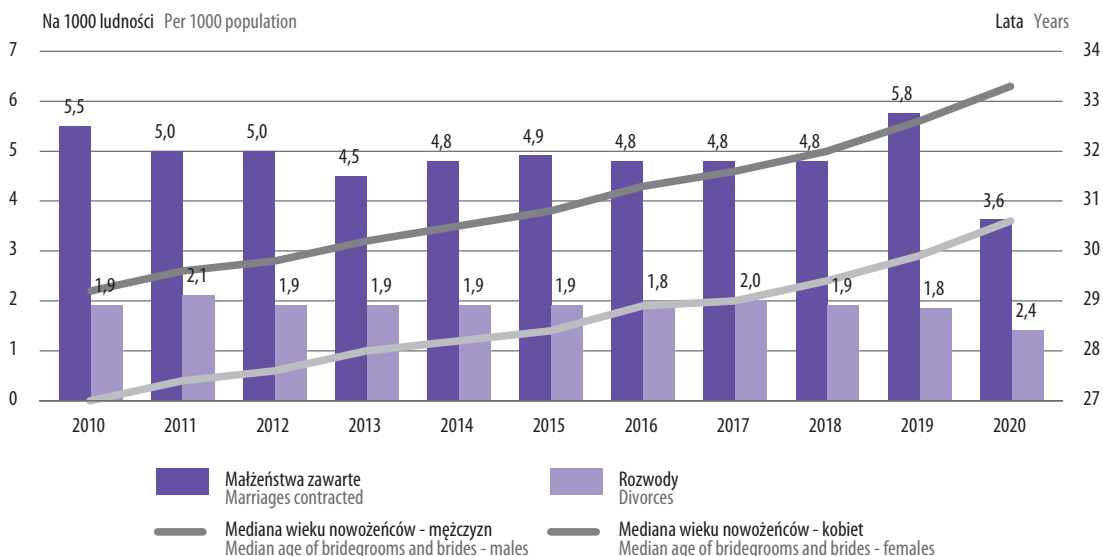
Większość rozwodów orzeka się w miastach województwa zachodniopomorskiego (75,6% ogółu). W porównaniu z 2019 r. liczba orzeczeń rozwodowych zmalała zarówno w miastach jak i na wsi (odpowiednio o 23,8% oraz 24,9%).

W 2020 r. decyzję rozwodową przyznawano najczęściej kobietom w grupie wiekowej 30–39 lat (w Polsce było to 39,0% ogólnej liczby orzeczonych rozwodów, w województwie zachodniopomorskim – 37,2%). Mężczyźni otrzymywali decyzje rozwodowe najczęściej będąc w wieku 40–49 lat (w Polsce – 36,4% ogólnej liczby orzeczonych rozwodów, w województwie zachodniopomorskim – 36,9%). W województwie zachodniopomorskim, tak jak w całej Polsce, najwięcej małżeństw podejmujących decyzję o rozwodzie nie posiadało dzieci (43,2% w województwie i 42,4% w kraju) lub miało 1 dziecko (odpowiednio: 33,8% i 33,6%).

W większości przypadków decyzje o rozwodzie podejmowane są z wielu przyczyn jednocześnie, jednak zdarzają się wnioski ze wskazaną jedną przyczyną. W 2020 r., tak jak w poprzednich latach, najczęstszą przyczyną podejmowania decyzji rozwodowych była niezgodność charakterów i w województwie zachodniopomorskim stanowiła ona wyłączną przyczynę rozwodu w 29,8% orzeczonych rozwodów (wzrost o 2,1 p. proc. w odniesieniu do 2019 r.), a także występowała łącznie z innymi przyczynami w 34,6% przypadków (wzrost o 0,9%). Kolejną przyczyną wniesienia pozwu rozwodowego stanowiło niedochowanie wierności małżeńskiej, był to wyłączny powód 6,6% wszystkich rozwodów orzeczonych w województwie oraz 13,8% rozwodów, w których przyczyn było więcej niż jedna.

Po ubiegłorocznym wzroście (o 14,3%) liczby podjętych w województwie zachodniopomorskim decyzji o separacji, w 2020 r. nastąpił spadek o 40%. W przeliczeniu na 1000 ludności stanowi to 0,01‰. W 2019 r. wskaźnik ten wyniósł 0,02‰, a w 2010 r. – 0,05‰. Podobnie jak w 2019 r. liczba separacji dokonanych w województwie zachodniopomorskim stanowi 3,4% (wzrost o 0,1 p. proc.) ogólnej liczby separacji w Polsce.

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody w latach 2010–2020
Chart 18. Marriages contracted and divorces in 2010–2020

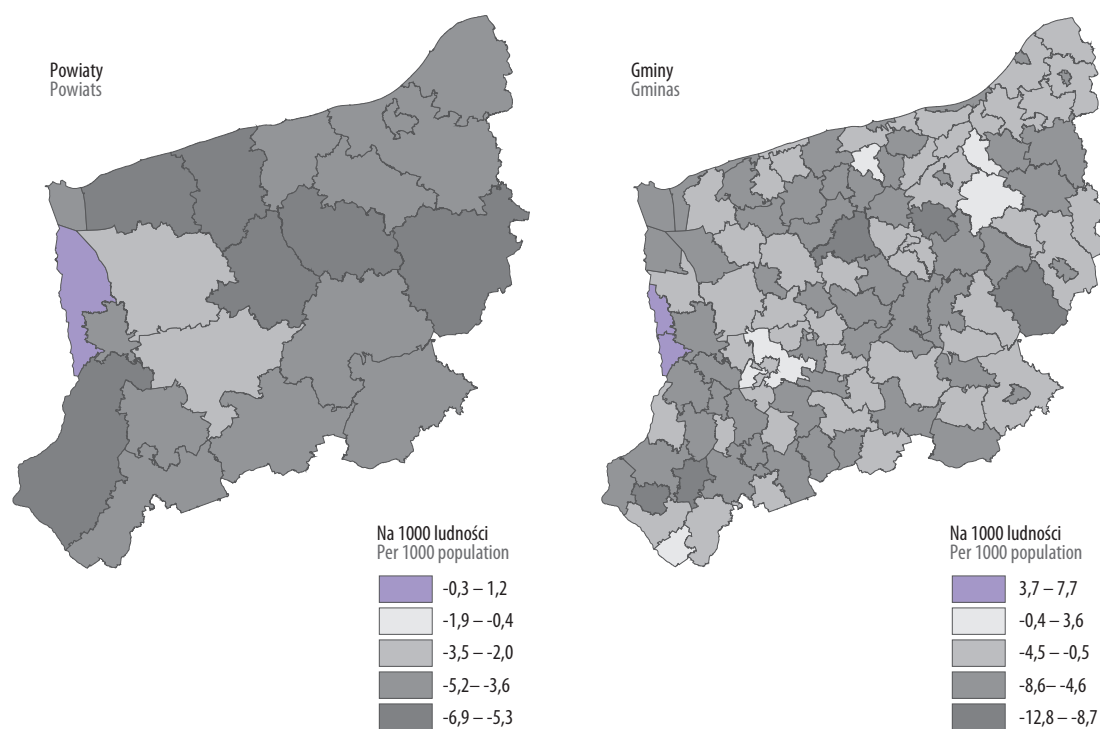

Tak jak w poprzednich latach, również w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów w 2020 r. ukształtowała się na poziomie minus 7305 osób, podczas gdy w 2019 r. wyniosła minus 3856, a w 2010 r. przyjęła wartość dodatnią tj. 811.

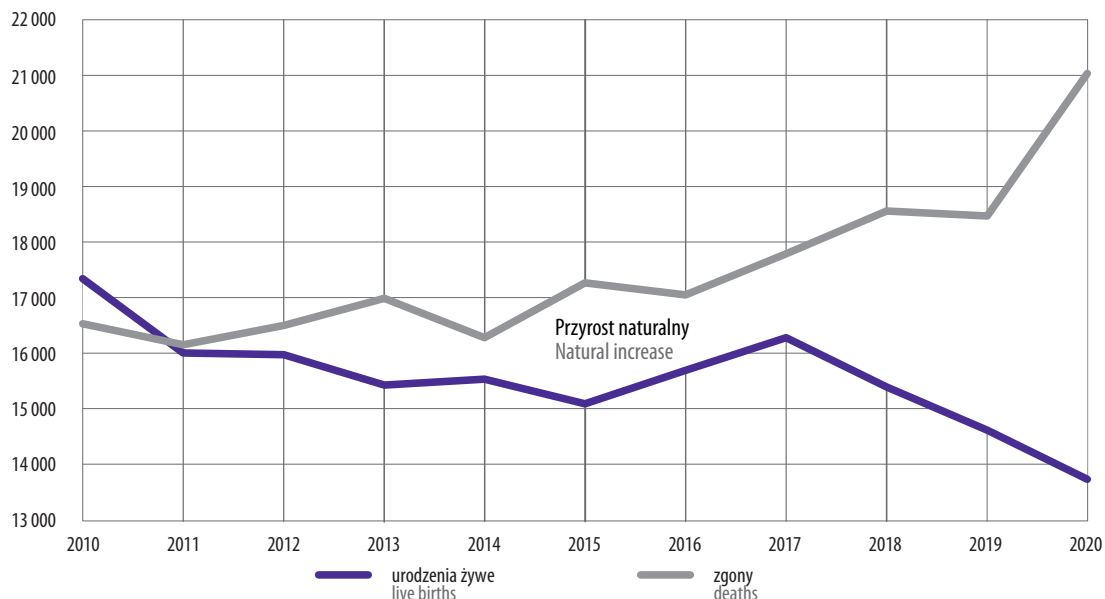
Współczynnik przyrostu naturalnego, określany jako stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów przypadających na 1000 ludności, osiągnął wartość minus 4,31‰ i był o wiele niższy niż w analogicznym okresie 2019 r. (minus 2,27‰), a także w 2010 r. (0,47‰). Omawiany wskaźnik dla Polski w 2020 r. osiągnął wartość minus 3,18‰, w 2019 r. minus 0,91‰, natomiast w 2010 r. plus 0,90‰. W województwie zachodniopomorskim współczynnik przyrostu naturalnego przyjął najwyższą wartość w powiecie polickim (1,2‰), który, tak jak w poprzednich latach, był jedynym powiatem z dodatnim wskaźnikiem. Najniższe wartości zanotowano w powiecie łobeskim (minus 6,9‰), kamieńskim (minus 6,2‰) oraz łobeskim (minus 6,1‰).

Mapa 19.
Map 19.

Przyrost naturalny ludności w 2020 r.
Natural increase in 2020

Wykres 19. Ruch naturalny ludności w latach 2010–2019
Chart 19. Vital statistics of populaton in 2010–2019

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim zarejestrowano 13730 urodzeń żywych, tj. o 884 mniej niż przed rokiem (14614) i o 3610 mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności wyniósł 8,11‰ wobec 8,6‰ w 2019 r. i 10,1‰ w 2010 r. W miastach urodziło się o 4760 dzieci więcej niż na wsiach. Najwięcej dzieci żywych urodziło się w m. Szczecin (3504), najmniej w powiecie łobeskim (112). Utrzymuje się przewaga liczby chłopców nad liczbą dziewczynek (o 5,7%, w poprzednim roku przewaga wyniosła 7,2%). Mediana wieku matek w 2020 r. pozostała na podobnym poziomie i wyniosła 30,0 lat (wzrost o 1,8 roku w porównaniu z 2010 r.) i była niższa o 0,5 roku niż ogółem w Polsce. Najmłodsze matki, które urodziły dzieci żywe były w przedziale wiekowym poniżej 19 lat (405 urodzeń żywych), najstarsze – powyżej 45 lat (19 urodzeń). Najwyższą płodność zanotowano wśród kobiet w wieku 25–29 lat (4368 urodzeń), w grupie tej wskaźnik płodności (liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w danym przedziale wiekowym) wyniósł 83,57‰. W Polsce liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 25–29 lat wyniosła 95,56‰.

Współczynnik dzietności (liczba dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku) wyniósł 1,254, wobec 1,299 przed rokiem (w kraju przyjął wartość odpowiednio 1,378 i 1,419).

Urodzenia pozamałżeńskie stanowiły 42,4% urodzeń żywych w 2020 r. i można zauważyć ich wzrost na przełomie ostatnich kilku lat, tj. o 0,5 p. proc od 2019 r. oraz o 5,0 p. proc od 2010 r. Większość urodzeń pozamałżeńskich notuje się w miastach województwa zachodniopomorskiego (65,6%). W Polsce urodzenia żywe pozamałżeńskie stanowiły 26,4% ogółu urodzeń żywych i również ich ilość wzrasta (np. w porównaniu z 2010 r. o 5,8 p. proc.).

Prognozuje się, iż przeciętne trwanie życia mężczyzn urodzonych w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wyniesie 73,6 lat, natomiast kobiet – 81,2 lat. Zarówno mężczyźni, jak i kobiety mieszkający w mieście będą przeciętnie żyć dłużej niż mieszkańcy terenów wiejskich (przeciętne trwanie życia mężczyzn mieszkających w miastach województwa zachodniopomorskiego wyniesie 73,9, na wsi – 72,9 lat; kobiet odpowiednio: 81,5 i 80,2 lat).

Na przyrost naturalny wpływ mają nie tylko urodzenia, ale także zgony. Podczas, gdy w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim nastąpił spadek liczby zgonów r/r (o 87 osób), w 2020 r. zanotowano wzrost o 2565 przypadków (13,9%), do 21035 osób. Wzrósł także (do 12,4‰) współczynnik zgonów na 1000 ludności, w 2019 r. wyniósł on 10,9‰, a w 2010 r. – 9,6‰. Zgony mężczyzn stanowiły 53,8% ogólnej

liczby zgonów, i ilość ich wzrosła w porównaniu z 2019 r. o 2,0 p. proc. Najwięcej zgonów zanotowano w grupie wiekowej 65–69 lat (14,3% zgonów ogółem) oraz 85–89 lat (14,1%). Porównując z 2019 r. obserwujemy wzrost współczynnika zgonów osób w wieku do 65 lat (ilość zgonów na 1000 ludności w tej grupie wiekowej) z 3,4‰ do 3,7‰ w 2020 r. (w 2010 r. współczynnik był na takim samym poziomie jak w 2020 r.). Zmniejszeniu uległ natomiast współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych), który przyjął wartość 3,79‰, w 2019 r. – 3,90‰, wobec 5,25‰ w 2010 r.

Tak jak w poprzednich latach, zarówno w województwie, jak i w całym kraju najczęstszą przyczyną zgonów były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. Stanowiły one odpowiednio w Polsce: 39,4% i 26,5%, oraz w województwie: 43,8% i 27,2% wszystkich przyczyn zgonów. Większość chorób nowotworowych będących przyczyną zgonów to nowotwory złośliwe (92,3% w Polsce, 94,0% w województwie), w tym najczęściej były to nowotwory złośliwe tchawicy, oskrzela i płuca (23,1% przyczyn zgonów spowodowanych nowotworem złośliwym w kraju, 25,8% w województwie). W porównaniu z 2010 r. w województwie zachodniopomorskim liczba zgonów spowodowanych chorobą nowotworową wzrosła o 12,6%, a największy (prawie 4-krotny) wzrost wystąpił w liczbie zgonów spowodowanych zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania (z 59 przypadków w 2010 r. do 235 w 2019 r.).

Mimo, iż w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim, saldo migracji ogółem było niższe niż w 2019 roku, nadal więcej osób wymeldowało się z pobytu stałego niż zameldowało na pobyt stały (saldo migracji ogółem wyniosło – 601, podczas gdy w roku poprzedzającym wskaźnik przyjął wartość –737). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji wyniosło – 0,35 i było niższe niż w latach poprzednich tj. w 2019 r. wyniosło – 0,43, a w 2010 r. – 0,54.

Podczas, gdy w 2019 r. zanotowano wzrost liczby migrantów wewnętrznych w odniesieniu do 2010 r., w 2020 r. zauważamy spadek liczby osób migrujących do i z województwa zachodniopomorskiego, nadal jednak notowany jest większy odpływ niż napływ migracyjny. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło minus 747 (w miastach minus 1698, natomiast na wsi 951). Ogółem odpływ migracyjny wewnętrzny w województwie zachodniopomorskim wyniósł 19071 osoby, tj. mniej o 19,5% niż w 2019 r. oraz o 12,2% niż w 2010 r. Większość osób (55,1%) wyjechała do innych miast, niż na wieś; również większy odpływ wystąpił wśród osób zamieszkujących miasta (61,2%) niż tereny wiejskie. 52,9% osób migrujących wewnątrz z województwa zachodniopomorskiego stanowiły kobiety. Osoby migrujące z miast częściej wybierały wieś niż inne miasto (54,2% ogółu migracji z miast), natomiast wyjeżdżający ze wsi preferowali miasta niż tereny wiejskie (69,8% ogółu migracji ze wsi). Napływ migracyjny wewnętrzny na pobyt stały w województwie zachodniopomorskim objął 18324 osoby, tj. mniej o 19,6% niż w 2019 r. oraz o 11,1% niż w 2010 r. i dotyczył w większości kobiet (52,9%) oraz osoby przyjeżdżające z miast (59,8%). Również częstszy był ruch do miast niż na wieś (tj. 54,5% ogółu osób napływających do województwa), w większości były to osoby ze wsi (51,9%). Na zachodniopomorską wieś migrowały w głównie mieszkańcy miast (73,9% napływu migracyjnego na wieś). Migracje wewnętrzne na pobyt stały dotyczyły w większości (78,7%) migracji wewnątrz województwa zachodniopomorskiego. Notuje się spadek liczby osób migrujących wewnątrz województwa, w porównaniu z 2019 r. o 18,6%, a z 2010 r. – o 10,0%. Natomiast w ruchu między województwami, z innych województw do zachodniopomorskiego na pobyt stały przybyło 3899 osób, było to mniej o 23,2% niż w 2019 r. oraz o 15,0% niż w 2010 r. Jednocześnie 4646 osoby wyjechały z województwa zachodniopomorskiego do innych województw. Było to mniej o 1178 osoby niż w 2019 r. oraz o 690 osoby niż w 2010 r. Osoby migrujące do innych województw głównie wybierały miasta (67,6% ogółu odpływu migracyjnego między województwami), również osoby napływające do województwa wybierały zachodniopomorskie miasta (67,0% ogółu napływu migracyjnego między województwami).

W ruchu pomiędzy województwami, najwięcej osób z zachodniopomorskiego przenieśli się do województwa wielkopolskiego (1039) oraz pomorskiego (794), najmniej do podlaskiego (30). Do województwa zachodniopomorskiego migrowały głównie osoby z województwa wielkopolskiego (639), pomorskiego (630) oraz lubuskiego (517), a najmniej osób przyjechało ze świętokrzyskiego (44).

Najbardziej aktywną, pod względem migracji wewnętrznych, była grupa wiekowa 30–34 lata, w której zanotowano 13,3% ogółu osób napływających do województwa oraz grupa wiekowa 25–29 lat, w której zanotowano 14,1% ogółu wyjeżdżających na pobyt stały.

W 2020 r. liczba osób przyjeżdżających do województwa zachodniopomorskiego stanowiła 4,8% ogółu napływu migracyjnego, natomiast liczba osób wyjeżdżających z zachodniopomorskiego stanowiła 5,0% ogółu odpływu migracyjnego w ramach migracji wewnętrznych na pobyt stały w Polsce. Ogółem w kraju

w ruchu migracyjnym wewnętrznym brało udział 385027 osób, tj. mniej o 17,8% niż w 2019 r. Najbardziej intensywny ruch zanotowano do i z województwa mazowieckiego, tam też wystąpiło najwyższe saldo migracji wewnętrznej (+)10448 (z tego w miastach (+)3290, na wsi (+)7158). Województwo zachodniopomorskie oraz opolskie to województwa, w których wystąpiło najmniejsze ujemne saldo migracji (-)747, największe ujemne saldo migracji wewnętrznej zanotowano w lubelskim (-)4685.

Znacznie mniej osób przenieśli się na pobyt stały w ramach migracji zagranicznej (739 imigrantów, 593 emigrantów). Tak jak w 2019 r., saldo migracji zagranicznej przyjęło wartość dodatnią – (+)146, w 2019 r. (+)147.

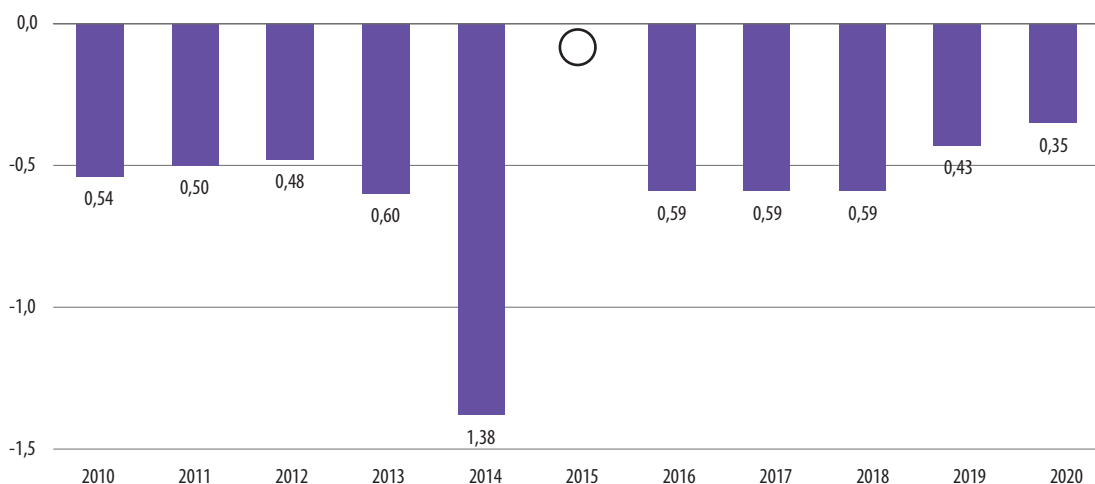
Podczas, gdy w 2019 r. liczba imigrantów województwa zachodniopomorskiego wzrosła o 8,0%, w relacji r/r; w 2020 r. nastąpił spadek o 21,8% w porównaniu z 2019 r. Liczba imigrantów w 2020 r. osiągnęła taki sam wynik jak w 2010 r. (739 osoby). Udział imigracji w województwie zachodniopomorskim na tle imigracji krajowej pozostał na takim samym poziomie jak w 2019 r., tj. 5,6%. W celach migracyjnych do województwa zachodniopomorskiego przyjechali głównie mieszkańcy Europy (93,9% ogółu imigrantów), w tym 37,5% z Niemiec, 17,9% z Wielkiej Brytanii oraz 10,8% z Ukrainy. Największy napływ migracyjny zanotowano w miastach (72,8%), głównie w m. Szczecin (33,6% ogółu imigrantów). Wśród imigrantów najbardziej liczącą grupę stanowili mężczyźni (54,0% ogółu) oraz dzieci w wieku 0–4 lata (25,3%).

W 2020 r. liczba osób emigrujących na pobyt stały za granicę wyniosła 74,3% emigracji zagranicznej z województwa zanotowanej w 2019 r. oraz 104,9% emigracji zagranicznej na pobyt stały jaka została zanotowana w 2010 r. Udział emigracji zagranicznej w województwie zachodniopomorskim wyniósł 6,8% emigracji ogółem w Polsce. Emigracja z województwa zachodniopomorskiego to w 81,5% migracja z miast, głównie z m. Szczecin (24,8% ogółu emigracji). 53,1% osób wyjeżdżających na emigrację stałą z województwa stanowili mężczyźni. Najliczniejsza grupa wiekowa emigrantów to: 30–34 lata (16,0% ogółu emigracji w województwie). Mieszkańcy województwa wyjeżdżając z kraju wybierają przeważnie inne kraje należące do Unii Europejskiej (w 97,0%). Najczęściej wybieranym krajem ruchu migracyjnego na pobyt stały (zarówno imigracji, jak i emigracji) były Niemcy (w przypadku 33,0% osób migrujących w ramach UE) oraz Wielka Brytania (21,0%). W porównaniu z 2019 r. najwyższy wzrost liczby osób emigrujących wystąpił w przypadku Danii (ponad dwukrotny) oraz Hiszpanii (ponad czterokrotny).

W 2020 r. saldo migracji stałej liczone na 1000 ludności wyniosło w przypadku migracji wewnętrznej (-)0,44, a migracji zewnętrznej (+)0,09 wobec odpowiednio (-)0,52 i (+)0,09 przed rokiem. W miastach, gdzie odpływ ludności był większy od napływu saldo migracji stałej ogółem było ujemne (0,83), natomiast na wsi – dodatnie (1,34). W kraju saldo migracji stałej zewnętrznej na 1000 ludności kształtowało się na poziomie (+)0,12 wobec (+)0,16 w 2019 r.

Wykres 20.
Chart 20.

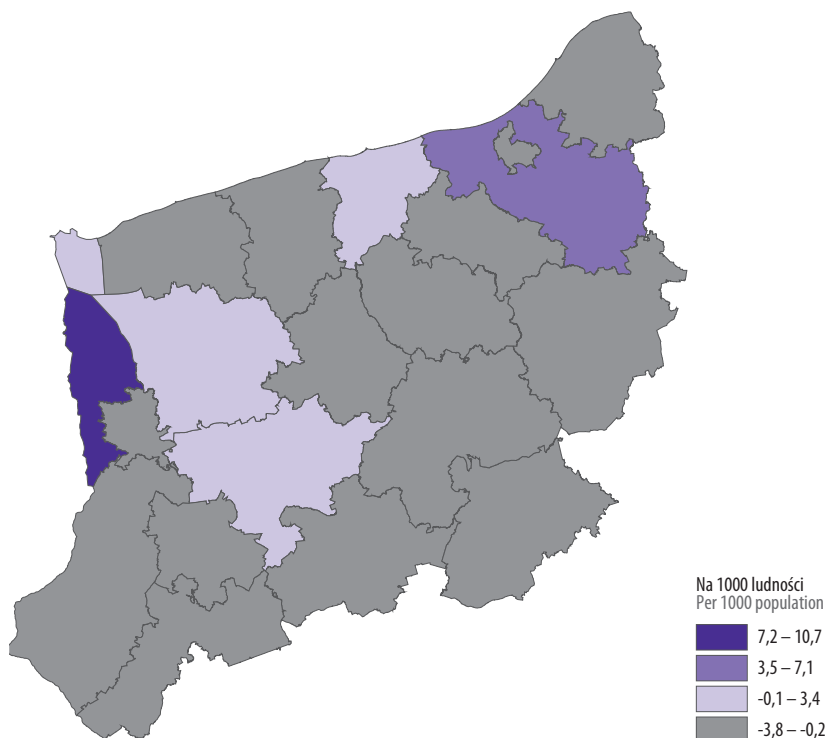
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 mieszkańców w latach 2010–2020
Net migration of population for permanent residence in 2010–2020

○ Wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe (w tym ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych, np. BAEL); brak informacji wiarygodnych lub porównywalnych

Mapa 20.
Map 20.

Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.
Net migration of population for permanent residence in 2020

Edukacja
Education

W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i policealnych województwa zachodniopomorskiego uczyło się łącznie 200,7 tys. osób (tj. mniej o 3,8% niż przed rokiem), w tym 195,0 tys. osób uczęszczało do szkół dla dzieci i młodzieży (nastąpił wzrost o 0,5% w porównaniu z 2018/19). Liczba studentów kształcących się na uczelniach spadła w ciągu roku o 4,7% do 34,7 tys. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 56,2 tys. dzieci, tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem.

W roku szkolnym 2018/19 w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 851 formalnie zarejestrowanych placówek wychowania przedszkolnego (w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost o 0,6%, tj. o 5 placówek). Większość z nich stanowiły przedszkola (435 placówek) oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (325 placówki), natomiast punktów przedszkolnych było 90. W stosunku do roku szkolnego 2018/19 odnotowano wzrost liczby przedszkoli – o 2,1% oraz punktów przedszkolnych. Spadła natomiast liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych – o 2,4% oraz punktów przedszkolnych – o 3,4%. Placówki wychowania przedszkolnego zlokalizowane były w większości w miastach (59,1%), przy czym w przypadku przedszkoli udział placówek zlokalizowanych w miastach był jeszcze większy i wyniósł 83,7%.

Wychowaniem przedszkolnym objętych było 56,2 tys. dzieci, tj. więcej o 0,7% niż w poprzednim roku i o 25,1% niż w 2010 r. (w Polsce nastąpił wzrost odpowiednio o 0,6% i o 32,3%).

W roku szkolnym 2019/20 liczba dzieci w wieku 36 lat objęta wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w tej grupie wiekowej wynosiła 972, natomiast w roku szkolnym 2018/19 i 2010/11 odpowiednio: 868 i 652. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 904 (w roku szkolnym 2018/19 i 2010/11 odpowiednio: 895 i 680).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

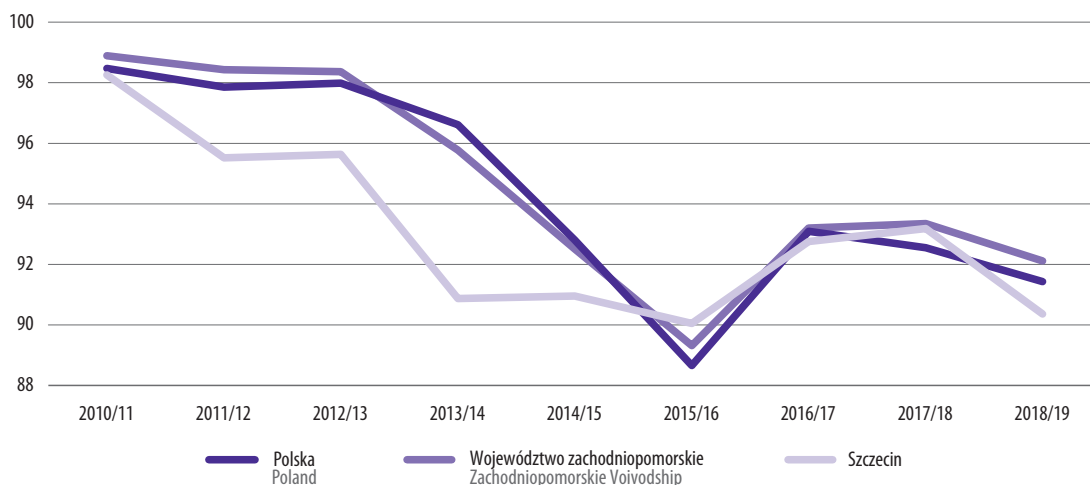
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2018/19	2019/20
Placówki: Establishments:	778	796	846	851
miasta urban areas	411	449	500	506
wieś rural areas	367	347	346	345
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	297	381	426	435
w tym specjalne of which special	6	12	16	17
Miejsca: Places:	35346	40967	47667	42710
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	32924	38501	45528	41068
w tym specjalne of which special	106	291	450	388
Dzieci: Children:	44920	44877	55818	56181
miasta urban areas	36256	35820	44849	45127
wieś rural areas	8664	9057	10969	11054
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6 years	12276	16461	15128	14476
5 lat 5 years	13207	3347	14063	14465
Liczba dzieci w wieku 3–6 lat na 100 miejsz w przedszkolu Number of children aged 3–6 per 100 places in nursery school	99	89	92	x

a W latach szkolnych 2015/16–2019/20 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a In the school years 2015/16–2019/20 including children staying in the units performing health care activities.

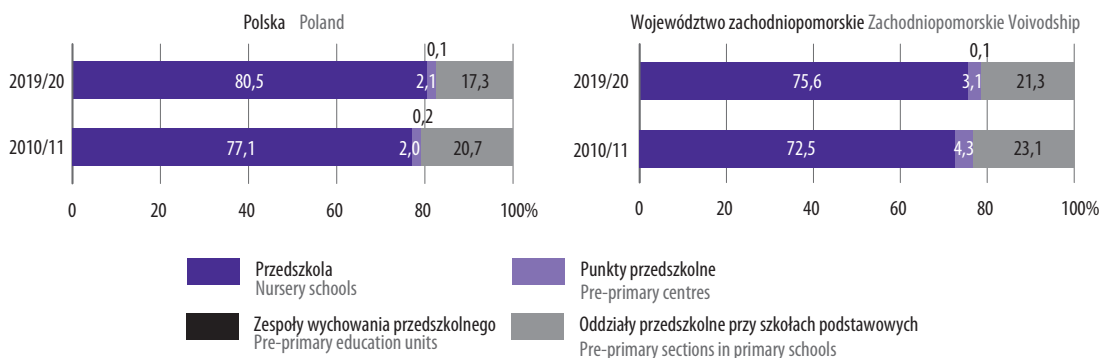
Wykres 21.
Chart 21.

Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc
Children in nursery schools per 100 places

Wykres 22.
Chart 22.

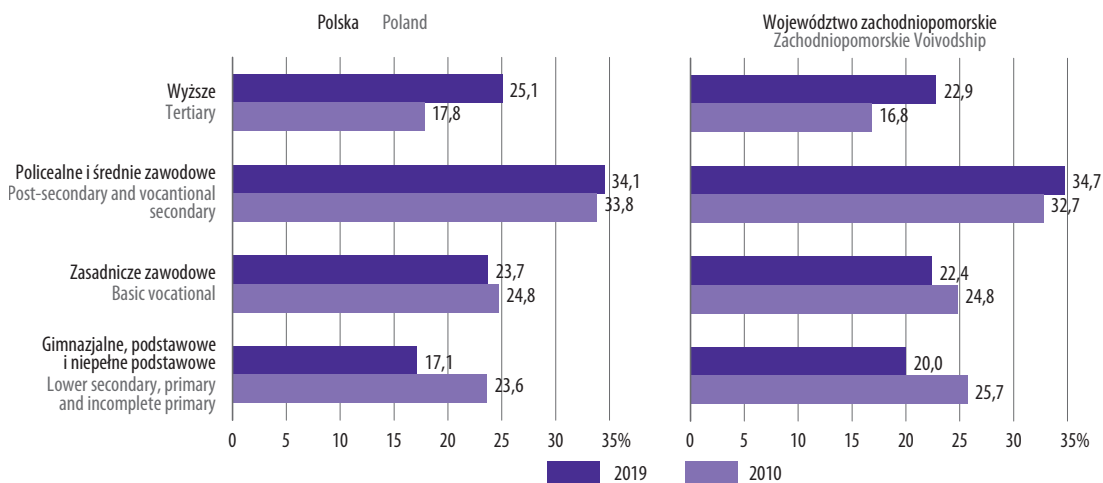
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
Children attending pre-primary education establishments

W porównaniu z 2010 r. liczba dzieci przypadających na 1 przedszkole zmalała o 12, od poprzedniego roku nastąpił spadek o 2. W roku 2019/20 na 1 przedszkole przypadało około 98 dzieci, w kraju wskaźnik ten był nieco niższy i wyniósł 87 dzieci na przedszkole.

Jak wynika z danych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności największa część populacji osób w wieku 15 lat i więcej posiada wykształcenie policealne i średnie (w województwie zachodniopomorskim 34,4%, w Polsce 34,5%). Poza rosnącym udziałem osób z wykształceniem policealnym i średnim (wzrost w latach 2010–2019 o 2,0 p. proc. w województwie oraz o 0,3 p. proc. w Polsce), zauważa się przede wszystkim systematyczny wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym (odpowiednio o 6,1 p. proc., do 22,9% w województwie oraz o 7,3 p. proc., do 25,1% w Polsce). Spada natomiast liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (odpowiednio o 5,8 p. proc., do 20,0% w województwie oraz o 6,5 p. proc., do 17,1% w Polsce), a także z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 2,4 p. proc., do 22,4% w województwie oraz o 1,1 p. proc. do 23,7% w Polsce).

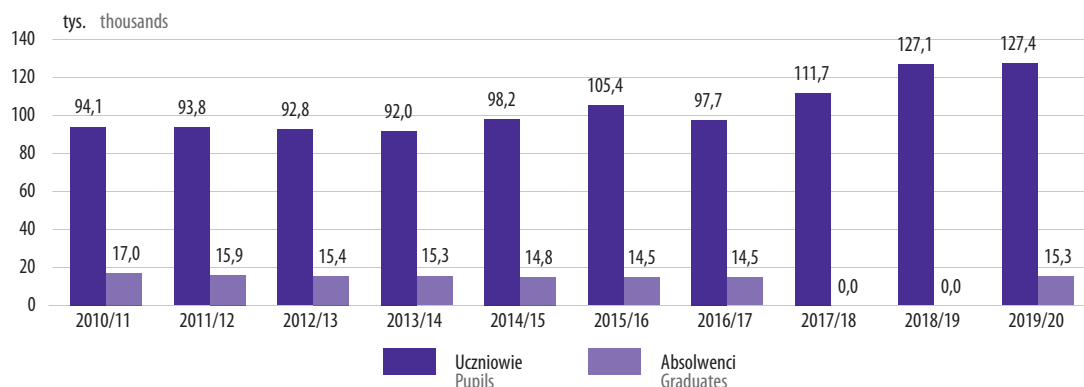
Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia
Chart 23. Population by education level

W roku szkolnym 2019/20 w województwie zachodniopomorskim działało 545 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 57 szkół specjalnych), tj. o 6 szkół mniej niż w poprzednim roku szkolnym, ale o 32 więcej niż w roku szkolnym 2010/11. W Polsce liczba szkół, w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym zmalała o 0,5%, natomiast w odniesieniu do roku szkolnego 2010/11 zwiększyła się o 3,4%. Większość szkół podstawowych prowadzona była przez jednostki samorządu terytorialnego (84,8%). Nauczaniem w zakresie szkoły podstawowej wśród dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2019/20 objętych było łącznie 127,4 tys. uczniów, tj. więcej o 0,3% niż przed rokiem i o 35,4% w roku 2010/11 (w Polsce liczba ta zwiększyła się odpowiednio o 0,7% i 39,7%). Z liczby ogółem 2,5 tys. uczniów uczęszczało do szkół specjalnych (wzrost o 18,3% w odniesieniu do poprzedniego roku i o 112,9% porównując z r. szk. 2010/11).

W szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży przeważali chłopcy (51,5%). Do klasy I uczęszczało 15,8 tys. dzieci (tj. 12,4% ogółu uczniów). Liczba pierwszoklasistów wzrosła w ciągu roku szkolnego o 4,3%. W klasie ósmej – programowo najwyższej dla tego typu szkół – naukę kontynuowało 14,7 tys. osób, tj. 97,7% uczniów uczęszczających w poprzednim roku szkolnym do klasy siódmej. Średnia liczba uczniów (dzieci i młodzieży) przypadająca na 1 szkołę wyniosła 234 (w Polsce – 213). Natomiast średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej w roku szkolnym 2019/20 wyniosła 17 uczniów (w Polsce również 17 uczniów). Największe oddziały szkolne mieściły się w m. Szczecin i Koszalin (ok. 20 uczniów), najmniejsze w powiecie kamieńskim (ok. 14 uczniów). Do szkół artystycznych realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej uczęszczało 1,0 tys. dzieci (w porównaniu z 2010/11 nastąpił wzrost o 40,2%).

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

W wyniku reformy systemu edukacyjnego rok szkolny 2018/19 był ostatnim rokiem działalności edukacyjnej gimnazjów. Z tego względu w roku 2019/20 nie funkcjonowały gimnazja dla młodzieży – w tym czasie w województwie zachodniopomorskim działalność prowadziło jedno gimnazjum dla dorosłych.

W roku szkolnym 2019/20 w województwie zachodniopomorskim działalność oświatową prowadziło 328 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, z czego 91 szkół branżowych I stopnia, 104 liceów ogólnokształcących, 98 techników, 29 specjalnych szkół przysposabiających do pracy i 6 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. Zarówno w stosunku do poprzedniego roku szkolnego, jak i do roku 2010/11 nastąpił spadek łącznej liczby szkół o odpowiednio 1,3% i 11,4%. Łącznie w tych szkołach kształciło się 59,2 tys. uczniów, tj. o 32,1% więcej niż przed rokiem oraz o 15,9% niż w 2010/11.

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów (42,9%) szkół ponadpodstawowych dla młodzieży uczęszczało do technikum – 25,4 tys. (wzrost o 30,3% w porównaniu z r. szk. 2018/19 oraz o 14,9% porównując z r. szk. 2010/11). W porównaniu z r. szk. 2018/19 liczba techników wzrosła o 1 do 98, zanotowano natomiast spadek o 25 szkół porównując z r. szk. 2010/11.

W technikach utrzymuje się znacząca przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W roku szkolnym 2019/20 kobiety stanowiły 39,7% uczniów techników, natomiast w roku 2010/11 – 42,8%. W klasie I w r. szk. 2019/20 było 11,4 tys. uczniów. Liczba absolwentów w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 4,0 tys. i zmniejszyła się o 16,3% w stosunku do roku szkolnego 2010/11.

Niewiele mniej osób uczęszczało do liceów ogólnokształcących – 24,8 tys. (tj. 41,9% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych). Liczba uczniów liceów w porównaniu z rokiem 2018/19 wzrosła o 34,8%, natomiast z r. szk. 2010/11 zmalała o 9,8%. Na przestrzeni analizowanych lat nieprzerwanie większość stanowiły kobiety. W roku szkolnym 2019/20 stanowiły one 62,4% ogółu uczniów. W roku szkolnym 2019/20 w klasie I było 12,7 tys. młodzieży. Liczba absolwentów z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 5,3 tys. i zmniejszyła się o 39,8% w stosunku do roku szkolnego 2010/11.

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 11 szkół artystycznych dla dzieci i młodzieży dających uprawnienia zawodowe, w tym 5 kształciło wyłącznie w zakresie artystycznym, a 6 było ogólnokształcących. W szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe kształciło się łącznie 1012 uczniów (więcej o 6,3% niż w roku poprzednim), w tym 74,1% stanowiły kobiety. Do szkół artystycznych ogólnokształcących w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało 726 uczniów, tj. o 7,7% więcej niż przed rokiem. W roku 2019 szkoły artystyczne ogółem skończyło 138 osób, z czego 81,9% absolwentów ukończyło szkoły artystyczne ogólnokształcące.

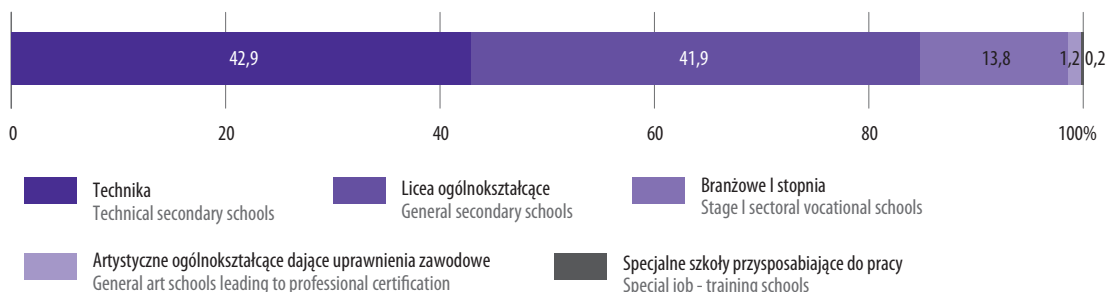
Zdawalność egzaminu maturalnego wśród uczniów liceów ogólnokształcących w województwie zachodniopomorskim, którzy przystąpili do egzaminów w maju, czerwcu i sierpniu 2019 r. wyniosła 88%

(średnia w Polsce – 91,3%), natomiast wśród uczniów szkół zawodowych 79% (średnia w Polsce 80,9%). W województwie najwyższą średnią uzyskali uczniowie z m. Koszalin (85,4%) i m. Szczecin (82,9%), a także z powiatu świdwińskiego (80,4%).

W szkołach ponadpodstawowych, przygotowujących do pracy w określonym zawodzie, funkcjonujących do roku 2016/17 w formie zasadniczej szkoły zawodowej, a od roku 2017/18 w formie szkoły branżowej I stopnia, w roku 2019/20 uczyło się 8,9 tys. osób młodych (w tym 480 uczniów 20 szkół specjalnych), tj. więcej o 42,6% niż w roku poprzednim. Do szkół branżowych I stopnia uczęszczali w większości mężczyźni (68,8%).

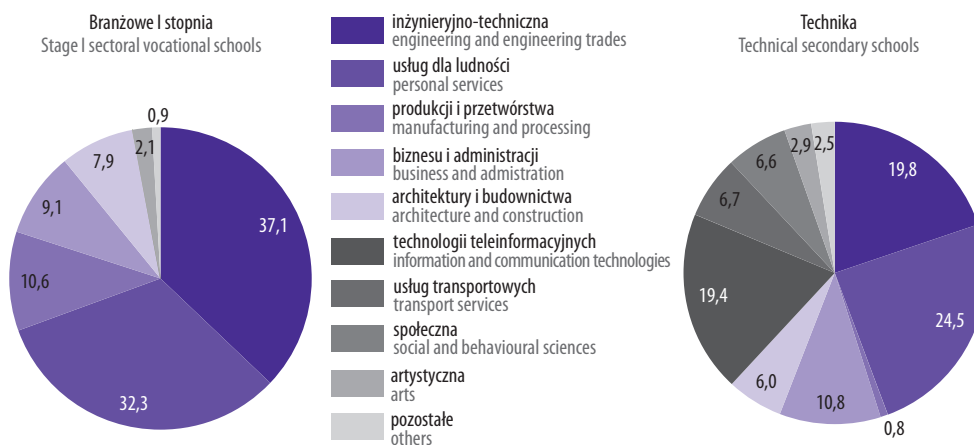
Wykres 25. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20

Chart 25. Students of upper secondary and post-primary schools by types in the 2019/20 school year

Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2019/20

Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2019/20 school year

Do 75 szkół policealnych w województwie zachodniopomorskim w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało 7,2 tys. uczniów. W odniesieniu do poprzednich lat maleje liczba zarówno szkół, jak i uczęszczających do nich uczniów. Od roku szkolnego 2010/11 ubyło 71 placówek, tj. 48,6%, natomiast liczba uczniów spadła o 5,6 tys. (43,8%). Porównując z rokiem 2018/19, zanotowano zmniejszenie liczby placówek o 22, tj. 22,7% oraz 0,6 tys. (7,7%) uczniów. Liczba absolwentów w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 1,6 tys., tj. o 1,6 tys. (50,0%) mniej niż w roku szkolnym 2010/11.

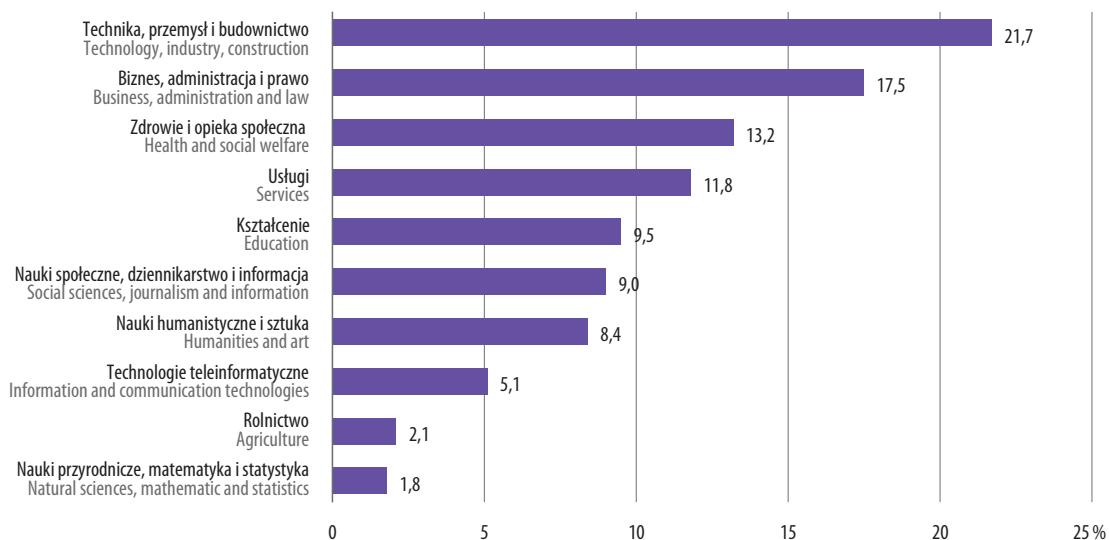
Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2019/2020 w 15 uczelniach wyższych, mających siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego, kształciło się 34,7 tys. studentów. Od roku akademickiego 2010/11 liczba uczelni spadła o 7. Spadek ten dotyczył niepublicznych szkół wyższych. Liczba uczelni publicznych (8) nie uległa zmianie. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, liczba studiujących zmniejszyła się o 1,7 tys., tj. 4,7%, a w odniesieniu do roku akademickiego 2010/11 – o 32,5 tys., tj. 48,4%. Większość studentów wybrała placówki publiczne, na których w roku akademickim 2019/20 studiowało 29,7 tys. osób, tj. 85,6% ogółu studentów w województwie. Większość studentów (65,9%) kształciła się na studiach I stopnia, 19,1% – na studiach II stopnia, a 15,0% – na studiach jednolitych magisterskich. W roku akademickim 2019/20 najwięcej studentów w województwie kształciło się na Uniwersytecie Szczecińskim (32,6%), Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie (20,0%), Pomorskim Uniwersytecie Medycznym (12,3%) oraz Politechnice Koszalińskiej (11,2%). Wśród studentów większość stanowiły kobiety (przeważały głównie na uczelni artystycznej – 73,1%, medycznej – 71,6% oraz na Uniwersytecie Szczecińskim – 65,5%). Na uczelni morskiej, Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie oraz Politechnice Koszalińskiej więcej było mężczyzn (odpowiednio: 73,4%, 62,1% oraz 55,3%). Większym zainteresowaniem cieszyły się studia stacjonarne, na których kształciło się 26,4 tys. osób, tj. 76,1% ogółu studentów. Studia niestacjonarne były natomiast najczęściej wybieraną formą przez studentów uczelni niepublicznych (75,1% ogółu studentów danego typu szkoły). Największy udział studentów w ogólnej liczbie stanowiły osoby kształcące się na kierunkach związanych z techniką, przemysłem i budownictwem (19,8%), biznesem, administracją i prawem (17,9%), zdrowiem i opieką społeczną (13,5%) oraz usługami (10,3%). Na zachodniopomorskich uczelniach studiowało 1,6 tys. cudzoziemców, w tym większość wybrała uniwersytet medyczny (41,5%) oraz uczelnię morską (19,5%). Liczba cudzoziemców na uczelniach systematycznie rośnie – porównując z rokiem akademickim 2018/19 nastąpił wzrost o 9,5%, natomiast z rokiem 2010/11 – o 95,2%. Zachodniopomorskie szkoły wyższe w roku 2019 ukończyły 7,9 tys. absolwentów, głównie na kierunkach związanych z techniką, przemysłem i budownictwem (21,7%) oraz biznesem, administracją i prawem (17,5%).

Wykres 27.
Chart 27.

Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19

Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year

W województwie zachodniopomorskim w roku szkolnym 2019/20 działało 16 szkół podstawowych dla dorosłych (nauczanie na poziomie klasy VII i VIII), w ramach których funkcjonowało 35 oddziałów kształcących 492 uczniów, głównie mężczyzn (71,7%). Maleje liczba liceów ogólnokształcących dla dorosłych, których w roku szkolnym 2019/20 było 54, tj. o 11 mniej niż w roku poprzednim i o 86 mniej niż w 2010/11. Liczba uczniów spadła (w odniesieniu do roku poprzedniego o 13,1% i do roku 2010/11 o 58,2%) do poziomu 5,3 tys., z czego 48,8% stanowiły kobiety. W roku 2019, 1,5 tys. osób ukończyło edukację w liceach ogólnokształcących dla dorosłych i było to o 48,4% mniej absolwentów niż w roku 2011.

Jak wynika z danych zebranych na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w województwie zachodniopomorskim odsetek osób dorosłych (w wieku 25–64 lata) uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w 2019 r. zmalał porównując z 2018 r. o 1,1 p. proc., natomiast porównując z 2010 r. o 1,5 p. proc. i wyniósł 3,3%. Wskaźnik ten jest niższy niż ogółem w kraju o 1,5 p. proc.

W 2019 r. wydatki z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w województwie zachodniopomorskim na oświatę i wychowanie wzrosły w porównaniu z 2018 r. o 9,5%, natomiast porównując z 2010 r. – wzrosły o 46,7% i wyniosły 3152,7 mln zł. Kwota ta stanowiła 4,2% wydatków ogółem, jakie w Polsce przeznaczono z budżetów JST na oświatę i wychowanie. Wydatki bieżące stanowiły 92,3% wydatków ogółem przeznaczonych w JST województwa zachodniopomorskim na oświatę i wychowanie.

Zasoby pracy

Labour resources

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim zanotowano wzrost liczby pracujących, a jednocześnie wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia w odniesieniu do poprzedniego roku.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)^a przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. w województwie zachodniopomorskim wskazują, że w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, zarówno pracujących, jak i bezrobotnych, wzrosła również stopa bezrobocia oraz wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej. Zmniejszyła się natomiast liczba osób biernych zawodowo.

a Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

W IV kwartale 2020 r. zbiorowość osób aktywnych zawodowo w województwie zachodniopomorskim liczyła 722 tys. osób, a biernych zawodowo – 608 tysięcy. Na populację osób aktywnych zawodowo składają się: pracujący (696,0 tys. osób) i bezrobotni (26,0 tys.). W porównaniu z IV kw. 2010 r. liczba osób aktywnych zawodowo wzrosła o 11,9%, w tym liczba pracujących wzrosła o 22,1%, natomiast bezrobotnych spadła o 64,9%. Porównując z analogicznym kwartałem 2019 r. nastąpił wzrost osób aktywnych zawodowo o 1,7%, przy czym wzrosła liczba osób pracujących (o 1,2%), jak i bezrobotnych (o 23,8%).

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Współczynnik aktywności zawodowej w województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2020 r. wyniósł 54,3% (wobec 56,5% w kraju), czyli na każde 100 osób, które ukończyło 15 lat 54 osoby były aktywne zawodowo, tzn. miały pracę lub były zgłoszone w Urzędzie Pracy jako osoby poszukujące zatrudnienia. W porównaniu z analogicznym kwartałem 2010 r. nastąpił wzrost współczynnika (o 1,9 p. proc.), a porównując z IV kw. 2019 r. zanotowano wzrost (o 1,0 p. proc.). W analizowanym okresie wartość współczynnika aktywności zawodowej była wyższa wśród mężczyzn niż kobiet (odpowiednio wyniosła 62,0% i 47,0%). Najbardziej aktywni zawodowo byli mężczyźni w wieku 25–34 lata (92,2%, wobec 94,3% w 2019 r.), natomiast wśród kobiet najwyższą aktywnością charakteryzowała się grupa wiekowa 35–44 lata (82,8%).

Ogółem w IV kwartale 2020 r. najbardziej aktywni zawodowo byli mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego w wieku 35–44 lata (wskaźnik osiągnął poziom 86,6%, wobec 88,1% w kraju). W analogicznym kwartale 2010 r. i 2019 r. największa aktywność zawodowa była notowana wśród osób w grupie wiekowej 35–44 lata (odpowiednio: 84,9% i 82,6%). W ujęciu rocznym spadła liczba aktywnych zawodowo wśród osób młodych w wieku 15–24 lata (z 32,4% do 24,3%, tj. o 8,1 p. proc.) oraz w wieku 25–34 lata zaledwie o 0,1 p. proc. (z 81,0% do 80,9%). W pozostałych grupach wiekowych nastąpił wzrost, największy wśród osób w wieku 55–64 lata (z 49,4% do 55,7%). Analizując aktywność zawodową według poziomu wykształcenia najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w IV kw. 2020 r. zanotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (77,3%, w tym 98,3% stanowiły osoby pracujące), natomiast najniższy – w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub niższym (18,8%, w tym 90,9% osób pracowało).

Większość (tj. 69,1%) osób pracowała tygodniowo po 40 godzin i więcej, wskaźnik ten był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (wyniósł odpowiednio 73,7% i 63,6%).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

W IV kwartale 2020r. w województwie zachodniopomorskim wskaźnik zatrudnienia wyniósł 52,3%, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż ogółem w Polsce. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 6,0 p. proc., natomiast porównując z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrósł o 0,6 p. proc. Mieszkańcy miast województwa zachodniopomorskiego w IV kwartale 2020 r. wykazali się wyższym udziałem osób pracujących (52,4%), niż mieszkańcy wsi (52,2%), w analogicznym okresie 2019 r. wskaźnik zatrudnienia również był wyższy wśród mieszkańców miast (53,1%) niż wsi (48,7%). W województwie zachodniopomorskim wskaźnik zatrudnienia wykazywał wartości niższe niż ogółem w Polsce, gdzie zatrudnionych było 54,7% społeczeństwa i wystąpiła odwrotna sytuacja niż w województwie - na terenach wiejskich wskaźnik przyjmował wartości wyższe niż w miastach (odpowiednio 54,9% i 54,6%). Udział osób zatrudnionych wśród mężczyzn wyniósł 59,8%, tj. mniej o 0,6 p. proc. niż w IV kwartale 2019 r. i więcej o 5,7 p. proc. niż w analogicznym okresie 2010 r. Kobiety charakteryzują się mniejszą intensywnością zatrudnienia niż mężczyźni (45,5%), jednak wskaźnik ten rośnie w przeciągu ostatnich lat i coraz więcej kobiet jest zatrudnionych (w analogicznym okresie 2019 r. zatrudnionych było 43,7% kobiet, a w 2010 r. – 39,2%). W Polsce udział zatrudnionych mężczyzn, jak i kobiet był wyższy niż w województwie, odpowiednio o 3,6 p. proc. oraz o 1,3 p. proc. Biorąc pod uwagę wiek, najwyższy wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2020 r. wystąpił, analogicznie do poprzedniego roku, w grupie wiekowej 25–54 lata (81,9% wobec 84,0% w kraju), w tym wśród mężczyzn w tym przedziale wiekowym zatrudnionych było 87,5%, a w populacji kobiet – 76,6%. Zauważalny jest duży spadek wskaźnika zatrudnienia w przypadku osób będących w przedziale wiekowym 15–24 lata, z 31,8% w IV kwartale 2019 r. na 20,1% w 2020 r.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Opierając się na wynikach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności na przestrzeni lat 2010–2020 liczba osób bezrobotnych spadła o 64,9%, natomiast w porównaniu do analogicznego okresu 2019 r. nastąpił wzrost o 5 tys. osób tj. o 23,8%. W IV kwartale 2020 r. w województwie zachodniopomorskim odnotowano 26,0 tys. bezrobotnych, co stanowiło 4,9% ogółu osób bezrobotnych w Polsce. W 2019 r. bezrobotnych kobiet było więcej niż mężczyzn (stanowiły one 52,4% osób bezrobotnych w województwie), sytuacja ta uległa zmianie w 2020 r., gdy przy wzroście o 4 tys. osób, mężczyźni stanowili 53,9% bezrobotnych (14 tys.), natomiast liczba bezrobotnych kobiet pozostała na tym samym poziomie jak w analogicznym okresie 2019 r. tj. 11 tys. osób. W miastach województwa zachodniopomorskiego mieszkało 17 tys. osób deklarujących bezrobocie, co stanowiło 65,4% ogółu bezrobotnych w województwie. W porównaniu do IV kwartału 2019 r. liczba ta wzrosła o 54,6% tj. o 6 tys. osób.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2020 r. w województwie zachodniopomorskim ukształtowała się na poziomie 3,6% (w kraju 3,1%) i była o 0,6 p. proc. wyższa od stopy bezrobocia w analogicznym okresie poprzedniego roku oraz o 7,9 p. proc. niższa niż w IV kwartale 2010 r. Stopa bezrobocia w województwie na koniec 2019 r. była wyższa w przypadku kobiet (3,5%), niż mężczyzn (2,5%), natomiast w 2020 r. sytuacja uległa zmianie i w IV kwartale stopa bezrobocia wśród mężczyzn była wyższa niż w przypadku kobiet, wyniosła odpowiednio 3,6% i 3,4%. Biorąc pod uwagę rozmieszczenie terytorialne, zarówno w miastach, jak i na wsi stopa bezrobocia była na tym samym poziomie i wyniosła 3,5%. Najwięcej bezrobotnych było zamężnych/zonatych – 46,2%, taki sam procent stanowili bezrobotni poszukujący pracy do 3 miesięcy włącznie.

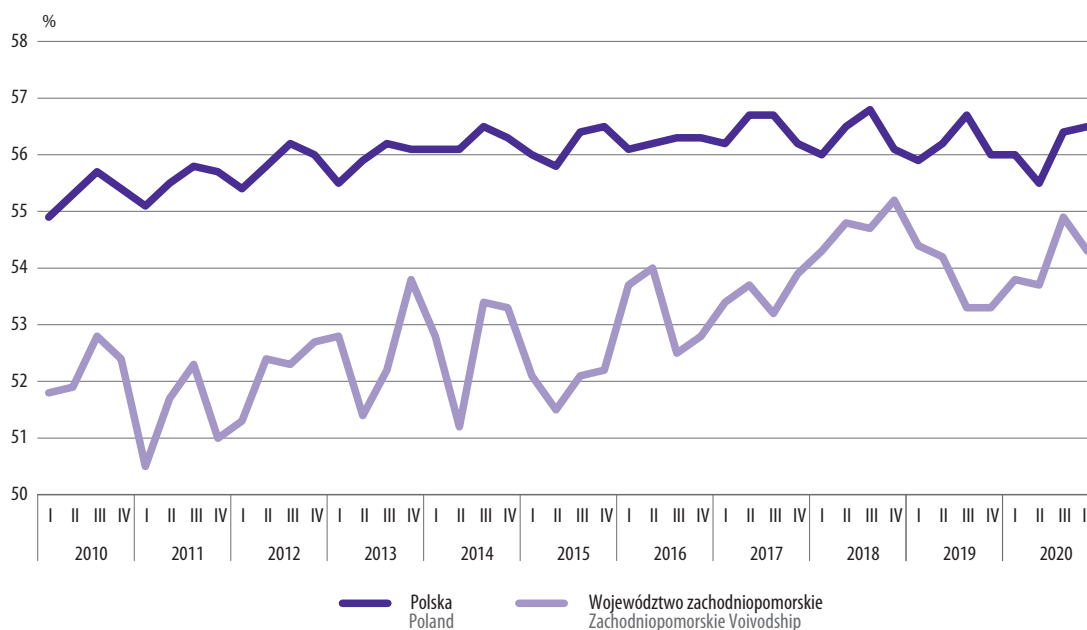
W IV kwartale 2020 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 608 tys. osób i stanowiła 45,7% ogólnej liczby mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. W Polsce udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej ukształtował się na poziomie 45,3%. Osoby bierne zawodowo w województwie stanowią 4,6% osób biernych w Polsce. Na przestrzeni roku liczba nieaktywnych zawodowo w województwie zachodniopomorskim spadła o 15 tys., tj. o 2,3%, a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. była wyższa o 3,9%. W skali kraju w analogicznym okresie liczebność analizowanej populacji zmniejszyła się odpowiednio o 1,1% i 4,7%. Większość populacji osób nieaktywnych zawodowo w regionie tworzyły kobiety, których udział w IV kwartale 2020 r. wyniósł 60,4%. Podobnie jak w poprzednich latach, w zbiorowości osób biernych zawodowo przeważała grupa osób zamieszkujących miasta, ich udział wyniósł 68,3%. Wśród biernych zawodowo najbardziej liczna była grupa osób w wieku 55 lat i więcej, następnie grupa osób młodych 15–24 lata (odpowiednio: 65,6% i 17,9%), natomiast najmniej – grupa w wieku 45–54 lata (4,9%). Pod względem wykształcenia 31,3% osób biernych zawodowo ukończyło co najwyżej gimnazjum lub szkołę podstawową, 23,7% – szkołę zasadniczą zawodową, 22,0% – miało wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Najmniej osób biernych zawodowo w IV kwartale 2020 r. w województwie zachodniopomorskim posiadało wykształcenie wyższe oraz średnie ogólnokształcące – po 11,5%. Osoby będące w związku małżeńskim stanowiły 51,3% osób biernych zawodowo. Spośród osób biernych zawodowo 99,3% nie poszukiwało pracy, najczęściej z powodu pobytu na emeryturze (56,8%), a także kontynuowanie nauki, uzupełnienie kwalifikacji (15,2%), w Polsce odpowiednio: 57,3% i 17,0%.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	644	581	710	722	16953
pracujący employed persons	569	539	688	696	16555
bezrobotni unemployed persons	74	42	21	26	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	585	532	622	608	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Labour force participation rate in %	52,4	52,2	53,3	54,3	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	46,3	48,4	51,7	52,3	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	11,5	7,2	3,0	3,6	3,1

Wykres 28.
Chart 28.

Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Activity rate by quarters

Analizując sytuację zawodową mieszkańców województwa zachodniopomorskiego według faktycznego miejsca pracy, w dniu 31 grudnia 2019 r. liczba pracujących wyniosła 575,4 tys. osób, tj. zanotowano wzrost o 0,6% w stosunku do poprzedniego roku (taki sam wzrost zanotowano w kraju). Porównując z 2010 r., nastąpił wzrost w województwie o 13,4%, a w Polsce o 14,6%. Mężczyźni stanowili 52,0% pracujących, tj. więcej o 1,2 tys. (0,4%). Pracujący w województwie stanowili 3,6% ogólnej liczby osób pracujących w kraju. Przeważała liczba pracujących w sektorze prywatnym (77,0%). W sektorze publicznym w ostatnim dniu 2019 r. zatrudnionych było 132,6 tys. osób, tj. 23,0% ogółu osób pracujących w województwie zachodniopomorskim. Kobiety stanowiły 66,1% pracujących w sektorze publicznym, natomiast mężczyźni 57,4% pracujących w sektorze prywatnym.

W województwie zachodniopomorskim najwięcej osób pracowało w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji – 166,7 tys., co stanowiło 29,0% ogółu pracujących w województwie. Zanotowano nieznaczny wzrost liczby pracujących w tej sekcji (o 0,1%) w porównaniu z 2018 r. oraz o 15,8% porównując z 2010 r.

Kolejna sekcja, w której na koniec 2019 r. pracowało ponad 1/4 mieszkańców województwa to przemysł i budownictwo (158,4 tys. pracujących, tj. 27,5% ogółu pracujących). Zanotowano wzrost liczby pracujących w tej sekcji o 2,0% w porównaniu z 2018 r. oraz o 15,8% porównując z 2010 r.

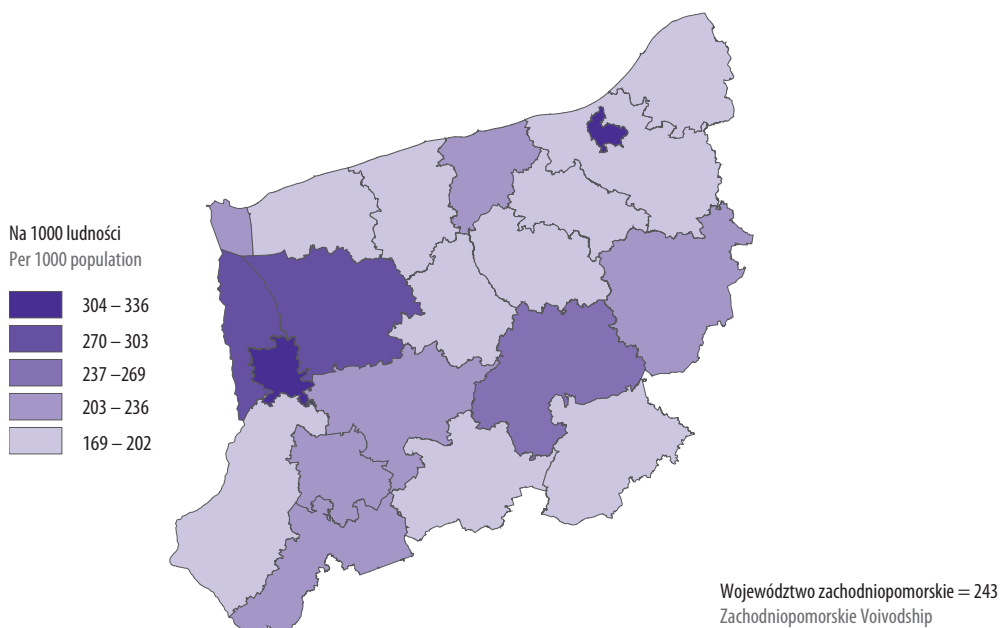
W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie od kilku lat notowane są spadki liczby pracujących, w sekcji tej na koniec 2019 r. pracowało 50,0 tys. osób (tj. o 1,6% mniej niż w 2018 r., natomiast o 1,0% więcej niż w 2010 r.). Ich udział w ogólnej liczbie pracujących w województwie zachodniopomorskim wyniósł 8,7%.

W 2019 r. liczba pracujących w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz w obsłudze rynku nieruchomości w województwie zachodniopomorskim wyniosła 19,0 tys. osób i zanotowano w niej najwyższy spadek w odniesieniu r/r (o 3,3% i o 2,9% porównując z 2010 r.), co stanowiło 3,3% ogólnej liczby pracujących.

W pozostałych usługach na koniec 2019 r. pracowało 181,3 tys. osób, czyli 31,5% ogółu pracujących w województwie, tj. więcej o 1,1% porównując z 2018 r. i o 14,9% niż w 2010 r.

Mapa 21.
Map 21.

Pracujący w 2019 r.
Employed persons in 2019

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz.1482, z późn. zm.)

Podczas, gdy na koniec 2019 r. notowano spadek bezrobocia, w odniesieniu r/r, zarówno w kraju, jak i w województwie zachodniopomorskim (odpowiednio o 10,6% i o 9,2%), w 2020 r. nastąpił wzrost zjawiska. W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego wyniosła 52,0 tys. osób i była niższa od zanotowanej w 2010 r. (o 57,9 tys. osób, tj. o 52,7%), natomiast wzrosła porównując z 2019 r. (o 10,2 tys. osób, tj. o 24,5%). Na koniec 2020 r. w Polsce liczba bezrobotnych wyniosła 1 046,4 tys. i była o 20,8% wyższa niż w 2019 r. (wobec spadku o 46,5% w porównaniu z 2010 r.).

Bezrobotni w województwie stanowili 5,0% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w kraju, w 10 województwach liczba bezrobotnych była wyższa niż w zachodniopomorskim. Największa liczba bezrobotnych została zarejestrowana w województwie mazowieckim – 146,4 tys., najniższa w lubuskim – 23,7 tys. W relacji do 2019 r. odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych we wszystkich województwach, największy w śląskim (o 36,8%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 6,8%).

Kobiety stanowiły większość zarejestrowanych bezrobotnych (24,3 tys., tj. 54,8% ogółu), wskaźnik ten zmalał w porównaniu z poprzednim rokiem (o 3,3 p. proc.), natomiast wzrósł w porównaniu z grudniem 2010 r. (o 2,8 p. proc.). Z ogółu bezrobotnych kobiet 29,4% nie podjęło zatrudnienia po urodzeniu dziecka, tj. mniej o 2,8 p. proc. niż w roku poprzednim.

Udział bezrobotnych zamieszkujących miasto w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 57,9%. Również w poprzednich latach więcej zarejestrowanych bezrobotnych mieszkało w mieście, niż na wsi (odpowiednio 54,5% w 2019 r. i 58,6% w 2010 r.). W odniesieniu do 2019 r. jedynie w powiecie łobeskim odnotowano spadek liczby bezrobotnych (o 7,2%), w pozostałych powiatach (18) i miastach na prawach powiatu (3) wzrosła liczba zarejestrowanych bezrobotnych, najwięcej w powiecie kołobrzeskim (o 299,4%), najmniej – w powiecie sławieńskim (o 8,5%). Natomiast w porównaniu z 2010 r. we wszystkich powiatach odnotowano spadek zjawiska przy czym największy – w powiecie gryfickim (o 67,8%), a najmniejszy – w powiecie choszczeńskim (o 36,9%). W Szczecinie liczba zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2020 r. wyniosła 7,2 tys. i była większa o 67,9% niż w 2019 r. oraz niższa o 56,5% niż w 2010 r.

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to osoby zarejestrowane w urzędach pracy poszukujące pracę, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W końcu grudnia 2020 r. bez prawa do zasiłku pozostawało 43,9 tys. bezrobotnych, a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych (84,3%) wzrósł w porównaniu z grudniem 2019 r. (o 2,0 p. proc.) oraz porównując z 2010 r. (o 3,3 p. proc.). Osoby uprzednio pracujące stanowiły 88,5% ogółu bezrobotnych (w 2019 r. – 88,6%, w 2010 r. – 80,8%), w tym 4,3% uprzednio pracujących zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Z ogółu bezrobotnych 11,5% stanowiły osoby dotychczas niepracujące (więcej o 1,0 p. proc. niż w 2019 r. oraz mniej o 7,7 p. proc. niż w 2010 r.). Osoby nowo zarejestrowane stanowiły w ostatnich latach ok. 15% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 2019 r. – 15,2%, w 2018 r. – 15,5%, w 2010 r. – 16,0%), jednak w 2020 r. wskaźnik ten spadł do poziomu 10,4%.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia 2020 r. stanowili 79,7% ogółu bezrobotnych (przed rokiem 82,3%). Do bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczane są m.in. osoby długotrwale bezrobotne, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zwiększył się w skali roku o 0,8 p. proc. do 60,4%. Zmniejszył się odsetek bezrobotnych: powyżej 50 roku życia (o 1,6 p. proc., do 34,9%), osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 1,0 p. proc., do 0,2%), bezrobotnych osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (o 3,3 p. proc., do 22,2%) oraz osób niepełnosprawnych (o 1,5 p. proc., do 5,4%). Zwiększył się natomiast udział osób do 30 roku życia (o 1,5 p. proc., do 30,5%) oraz osób do 25 roku życia (o 1,0 p. proc., do 14,2%). Bez zmian pozostał odsetek osób posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia (0,2%).

W porównaniu z 2010 r. największy spadek osób bezrobotnych w ich ogólnej liczbie, zanotowano w kategorii osób w wieku 24 lata i mniej (o 7,5 p. proc., do 11,3%), natomiast w grupie 25 lat i więcej, nastąpił wzrost o 7,5 p. proc. (do 88,7%). W końcu grudnia 2020 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (13,5 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w ciągu roku o 0,4 p. proc., do 25,9% (w kraju 27,1%). Tak jak w poprzednim roku największy udział bezrobotnych w tej grupie wiekowej zanotowano w powiecie świdwińskim (29,0%), natomiast najmniejszy w m. Świnoujście – 21,7%. Udział bezrobotnych wzrósł w 2020 r. w odniesieniu r/r w grupie osób w wieku 35–44 lata (o 6,4 p. proc. do 25,1%) oraz w przypadku osób powyżej 55 lat i więcej (o 6,3 p. proc. do 18,6%). Na koniec 2020 r. zarejestrowanych było 13,0 tys. osób w wieku 35–44 lata, w tym 60,1% stanowiły kobiety, oraz 9,7 tys. osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej (70,4 % stanowią mężczyźni). W grupie wiekowej 24 lata i mniej w województwie zachodniopomorskim w urzędach pracy zarejestrowanych było 5,9 tys. osób, w tym 59,7% stanowiły kobiety, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wyniósł 12,3% i pozostał na tym samym poziomie jak w 2019 r. Największy udział bezrobotnych poniżej 25 lat zarejestrowano w powiecie łobeskim (14,0%), najmniejszy w miastach na prawach powiatu tj. m. Świnoujście (6,2%), m. Szczecin (6,7%) oraz m. Koszalin (6,8%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby o niskim poziomie wykształcenia. Najbardziej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (32,8%, o 6,5 p. proc. powyżej średniej krajowej – 26,3%), a następnie zasadnicze zawodowe/branżowe (24,4%, w Polsce 24,9%). Nieco mniejszy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w województwie zachodniopomorskim na koniec 2020 r. stanowiły osoby z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, a także średnim ogólnokształcącym, odpowiednio: 18,3% i 13,0% (kolejno o 3,8 p. proc. poniżej i 1,0 p. proc. powyżej średniej krajowej). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 11,5%, tj. o 3,3 p. proc. mniej niż w Polsce. W odniesieniu do 2019 r. w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zmalał udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, policealnym, średnim, a także gimnazjalnym (odpowiednio o 0,6 p. proc., 0,3 p. proc. i 0,2 p. proc.), natomiast wzrósł z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wyższym (o 0,9 p. proc. oraz 0,2 p. proc.). Porównując z 2010 r. największy spadek zanotowano w udziale osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, a wzrost w grupie osób z wykształceniem wyższym (odpowiednio o 3,8 p. proc. oraz 3,4 p. proc.).

Według stanu na koniec grudnia 2020 r. absolwenci stanowili 2,4% ogółu osób bezrobotnych, co stanowiło wartość mniejszą o 0,1 p. proc. w odniesieniu do analogicznego okresu 2019 r. (w kraju nastąpił spadek o 0,2 p. proc., do 3,5%).

Zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w kraju większość bezrobotnych była zarejestrowana przez okres krótszy niż 12 miesięcy (stanowili oni odpowiednio 62,5% i 60,3% ogółu osób bezrobotnych). Powyżej 24 miesięcy zarejestrowanych było 19,4% bezrobotnych województwa zachodniopomorskiego oraz 21,4% osób zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost liczby bezrobotnych we wszystkich kategoriach czasowych, najwyższy wśród osób zarejestrowanych przez okres 12–24 miesiące (w województwie o 58,1%, w kraju o 49,6%), poniżej 12 miesięcy (odpowiednio o 21,2% i o 17,4%) oraz powyżej 24 miesiące (w województwie o 12,3% i w kraju o 11,6%). Natomiast porównując z rokiem 2010 w większości kategorii nastąpił spadek liczby bezrobotnych, wzrost nastąpił tylko liczby zarejestrowanych w województwie zachodniopomorskim powyżej 24 miesiące (o 2,5%).

W końcu 2020 r. zarejestrowane osoby niepełnosprawne stanowiły 4,3% ogółu bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim (w poprzednim roku – 5,7%). Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w rejestrze bezrobotnych spadła w 2020 r. o 126 osoby, w tym 12,9% osób posiadało prawo do zasiłku, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż w poprzednim roku. Najbardziej wzrosła liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych pod koniec 2020 r. w powiecie kołobrzeskim (o 84,6%), a zmalała w powiecie choszczeńskim (o 28,0%). Mężczyźni stanowili 58,1% ogółu niepełnosprawnych.

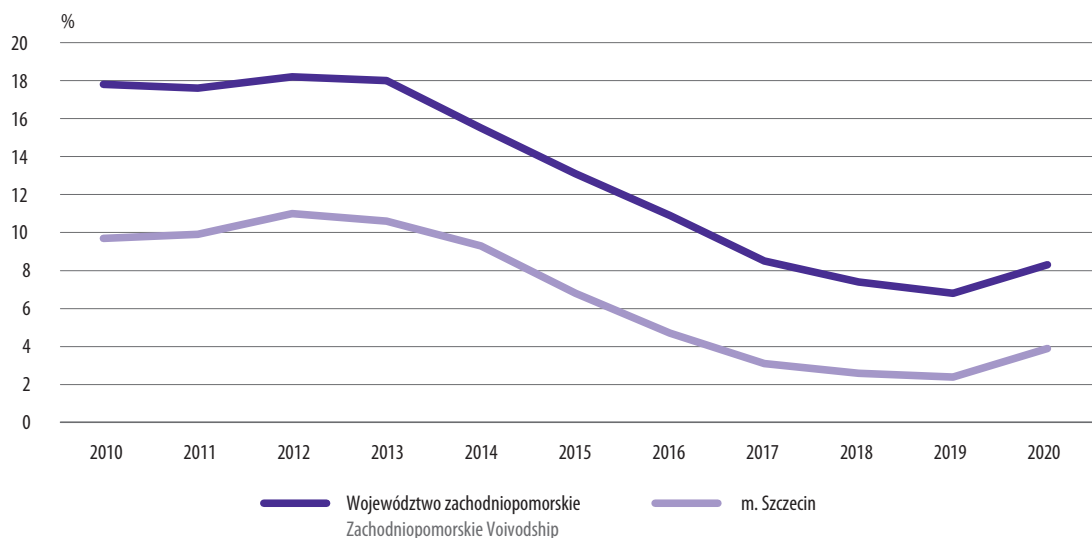
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim we wszystkich miesiącach 2020 r. utrzymywała się na poziomie wyższym niż w analogicznych miesiącach 2019 r., co było odwrotnym zjawiskiem niż porównując rok 2019/2018. Na koniec roku stopa bezrobocia w województwie wyniosła 8,3% i kształtowała się na poziomie o 1,6 p. proc. wyższym od obserwowanego w 2019 r. Stopa bezrobocia zanotowana w województwie była wyższa o 2,1 p. proc. niż w kraju. Patrząc na wskaźnik dla całej Polski, również zauważamy wzrost r/r (o 1,0 p. proc. do 6,2%). W odniesieniu do 2010 r. stopnia bezrobocia spadła zarówno w województwie jak i w kraju (odpowiednio o 9,5 p. proc. i 6,2 p. proc.). W rankingu wojewódzkim zachodniopomorskie pod względem wysokości stopy bezrobocia spadło na 12 miejsce (najniższą stopę bezrobocia zanotowano w województwie wielkopolskim: 2,8%, najwyższą w warmińsko-mazurskim – 10,1%). W 2010 r. zachodniopomorskie zajmowało przedostatnie miejsce, wyższa stopa bezrobocia notowana była tylko w warmińsko-mazurskim, natomiast w 2020 r. wyższa stopa bezrobocia wystąpiła w województwach: świętokrzyskim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim, warmińsko-mazurskim (odpowiednio 8,5%, 8,9%, 9,1% i 10,1%). W województwie zachodniopomorskim poza powiatem łobeskim, w którym notujemy spadek stopy bezrobocia (o 1,0 p. proc.) w relacji 2020 r. do 2019 r., w pozostałych powiatach wystąpił wzrost zjawiska (największy w kołobrzeskim, koszalińskim i choszczeńskim, odpowiednio o: 3,7 p. proc., 2,6 p. proc. i 2,1 p. proc.; najniższy w stargardzkim, wałeckim i sławieńskim, odpowiednio o: 0,7 p. proc., 1,0 p. proc. i 1,0 p. proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały m.in.: łobeski (18,0%, wobec 19,0% w grudniu 2019 r.), choszczeński (18,2%, wobec 16,1%), białogardzki (18,5%, wobec 17,0%), a o najniższej – m. Szczecin (3,9%, wobec 2,4%), powiat kołobrzeski, policki i m. Świnoujście (po 5,0%, wobec odpowiednio: 1,3%, 3,8% i 3,5% w grudniu 2019 r.).

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim utworzono 15,9 tys. nowych miejsc pracy, zlikwidowano – 12,5 tys. W końcu grudnia 2020 r. na 1 ofertę pracy przypadało 24 bezrobotnych (przed rokiem 13), 15 zakładów pracy zapowiedziało zwolnienie w najbliższym czasie 548 pracowników (przed rokiem żaden z zakładów pracy nie planował zwolnień pracowników).

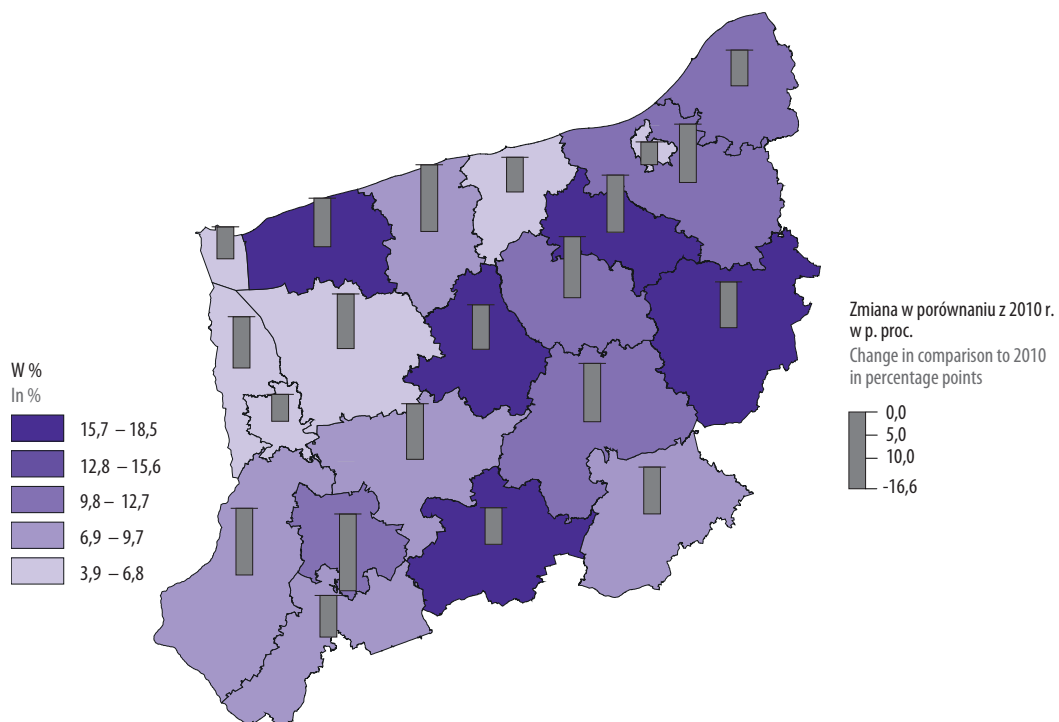
Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010–2020
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Registered unemployment rate in 2010–2020
 As of 31 December

Mapa 22. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 22. Registered unemployment rate in 2020
 As of 31 December

W związku z ogłoszonym na terenie całego kraju stanem zagrożenia epidemicznego, a następnie stanem epidemii związanym z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19 wprowadzono rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wirusa. Działania te odnosiły się także do rynku pracy. Zauważyć można zmianę formy działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. W związku z wprowadzeniem licznych ograniczeń część firm uległa likwidacji, zawieszeniu lub ich działalność została zmniejszona, a w innych pracodawcy zmuszeni zostali do otwarcia się na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego. Jedną z takich form jest praca zdalna. W IV kwartale 2020 r. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej kontynuowano formy czasowego odosobnienia ze względu na podejrzenie zakażenia między innymi w postaci kwarantanny oraz izolacji. W końcu grudnia 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w województwie zachodniopomorskim wyniósł 4,5%, natomiast w kraju 10,8%. Skala wykorzystania pracy zdalnej w sektorze publicznym była większa niż w prywatnym (12,9% wobec 5,9%). W skali całej gospodarki wykorzystanie pracy zdalnej w celu ograniczenia zagrożenia epidemicznego było podobne w podmiotach o różnej wielkości. Najwyższy wskaźnik odnotowano w jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób, gdzie 9,5% pracujących świadczyło pracę zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną, podczas gdy w jednostkach zatrudniających do 9 osób było to 4,7% pracujących.

Praca zdalna spowodowana sytuacją epidemiczną była wdrożona przez pracodawców w poszczególnych województwach w różnej skali. Najwyższy udział pracy zdalnej w końcu IV kwartału 2020 r. odnotowano w województwie mazowieckim (19,7%) oraz małopolskim (12,5%), a najniższy w województwach: świętokrzyskim (4,5%) i warmińsko-mazurskim (5,4%).

Według stanu na koniec IV kwartału 2020 r. z wynagrodzenia za czas choroby/zasiłku chorobowego z powodu poddania się kwarantannie lub izolacji skorzystało w województwie zachodniopomorskim 4,5% pracujących. Udział pracujących, którzy skorzystali z takiego wynagrodzenia był większy w sektorze publicznym niż prywatnym. Było to odpowiednio: 4,8% i 4,4%. Wykorzystanie omawianego wynagrodzenia przez pracujących było odmienne w podmiotach o różnej wielkości. Najwyższy odsetek odnotowano w jednostkach zatrudniających od 10 do 49 osób (5,6%), a najniższy w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób (3,6%). Skala wykorzystania wynagrodzenia za czas choroby/zasiłku chorobowego z omawianego powodu była w województwach zbliżona. Udział liczby pracujących korzystających z wynagrodzenia za czas choroby/zasiłku chorobowego z powodu poddania się kwarantannie lub izolacji oscylował wokół 2–5%, przy czym najwyższy udział odnotowano w województwie zachodniopomorskim (4,5%), a najniższy w województwach: świętokrzyskim i małopolskim (po 2,3%).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

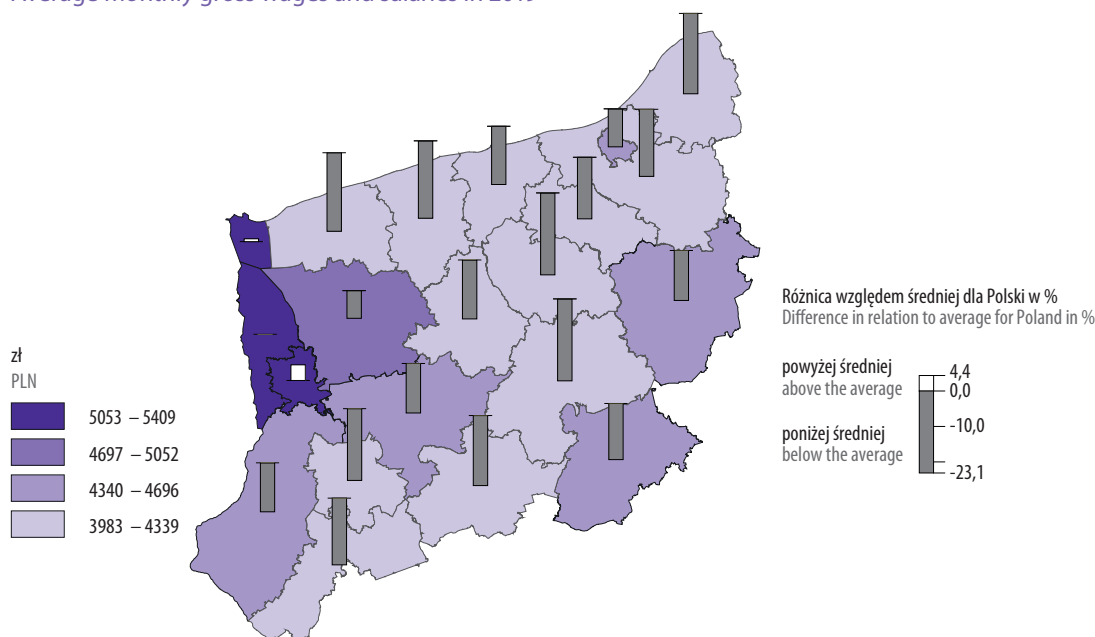
W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim wyniosło 4769,71 zł i było 7,6% wyższe niż w roku poprzednim i o 7,9% wyższe od przeciętnej krajowej. Zarówno w województwie, jak i w kraju odnotowano wzrost liczby emerytów i rencistów oraz przeciętnych emerytur i rent brutto w odniesieniu do roku poprzedniego. Wskaźniki określające zasięg ubóstwa materialnego w skali województwa uległy zwiększeniu, natomiast w skali kraju – zmniejszeniu.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim od kilku lat wzrasta. W jednostkach zatrudniających więcej niż 9 osób w 2019 r. wyniosło 4769,71 zł i było wyższe o 7,6% w porównaniu z 2018 r., o 25,7% porównując z 2015 r. oraz o 52,9% – z 2010 r. Mimo wzrostu kwoty przeciętnego wynagrodzenia pracownicy w województwie zachodniopomorskim nadal otrzymywali wynagrodzenie niższe od przeciętnego wynagrodzenia brutto w kraju o 411,92 zł, tj. o 7,9%. Na tle innych województw, w których przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto nie osiągnęło pułapu średniej krajowej (czyli bez województwa dolnośląskiego i mazowieckiego), zachodniopomorskie znalazło się na 5. miejscu.

Mapa 23.
Map 23.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.
Average monthly gross wages and salaries in 2019

Wynagrodzenia w województwie były wyraźnie zróżnicowane. W województwie w 2019 r. najwyższe wynagrodzenie brutto otrzymywali mieszkańcy m. Szczecin – 5408,91 zł, m. Świnoujście – 5222,62 zł i powiatu polickiego – 5169,21 zł, natomiast najniższe – powiatu drawskiego 3982,85 zł, świdwińskiego – 3984,99 zł oraz sławieńskiego 4010,20 zł. Poza m. Szczecin tylko w m. Świnoujście przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe od średniej krajowej, relacja ta wyniosła odpowiednio 104,4% i 100,8%. W pozostałych powiatach przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto były mniejsze od średniej krajowej o od 0,2% (powiat policki) do 23,1% (powiat drawski i świdwiński).

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 5019,82 zł i było wyższe niż w 2019 r. o 5,3% (wobec wzrostu o 6,7% w 2019 r.). Płaca ta była niższa o 7,2% od średniej krajowej. W Polsce przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 5411,45 zł, co oznacza wzrost o 4,7% w odniesieniu do 2019 r. (wobec wzrostu o 6,5% w 2019 r.). Porównując z 2010 r., wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w województwie o 64,0%, natomiast w kraju o 57,8%.

Tablica 13. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**
Table 13. **Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector**

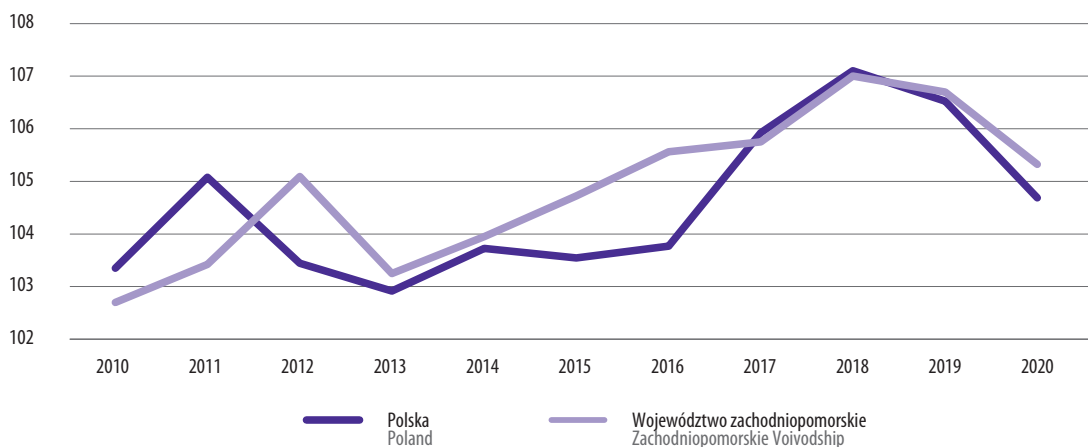
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3059,96	3738,87	4765,91	5019,82
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	89,2	90,7	92,2	92,8

W województwie zachodniopomorskim w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2020 r. osiągnęło wartość 5764,69 zł i zwiększyło się o 5,4% w stosunku do 2019 r. (w 2019 r. wzrost ten wyniósł 2,2%). W sektorze prywatnym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 4939,40 zł i było o 3,4% wyższe od zanotowanego w 2019 r. (wobec wzrostu o 9,5% w 2019 r.).

W stosunku do 2019 r. odnotowano wzrost płac w większości badanych sekcji, a w tym najbardziej w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (o 28,8%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 18,4%) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (o 18,3%). Największy spadek zaobserwowano w przypadku rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 7,7%), informacji i komunikacji (o 3,0%) i handel hurtowy i detaliczny (o 0,4%).

Wykres 30. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
Chart 30. **Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector**

Previous year=100

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) wyniosła 381,7 tys. osób i była wyższa od notowanej w 2019 r. (o 3,8 tys. osób, tj. o 1,0%) oraz w porównaniu z 2010 r. (o 6,6 tys. osób, tj. o 1,8%). W kraju wzrost ten wyniósł 0,5% w porównaniu z 2019 r. oraz 0,8% w porównaniu z 2010 r. Liczba osób pobierających świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zwiększyła się w ciągu roku o 1,3% (w kraju o 1,0%). Natomiast liczba korzystających z KRUS w województwie zmniejszyła się o 3,8% (w kraju o 3,3%).

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r., także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Tablica 14.
Table 14.

Świadczenia społeczne
Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	375,1	356,1	377,9	381,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1536,89	1912,38	2179,21	2301,75
w tym emerytura of which retirement pay	1646,50	2019,62	2253,10	2370,50
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1032,29	1258,98	1373,64	1434,52
w tym emerytura of which retirement pay	1085,93	1302,89	1354,76	1445,41

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 2301,75 zł, a rolników indywidualnych – 1434,52 zł i porównaniu z 2019 r. zanotowano wzrost zarówno świadczeń wypłacanych przez ZUS, jak i KRUS (odpowiednio o 5,6% i 4,4%). W kraju również nastąpił wzrost wypłacalnej kwoty kolejno o 5,5% i 6,5%. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe wypłacane z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie zachodniopomorskim było o 3,7% niższe niż przeciętnie w kraju, natomiast świadczenie wypłacane rolnikom indywidualnym przewyższało średnią krajową o 4,2%.

Tablica 15. Przekiętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przekiętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1186,91	1426,85	1722,23	1801,11	1819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1137,56	1384,42	1603,90	1750,91	1768,65

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Analizując dane od 2010 r. obserwuje się systematyczny wzrost przekiętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych województwa zachodniopomorskiego. Przekiętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wzrósł w porównaniu z 2018 r. o 4,6% oraz o 51,7% porównując z 2010 r. Wskaźnik ten wyniósł 1801,11 zł i był o 1,0% niższy niż przekiętnie w kraju.

Przekiętny miesięczny dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych województwa w 2019 r. wyniósł 1750,91 zł, tj. o 4,5% więcej niż przed rokiem. Był jednak o 1,0% niższy niż przekiętny w Polsce.

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)
Table 16. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	17,8	10,7	8,7	9,9	13,0
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	7,5	8,1	5,4	7,4	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	5,3	3,6	1,8	2,7	4,2

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako granica ubóstwa skrajnego. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

W kraju wskaźniki określające zasięg ubóstwa materialnego zmalały w 2019 r. w porównaniu z 2018 r. Spadek zanotowano zarówno w przypadku zasięgu ubóstwa skrajnego (z ok. 5% osób do ok. 4% osób), relatywnego (z ok. 14% osób do ok. 13% osób) oraz „ustawowego” (z ok. 11% osób do ok. 9%). Natomiast w województwie zachodniopomorskim zanotowano wzrost w stosunku do roku poprzedniego zarówno udziału osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej relatywnej oraz „ustawowej” granicy, a także granicy ubóstwa skrajnego.

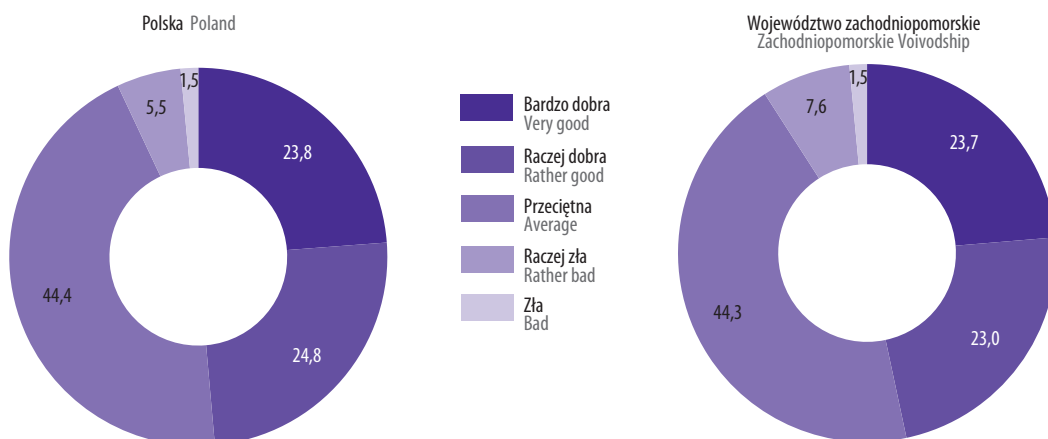
W województwie skrajnym ubóstwem zagrożonych było 2,7% osób w gospodarstwach domowych (1,8% w 2018 r.), a przeciętnie w kraju 4,2%. Porównując z innymi województwami zachodniopomorskie uplasowało się na 5. miejscu pod względem udziału osób zagrożonych skrajnym ubóstwem w gospodarstwach domowych. W 2019 r. dla gospodarstw 1-osobowych granica skrajnego ubóstwa wynosiła 614 zł, a dla gospodarstw 4-osobowych –1658 zł.

Relatywna granica ubóstwa była na poziomie 858 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 2317 zł – dla 4-osobowych. W województwie zachodniopomorskim ubóstwo relatywne dotyczyło 9,9% osób w gospodarstwach domowych (8,4% przed rokiem), przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 13,0%. W tym przypadku województwo zachodniopomorskie również uplasowało się na 5. miejscu wśród wszystkich województw.

Porównując z pozostałymi województwami, zachodniopomorskie uplasowało się na 8. miejscu pod względem udziału gospodarstw domowych zagrożonych życiem poniżej „ustawowej” granicy ubóstwa (7,4%, wobec 9,0% w kraju), która w 2019 r. wynosiła 701 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 528 zł na 1 osobę w gospodarstwach wieloosobowych.

Wykres 31.
Chart 31.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.
Subjective evaluation of material situation of household in 2019

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim 46,7% gospodarstw domowych oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą, podczas gdy w kraju było to 48,6%. Rok wcześniej było to odpowiednio 47,1% i 44,0% gospodarstw, które w związku z modyfikacją listy cech ocenili swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą lub raczej dobrą. Niezmiennie od 2013 r. najwięcej gospodarstw domowych zarówno w skali województwa, jak i kraju oceniało swoją sytuację materialną jako przeciętną. W 2019 r. w województwie było to 44,3% (w kraju 44,4%), a w 2018 r. – 43,9% (w kraju 47,9%).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W 2019 r. porównując z rokiem poprzednim w województwie zachodniopomorskim wzrosła liczba świadczeń wychowawczych wypłacanych z programu „Rodzina 500 plus”, a także znaczny wzrost obserwujemy pod względem liczby rodzin uprawnionych do korzystania z Karty Dużej Rodziny (w kraju o 90,6%, w województwie o 113,7%). Łączna kwota świadczeń wychowawczych wypłacanych z programu 500 PLUS w zachodniopomorskim stanowiła 3,9% kwoty wypłaconej w kraju. W województwie spada liczba świadczeń pomocy społecznej oraz beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

Wraz ze wzrostem ilości żłobków oraz klubów dziecięcych, rośnie ilość dostępnych miejsc, z których korzysta coraz więcej dzieci.

Uruchomiony w kwietniu 2016 r. rządowy program „Rodzina 500 Plus” zakłada wsparcie finansowe na dzieci do 18 roku życia w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 500 zł. W rodzinach naturalnych jest to świadczenie wychowawcze, w przypadku dzieci objętych rodzinną pieczę zastępczą (tj. w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka) – dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty, natomiast na dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego – dodatek do zryczałtowanej kwoty.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. świadczeniem wychowawczym w ramach programu „Rodzina 500 plus” w województwie zachodniopomorskim przeciętnie miesięcznie objętych zostało 92,4 tys. rodzin, a w nich 136,3 tys. dzieci, a w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2019 – 238,5 tys. dzieci, które otrzymało świadczenie wychowawcze na łączną kwotę 1190189,7 tys. zł. Kwota przeznaczona na wsparcie dzieci w województwie zachodniopomorskim stanowiła 3,9% wydatków w całym kraju. W ramach województwa największa kwota została wydatkowana na dzieci w m. Szczecin – 259 038,9 tys. zł, a następnie w powiecie stargardzkim – 88393,5 tys. zł., natomiast najniższa w m. Świnoujście – 20762,4 tys. zł.

Tablica 17.
Table 17.

Świadczenie wychowawcze

Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2017 ^a	2018	2019
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Childraising benefit payments in thousand PLN	906913,9	851613,3	1190189,7
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze w tys. zł Monthly average number of families receiving childraising benefit in thousand PLN	101,4	92,8	92,4 ^a
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. zł Monthly average number of children for which families receive childraising benefit in thousand PLN	149,3	137,4	$\frac{136,3}{238,5}$ ^b

a, b Dane dotyczą okresu: a – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze; b – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a, b Data concern the period: a – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information on the number of families receiving the child-raising benefit is not collected; b – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Kolejnym projektem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zapoczątkowanym w czerwcu 2014 r. wspierającym rodziny z dziećmi jest Karta Dużej Rodziny, która przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki oraz dodatkowe uprawnienia przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej na terenie całego kraju. W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim znacznie wzrosła liczba osób uprawnionych do korzystania z Karty Dużej Rodziny. Podczas, gdy w 2018 r. w ujęciu r/r ilość rodzin otrzymujących świadczenie wzrosła o 2,0 tys., w 2019 r. nastąpił wzrost aż o 17,1 tys. rodzin tj. o 113,7% do liczby 32,1 tys. Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny w województwie zachodniopomorskim stanowi 3,5% ogólnej liczby rodzin posiadających Kartę w Polsce. Najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny mieszkało w m. Szczecin (3,0 tys.) i powiecie stargardzkim (2,0 tys.), najmniej w m. Świnoujście – 0,5 tys.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić.

Spada liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim świadczenia pomocy społecznej przyznano 55,8 tys. osobom, tj. mniej o 9,6% niż w 2018 r. oraz o 50,5% w porównaniu z 2010 r. W skali kraju beneficjenci pomocy społecznej z województwa zachodniopomorskiego stanowili 4,6%, a na tle pozostałych województw uplasowali się, tak jak w poprzednim roku, na 12. miejscu. Z pomocy w formie pieniężnej skorzystało 54,7 tys. osób, tj. 68,1% ogólnej liczby beneficjentów, natomiast z formy niepieniężnej – 25,6 tys. osób tj. 31,9% ogółu (w kraju odpowiednio: 64,2% i 35,8%). W zachodniopomorskim najwięcej, bo 51,5% osób, którym przyznano pomoc pieniężną otrzymało zasiłki celowe, natomiast beneficjenci pomocy niefinansowej najczęściej korzystali z posiłków (67,3%). Kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2019 r. wyniosła 182,9 mln zł (tj. mniej o 0,5% niż w 2017 r. i 16,6% niż w 2010 r.), co stanowiło 5,2% całkowitej kwoty świadczeń w Polsce. Większość (64,0%) stanowiły świadczenia pieniężne, na kwotę 116978,9 tys. zł

Tablica 18.
Table 18.

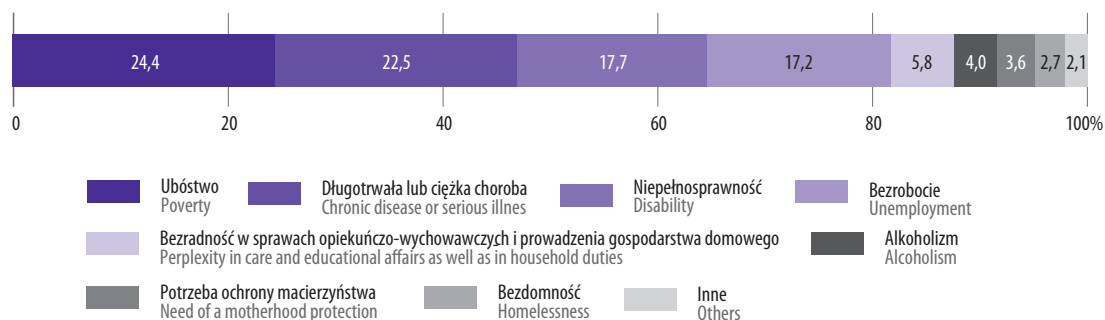
Świadczenia pomocy społecznej
Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of persons total)	112706	86001	61731	55814
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	219320,9	199513,2	183878,9	182903,4
pomoc pieniężna financial assistance	166134,3	142365,7	121824,4	116978,9
pomoc niepieniężna non-financial assistance	53186,5	57147,5	62054,5	65924,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	654	502	363	329

W 2019 r. najczęstszą przyczyną otrzymania świadczenia pomocy społecznej zarówno w kraju, jak i w województwie zachodniopomorskim było ubóstwo, a następnie długotrwała lub ciężka choroba. W Polsce z tych powodów pomoc otrzymało odpowiednio: 432,9 tys. i 422,7 tys. rodzin. Beneficjenci z województwa zachodniopomorskiego stanowili 5,4% osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, oraz 5,1% z powodu choroby. W województwie zachodniopomorskim kolejnymi najczęściej występującymi przyczynami przyznania pomocy społecznej rodzinie była niepełnosprawność oraz bezrobocie – z tych powodów ze świadczeń skorzystało odpowiednio: 16,9 tys. i 16,4 tys. rodzin. W porównaniu z 2018 r. zanotowano spadek w liczbie rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej w większości przyczyn, wzrosła jedynie ilość osób objętych świadczeniem z potrzeby ochrony macierzyństwa oraz ochrony ofiar handlu ludźmi, odpowiednio o 37 i 30 osób.

Wykres 32.
Chart 32.

Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów przyznania pomocy^a w 2019 r.
Structure of families benefiting from social assistance by reasons for granting assistance^a in 2019

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 81,2 tys. beneficjentów w wieku 18 lat i więcej (tj. o 12,2% mniej niż rok wcześniej oraz o 45,1% mniej niż w 2010 r.). Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w województwie zachodniopomorskim stanowiły 4,6% wszystkich beneficjentów w kraju. Ponad połowa (53,7%) osób korzystających ze świadczeń była w wieku produkcyjnym. Najwięcej osób zostało objętych pomocą środowiskową w m. Szczecin, powiecie stargardzkim oraz szczecineckim (odpowiednio: 11,6%, 7,8% i 7,5% ogółu beneficjentów w województwie). W porównaniu z 2018 r. o 9,0% spadła liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, przy czym większość gospodarstw domowych beneficjentów to gospodarstwa 1-osobowe (stanowią one 60,2% ogółu gospodarstw beneficjentów). Liczba beneficjentów o dochodzie poniżej kryterium (ubogich) w 2019 r. wyniosła 49,7 tys. i spadła o 16,0% w porównaniu z rokiem poprzednim.

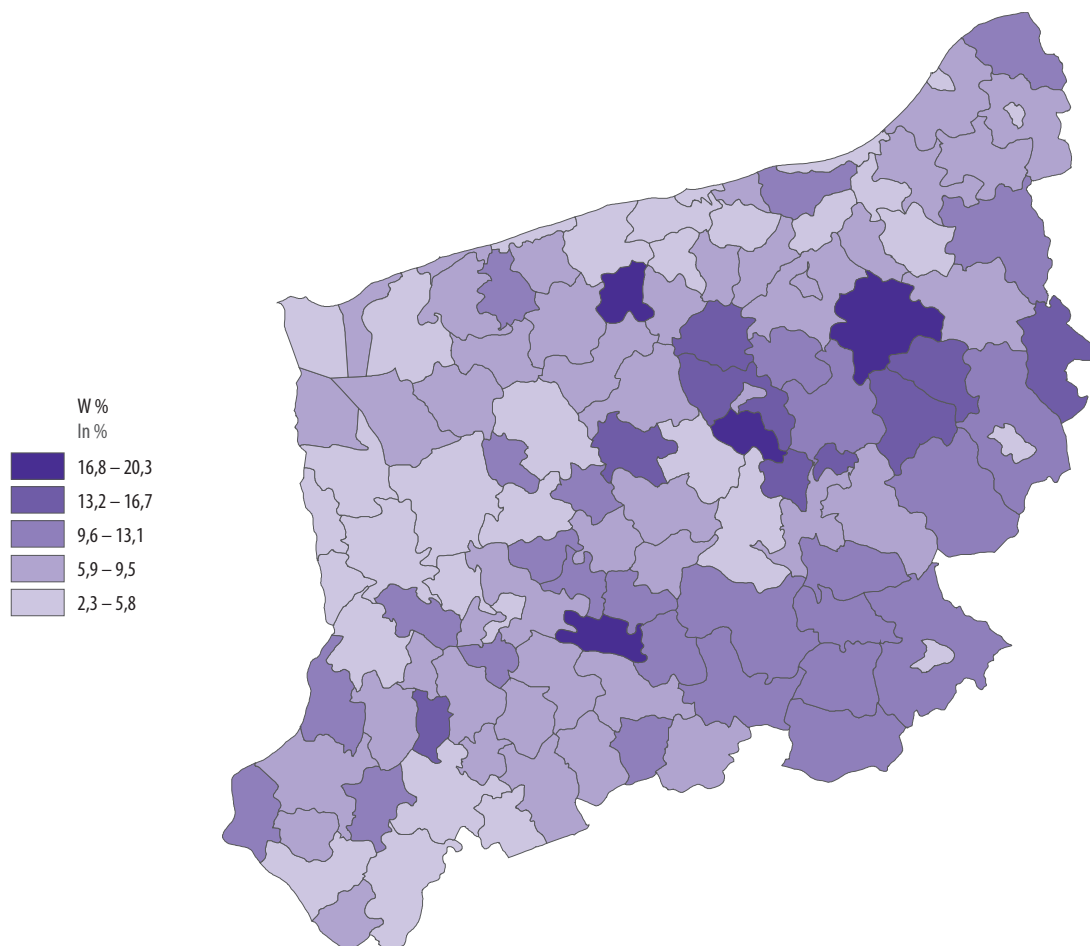
Tablica 19.
Table 19.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Beneficiaries of community social assistance

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance according	66097	56113	44600	40594
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from community social assistance	180120	131293	92472	81239
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	1045	766	543	478

Mapa 24.
Map 24.

Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej według gmin w 2019 r.
Scope of use of social assistance at domicile by gminas in 2019

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W analizowanym okresie zauważyć można wzrost liczby żłobków i klubów dziecięcych oraz niezmienną ilość oddziałów żłobkowych dostępnych w województwie zachodniopomorskim. Według stanu na koniec grudnia 2019 r. na terenie województwa działały 155 żłobki i 33 kluby dziecięce (więcej odpowiednio o 15,7% i 32,0% niż rok wcześniej) oraz trzy oddziały żłobkowe. Łącznie dla dzieci do lat 3 dostępnych było 191 placówek (wzrost o 17,9% w stosunku do 2018 r.), z czego 23,0% stanowiły żłobki publiczne, których liczba wzrosła w ciągu roku o 5 placówek (tj. o 12,8%). We wszystkich placówkach udostępnionych

dzieciom było 7,4 tys. miejsc, a w ciągu roku przebywało w nich 10,6 tys. podopiecznych, którzy w większości (91,9%) korzystali ze żłobków. W porównaniu z 2018 r. nastąpił wzrost zarówno dostępnych miejsc, jak i liczby dzieci, odpowiednio o 14,9% oraz 22,4%. Najwięcej placówek zlokalizowanych było w m. Szczecin (30,9%), głównie były to żłobki (69,5%). Na tle kraju instytucje z województwa zachodniopomorskiego zapewniały 4,7% miejsc w placówkach dla dzieci do 3 lat. Na 1000 dzieci w wieku do 3 lat z zachodniopomorskich żłobków i klubów dziecięcych skorzystało 147 dzieci (w kraju wskaźnik ten wyniósł 124), tj. o 21 dzieci więcej niż w 2018 r.

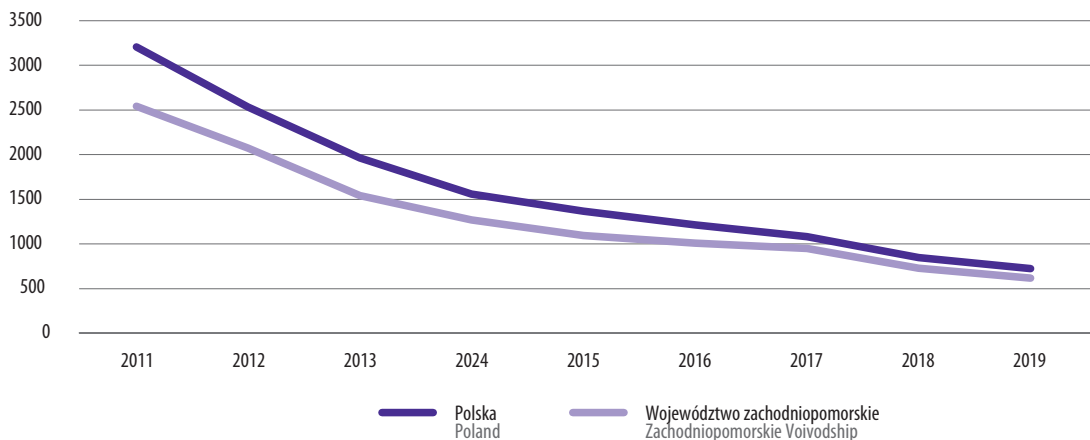
Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
 Nurseries^a and children's clubs
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	18	89	134	155
w tym publiczne of which public	16	25	39	44
Oddziały żłobkowe Nursery wards	11	7	3	3
Kluby dziecięce Children's clubs	–	15	25	33
w tym publiczne of which public	–	–	–	–
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach in nurseries	2,0	4,0	6,1	6,9
w klubach dziecięcych in children's clubs		0,2	0,4	0,6
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach in nurseries	3,3	5,7	8,2	9,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	–	0,3	0,5	0,7

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Including nursery wards.

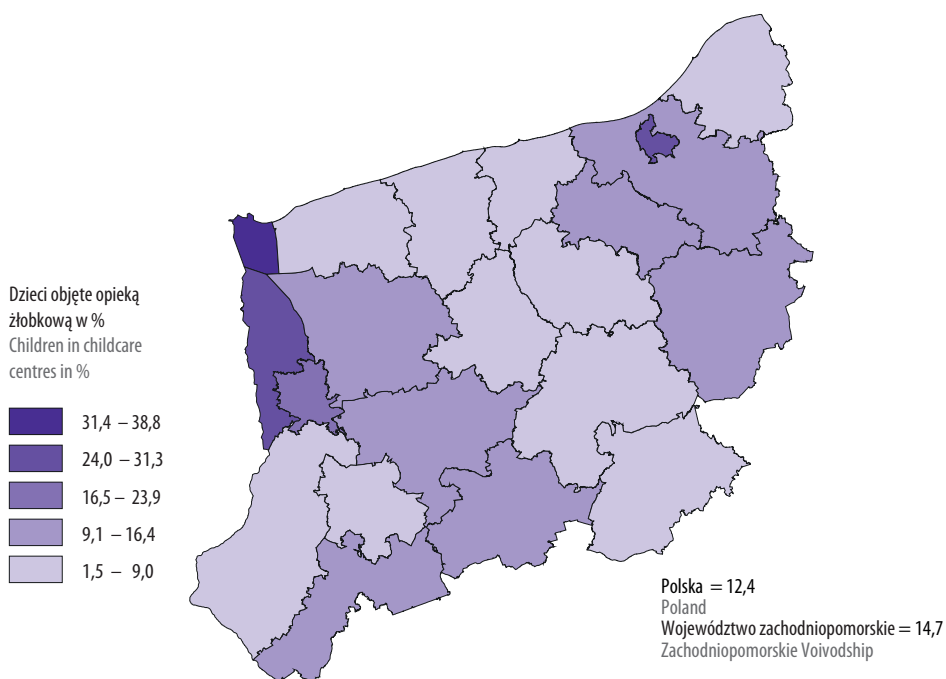
Wykres 33.
Chart 33.

Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Mapa 25.
Map 25.

Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.
Nurseries and children clubs in 2019

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W analizowanym okresie, tj. w latach 2010–2019 zasoby mieszkaniowe województwa zachodniopomorskiego uległy polepszeniu. Wzrosła liczba mieszkań, natomiast zmalała przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie. Pod względem liczby mieszkań na 1000 mieszkańców województwo zachodniopomorskie zajęło 5. miejsce w kraju, natomiast w odniesieniu do przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania uplasowało się na 13. miejscu. Długości sieci kanalizacyjnej i gazowej oraz zużycie gazu zwiększyły się. Zmalała natomiast długość sieci wodociągowej, zużycie wody oraz ilość odprowadzonych ścieków.

Na koniec 2019 r. zasoby mieszkaniowe województwa zachodniopomorskiego były wyższe o 1,3% w porównaniu z rokiem poprzednim i o 9,0% porównując z 2010 r. Wzrosła liczba mieszkań zarówno w miastach, jak i na wsiach (odpowiednio o 1,4% i 1,0%). W ogólnej liczbie mieszkań w województwie, tj. 668,8 tys., największy udział miały mieszkania będące w zasobach m. Szczecin (27,4%) oraz m. Koszalin (7,0%). Również w tych powiatach najwyższa była liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, a ich udział na tle województwa wyniósł odpowiednio: 25,5% i 6,7% oraz 24,7% i 6,4%. Zarówno liczba izb, jak i powierzchnia użytkowa mieszkań w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. wzrosła niewiele w porównaniu z 2018 r. (tj. o 1,1% i 1,4%) i wyniosła odpowiednio: 2560,3 tys. izb oraz 47382,6 tys. m². W porównaniu z rokiem poprzednim w 2019 r. w województwie spadła liczba osób przypadających na 1 mieszkanie z 2,58 do 2,54 (w kraju z 2,63 do 2,59). Najkorzystniejsze warunki lokalowe pod względem zagęszczenia mieli mieszkańcy m. Świnoujście, gdzie na 1 mieszkanie, przypadało 1,93 osób, natomiast najmniej korzystne – w powiecie pyrzyckim (3,05).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe
Stan w dniu 31 grudnia

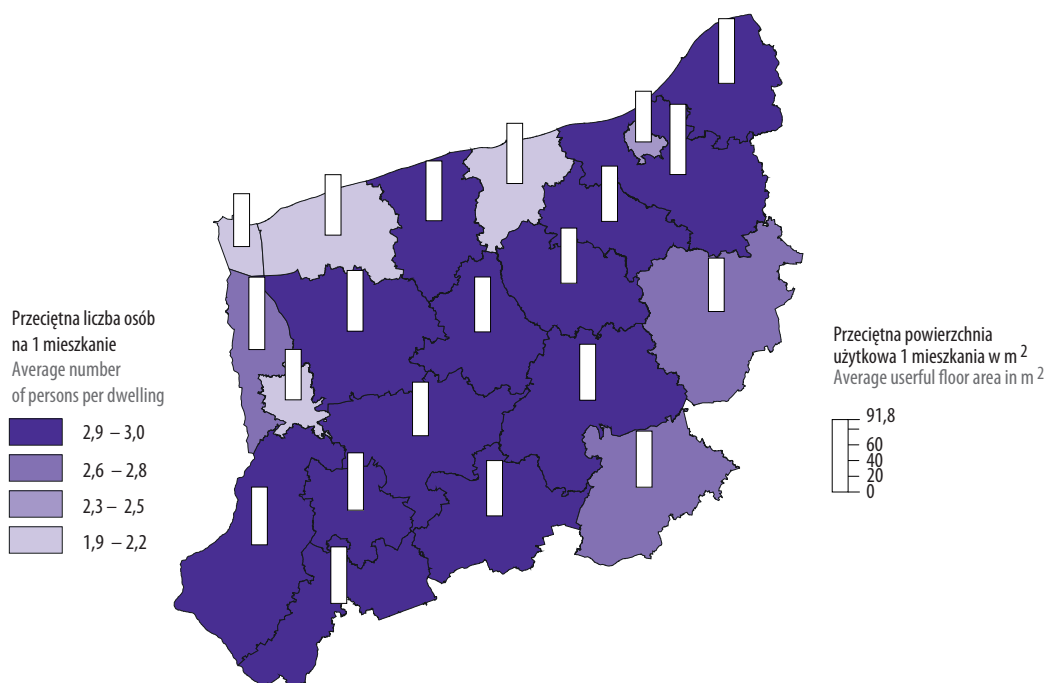
Table 21. Dwelling stocks
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania Dwellings	613352	638897	660026	668771
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	355,8	373,5	388,0	394,3
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,84	3,85	3,84	3,83
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	69,5	70,5	70,8	70,9
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,81	2,68	2,58	2,54

W porównaniu z warunkami mieszkaniowymi w kraju, mieszkania województwa zachodniopomorskiego częściej były wyposażone w instalacje wodociągowe, posiadały łazienkę oraz centralne ogrzewanie. W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim udział mieszkań wyposażonych w wodociągi nie zmienił się w stosunku do roku poprzedniego i wyniósł: w miastach 99,8%, a na wsiach 97,5% (w kraju odpowiednio: 99,1% i 92,4%). Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę zwiększył się o 0,1 p. proc. zarówno w miastach, do 96,9%, jak i na wsiach, do 90,6% (w kraju wyniósł: 95,7% i 83,3%). Wzrósł także udział mieszkań posiadających centralne ogrzewanie, tj. o 0,2 p. proc. do 90,2% w miastach oraz o 0,3 p. proc. do 76,8% na wsiach (w kraju odpowiednio: 87,9% i 72,3%).

**Mapa 26. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 26. Housing conditions of population in 2019
As of 31 December

Na koniec 2019 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 11,4 tys. km (tj. mniej o 0,4% w porównaniu z 2018 r. oraz 17,8% więcej porównując z 2010 r.). Udział sieci wodociągowej województwa w skali kraju stanowił 3,7%. Zwiększeniu uległa natomiast liczba czynnych przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania do 178,5 tys. szt. (o 1,2%).

W 2019 r. na 100 km² powierzchni województwa zachodniopomorskiego przypadało średnio 49,7 km sieci wodociągowej, tj. znacznie mniej niż w kraju, gdzie zagęszczenie sieci na 100 km² wyniosło 99,4 km. W województwie w ciągu roku długość sieci wodociągowej zmalała przeciętnie o 0,2 km na 100 km. Zagęszczenie sieci wodociągowej w miastach wzrosło w 2019 r. o 2,2 km i wyniosło 234,4 km, tj. o 87,1 km mniej niż w kraju. Na 100 km terenów wiejskich województwa zachodniopomorskiego sieć wodociągowa była znacznie mniej rozbudowana (osiągnęła 37,1 km) i w porównaniu z 2018 r. jej długość zmniejszyła się o 0,4 km na 100 km. W odniesieniu do wskaźnika ogólnokrajowego zagęszczenie było mniejsze o 45,0 km.

**Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	9661,8	11096,2	11428,9	11378,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	168239	182749	176305	178491
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	58232,8	56374,1	58140,5	57233,9

W 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 1631,9 tys. osób, w większości w miastach (69,4% ogółu osób korzystających w województwie). Mieszkańcy zachodniopomorskiego korzystający z sieci wodociągowej stanowili 4,6% osób korzystających w kraju. Z ogółu mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do sieci podłączonych było 96,2% osób, tj. tyle samo ile w 2018 r. i więcej o 2,9 p. proc. w porównaniu z 2010 r. W miastach udział korzystających z instalacji wyniósł 97,6%, a na wsiach – 93,2%. W skali kraju z wodociągów korzystało 92,2% mieszkańców (96,6% – w miastach i 85,5% – na wsiach).

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych województwa zachodniopomorskiego w 2019 r. wyniosło 57,2 hm³ i w porównaniu z 2018 r. zmniejszyło się o 1,6%, a z 2010 r. – o 1,7%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa zużycie wody zmalało w 2019 r. o 0,4 m³ i wyniosło 33,7 m³, tj. tyle samo ile wyniosło przeciętne zużycie na mieszkańca kraju. W województwie mieszkańiec miasta zużył przeciętnie 34,9 m³, a wsi – 31,1 m³ wody. Najwięcej wody w gospodarstwach domowych zużył mieszkaniec powiatu sławieńskiego i koszalińskiego (odpowiednio: 41,5 m³ i 40,5 m³), a najmniej powiatu pyrzyckiego i białogardzkiego – 24,8 m³ i 25,4 m³.

W 2019 r. czynna sieć kanalizacyjna w województwie zachodniopomorskim osiągnęła długość 8115,6 km i w ciągu roku wydłużyła się o 142,1 km, natomiast w porównaniu z 2010 r. jej długość wzrosła o 2536,8 km, tj. o 45,5%. Sieć kanalizacyjna województwa zachodniopomorskiego stanowiła 4,9% sieci krajowej, która w 2019 r. wyniosła 165,1 tys. km. W ciągu roku zwiększeniu (o 1,3%) uległa liczba przyłączy prowadzących do budynków, która w 2019 r. wyniosła 126,3 tys.

Spadek zanotowano również w liczbie mieszkańców województwa zachodniopomorskiego korzystających z sieci kanalizacyjnej (o 0,1%, do 1366,7 tys.). W ogólnej liczbie korzystających 77,4% stanowili mieszkańcy miast. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na terenie województwa zachodniopomorskiego stanowiła 5,0% korzystających w kraju.

Do sieci kanalizacyjnej przyłączonych było 80,6% ogółu mieszkańców województwa, przy czym udział mieszkańców miast korzystających z sieci w ich ogólnej liczbie jest wyższy niż mieszkańców wsi (odpowiednio: 91,2% i 57,6%). Dostępność sieci kanalizacyjnej w województwie jest lepsza niż ogółem w kraju, gdzie z sieci korzysta 71,2% ludności, w tym w miastach – 90,5% i na terenach wiejskich – 42,2%. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób korzystających z sieci w województwie wzrósł o 0,2 p. proc., a w porównaniu z 2010 r. – o 5,8 p. proc. (w kraju nastąpił wzrost odpowiednio o 0,4 p. proc. i 9,1 p. proc.).

W województwie długość sieci dostępnej na 100 km² w 2019 r. zwiększyła się w porównaniu z 2018 r. o 10,6 km, a w stosunku do 2010 r. – o 11,0 km i osiągnęła wartość 35,4 km, co stanowiło wartość mniejszą o 17,4 km od średniej krajowej. W miastach województwa na 100 km zainstalowanych było 213,8 km sieci, a na terenach wiejskich – 23,3 km. Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wykazano w m. Koszalin oraz m. Szczecin (odpowiednio: 247,1 km i 212,0 km), natomiast najmniejsze w powiecie łobeskim – 10,8 km i wałeckim – 16,3 km.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia

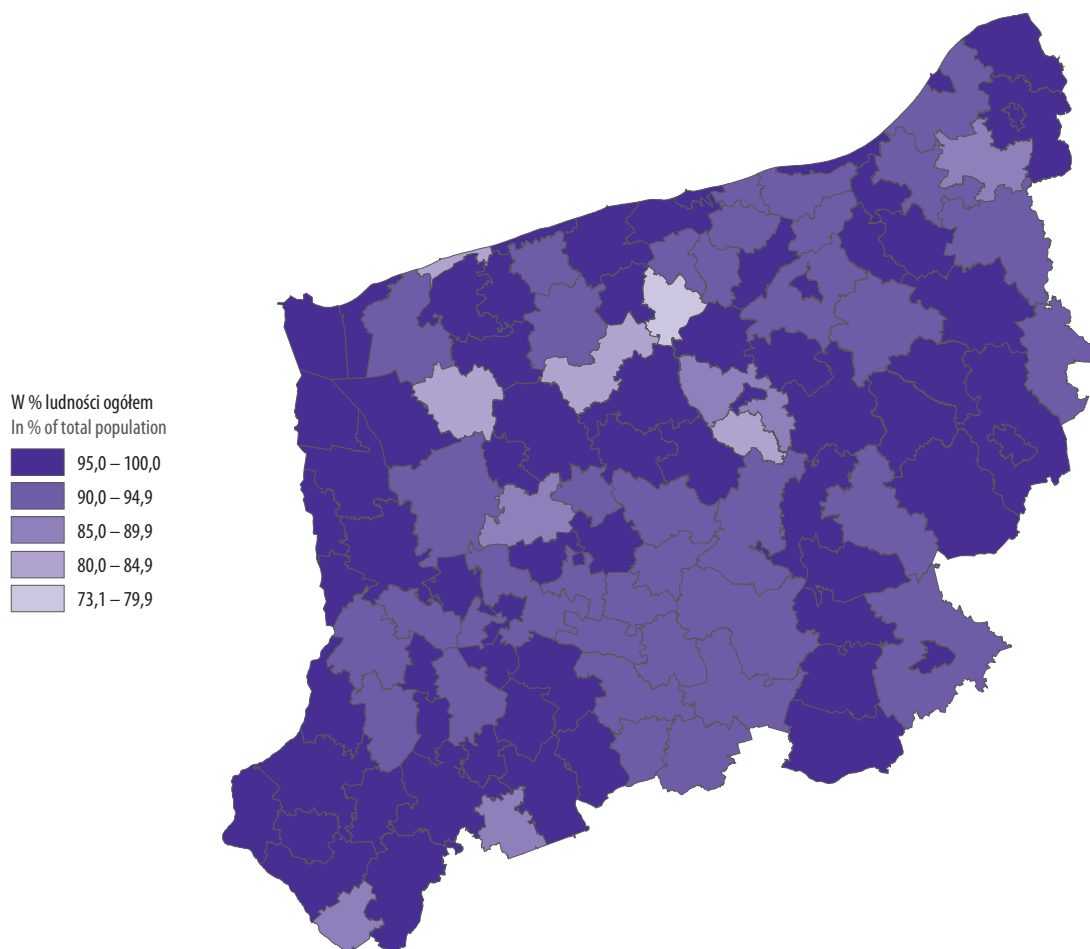
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	5578,8	7761,8	7973,5	8115,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	104968	128808	124703	126277
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	72,2	72,4	73,1	68,5
w tym oczyszczone of which treated	53,8	72,4	73,1	68,5

^a Łącznie z kolektorami
a Including collectors

Mapa 27.
Map 27.

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.
Population using water supply system in 2019

W 2019 r. długość czynnej sieci gazowej wyniosła 7,6 tys. km i stanowiła 4,8% długości sieci krajowej. W porównaniu z 2018 r. nastąpił wzrost o 1,8%, a z 2010 r. – o 20,1%. Liczba czynnych przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) wyniosła 120,1 tys. szt. Było to więcej o 3,5 tys. szt. niż w 2018 r. i o 22,5 tys. szt. niż w 2010 r. W ciągu roku wzrosła także (o 1,7%) liczba gospodarstw domowych odbierających gaz, których w 2019 r. było 395,5 tys., co stanowiło 5,0% odbiorców krajowych. W województwie głównymi odbiorcami gazu były gospodarstwa zlokalizowane w miastach (90,1%). Coraz więcej gospodarstw domowych korzysta z gazu w celu ogrzania mieszkania. W 2019 r. liczba ta wzrosła o 8,7% i wyniosła 150,7 tys., co stanowiło 38,1% wszystkich gospodarstw odbierających gaz w województwie.

Porównując z 2018 r. liczba osób korzystających z sieci gazowej wzrosła o 0,2%, a z 2010 r. – spadła o 3,7% i wyniosła 1009,8 tys. osób. Zwiększył się również udział osób przyłączonych do instalacji gazowych w ogólnej liczbie mieszkańców województwa, wyniósł on 59,5%, tj. więcej o 6,7 p. proc. od udziału korzystających w kraju. Mieszkańcy miast województwa w 77,0% byli objęci przyłączeniem do sieci gazowej, natomiast wsi jedynie w 21,7%. W kraju 52,9% ludności korzystało z sieci gazowej, w tym w miastach – 71,4% i na wsiach – 25,2%. Wzrasta ilość pobranego gazu w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2019 r. wyniosła ona 1499,7 kWh, tj. o 1,9% więcej niż w roku poprzednim. W 2018 r. mieszkaniec województwa zachodniopomorskiego zużywał przeciętnie o 253,0 kWh więcej gazu niż ogółem mieszkańcy kraju, przy czym w mieście na osobę pobranych było 1753,0 kWh gazu, natomiast na wsi – 949,5 kWh.

Biorąc pod uwagę gęstość występowania sieci gazowej na 100 km², województwo zachodniopomorskie przedstawia się poniżej średniej krajowej (wskaźnik wynosi odpowiednio 33,3 km dla województwa i 50,5 km dla Polski).

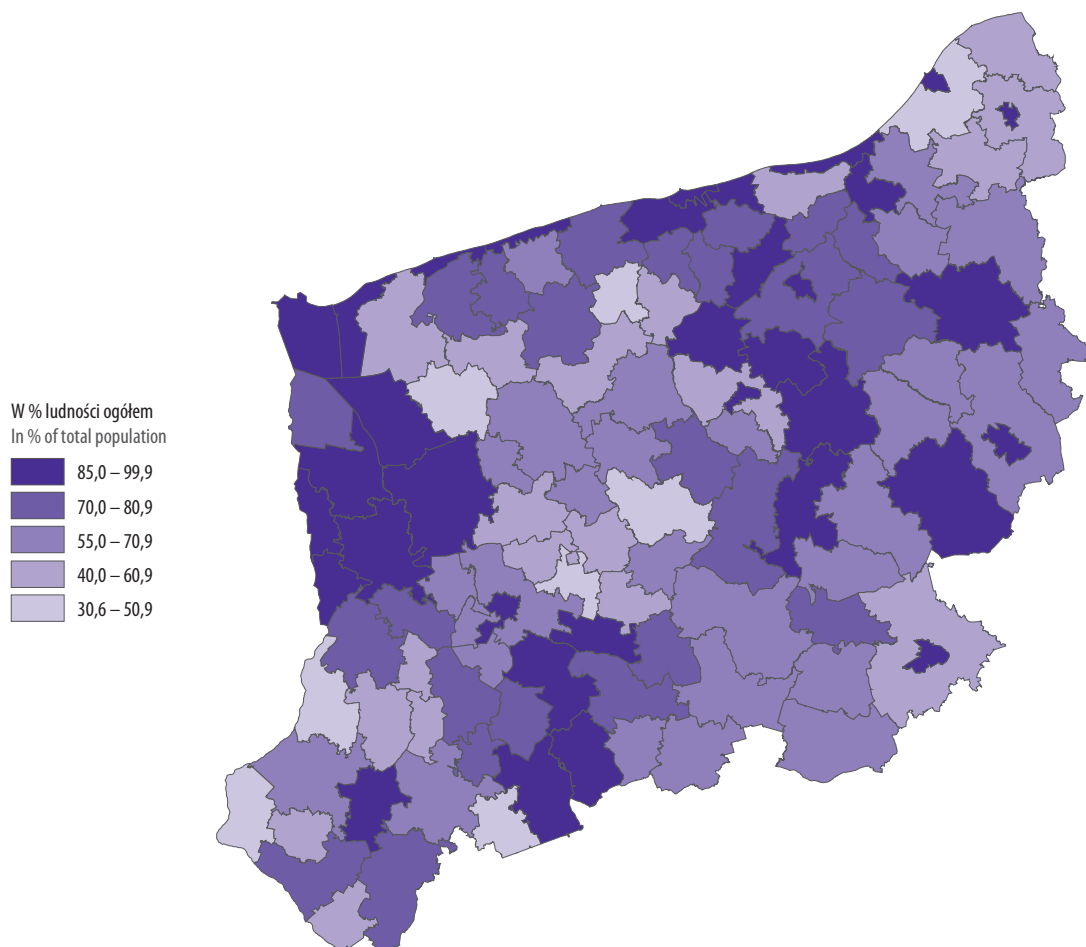
W 2019 r. zużyto 2546961,9 MWh gazu, tj. o 1,6% więcej niż w roku poprzednim. Wartość ta stanowi 5,3% ogólnej ilości gazu zużytego w Polsce. Na ogrzanie mieszkań mieszkańcy województwa zużyli 79,8% ogólnej ilości pobranego gazu.

Mapa 28.

Map 28.

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.

Population using sewage system in 2019

Tablica 24.

Table 24.

Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	6361,7	7193,9	7505,5	7637,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	97630	106466	116643	120100

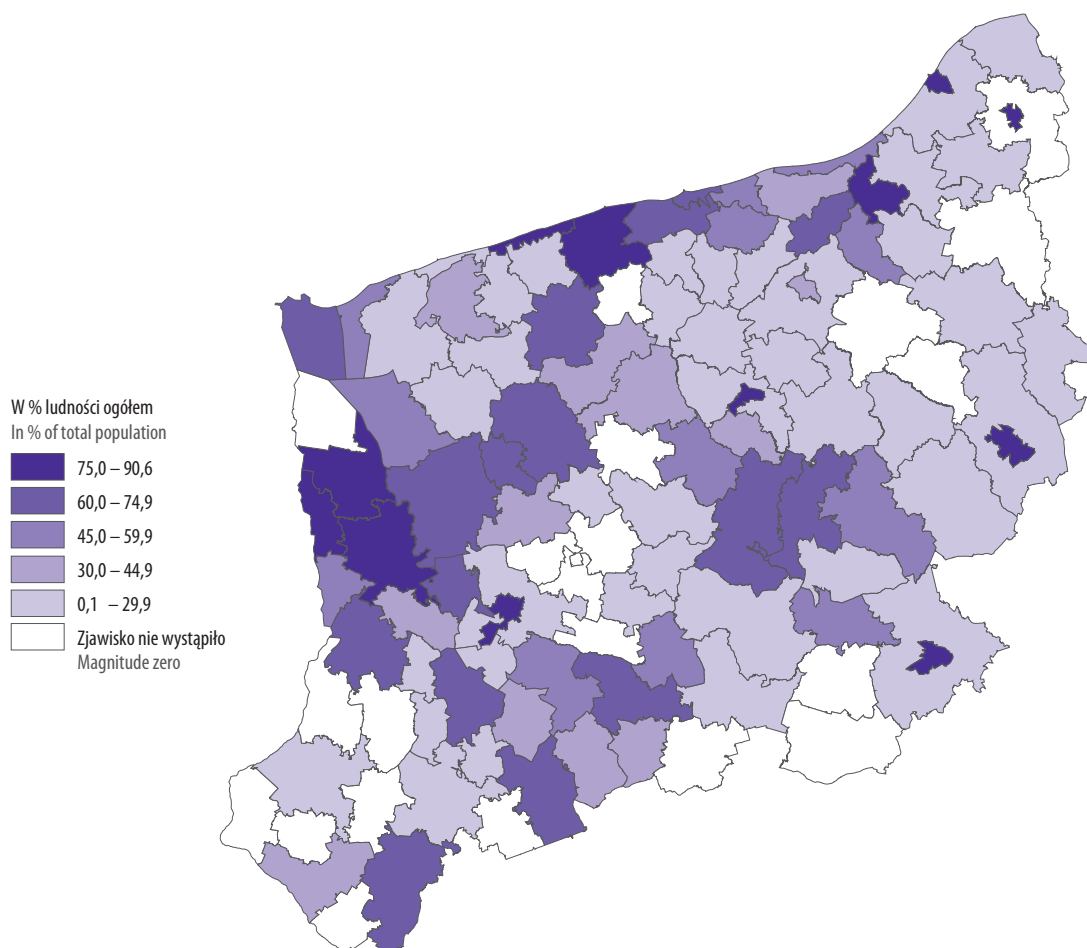
**Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	370,6	375,9	388,9	395,5
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	969,0 ^b	2250,6	2507,1	2547,0
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	156,0 ^c	1313,2	1472,1	1499,7

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b, c In natural units: b – hm³, c – m³.

Mapa 29. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.
Map 29. Population using gas supply system in 2019

Ochrona zdrowia

Health care

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. nadal wzrasta liczba fizjoterapeutów, lekarzy, pielęgniarek i położnych. Wśród wszystkich zawodów związanych z ochroną zdrowia największy udział miały pielęgniarki, jednak ich liczba pozostaje na podobnym poziomie, jak w poprzednich latach. Zmalała natomiast liczba diagnostów laboratoryjnych, dentyistów oraz farmaceutów. Zmniejszyła się również liczba przychodni i praktyk lekarskich.

Jednym z czynników decydujących o dobrze funkcjonującym społeczeństwie jest odpowiednio zorganizowana opieka w zakresie ochrony zdrowia, a podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w końcu 2019 r. w województwie zachodniopomorskim działalność prowadziło 923 przychodni (tj. 5,5% mniej niż w roku poprzednim). O 17,3% spadła również liczba praktyk lekarskich (do 229). W ciągu roku zmniejszyła się także liczba przychodni w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, na których przypadało 5 takich placówek (w kraju 6). Zdecydowana większość przychodni oraz wykonywanych praktyk lekarskich działała w miastach, odpowiednio: 87,9% i 89,1%.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	889	931	997	923
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	380	321	277	229
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	13790,3	14578,9	14459,7	14548,8
lekarskie doctors	12030,0	12863,3	12789,0	13070,0
stomatologiczne stomatological	1760,3	1715,6	1670,7	1478,8
Szpitale ogólne General hospitals	40	48	43	44

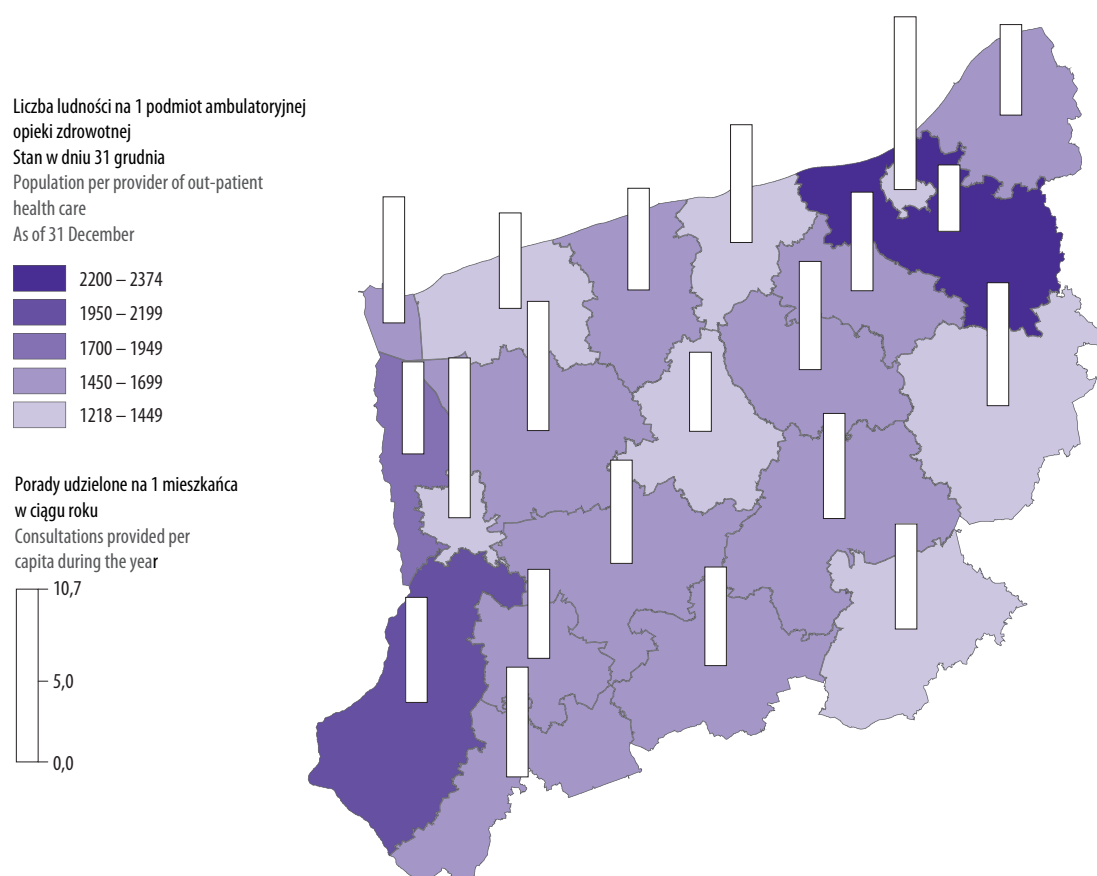
a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year.

W 2019 r. najwięcej porad udzielili lekarze (89,9% ogółu udzielonych porad). Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej była wyższa niż w 2018 r. (7733,5 tys.) i wyniosła 7932,8 tys. Liczba porad udzielonych przez dentystów zmniejszyła się w ciągu roku o 11,5%. W województwie zachodniopomorskim udzielono 4,8% liczby krajowych porad podstawowej opieki lekarskiej. Pacjenci z porad korzystali głównie w m. Szczecin (22,2% porad udzielonych w województwie), ale także w m. Koszalin, powiecie stargardzkim, goleniowskim i szczecineckim (odpowiednio: 7,7%, 6,8%, 6,1% i 5,7%). Ogólnie w 2019 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie zachodniopomorskim lekarze udzielili 12774,8 tys. porad tj., 1,8% więcej niż w 2018 r., co stanowiło 4,4% działalności lekarskiej w kraju. W m. Szczecin udzielono 31,2% wszystkich porad zarejestrowanych w województwie, a w m. Koszalin – 9,0%.

Mapa 30.
Map 30.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.
Out-patient health care in 2019

W ciągu 2019 r. w województwie przybył 1 szpital i na koniec roku do dyspozycji pacjentów pozostały 44 szpitale ogólne, tj. o 4 podmioty więcej niż w 2012 r., zapewniające 6,9 tys. łóżek. Szpitale ogólne zlokalizowane na terenie województwa stanowiły 4,9% wszystkich jednostek w Polsce. Z opieki szpitalnej skorzystało 318,0 tys. osób, tj. o 5,6% mniej niż w roku wcześniejszym. W szpitalach działały 304 oddziały, w tym 22,0% stanowiły oddziały chirurgiczne.

Poza szpitalami ogólnymi w ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej funkcjonowały, w niezmienionej liczbie w porównaniu z 2018 r. zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (12) oraz zakłady rehabilitacji leczniczej (11). Przybył jeden zakład opiekuńczo-leczniczy, jedno hospicjum, których łącznie na koniec 2019 r. funkcjonowało odpowiednio: 11 i 6. W ramach lecznictwa uzdrowiskowego funkcjonowało 36 sanatoriów i 7 szpitali, których liczba nie uległa zmianie w ciągu roku.

W końcu grudnia 2019 r. w województwie zachodniopomorskim opiekę medyczną sprawowało 4654 lekarzy, 917 lekarzy dentyistów, 1017 farmaceutów, 7898 pielęgniarek, 956 położnych, 1354 fizjoterapeutów i 376 diagnostów laboratoryjnych. W porównaniu z 2015 r. we wszystkich zawodach wzrosła liczba pracowników. Największy wzrost nastąpił w zawodzie dentyisty diagnosty laboratoryjnego, odpowiednio o 38,7% i 36,7%. Najmniejszy wzrost zaobserwowano wśród osób pracujących w pielęgniarstwie – ich liczba w województwie wzrosła o 1,9%. Natomiast w porównaniu z 2018 r. wzrosła liczba fizjoterapeutów (o 5,4%), lekarzy (o 1,8%), pielęgniarek (o 1,3%) i położnych (o 0,1%). Zmniejszyła się natomiast liczba diagnostów laboratoryjnych (o 15,7%), dentyistów (o 6,6%) oraz farmaceutów (o 1,0%).

Wskaźnikiem opisującym rzeczywisty dostęp do służby zdrowia jest liczebność kadry medycznej na 10 tys. ludności. W odniesieniu do analizowanych lat liczba lekarzy dostępnych w województwie na 10 tys. ludności sukcesywnie rośnie, od 22,8 w 2012 r. do 27,4 w 2019 r. (w kraju nastąpił wzrost z 22,1 do 23,7 lekarzy). Dostęp do lekarzy w województwie zachodniopomorskim jest zatem lepszy niż ogólnie w Polsce. Inaczej wygląda sytuacja dostępu do opieki pielęgniarskiej, gdzie w 2019 r. wskaźnik na 10 tys. ludności w kraju wyniósł 50,3, natomiast w województwie zachodniopomorskim – 46,6. Pod względem dostępności lekarzy na 10 tys. ludności województwo zachodniopomorskie zajęło 3. miejsce w kraju, natomiast w przypadku pielęgniarek – trzynaste.

Wykres 34.

Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Stan w dniu 31 grudnia

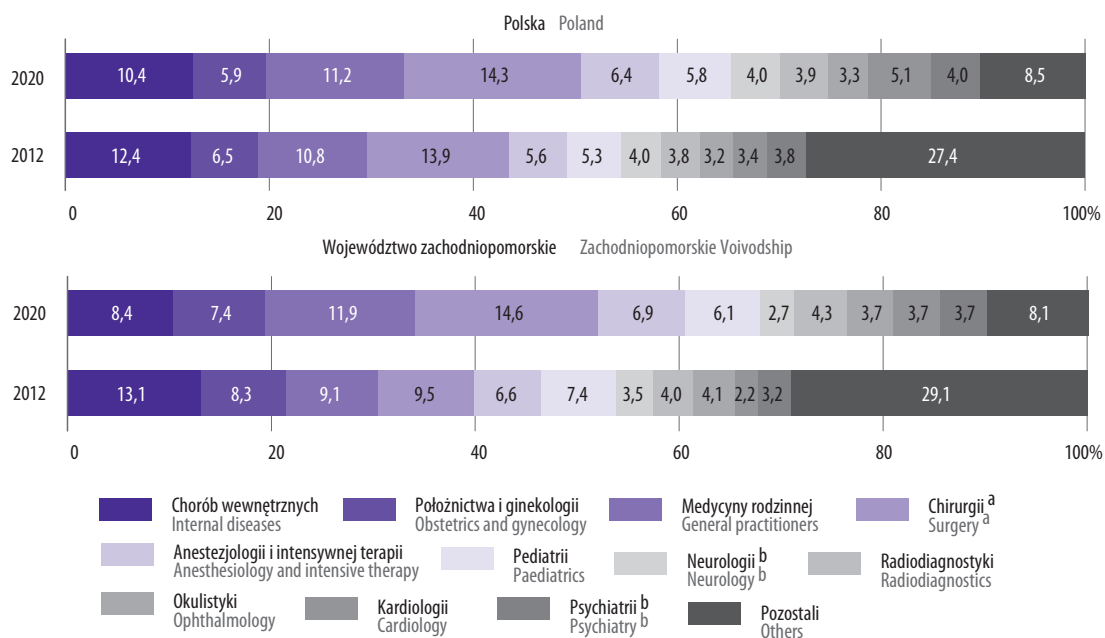
Chart 34.

Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

Wykres 35. Lekarze specjaliści Stan w dniu 31 grudnia

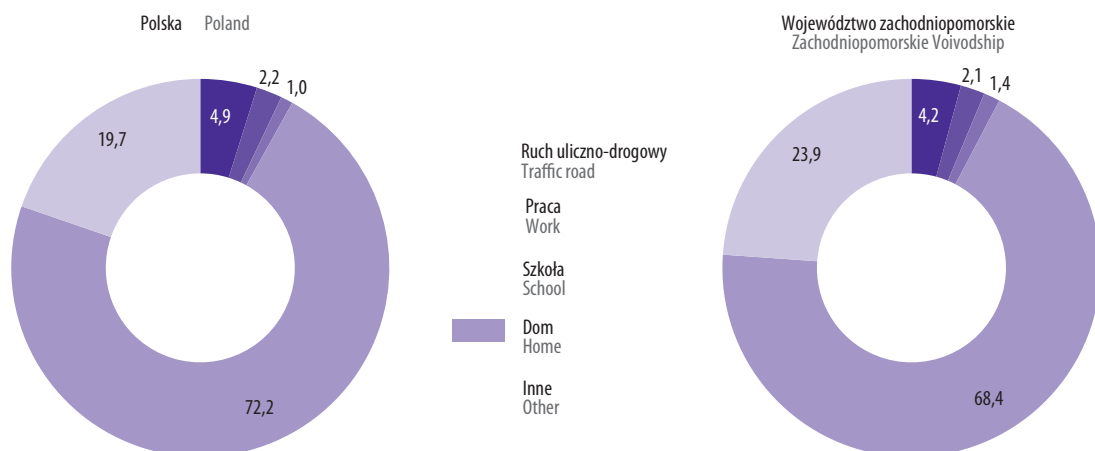
Chart 35.
Doctors specialists
As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiologii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami neuropatologii.
a General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including neuropathology.

Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.

Chart 36.

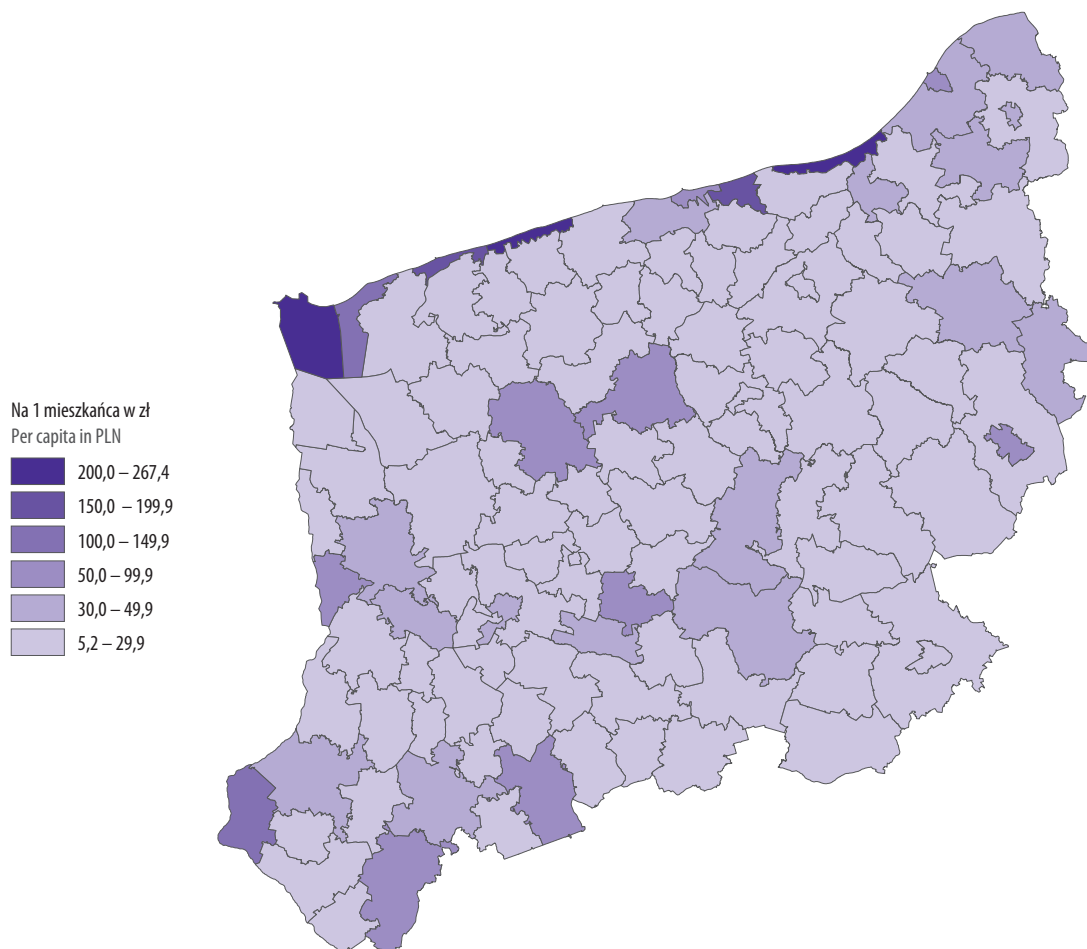
W 2019 r. pomoc medyczną w nagłych wypadkach świadczyły 83 zespoły ratownictwa medycznego (o 6 więcej niż w 2018 r. i o 1 więcej niż w 2010 r.), w tym 67 zespołów podstawowych, których liczba wzrosła od 2010 r. o 17, oraz 16 zespołów specjalistycznych, tj. mniej o 16 w porównaniu z 2010 r. Pomoc medyczną świadczyło również lotnicze pogotowie ratunkowe oraz 10 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR) (o 2 więcej niż w roku 2018 i tyle samo co w roku 2010). W ramach pomocy ratunkowej działała niezmiennie w stosunku do roku poprzedniego i 2010 r. liczba izb przyjęć (6). W zespołach ratownictwa medycznego

pracowały 1024 osoby, tj. o 182 osoby mniej niż w 2018 r., ale o 164 osoby więcej niż w 2010 r. W 2019 r. zanotowano 176,7 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia oraz 177,1 tys. osób, którym udzielono świadczenia w miejscu zdarzenia, tj. odpowiednio o 2,9% i 3,0% mniej niż w roku wcześniejszym. Znaczna część wyjazdów służb medycznych odbywała się do domu chorego (68,4 % ogółu), a w 44,1% pomoc ratowników była udzielana osobom powyżej 65 roku życia. Kobiety stanowiły 46,2% osób, którym została udzielona nagła pomoc medyczna.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego (JST) w województwie zachodniopomorskim wydały na ochronę zdrowia 154,7 mln zł, co stanowiło 3,4% wydatków na ten cel samorządów w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia wzrosły o 21,6%, a w kraju – o 17,3%. W stosunku do 2010 r. zanotowano spadek o 14,1% (w kraju wzrost o 13,8%). Najwięcej na ochronę zdrowia przeznaczyły powiaty województwa zachodniopomorskiego – 52,6 mln zł, tj. 34,0% wydatków JST na ochronę zdrowia. Niewiele mniej wydały gminy – 41,1 mln zł, tj. 26,6% ogółu, następnie miasta na prawach powiatu – 34,9 mln zł, tj. 22,5%. Najmniej wydał samorząd województwa – 26,2 mln zł, tj. 16,9% ogólnej kwoty wydanej na ochronę zdrowia przez JST. W kraju struktura wydatków na służbę zdrowia wyglądała inaczej niż w województwie. Najniższy był udział wydatków gmin (16,1%), następnie powiatów (23,7%), miast na prawach powiatu (25,9%) oraz województw (34,2%).

Mapa 31.
Map 31.

Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2019

Kultura Culture

Liczba bibliotek publicznych w województwie zachodniopomorskim od kilku lat przybiera tendencję malejącą, w 2019 r. nastąpił spadek o 1 placówkę. Biblioteki działające w województwie zachodniopomorskim stanowią 4,6% udziału we wszystkich bibliotekach publicznych dostępnych w kraju. Zauważalny jest także znaczny spadek woluminów dostępnego księgozbioru, a także liczby wypożyczonych książek. Systematycznie wzrasta liczba widzów odwiedzających kina stałe, zmalała natomiast liczba odwiedzających muzea.

Stan bibliotek publicznych w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. został pomniejszony o 1 placówkę, jednak porównując z 2010 r. nastąpił spadek o 4,2%, tj. o 16 bibliotek i fili. Również spadła liczba punktów bibliotecznych z 85 w 2018 r. do 73 w 2019 r., tj. o 14,1%. Jednocześnie w ciągu roku zmniejszył się (o 12,8%) stan księgozbioru, który pod koniec 2019 r. wynosił 6159,7 tys., co stanowiło 4,9% wszystkich woluminów dostępnych w placówkach bibliotecznych w kraju. Spadła także, jednak już w mniejszym zakresie jak w poprzednim roku, liczba zarówno czytelników, jak i wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w placówkach bibliotecznych województwa (w 2018 r. nastąpił spadek w relacji r/r odpowiednio o 4,1% i 5,1%, a w 2019 r. o: 0,3% i 0,7%). W odniesieniu do 2010 r. liczba czytelników spadła o 20,2%, natomiast wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – o 24,4%. W 2019 r., tak jak w roku poprzedzającym, jeden czytelnik wypożyczył przeciętnie 17 książek – tyle samo co średnio jeden czytelnik w kraju. Najwięcej wypożyczonych książek na 1 czytelnika przypadło w powiecie łobeskim i goleniowskim, odpowiednio 26 i 24 woluminów, najmniej w powiecie drawskim – 12. W niespełna połowie (42,8%) obiektów bibliotecznych funkcjonujących w województwie wejście do budynku było przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, 26,5% miało udogodnienia wewnątrz budynku, a jedynie 2,5% obiektów było przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących.

**Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 26. Culture institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	470	488	448	435
Instytucje kultury Culture institutions	286 ^a	350	330	336
centra, domy i ośrodki kultury centre of culture and cultural centres establishments	86 ^a	93	96	98
kluby i świetlice clubs and community centres	200 ^a	257	234	238
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	3602	3505	3797	3899

a Dane dotyczą 2011 r.
a Data for 2011

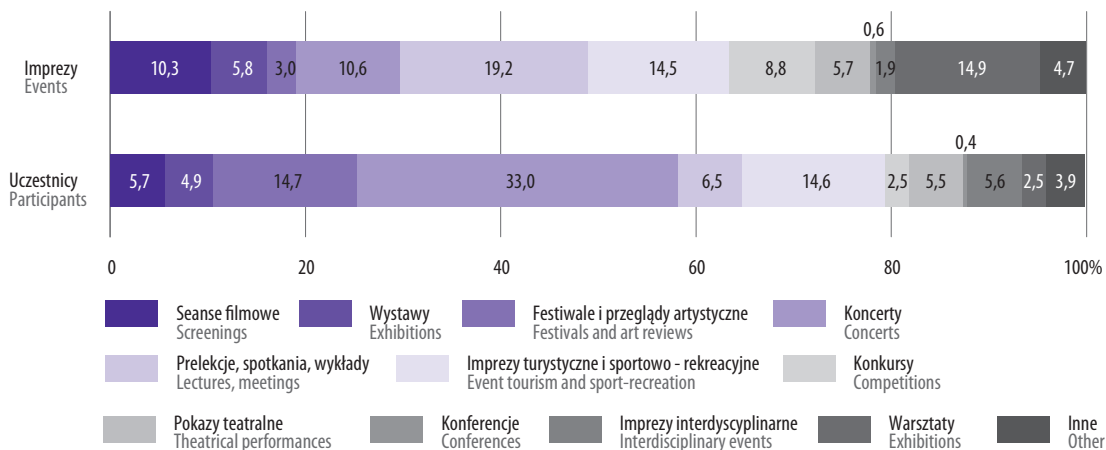
W stosunku do 2018 r. liczba muzeów i oddziałów muzealnych spadła o 1 do 32, w tym liczba oddziałów muzealnych pozostała niezmienną i wyniosła 7. Spośród dostępnych placówek o jeden wzrosła liczba obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, zarówno w kwestii wejścia do budynku, jak i udogodnień wewnątrz budynku (było ich odpowiednio 16 i 13). W porównaniu z 2010 r. liczba muzeów i oddziałów muzealnych wzrosła o 5 (w tym nastąpił wzrost liczby oddziałów o 4), 8 placówek więcej było dostosowanych dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach po względem wejścia do budynku i 7 pod względem udogodnień wewnątrz budynku. W przeciwieństwie do roku wcześniejszego, kiedy w odniesieniu r/r nastąpił wzrost liczby zwiedzających o 16,2%, w 2019 r. notowany jest spadek o 14,8%. Muzea i oddziały muzealne w 2019 r. odwiedziło 534,0

tys. osób, tj. więcej o 88,5 tys. niż w 2010 r. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 561, natomiast spadła porównując z 2018 r. o 538 i wyniosła 3144 osoby. Najwięcej osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zwiedziło placówki muzealne w powiecie kołobrzeskim, sławieńskim i m. Świnoujście (odpowiednio 1745,8; 1629,7 i 1510,0). Mimo spadku liczby placówek muzealnych wzrosła liczba muzealiów, których na koniec 2019 r. było 375,0 tys. Jest to wzrost o 2,7% w ciągu roku. W porównaniu do 2018 r. w województwie zachodniopomorskim nastąpił spadek imprez oświatowych, seansów filmowych, konkursów, warsztatów, imprez plenerowych i lekcji zajęć (w 2019 r. zorganizowano ich odpowiednio 3455, 96, 33, 488, 81 i 2089), natomiast wzrosła liczba odczytów/prelekcji/spotkań i koncertów, których odbyło się 619 i 34. Wzrosła liczba centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, których w 2019 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego działało 336, tj. o 6 więcej niż w 2018 r. Odbyło się w nich 16297 imprez, w których wzięło udział 1814,0 tys. osób.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim 518,8 tys. widzów uczestniczyło w 2406 przedstawieniach i koncertach oferowanych łącznie przez 8 teatrów i instytucji muzycznych. Liczba placówek nie uległa zmianie w ciągu roku, jednak porównując z 2010 r. zmniejszyła się o 4 placówki. Mimo wzrostu (r/r o 194) liczby oferowanych miejsc na widowniach w stałych salach, która wyniosła 4645, liczba przedstawień oraz widzów spadła kolejno o 7,4% i 4,7% i wyniosła 2406 oraz 518, 8 tys. W liczbie ogółem teatrów i instytucji muzycznych 160,8 tys. słuchaczy uczestniczyło w 297 koncertach, które odbyły się w 2 filharmoniach (mimo spadku o 44 imprezy liczba uczestników wzrosła o 23,4% w porównaniu z 2018 r.).

W 29 kinach stałych działających w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. mieściło się 57 sal projekcyjnych. W ciągu roku liczby kin stałych wzrosła o 1 oraz o 2 sale projekcyjne (od 2010 r. przybyło 8 placówek i 18 sal). Wzrasta także liczba widzów i miejsc na widowni. W 2019 r. było dostępnych 11268 miejsc, z których skorzystało 2445,1 tys. widzów tj. odpowiednio więcej o 1,6% i 3,7% niż w 2018 r. W 2019 r. odbyło się 77,1 tys. seansów (tj. mniej o 3,1% w porównaniu z 2018 r.), w tym 26,1% stanowiły seanse filmów polskiej produkcji.

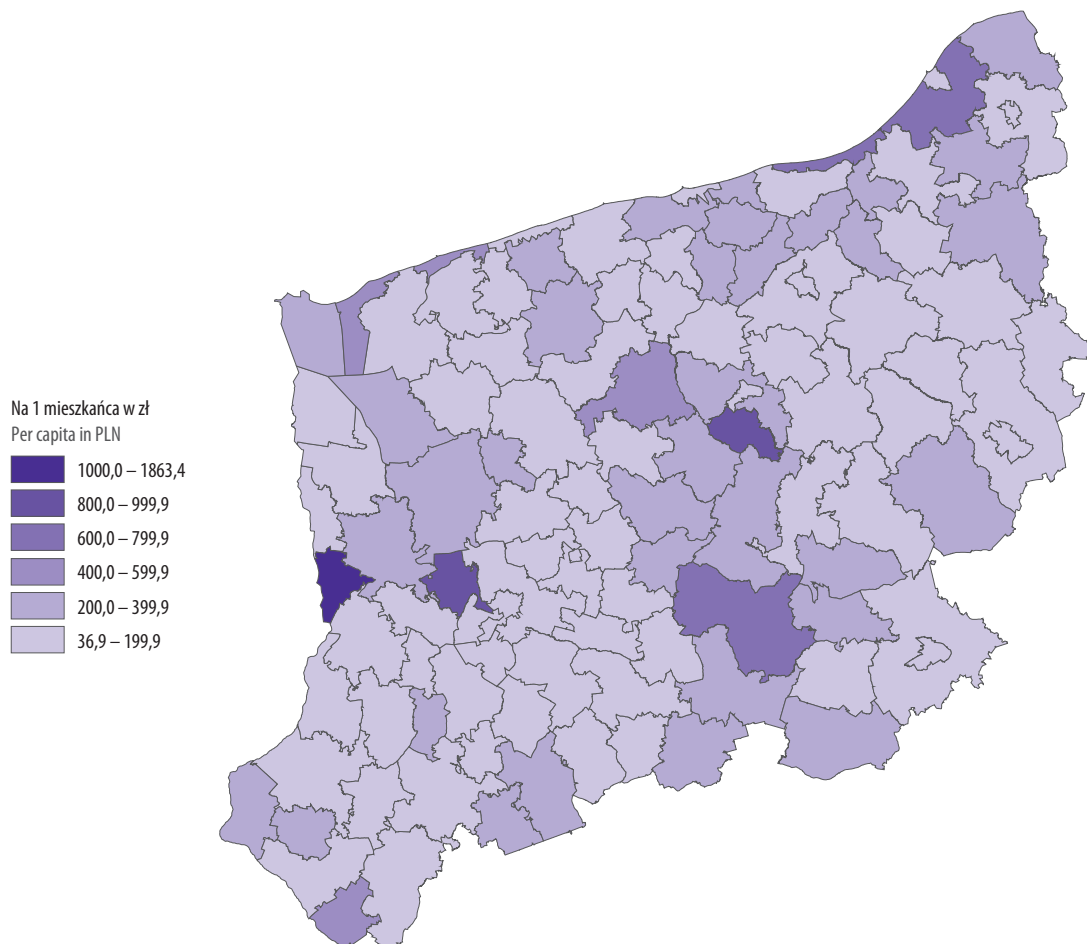
Wykres 37. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2019 r.
Chart 37. Events organized by culture institutions in 2019

Mapa 32.**Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.**

Map 32.

Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2019

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2020 r. województwie zachodniopomorskim stwierdzono mniej przestępstw niż w latach poprzednich. Udział przestępstw stwierdzonych na terenie województwa stanowił 4,6% przestępstw krajowych. Pogorszył się natomiast wskaźnik wykrywalności przestępstw, szczególnie o charakterze kryminalnym.

W zakończonych postępowaniach policja stwierdziła 35,3 tys. przestępstw popełnionych na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. W przeciwieństwie do sytuacji z przed roku, w 2020 r. zanotowano spadek liczby przestępstw, zarówno w odniesieniu do 2019 r., jak i do 2010 r., odpowiednio o 31,6% oraz o 58,0%. Pod względem liczby stwierdzonych przestępstw zachodniopomorskie zajęło 7 miejsce w kraju, był to wynik o 1 pozycję lepszy niż w 2019 r. Na 1000 ludności w województwie stwierdzono więcej przestępstw niż w Polsce (odpowiednio: 20,86 i 19,96).

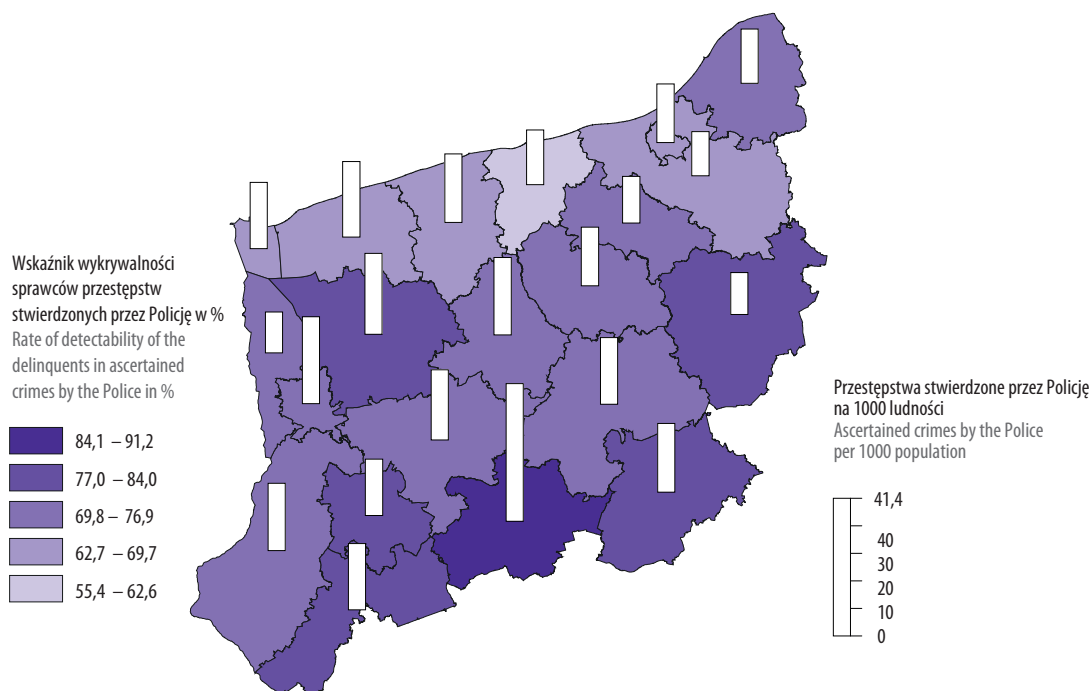
Najwięcej przestępstw miało charakter kryminalny. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w województwie stanowiły one 70,5%, więcej o 9,1 p. proc. niż w kraju (61,4%). Przestępstwa przeciwko mieniu stanowiły 48,5%, gospodarcze – 14,6%, a przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – 11,6%.

Na tle województwa najwięcej przestępstw stwierdzono w m. Szczecin oraz w powiecie stargardzkim odpowiednio: 29,7% oraz 7,2%.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych na obszarze województwa zachodniopomorskiego, który w 2020 r. wyniósł 73,1% (w kraju – 73,3%), uległ pogorszeniu w porównaniu z 2019 r. (o 8,3 p. proc.), natomiast poprawił się od roku 2010 (o 2,4 p. proc.). Tak jak w 2019 r. bardzo dobrą wykrywalnością charakteryzowały się przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece oraz drogowe (odpowiednio wyniosły 99,9% i 99,0%). Największe pogorszenie wskaźnika zanotowano w przypadku przestępstw przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności z 97,9% w 2019 r. do 86,7% w 2020 r. Wskaźnik wykrywalności w większości rodzajów przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim był na zbliżonym lub takim samym poziomie jak wskaźniki dla Polski, największa różnica, z korzyścią dla województwa zachodniopomorskiego dotyczyła wskaźnika wykrywalności przestępstw gospodarczych (o 6,7 p. proc.)

Mapa 33.
Map 33.

Zagrożenie przestępczością w 2020 r.
Crime risk in 2020

W 2020 r. na drogach województwa zachodniopomorskiego Policja zarejestrowała 927 wypadków drogowych, w wyniku których śmierć poniosło 101 osób, a 1012 zostało rannych. Liczba wypadków, rannych, jak i ofiar śmiertelnych stanowiła około 4,0% wszystkich przypadków, które w 2020 r. wystąpiły w kraju (odpowiednio 3,9%, 3,8% i 4,1%). Liczba wypadków drogowych zarejestrowanych na obszarze województwa w 2020 r. była niższa niż w poprzednim roku o 24,1%, i niż w 2021 r. o 37,6%. Liczba ofiar śmiertelnych spadła o 21,7% a liczba rannych o 28,0% porównując do 2019 r. W odniesieniu do 2010 r. spadła zarówno liczba ofiar śmiertelnych (o 33,1%), jak i rannych (o 43,8%). Najwięcej (32,3%) wypadków drogowych wydarzyło się w m. Szczecin. Liczba kolizji wynosiła 18229 tj. 4,8% zdarzeń, które wystąpiły w 2020 r. w całym kraju.

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków wyniosła 10,9 (w kraju 10,6), natomiast rannych – 109,2 (w kraju 112,4).

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Wypadki Accidents	1485	1298	1221	927
Ofiary śmiertelne Fatalities	151	125	129	101
Ranni Injured	1802	1470	1406	1012

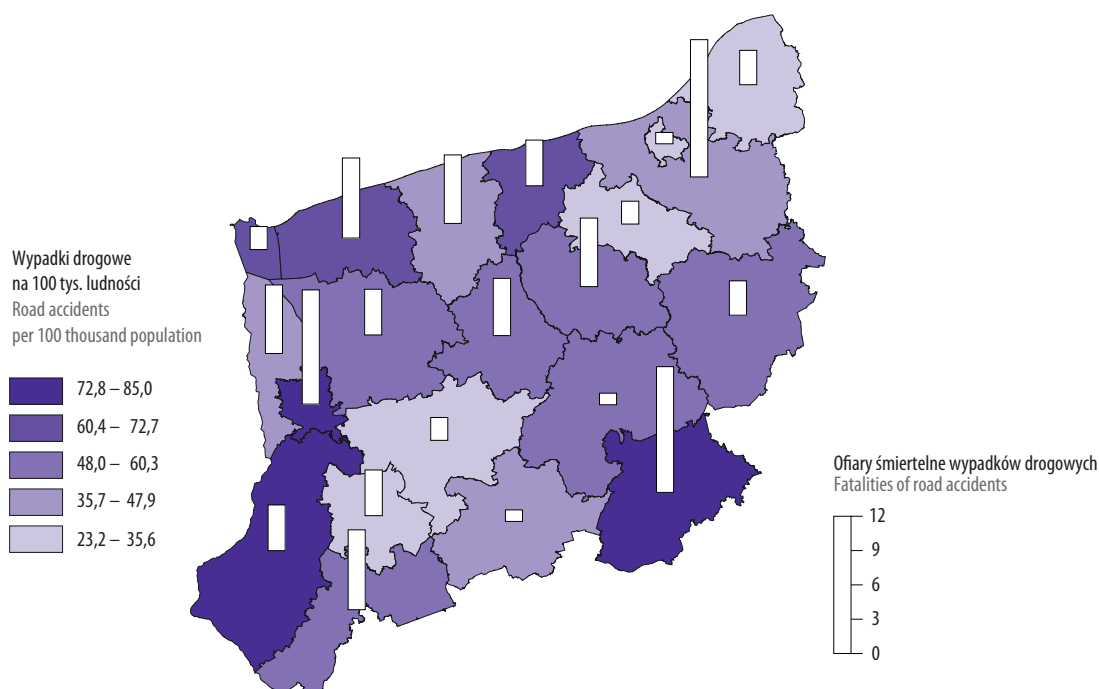
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 34. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 34. Road safety in 2020

Spółeczeństwo informacyjne Information society

Systematycznie rośnie odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu oraz osób korzystających z Internetu w zlokalizowanych na obszarze województwa gospodarstwach domowych, w których mieszka co najmniej jedna osoba w wieku 16–74 lata.

W 2020 r. mieszkańcy gospodarstw domowych w województwie rzadziej korzystali z usług administracji publicznej za pomocą Internetu niż przeciętnie w kraju.

Liczba osób zamawiających przez Internet stale rośnie. Wartość odsetka dla województwa w 2020 r. był taki sam jak dla całego kraju.

W 2019 r. przynajmniej jeden komputer w domu posiadało 83,1% polskich gospodarstw domowych, w których mieszkała co najmniej jedna osoba w wieku 16–74 lata. W kraju wskaźnik ten z roku na rok systematycznie zwiększa się, jednak w coraz wolniejszym tempie. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł on o 0,4 p. proc. W województwie zachodniopomorskim 77,3% gospodarstw domowych było wyposażonych w komputer, tj. mniej o 1,5 p. proc. niż w roku poprzednim oraz o 5,8 p. proc. od wskaźnika dla Polski. Mimo niższego odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w komputery, wskaźnik procentowy osób korzystających z komputera wzrósł do 82,2% w 2019 r. Spadł jednak odsetek osób korzystających ze sprzętu regularnie (w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,3%).

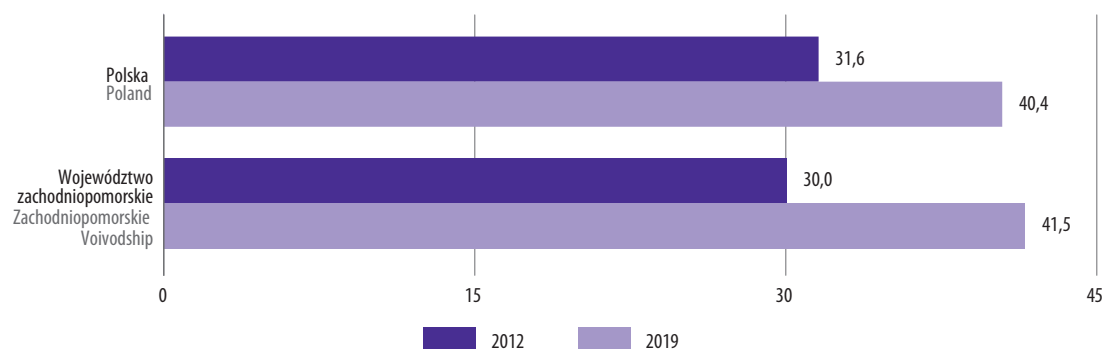
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Households with access to the Internet at home	70,6	77,6	83,0	91,2
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	71,2	79,9	83,4	89,6
Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu Percentage of regular internet users	60,5	74,0	75,5	86,5

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat na obszarze całego kraju jak i województwa zachodniopomorskiego odnotowano znaczny wzrost wartości wskaźników opisujących wyposażenie i korzystanie z Internetu w gospodarstwach domowych, w których mieszka co najmniej jedna osoba w wieku 16–74 lata. W 2020 r. wartości wszystkich wykazanych wskaźników były wyższe na terenie województwa niż dla kraju. Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu w województwie zachodniopomorskim był wyższy o 0,8 p. proc od wartości dla całego kraju wynoszącej 90,4%. Odsetek osób korzystających z Internetu oraz osób korzystających z niego regularnie (co najmniej raz w tygodniu) w województwie był wyższy od wartości dla Polski o odpowiednio 2,7 p. proc oraz 5,1 p. proc.

Wykres 38. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu
Chart 38. Individuals using e-government services

W latach 2015–2020 systematycznie wzrastał odsetek osób zamawiających towary lub usługi do użytku prywatnego w sieci. W skali kraju odnotowano przez ten czas wzrost wskaźnika o 24,0 p. proc, a dla województwa o 24,9 p. proc. W porównaniu z 2019 r. wskaźnik wzrósł o 13,0 p. proc w województwie oraz o 7,0 p. proc w kraju. W 2020r. odsetek osób zamawiających online był taki sam dla województwa oraz całego kraju i wynosił 60,9%.

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie zachodniopomorskim wzrasta liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji. W 2018 r. województwo znalazło się wśród 4 województw, w których mieszkańcy byli najbardziej zadowoleni z życia.

W 2020 r. baza rejestru REGON w województwie zachodniopomorskim powiększyła się o 255 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Na koniec roku zarejestrowanych było łącznie 6909 tego rodzaju podmiotów, tj. o 3,8% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, w tym 14,6% stanowiły stowarzyszenia. Na tle wszystkich stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w Polsce, podmioty z województwa zachodniopomorskiego stanowiły 5,0%, a w przypadku fundacji – 3,5%.

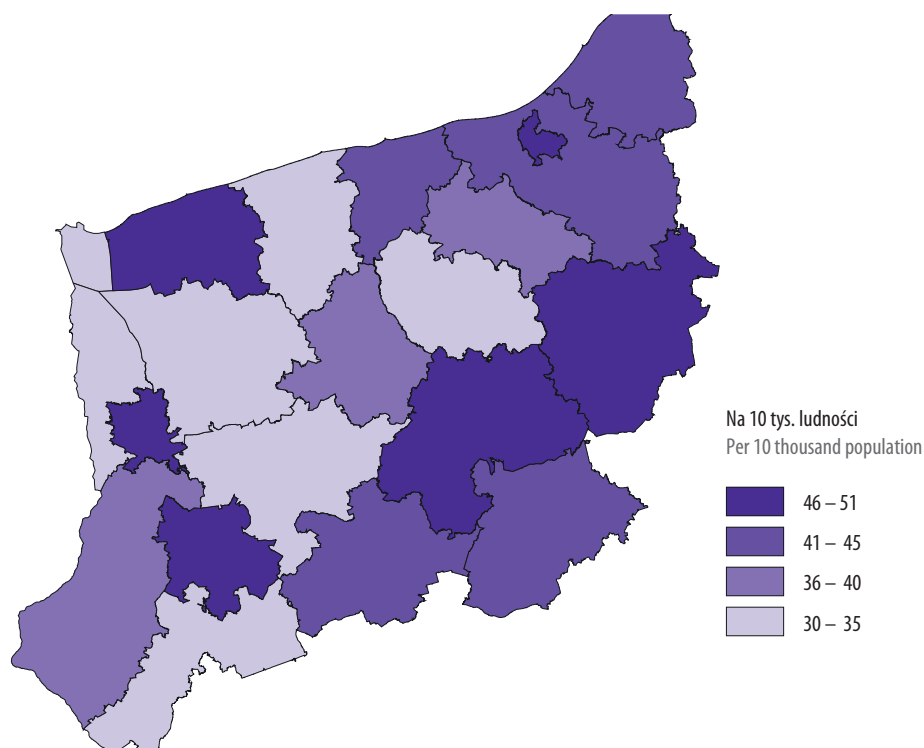
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	4719	6217	6909	7107
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	27	36	41	42

Mapa 35. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 35. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020 As of 31 December

Według ostatnich dostępnych danych za 2018 r., w sektorze non-profit na obszarze województwa zachodniopomorskiego zrzeszonych było 3,0 tys. osób fizycznych oraz 0,2 tys. osób prawnych, co stanowiło mniej odpowiednio o 0,3 tys. i 0,1 tys. niż w 2016 r. Wśród osób fizycznych działających w organizacjach 40,6% stanowiły kobiety, było ich więcej o 7,0 p. proc. niż w 2016 r. Większość organizacji prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (68,5%, tj. mniej o 3,9 p. proc. niż w 2016 r.), natomiast 23,6% prowadziło odpłatną działalność statutową bez działalności gospodarczej. Podobnie jak w 2016 r., w sektorze non-profit w 2018 r. najwięcej podmiotów stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (82,6%), a następnie stowarzyszenia sportowe (25,5%). Największy wzrost w relacji 2018 r./2016 r. zanotowano wśród organizacji pożytku publicznego: z 7,9% do 12,2%.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Szacunkowa wartość produktu krajowego brutto w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. była wyższa niż rok wcześniej i wyniosła 84088 zł, przy czym stanowiła 3,7% PKB Polski. Największy udział w tworzeniu PKB w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. miał Szczecin (33,5%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. PKB w województwie zachodniopomorskim było wyższe niż przed rokiem i osiągnęło wartość 49512 zł, stanowiąc 83,1% średniej krajowej.

Wartość dodana brutto (WDB) wytworzona w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. wyniosła 68512 mln zł i była wyższa niż w 2010 r. o 40,4%, a w przeliczeniu na 1 pracującego – 122340 zł, co stanowiło 99,1% przeciętnej w kraju.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

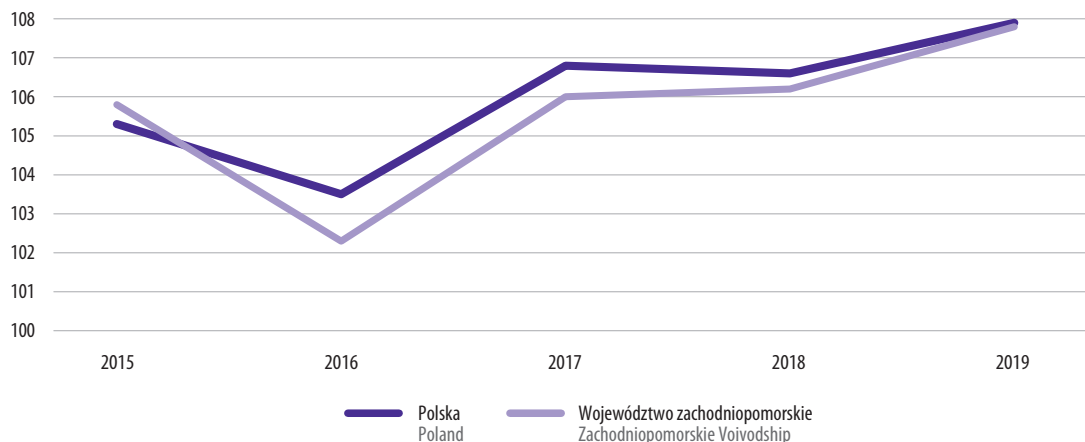
Na podstawie wstępnego szacunku za 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wartość produktu krajowego brutto wyniosła 84088 zł. W porównaniu z 2018 r. była to kwota wyższa o 7,5% (w skali kraju o 7,8%). W 2019 r. udział PKB wytworzonego w województwie w krajowym PKB wyniósł 3,7% (tyle samo co przed rokiem), tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2010 r. (3,8%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. PKB w województwie zachodniopomorskim osiągnęło wartość 49512 zł i stanowił 83,1% średniej krajowej. Był on jednocześnie o 7,8% wyższy niż w 2018 r. (80,0% średniej krajowej) i o 53,9% – niż w 2010 r. (84,1% średniej krajowej). W porównaniu z województwem mazowieckim, które w 2019 r. odnotowało najwyższy wskaźnik PKB na 1 mieszkańca (56579 zł), PKB województwa zachodniopomorskiego było niższe o 48,7%, a w porównaniu z województwem lubelskim, które osiągnęło najniższy wskaźnik (40741 zł) – wyższe o 21,5%.

Dla województwa zachodniopomorskiego poziom PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS w 2019 r. osiągnął 68% średniej Unii Europejskiej (UE28=100). W 2018 r. wskaźnik ten wyniósł 59%, a w 2010 – 54%.

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices) previous year=100

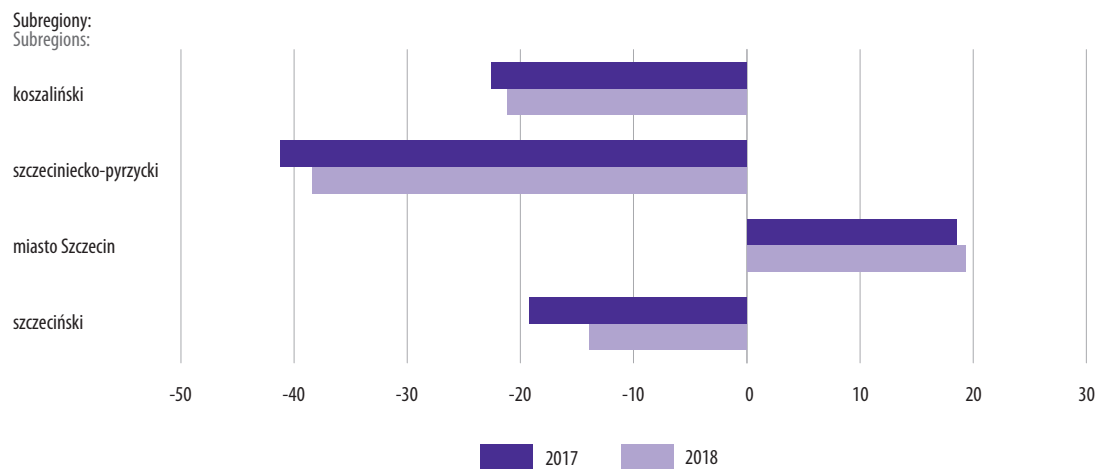

Na podstawie danych zrewidowanych największy udział w tworzeniu PKB w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. miał Szczecin (33,8%) oraz podregion szczeciński (28,0%), następnie były to podregiony: koszaliński (20,4%) oraz szczecinecko-pyrzycki (17,8%). W porównaniu z 2010 r. struktura ta nie uległa znaczącym przemianom. Wzrósł udział podregionu szczecińskiego (o 0,8 p. proc.) i m. Szczecin (o 0,6 p. proc.). Zmalał natomiast udział podregionu szczecinecko-pyrzyckiego oraz koszalińskiego (po 0,7 p. proc.). PKB wytworzony w Szczecinie stanowił w 2017 r. 1,2% wartości w skali kraju. W porównaniu z 2010 r. udział ten zmniejszył się o 0,1 p. proc.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższy wskaźnik PKB osiągnął Szczecin (65547 zł), stanowiąc 142,7% przeciętnego w województwie i 118,7% przeciętnego w kraju. Najniższą wartość PKB per capita wykazano w podregionie szczecinecko-pyrzyckim (32472 zł), która stanowiła 70,7% przeciętnej w województwie oraz 58,8% przeciętnej w kraju. Analogicznie w 2010 r. było to 71,9% i 61,6%.

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa, a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W województwie zachodniopomorskim wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów w 2018 r. wyniósł 20,2%, a w 2010 -19,1%.

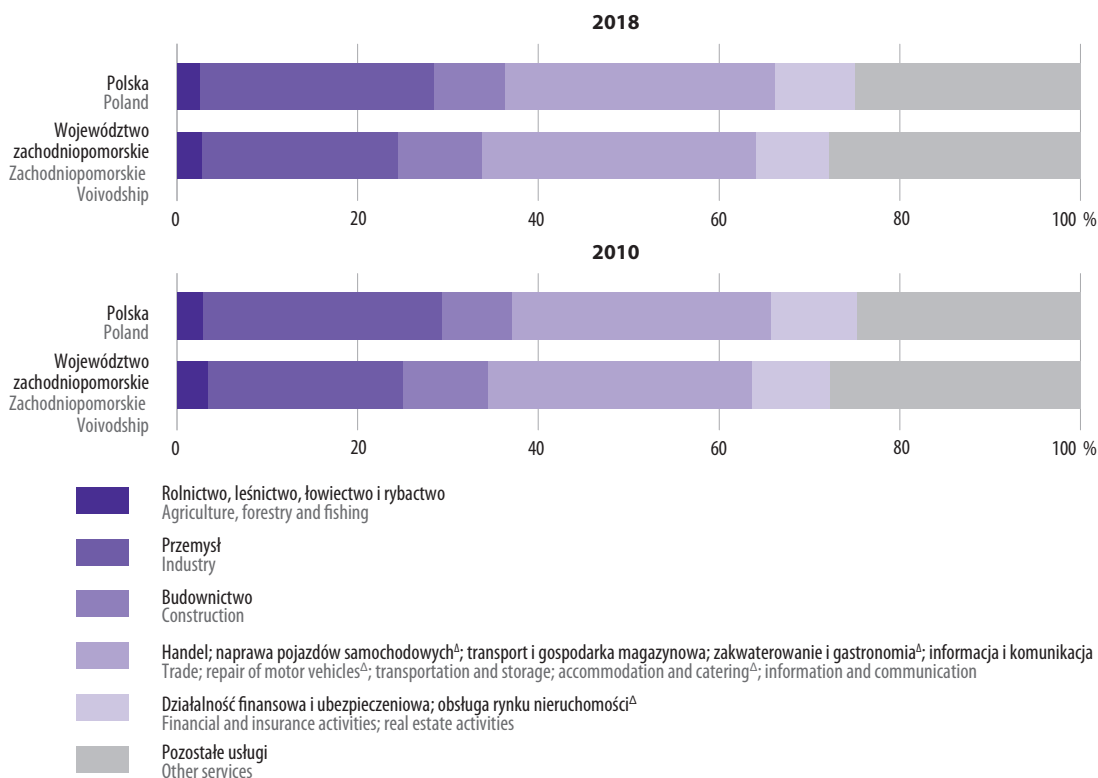
Wartość dodana brutto (WDB) wytworzona w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. wyniosła 68512 mln zł i była wyższa niż w 2010 r. o 40,4%.

W strukturze WDB uzyskanej w 2018 r. największy udział miał handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (30,2%), pozostałe usługi (27,9%) oraz przemysł (21,8%), a najniższy – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (2,7%). W porównaniu ze strukturą w 2010 r. zwiększyły się udziały sekcji: przemysł (o 3,3 p. proc.) i pozostałe usługi (o 0,3 p. proc.), a zmalały: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 1,2 p. proc.), handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (po 1,0 p. proc.), budownictwo (o 0,8 p. proc.) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 0,6 p. proc.).

Wydajność pracy mierzona WDB na 1 pracującego w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. wyniosła 122340 zł, co stanowiło 99,1% przeciętnej w kraju. W 2010 r. kwota ta była niższa o 23,8%, jednak jej relacja do średniej krajowej była wyższa i wyniosła 101,2%.

Wykres 41.
Chart 41.

Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Gross value added by kind of activity (current prices)

W podregionie koszalińskim w 2018 r. największy udział w tworzeniu WDB miały jednostki prowadzące działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (30,9%, wobec 31,9% w 2010 r.), a najmniejszy – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (2,8%, wobec 3,8% w 2010 r.). W przeliczeniu na 1 pracującego wartość WDB w podregionie koszalińskim wyniosła 118667 zł, co w relacji do średniej krajowej stanowiło 96,1% (w 2010 r. było to 96,8%).

Podregion szczecinecko-pyrzycki w 2018 r. charakteryzował się największym udziałem w wytworzonej WDB przemysłu (26,9%, wobec 21,9% w 2010 r.), a najmniejszym – rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (6,7%, wobec 9,3% w 2010 r.). Wskaźnik WDB na 1 pracującego wyniósł 109312 zł i stanowił 88,5% średniej krajowej (był wyższy niż w 2010 r. o 0,2 p. proc.).

W podregionie szczecińskim zarówno w 2018 r., jak i w 2010 r. największy udział w tworzeniu WDB miał handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (odpowiednio: 29,2% i 30,0%), a najmniejszy – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (3,5% i 5,0%). W przeliczeniu na 1 pracującego wartość WDB w 2018 r. wyniosła 121399 zł i stanowiła 98,3% średniej krajowej (czyli o 5,9 p. proc. mniej niż w 2010 r.).

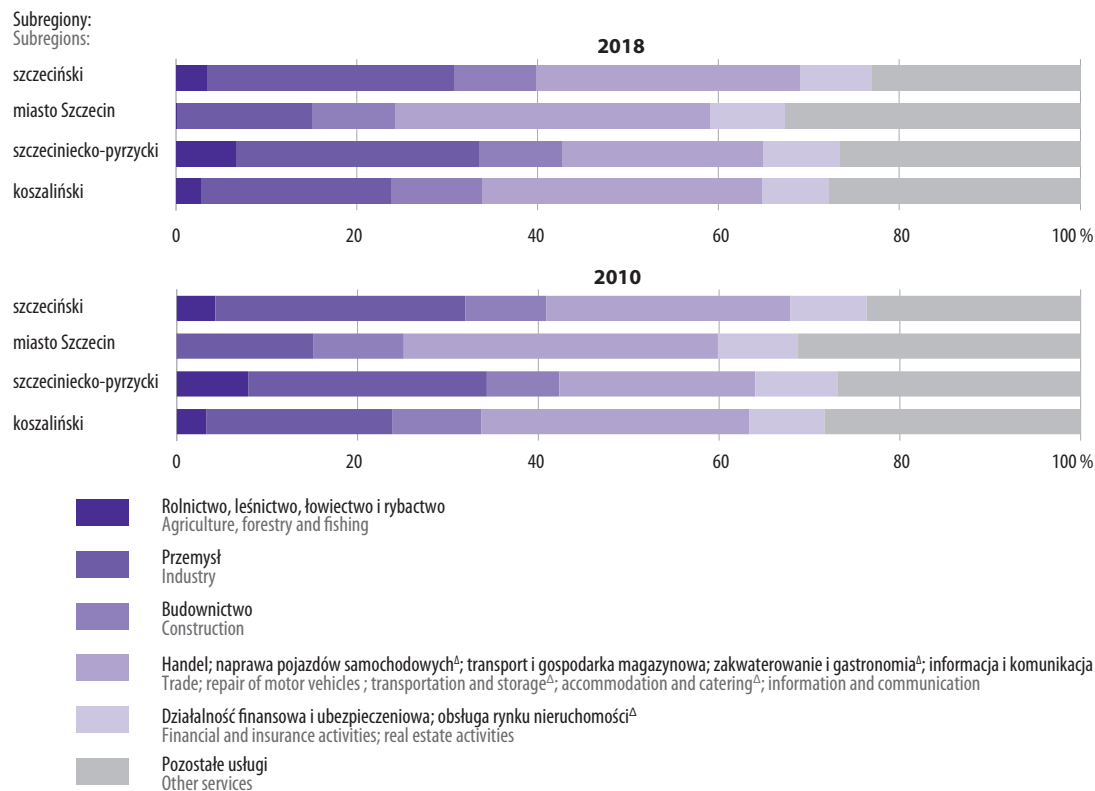
Największy udział w budowaniu WDB w mieście Szczecin w 2018 r. i 2010 r. miały jednostki prowadzące działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (odpowiednio: 34,9% i 36,1%), najmniejszy natomiast – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (mniej niż 0,1%). W Szczecinie wartość WDB na 1 pracującego była wyższa o 9,0% od przeciętnej krajowej i wyniosła 134133 zł (w 2010 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 102075 zł, tj. 10,9%).

Wykres 42.

Chart 42.

Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)

Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2021 r. w województwie zachodniopomorskim był lepszy niż rok wcześniej. W większości sekcji odnotowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku. Najczęściej wskazywaną barierą w prowadzeniu działalności niezależnie od jej rodzaju była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Tablica 30.
Table 30.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	I 2011	I 2015	I 2018	I 2019	I 2021	IV 2021	IV 2021 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-12,3	7,1	10,9	10,4	-2,8	8,2	-4,0
Budownictwo Construction	-13,0	-13,4	9,7	5,2	-18,3	-16,4	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	-4,9	7,9	20,0	8,7	-15,8	-5,6	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-6,1	-2,7	12,6	-7,3	-13,7	-8,0	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-11,1	-7,8	-4,5	17,2	1,0	-0,6	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and food service activities	-40,4	-3,4	7,3	-27,5	-46,9	-32,7	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	41,4	20,9	26,5	32,7	2,0	8,5	11,7

W kwietniu 2021 r. wyniki ogólnego klimatu koniunktury były stosunkowo złe, a wpływ na tę sytuację miały niekorzystne zmiany gospodarcze wywołane przez pandemię wirusa SARS-CoV-2 (COVID-19). Najniższy wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w województwie zachodniopomorskim odnotowano w zakwaterowaniu i gastronomii (-32,7 pkt), a najwyższy w informacji i komunikacji (8,5 pkt).

W większości rodzajów działalności w kwietniu 2021 r. w porównaniu z analogicznym okresem w 2020 r. wskaźnik klimatu koniunktury wzrósł o średnio 11,6 pkt, przy czym największy wzrost zaobserwowano w handlu hurtowym (o 15,3 pkt), a najmniejszy w informacji i komunikacji (o 0,5 pkt). Spadek wskaźnika zaobserwowano jedynie w dziale „zakwaterowanie i gastronomia” (o 16,0 pkt).

Wykres 43.
Chart 43.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu 2021 r. przedsiębiorcy prowadzący działalność w przetwórstwie przemysłowym w województwie zachodniopomorskim najczęściej wskazywaną barierą w prowadzeniu działalności były koszty zatrudnienia (56,3%; rok wcześniej taką obawę miało 58,1%) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne (44,1%, wobec 23,2% w kwietniu 2020 r.). Najmniej przedsiębiorców (8,3%) obawiało się problemów finansowych (rok wcześniej 10,4%). Brak barier wskazało 15,4% przedsiębiorców w kwietniu 2021 r. i 8,4% rok wcześniej.

W budownictwie najczęściej wskazywaną barierą w kwietniu 2021 r. była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (58,0%) oraz koszty zatrudnienia (53,9%). W analogicznym okresie roku poprzedniego było to odpowiednio: 75,6% i 55,6%. Najmniejsze obawy budził niedobór sprzętu oraz/lub materiałów i surowców (z przyczyn pozafinansowych) – 5,5% (o 2,8 p. proc. więcej niż w kwietniu 2020 r.). Barier w działalności nie zauważało 12,3% przedsiębiorców, czyli o 5,8 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Przedsiębiorcy prowadzący działalność zarówno w handlu detalicznym, jak i hurtowym, jako barierę działalności w kwietniu 2021 r. najczęściej wskazywali niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (odpowiednio: 65,2% i 58,3%, wobec 65,0% i 71,6% w 2020 r.) oraz koszty zatrudnienia (55,8% i 48,4%, wobec 57,9% i 49,6% w 2019 r.), jednocześnie najrzadziej wskazywane były wysokie odsetki bankowe (3,5% i 14,4%, wobec 9,6% i 14,9% w 2020 r.). Odsetek przedsiębiorców zajmujących się handlem detalicznym nieodczuwających barier działalności w kwietniu 2021 r. wyniósł 7,3% i był o 3,3 p. proc. niższy niż w analogicznym okresie rok wcześniej, a hurtowym – 1,8% (o 3,8 p. proc. mniej niż w 2020 r.).

Również sekcji w informacja i komunikacja w kwietniu 2021 r. przedsiębiorcy najbardziej obawiali się niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej. Takiego wskazania dokonało 49,7% z respondentów, czyli o 6,5 p. proc. mniej niż przed rokiem. W analizowanym czasie, podobnie jak rok wcześniej, żaden przedsiębiorca nie odczuwał braku barier.

W kwietniu 2021 r. w zakwaterowaniu i gastronomii najbardziej obawiano się niepewności związanej z sytuacją gospodarczą (49,6%), a najmniej – niedostatecznego popytu (17,0%). Rok wcześniej niepewność związaną z sytuacją gospodarczą odczuwało 74,2% przedsiębiorców z danej branży, nikt jednak nie obawiał się niedostatecznego popytu. Brak barier w działalności odczuwało 2,3% przedsiębiorców, podczas gdy w 2020 r. nikt nie deklarował takiej obawy.

Na podobne zależności wskazali przedsiębiorcy prowadzący działalność w transporcie i gospodarce magazynowej. W kwietniu 2021 r. najczęściej wskazywaną barierą w działalności była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej ((72,5 %, w 2020 r. było to 84,2%), nikt natomiast nie wskazał niedoboru powierzchni usługowej i/lub wyposażenia. Brak barier w prowadzeniu działalności w kwietniu 2021 r. wskazało 14,7% przedsiębiorców zajmujących się transportem i gospodarką magazynową, w analogicznym okresie roku poprzedniego odpowiedzi takiej udzieliło 2,1% respondentów danej sekcji.

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie zachodniopomorskim w końcu 2020 r. wyniosła 234,1 tys., tj. o 2,6% więcej niż w 2019 r. i o 6,2% więcej niż w 2010 r. Najwięcej jednostek miało swoją siedzibę w Szczecinie – 30,2% (wzrost o 7,6% w porównaniu z 2010 r.), Koszalinie – 7,7% (spadek o 4,8% w porównaniu z 2010 r.) i w powiecie kołobrzeskim – 5,8% (spadek o 0,3% w porównaniu z 2010 r.). Zarówno w 2020 r., jak i w 2010 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność w obszarze handel; naprawy pojazdów samochodowych.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W końcu grudnia 2020 r. w rejestrze REGON dla województwa zachodniopomorskiego ujętych było 234131 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), co stanowiło wzrost o 5916 podmioty w porównaniu z końcem 2019 r. i o 13726 – z końcem 2010 r. Podmioty zarejestrowane w województwie zachodniopomorskim stanowiły 5% ogółu podmiotów działających w kraju.

**Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

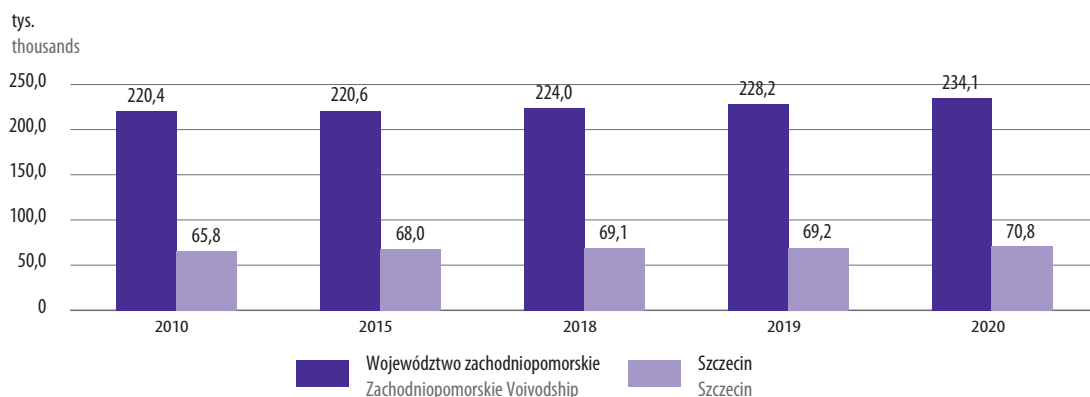
Table 31. Entities of national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015 ^a	2019 ^a	2020 ^a	2020 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	220405	220615	228215	234131	5,0
sektor publiczny public sector	6957	7158	6634	6670	2,8
sektor prywatny private sector	213448	212356	219209	224713	5,2
Z liczby ogółem: Of total number:					
Spółki Partnerships and companies	27423	32362	32442	33124	3,9
Fundacje Foundations	353	731	1009	1052	3,5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	4366	5486	5900	6055	5,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	170334	161560	168274	172994	5,2

a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

**Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 44. Entities of the national economy
As of 31 December

Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w miastach na prawach powiatu, tj. w: Szczecinie – 70775 (wzrost o 5014 w porównaniu z 2010 r.) i Koszalinie – 17915 (spadek o 900 w porównaniu z 2010 r.) oraz w powiatach: kołobrzeskim – 13598 (spadek o 47 w porównaniu z 2010 r.) i stargardzkim – 13208 (wzrost o 957 w porównaniu z 2010 r.), a najmniej – w powiatach: łobeskim – 3475 (wzrost o 122 w porównaniu z 2010 r.) i pyrzyckim – 4097 (wzrost o 338 w porównaniu z 2010 r.).

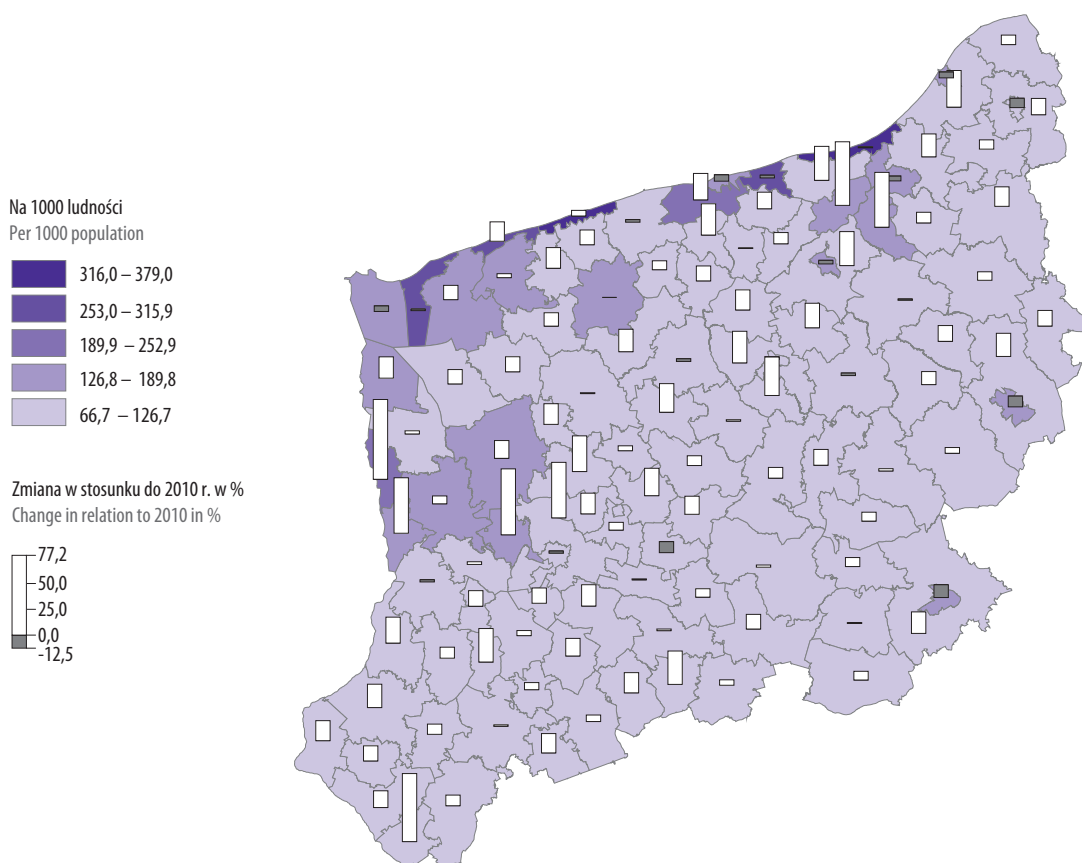
W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim na 1000 mieszkańców przypadało 138,7 podmiotów gospodarki narodowej (w 2010 r. – 127,9 podmioty). Najwyższe wskaźniki odnotowano w powiatach: m. Szczecin – 177,7 (w 2010 r. 160,3 podmioty), kołobrzeskim – 171,5 (w 2010 r. – 172,1) oraz m. Koszalin – 168,6 (w 2010 r. – 170,7), a najniższe w powiatach: choszczeńskim – 92,6 (w 2010 r. – 81,7), łobeskim – 95,2 (w 2010 r. – 86,9) oraz świdwińskim – 102,4 (w 2010 r. – 92,6).

Mapa 36. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 36. Entities of the national economy in 2020

As of 31 December

W 2020 r. do rejestru REGON wpisano 15776 nowych podmiotów (o 5048 mniej niż w 2010 r.), w tym 13304 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tj. mniej o 5098 niż w 2010 r.) i 1477 spółek handlowych (wzrost o 735 w porównaniu z 2010 r.), w tym 12 z udziałem kapitału zagranicznego (o 118 mniej niż w 2010 r.).

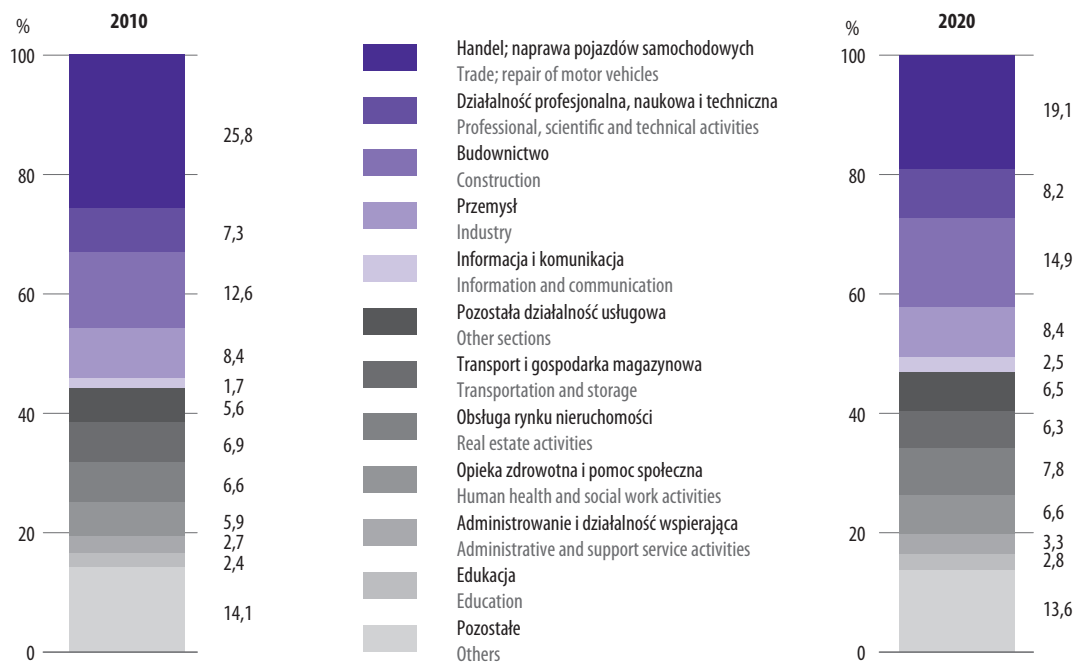
W 2020 r. z rejestru wykreślono 9645 podmioty (o 5811 mniej niż w 2010 r.), w tym 8356 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 6314 mniej niż w 2010 r.), 839 spółek handlowych (o 734 więcej niż w 2010 r.), w tym 253 z udziałem kapitału zagranicznego (o 221 więcej niż w 2010 r.).

Według stanu na koniec 2020 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność w sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 44795 (o 12027 mniej niż w 2010 r.), co stanowiło 19,1% ogółu zarejestrowa-

nych podmiotów. Znaczny udział w ogólnej liczbie podmiotów stanowiły również jednostki zajmujące się: budownictwem – 34808 (o 6932 więcej niż w 2010 r.), działalnością profesjonalną, naukową i techniczną – 19197 (o 3109 więcej niż w 2010 r.), przetwórstwem przemysłowym – 19371 (o 963 więcej niż w 2010 r.), obsługą rynku nieruchomości – 18276 (o 3788 więcej niż w 2010 r.), opieką zdrowotną i pomocą społeczną – 15210 (o 2621 więcej niż w 2010 r.) oraz transportem i gospodarką magazynową – 14706 (o 495 mniej niż w 2010 r.).

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Entities of the national economy by selected PKD sections in 2019
As of 31 December

Podobnie jak w latach poprzednich w rejestrze REGON przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba na koniec grudnia 2020 r. wyniosła 172994 (2655 więcej niż w 2010 r.).

Kolejną pozycję zajmowały spółki handlowe, których liczba wyniosła 19233 (wzrost o 5349 w porównaniu z 2010 r.) z tego spółek z udziałem kapitału prywatnego krajowego było 14997 (wzrost o 6159 w porównaniu z 2010 r.), kapitału zagranicznego – 3420 (wzrost o 2319 w porównaniu do 2010 r.), kapitału samorządu terytorialnego – 179 (wzrost o 60 w porównaniu z 2010 r.), kapitału państwowych osób prawnych – 128 (wzrost o 65 w porównaniu z 2010 r.) oraz kapitału Skarbu Państwa – 35 (wzrost o 13 w porównaniu do 2010 r.).

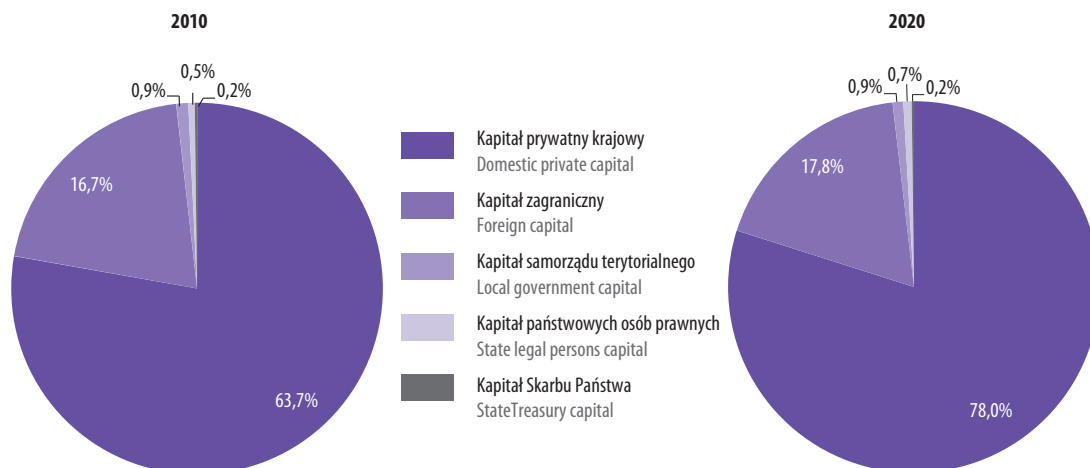
Działalność spółek handlowych skoncentrowana była głównie w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 3486 podmiotów (o 252 mniej niż w 2010 r.), budownictwo – 2642 (o 799 więcej niż w 2010 r.) oraz przetwórstwo przemysłowe – 2541 (o 91 więcej niż w 2010 r.).

Struktura spółek handlowych według rodzaju kapitału i sekcji PKD skupiała się głównie w spółkach z udziałem kapitału prywatnego krajowego: w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 2867 podmiotów (spadek o 300 w porównaniu z 2010 r.), budownictwie – 2090 (wzrost o 476 w porównaniu z 2010 r.), przetwórstwie przemysłowym – 1922 (wzrost o 60 w porównaniu z 2010 r.), z udziałem kapitału zagranicznego w: przetwórstwie przemysłowym – 708 (wzrost o 156 w porównaniu z 2010 r.), handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 500 (spadek o 59 w porównaniu z 2010 r.) oraz rolnictwie – 444 (wzrost o 220 w porównaniu z 2010 r.).

W 2020 r. liczba fundacji wyniosła 1052, tj. o 699 więcej niż w 2010 r., stowarzyszeń i organizacji społecznych – 6055 i wzrosła o 1686 w porównaniu z 2010 r.

**Wykres 46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 46. Commercial companies by type of capital
As of 31 December

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna
Research and development and innovation activity

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim nakłady wewnętrzne na działalność B+R wyniosły 508,9 mln zł i od 2016 r. wykazują tendencję wzrostową. W porównaniu do 2010 r. liczba podmiotów zaangażowanych w działalność B+R w województwie wzrosła blisko trzykrotnie.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie zachodniopomorskim wzrosły w porównaniu do roku poprzedniego o 18,4%. Nakłady te stanowiły 1,7% nakładów krajowych brutto na działalność B+R.

Tablica 32.**Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)**

Table 32.

Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	173,8	222,5	429,7	508,9
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	93,1	97,2	223,0	287,7
Przedsiębiorstw Business enterprise	31,2	78,6	165,3	155,8
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	14,9	10,0	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	0,6	0,2	.
Zagranica Abroad	.	31,3	31,1	44,8

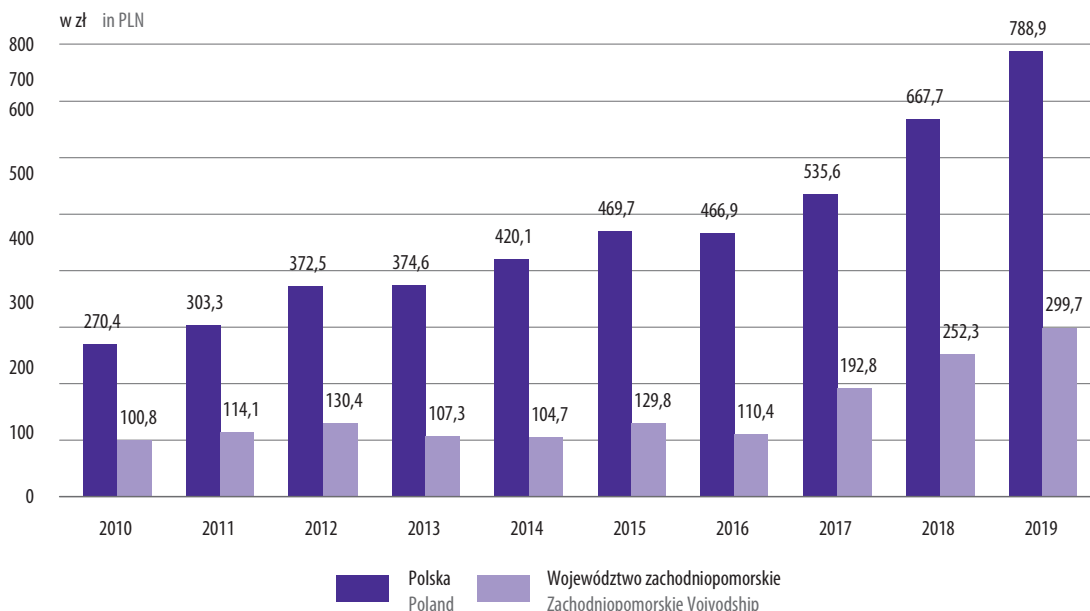
Wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca w Polsce wynosiła w 2019 r. 788,9 zł i wzrosła wobec roku poprzedniego o 18,2%. Podobnym wzrostem charakteryzowało się województwo zachodniopomorskie, gdzie wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła w 2019 r. 299,7 zł wobec 252,3 zł w roku 2018. Na przestrzeni lat 2010–2019 wartość tych nakładów w województwie wzrosła trzykrotnie, dla Polski wzrost ten był nieznacznie mniejszy.

Wykres 47.

Chart 47.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Intramural expenditures on research and development per 1 capita

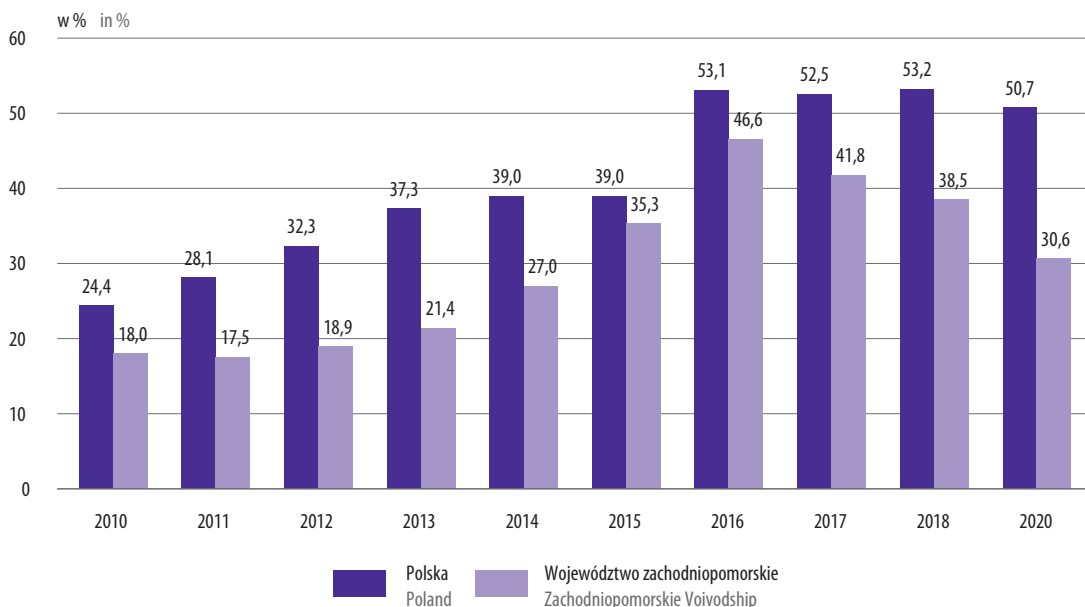

Biorąc po uwagę sektory finansujące, w 2019 r. ponad połowę nakładów wewnętrznych na działalność B+R w Polsce stanowiły nakłady pochodzące z sektora przedsiębiorstw, natomiast w województwie zachodniopomorskim nakłady pochodzące z sektora rządowego. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw stanowił 30,6% nakładów wewnętrznych na badania

naukowe i prace rozwojowe w województwie zachodniopomorskim i wzrósł o 12,6 p. proc. w porównaniu z 2010 r.

Wykres 48.
Chart 48.

Środki pochodzące z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R
Funds from the business enterprise sector financing R&D

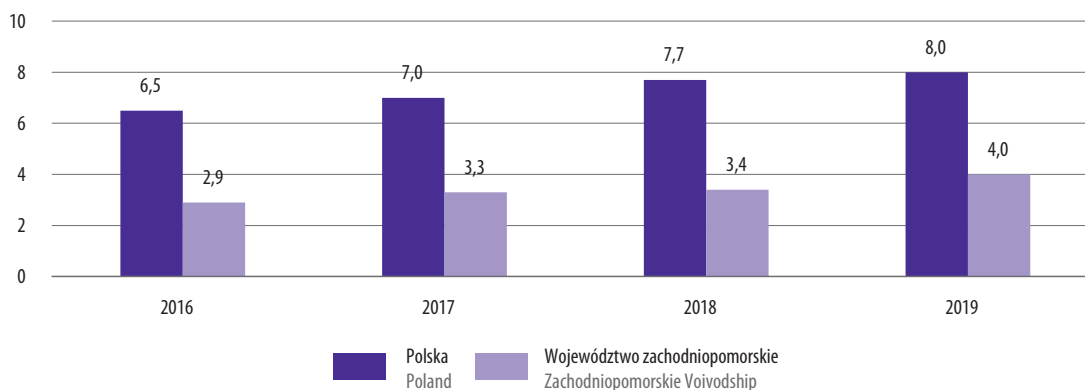
Personel B+R stanowią wszystkie osoby bezpośrednio zaangażowane w działalność badawczą i rozwojową bez względu na to, czy są pracującymi w danej jednostce, czy też są współpracownikami zewnętrznymi w pełni wdrożonymi w działalność badawczą i rozwojową jednostki, a także osoby świadczące bezpośrednie usługi na potrzeby działalności B+R (jak np. kierownicy prac B+R, pracownicy administracyjni, technicy i pracownicy biurowi).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2019 roku rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie zachodniopomorskim wyniosło 2498,3 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 14,2%. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 4,0 EPC (wzrost o 0,6 EPC w porównaniu z rokiem poprzednim) i był o połowę niższy niż w Polsce.

Wykres 49.
Chart 49.

Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo^a
Internal R&D personnel per 1000 economically active persons^a

^a Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

^a For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie zachodniopomorskim wdrożenie innowacji w latach 2017–2019 wykazało 14,5% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 9,6% przedsiębiorstw usługowych. W Polsce udział przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle kształtował się na poziomie 18,9%, natomiast w sektorze usług przedsiębiorstwa innowacyjne stanowiły 11,9%.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych z województwa zachodniopomorskiego, w latach 2017–2019 wszystkie przedsiębiorstwa okazały się innowacyjne z działu „wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej” (100%), kolejno najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych (powyżej 60,0%) odnotowano w działach PKD: „produkcja napojów” oraz „produkcja papieru i wyrobów z papieru”. W Polsce w każdym z powyższych działów odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych kształtował się następująco: „wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej” (55,1%), w dziale „produkcja napojów” (32,5%) oraz w dziale „produkcja papieru i wyrobów z papieru” (24,3%).

W latach 2017–2019 w województwie zachodniopomorskim tylko 1,8% przedsiębiorstw przemysłowych zaliczanych do działu „produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania” wykazało wdrożenie innowacji (dla Polski odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w tym dziale wyniósł 8,6%).

W sektorze usług w województwie zachodniopomorskim najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych w latach 2017–2019 odnotowano w działach „badania naukowe i prace rozwojowe” – 66,7%, „działalność usługowa w zakresie informacji” – 54,5% oraz „działalność wydawnicza” – 44,4%. W Polsce, w wyżej wymienionych działach, prawie co czwarte przedsiębiorstwo okazało się innowacyjne (wyjątek stanowił dział „badania naukowe i prace rozwojowe”, w którym innowacje zostały wdrożone przez 52,7% przedsiębiorstw).

W badanym okresie, wśród przedsiębiorstw usługowych w województwie zachodniopomorskim dział „transport lądowy oraz transport rurociągowy” odznaczał się najniższym udziałem przedsiębiorstw innowacyjnych (1,3%), w Polsce odsetek ten wyniósł 4,5%.

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 387,3 mln zł, tj. o 158,9 mln zł mniej niż w 2018 r. Środki te stanowiły 1,7% nakładów wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych działających w Polsce.

W 2019 roku nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw sektora usług z województwa zachodniopomorskiego wyniosły 98,1 mln zł, co stanowiło 0,6% wydatków poniesionych przez wszystkie przedsiębiorstwa z tego sektora w kraju. W stosunku do 2018 r. nakłady na działalność innowacyjną wśród przedsiębiorstw usługowych w województwie zachodniopomorskim wzrosły o 38,7 mln zł.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2015–2017	2016–2018	2017–2019	2017–2019 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises					
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	15,5	18,5	18,1	23,8	14,5	18,9
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	9,4	11,8	10,2	12,6	9,5	13,6
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	12,8	14,4	14,0	19,7	11,3	15,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	11,1	13,0	9,2	16,5	9,6	11,9
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	7,9	5,4	2,6	8,9	4,0	6,3
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	8,5	12,0	8,3	15,6	8,1	10,3

a W latach 2008–2010, 2013–2015, 2015–2017 dane dotyczą innowacji procesowych, 2017–2019 – procesów biznesowych.

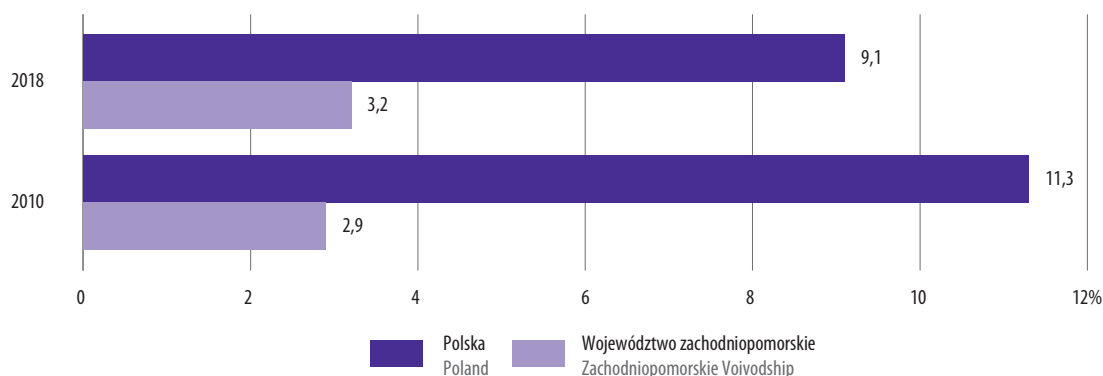
a In the 2008–2010, 2013–2015, in 2015–2017 the data relate to process innovations, from 2017–2019 – to business process innovations.

W 2019 r. przedsiębiorstwa przemysłowe z województwa zachodniopomorskiego charakteryzowały się mniejszym udziałem przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ogółem niż wartość tego wskaźnika dla Polski. W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim Udział przychodów ze sprzedaży innowacyjnych produktów (wprowadzonych na rynek w latach 2017–2019) w przychodach przedsiębiorstw przemysłowych ogółem wyniósł 3,7%, natomiast w Polsce 9,3%.

Wśród przedsiębiorstw z sektora usług w województwie zachodniopomorskim udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych (wprowadzonych na rynek w latach 2017–2019) w przychodach ogółem w roku 2019 wyniósł 1,3%. Dla przedsiębiorstw usługowych w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 3,0%.

Wykres 50. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 50. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

Prawie wszystkie przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. posiadały dostęp do Internetu. Wzrosła także ilość przedsiębiorstw, które wykorzystywały płatne usługi przetwarzania w chmurze obliczeniowej.

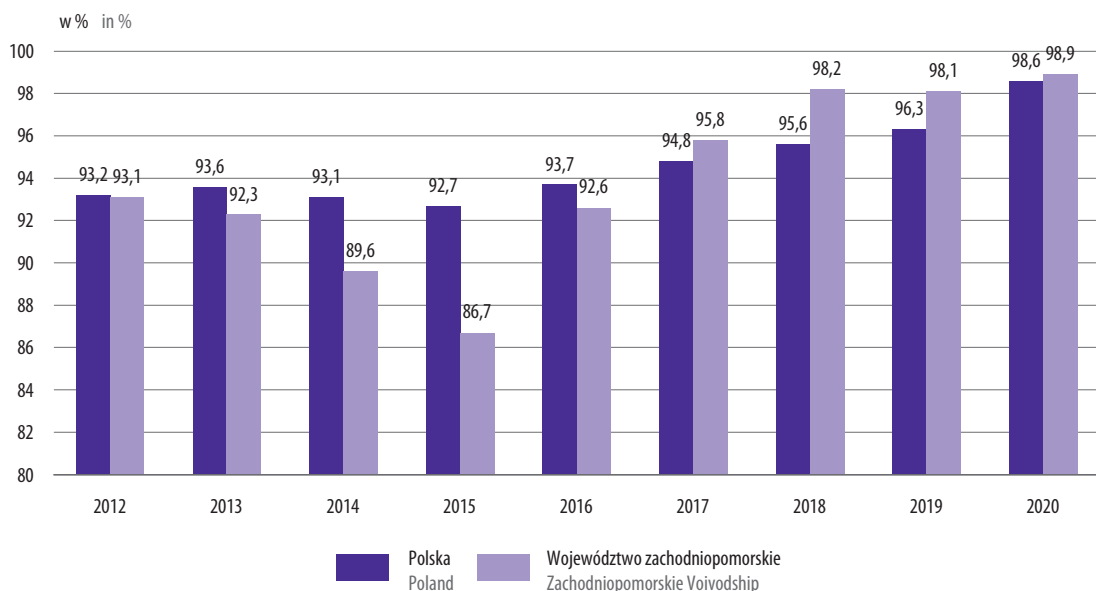
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

W 2020 r., podobnie jak rok wcześniej, odsetek przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego posiadających dostęp do Internetu był bliski 100% (98,9%). Wskaźnik ten jest nieznacznie wyższy od wskaźnika charakteryzującego przedsiębiorstwa z całego kraju (o 0,3 p. proc.).

W 2020 r. zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w całym kraju ponad trzy czwarte przedsiębiorstw wyposażało swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (75,3% w województwie oraz 78,3% w Polsce). W województwie omawiany wskaźnik zmalał o 0,4 p. proc. w stosunku do poprzedniego okresu, a dla Polski ogółem nastąpił wzrost o 2,6 p. proc.

W 2020 r. niemal jedna czwarta przedsiębiorstw (23,3%) z województwa deklarowała zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej. W porównaniu z rokiem wcześniejszym odsetek ten wzrósł o 6,0 p. proc. W skali całego kraju odsetek przedsiębiorstw zwiększył się o 6,9 p. proc., do wartości 24,4%.

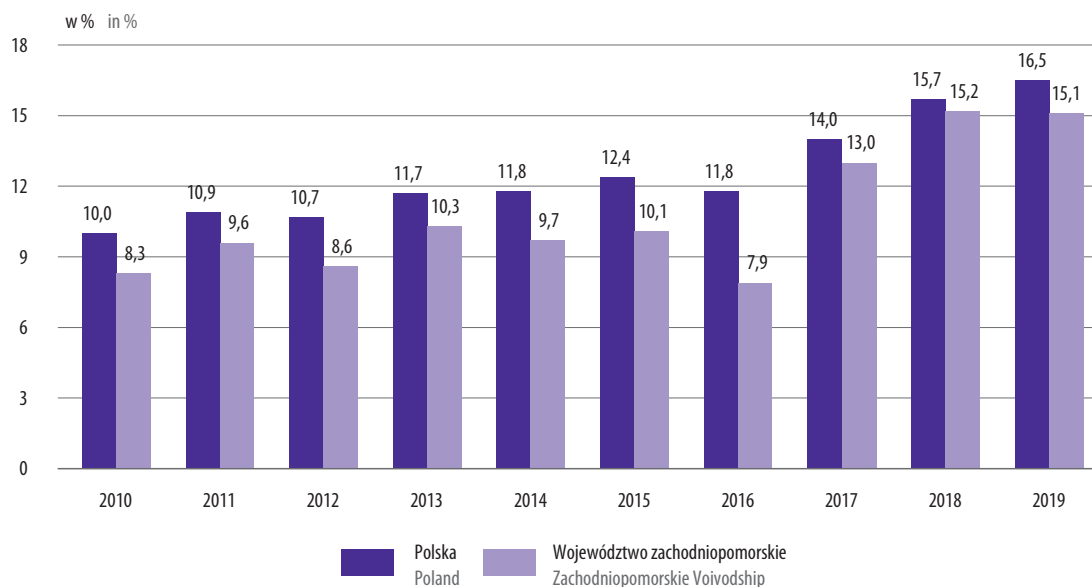
Wykres 51. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu
Chart 51. Enterprises with Internet access

W 2019 r. 15,1% przedsiębiorstw w województwie prowadziło sprzedaż elektroniczną. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano nieznaczny spadek odsetka o 0,1. W skali kraju wskaźnik wzrósł o 0,8%, do wartości 16,5%.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 52. Enterprises receiving orders via computer networks

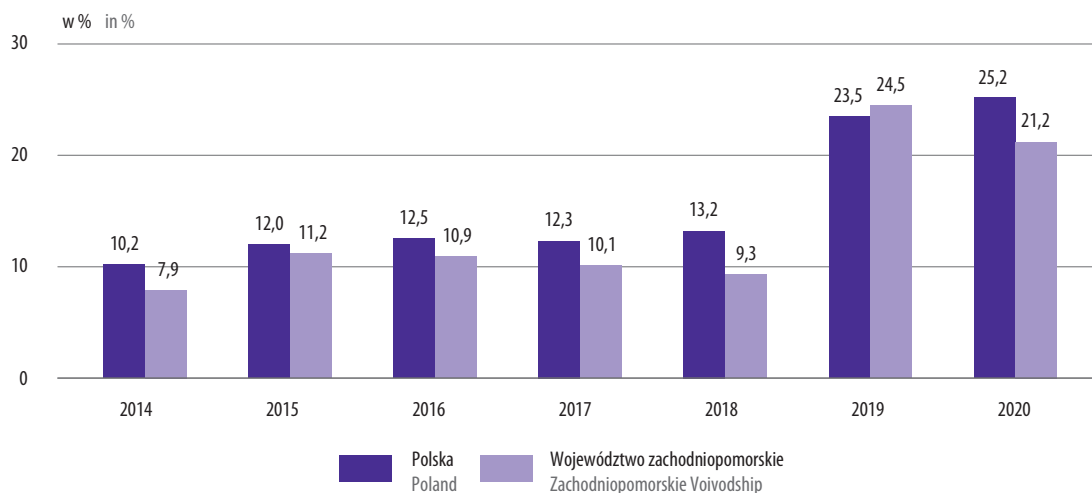

E-administracja to zastosowanie technologii informatycznych w administracji publicznej.

W 2019 r. 16,6% firm z województwa korzystało z otwartych danych publicznych. Wskaźnik dla kraju kształtował się na poziomie 17,5% (o 0,6 p. proc. więcej niż rok wcześniej).

W 2020 r. prawie jedna czwarta (21,2%) przedsiębiorstw z województwa zatrudniała specjalistów od technologii informacyjno-komunikacyjnych, tj. o 3,3 p. proc. mniej niż w 2019 roku. W skali kraju odsetek ten zwiększył się o 1,7 p. proc. do poziomu 25,2%.

Wykres 53. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
Chart 53. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2020 r. wyniki finansowe uzyskane przez przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie zachodniopomorskim były lepsze niż przed rokiem. Korzystniej kształtowały się również podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

Wyniki finansowe dotyczą przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. W województwie zachodniopomorskim w 2020 r. przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 60850,9 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były o 0,9% wyższe, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 57622,8 mln zł i wzrosły o 0,3%.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 58749,5 mln zł i w ciągu roku zmalały o 0,9%, podczas gdy koszty sprzedaży zmalały również o 0,9%. Większość sekcji odnotowała wzrost przychodów netto, największy zanotowano w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 26,8%). Znaczący spadek przychodów (o 27,7%) wystąpił m.in. w sekcji budownictwo.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

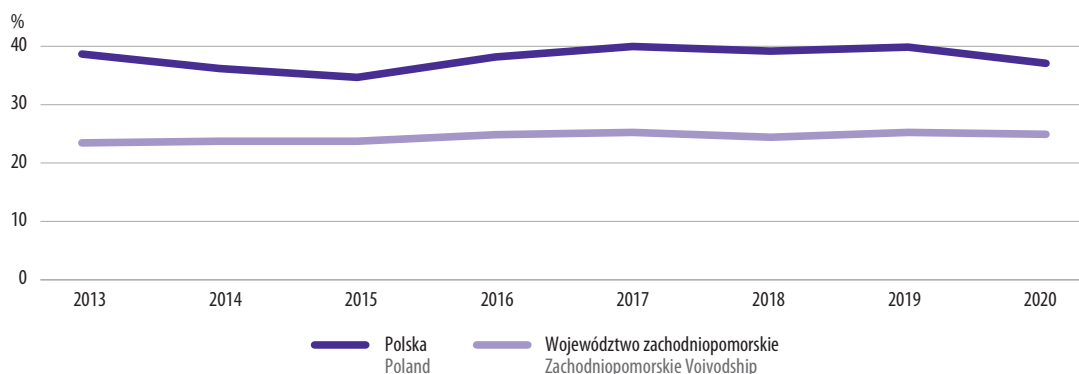
W województwie zachodniopomorskim na eksport przeznaczono 21785,5 mln zł, tj. 37,1% przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W porównaniu z rokiem poprzednim przychody z eksportu spadły o 7,8%, a ich udział zmniejszył się o 2,8 p. proc.

Wykres 54.

Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 54.

Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

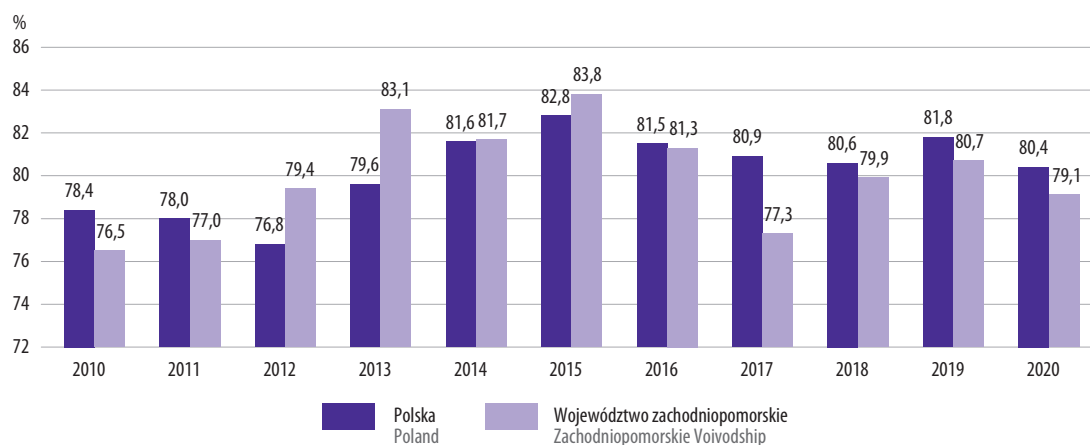
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 2790,3 mln zł i był o 0,5% mniejszy od osiągniętego w 2019 r. Odnotowano znaczny wzrost pozostałych przychodów operacyjnych (o 118,7%) oraz mniejszy kosztów ich uzyskania (o 102,5 %), co wpłynęło na podwyższenie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej (wzrost o 152,1%). Natomiast większy wzrost przychodów finansowych (o 57,5%), przy mniejszym wzroście kosztów tych operacji (o 38,6%), spowodował pogłębienie ujemnego wyniku na operacjach finansowych. Wynik finansowy brutto w 2020 r. wyniósł 3228,1 mln zł i był o 12,2% większy niż przed rokiem. Po odliczeniu obciążeń (w kwocie 484,6 mln zł) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2743,5 mln zł, tj. o 13,3% wyżej niż w 2019 r. Zysk netto w ciągu roku wzrósł o 7,5%, podczas gdy strata netto zmniejszyła się o 25,4%. Zysk netto wykazało 79,1% przedsiębiorstw (80,7% w 2019 r.). Przychody uzyskane przez te przedsiębiorstwa stanowiły 87,4% całkowitych przychodów z całokształtu działalności (wobec 91,5% przed rokiem). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto wykazało 80,0% przedsiębiorstw (80,2% w 2018 r.), a ich udział w przychodach tej sekcji wyniósł 88,4% (wobec 92,4% przed rokiem).

Wykres 55. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 55. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach województwa zachodniopomorskiego objętych badaniem, odnotowano w 2020 r. poprawę większości podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w porównaniu z 2019 r. Wskaźnik poziomu kosztów obniżył się z 95,2% do 94,7%. Na tym samym poziomie pozostał wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów, który wyniósł 4,7%. W przypadku wskaźników rentowności obrotu wzrost był na poziomie 0,5 p. proc., a wskaźniki osiągnęły odpowiednio: 5,3% – w ujęciu brutto i 4,5% – w ujęciu netto. W większości sekcji (9) odnotowano poprawę wskaźników. Wyraźne pogorszenie wszystkich wskaźników odnotowano w sekcjach: opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

W 2020 r. najbardziej rentowne okazały się, podobnie jak przed rokiem, przedsiębiorstwa zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Wskaźnik ren-

towności obrotu netto dla tej sekcji wyniósł 17,0%, co w skali roku oznaczało wzrost o 0,4 p. proc.

W 2020 r. zaobserwowano również poprawę płynności finansowej. Wskaźnik I stopnia wyniósł 49,4% i w skali roku zwiększył się o 12,9 p. proc. Wzrost wskaźnika płynności finansowej II stopnia wzrósł o 13,3 p. proc. (do 99,5%). Poprawę płynności finansowej zanotowały m.in. przedsiębiorstwa z sekcji: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz informacja i komunikacja. Płynność pogorszyła się m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność z zakresu zakwaterowania i usług gastronomicznych.

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez przedsiębiorstwa w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. były lepsze niż w kraju. W Polsce w 2020 r., w odniesieniu do 2019 r., wskaźniki finansowe polepszyły się nieznacznie. O 0,2 p. proc. wzrósł wskaźnik poziomu kosztów, zaś o 0,2 i 0,1 p. proc. zmalały wskaźniki rentowności obrotu odpowiednio w ujęciu brutto i netto. Wskaźnik sprzedaży brutto wzrósł o 0,2 p. proc. Wzrosły także wskaźniki płynności: I stopnia o 5,8 p. proc., a II stopnia – o 4,5 p. proc.

Tablica 34.
Table 34.

Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,9	95,1	95,2	94,7	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,0	5,1	4,7	4,7	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,1	4,9	4,8	5,3	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	3,3	4,3	4,0	4,5	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	32,2	34,2	36,5	49,4	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	83,8	93,4	86,2	99,5	103,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Według stanu na koniec grudnia 2020 r., aktywa obrotowe przedsiębiorstw objętych badaniem wyniosły 21045,1 mln zł, tj. o 2,5% więcej niż w 2019 r. Wartość zapasów w ciągu roku zmniejszyła się o 0,7%, a ich udział w aktywach spadł o 1,1 p. proc., do 33,6%. Największą część aktywów obrotowych stanowiły należności krótkoterminowe. W końcu grudnia 2020 r. ich udział wynosił 32,4%, tj. o 0,3,6 p. proc. mniej niż przed rokiem. Wartość należności zmniejszyła się w tym czasie o 7,8%. Udział inwestycji krótkoterminowych zwiększył się w ciągu roku o 5,4 p. proc., do 31,9%, przy wzroście wartości o 23,5%.

Według stanu na koniec grudnia 2020 r., zobowiązania przedsiębiorstw niefinansowych wyniosły łącznie 21359,4 mln zł, przy czym zobowiązania długoterminowe w ciągu roku wzrosły o 36,7%, a krótkoterminowe zmniejszyły się o 8,6%. W ogólnej kwocie zobowiązań krótkoterminowych 47,0% stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (przed rokiem 45,9%). Relacja zobowiązań krótkoterminowych do należności krótkoterminowych wyniosła 199,6% (przed rokiem – 201,3%), natomiast relacja do inwestycji krótkoterminowych kształtowała się na poziomie 202,5%, wobec 273,6% przed rokiem.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W województwie zachodniopomorskim w roku 2020 odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw. W porównaniu z 2019 r. wyższa była liczba inwestycji nowo rozpoczętych, ale niższa ich wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz na ulepszenie istniejących (w cenach bieżących), poniesione w 2020 r. przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego, wyniosły 4166,6 mln zł i były wyższe od poniesionych rok wcześniej o 55,7%. W kraju w 2020 r. wartość nakładów inwestycyjnych spadła o 6,1% w odniesieniu do poziomu z 2019 r.

W 2020 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego na budynki i budowle wydatkowano 962,6 mln zł (o 1,0% więcej niż w 2019 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 3015,9 mln zł (o 112,1% więcej), a na środki transportu – 184,2 mln zł (o 37,7% mniej).

W 2020 r. w większości sekcji odnotowano spadek wartości nakładów inwestycyjnych w porównaniu z poprzednim rokiem. Więcej zainwestowano m.in. w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (ponad 13-krotny wzrost w stosunku do 2019 roku), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (ponad 5-krotnie więcej) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (wzrost o 77,6%). Spadek nakładów odnotowano m.in. w pozostałej działalności usługowej (o 99,6%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 88,9%) oraz w edukacji (o 86,1%).

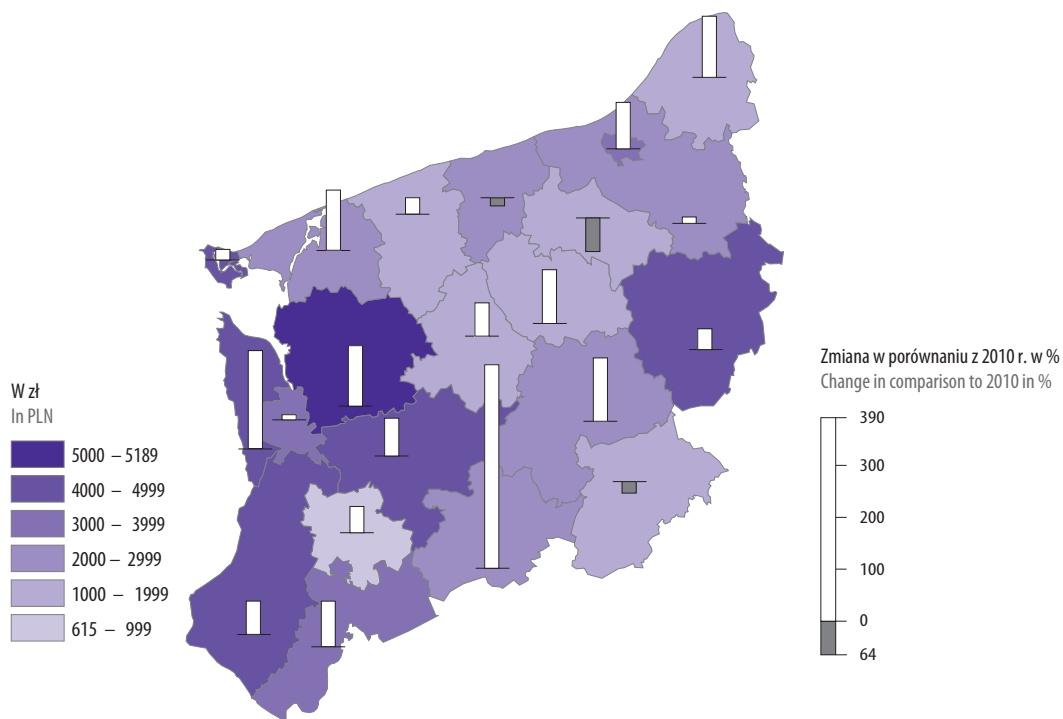
W 2020 r., najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (41,7% ogółu nakładów inwestycyjnych, wobec 4,8% w 2019 r.). Stosunkowo dużo inwestowały również przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (32,9%, wobec 56,4% w 2019 r.), transportem i gospodarką magazynową (6,1%, wobec 5,4%) oraz handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (6,1%, wobec 9,8%).

W 2020 r. inwestorzy w województwie rozpoczęli realizację 1237 nowych zadań inwestycyjnych, tj. o 4,3% więcej niż rok wcześniej. Ich wartość kosztorysowa wyniosła 1230,6 mln zł i była o 36,6% mniejsza od wartości inwestycji rozpoczętych w roku poprzednim. W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zwiększyła się o 1,7%, a ich wartość kosztorysowa zmalała o 7,8%.

Najwięcej inwestycji w województwie zachodniopomorskim dotyczyło sekcji przetwórstwo przemysłowe (36,9% ogólnej liczby zadań), a najwyższą wartość kosztorysową wykazały inwestycje w sekcji transport i gospodarka magazynowa (43,6% ogólnej wartości kosztorysowej).

Mapa 37.
Map 37.

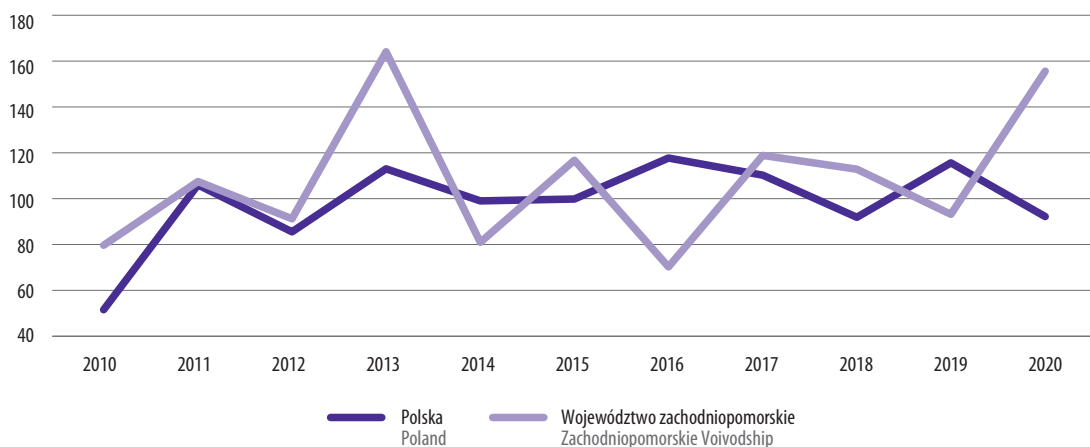
Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.
Investment outlays per capita in 2019

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 56.
Chart 56.

Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100
Indices of investment outlays (current prices)
Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z jej realizacją. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1995,8	3044,3	2676,1	4166,6
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,2	2,2	1,7	2,8
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	53,6	45,0	35,6	23,1
Zakupy Purchases	44,8	54,5	64,2	76,8
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	36,5	46,4	53,1	72,4
środków transportu transport equipment	8,3	8,1	11,0*	4,4

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo Agriculture

W województwie zachodniopomorskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków.

Zbiory buraków cukrowych były niższe niż przed rokiem, co spowodowane było zmniejszeniem zarówno plonowania, jak i powierzchni uprawy.

W 2020 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano w skupie wzrost cen pszenicy, żywca wołowego oraz mleka. Spadek cen dotyczył żywca wieprzowego i drobiowego, żyta i ziemniaków.

W 2020 r. powierzchnia zasiewów zbóż ogółem wyniosła 439,2 tys. ha (odpowiednio mniej o 8,0% niż przed rokiem, ale o 3,1% więcej w porównaniu z 2010 r.). Plony zbóż ogółem wyniosły 43,6 dt/ha (w Polsce – 42,5 dt/ha) i były wyższe od uzyskanych w 2019 r. o 2,4 dt/ha (tj. o 5,8%), ale w porównaniu z 2010 r. były niższe o 0,1 dt/ha (o 0,2%).

Produkcja ziarna zbóż ogółem w 2020 r. wyniosła 1913,6 tys. ton i była mniejsza od produkcji z poprzedniego roku o 53,3 tys. ton (o 2,7%), ale w stosunku do 2010 r. – wyższa o 52,5 tys. ton (o 2,8%). Zwiększenie produkcji ziarna zbóż ogółem w porównaniu z 2019 r. było wynikiem wyższego plonowania zbóż ogółem

przy zmniejszonej łącznej powierzchni uprawy. Zbiory zbóż ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 5,7% zbiorów krajowych.

Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2020 r. wyniosła 408,1 tys. ha i była niższa zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i 2010 r., odpowiednio o 3,5% i 0,3%. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2020 r. osiągnęły poziom 43,2 dt z 1 ha i były wyższe w stosunku do uzyskanych w 2019 r. o 3,8%, natomiast w porównaniu z 2010 r. zmniejszyły się o 2,9%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju (40,3 dt/ha) uzyskanych w 2020 r. plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w omawianym roku były o 2,6% wyższe. W 2020 r. roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 1764,5 tys. ton, czyli o 0,2% więcej niż w 2019 r., ale o 3,1% mniej w porównaniu z 2010 r. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie zachodniopomorskim stanowiły 6,1% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenicy ogółem w 2020 r. wynosiła 158,6 tys. ha i zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i do 2010 r. odpowiednio o 8,2% i o 5,0%. W omawianym roku plony wyniosły 48,1 dt z 1 ha i osiągnęły poziom o 1,0% niższy niż średnie plony uprawy w kraju (48,6 dt/ha). W porównaniu z plonami uzyskanymi w 2019 r. zwiększyły się o 2,3%, ale w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyły się o 11,6%. Zbiory pszenicy ogółem w województwie w omawianym roku oszacowano na 762,2 tys. ton i były one niższe o 6,1% od uzyskanych w 2019 r. i o 16,1% od notowanych w 2010 r. Zbiory pszenicy ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 6,3% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy żyta, która w 2020 r. wynosiła 70,3 tys. ha zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem, o 4,0%, natomiast w porównaniu do 2010 r. zwiększyła się o 1,2%. W omawianym roku plony wyniosły 39,6 dt z 1 ha i osiągnęły poziom o 22,2% wyższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi w 2019 r., zwiększyły się one o 8,5% oraz w odniesieniu do 2010 r. – o 17,9%. Zbiory żyta w województwie w omawianym roku oszacowano na 278,6 tys. ton i były one wyższe o 4,4% od uzyskanych w 2019 r. i o 19,3% od notowanych w 2010 r. Zbiory żyta w województwie zachodniopomorskim stanowiły 9,0% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy jęczmienia ogółem w 2020 r. wynosiła 62,6 tys. ha i w porównaniu z 2019 r. i 2010 r. zwiększyła się odpowiednio o 10,7% i o 3,4%. W omawianym roku plony wyniosły 42,6 dt z 1 ha i osiągnęły poziom o 8,1% wyższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi w 2019 r. zwiększyły się one o 5,7%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. były na takim samym poziomie. Zbiory jęczmienia ogółem w województwie oszacowano na 266,6 tys. ton i były one wyższe zarówno w omawianym roku jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o 16,9% i o 3,5%. Zbiory jęczmienia ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 6,9% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenżyta ogółem w 2020 r. wynosiła 58,4 tys. ha i w porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się o 26,7%, ale w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 0,6%. W omawianym roku plony wyniosły 44,3 dt z 1 ha i osiągnęły poziom o 8,3% wyższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi w 2019 r. zwiększyły się one o 7,0% i w odniesieniu do 2010 r. – o 7,8%. Zbiory pszenżyta w województwie w omawianym roku oszacowano na 258,6 tys. ton i były niższe w porównaniu z rokiem ubiegłym o 21,5%, natomiast wyższe o 8,3% niż dziesięć lat temu. Zbiory pszenżyta ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 5,0% zbiorów krajowych.

W 2020 r. powierzchnia uprawy owsa wyniosła 37,8 tys. ha i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 49,0%, ale zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. – o 4,4%. W omawianym roku plony tej uprawy wyniosły 34,4 dt z 1 ha i w porównaniu z plonami uzyskanymi zarówno rok wcześniej, jak i w odniesieniu do 2010 zwiększyły się odpowiednio o 16,6% i o 1,8%. Zbiory owsa w województwie zachodniopomorskim w omawianym okresie oszacowano na 130,0 tys. t i były one wyższe o 7,4% od uzyskanych w 2019 r., ale niższe o 2,8% od notowanych w 2010 r. Zbiory owsa w województwie zachodniopomorskim stanowiły 8,2% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ogółem w 2020 r. wynosiła 73,9 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 5,3%, ale w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 36,6%. W omawianym roku plony wyniosły 32,6 dt z ha i osiągnęły poziom o 2,8% wyższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej, jak i w 2010 r. zwiększyły się odpowiednio o 19,0%, i 26,8%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 241,2 tys. ton i były o 25,5% wyższe od uzyskanych w 2019 r., ale o 19,6% niższe od notowanych w 2010 r. Wyższa produkcja rzepaku

i rzepiku ogółem była wynikiem większej powierzchni uprawy i wyższego plonowania tej rośliny. Zbiory rzepaku i rzepiku ogółem w województwie zachodniopomorskim stanowiły 8,9% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2020 r. wyniosła 11,2 tys. ha i była mniejsza o 27,5% niż w roku poprzednim oraz o 7,5% niż dziesięć lat temu. Plony tej uprawy osiągnęły poziom 526,3 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w 2019 r. o 9,6%, ale w porównaniu z 2010 r. zwiększyły się o 14,7%. Uzyskane plony w porównaniu ze średnimi w kraju były o 9,1% niższe. Zbiory buraków cukrowych w województwie w 2020 r. oszacowano na 589,2 tys. ton i były one niższe o 34,4% od uzyskanych w 2019 r., ale o 6,1% wyższe od uzyskanych dziesięć lat temu. Niższą produkcję buraków cukrowych uzyskano w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy, jak i niższego plonowania. Zbiory buraków cukrowych w województwie zachodniopomorskim stanowiły 4,4% zbiorów krajowych.

Tablica 36.
Table 36.

Plony wybranych ziemiopłodów rolnych^a
Yields of selected agricultural crops^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2020	2020 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	43,7	47,6	41,2	43,6	42,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	44,5	48,8	41,6	43,2	40,3
w tym: of which:					
pszenica wheat	54,4	57,5	47,0	48,1	48,6
żyto rye	33,6	40,7	36,5	39,6	32,4
jęczmień barley	42,6	45,5	40,3	42,6	39,4
owies oat	33,8	33,6	29,5	34,4	30,7
pszenżyto triticale	41,1	42,9	41,4	44,3	40,9
kukurydza maize	51,9	51,5	47,4	61,5	72,4
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,7	30,1	27,4	32,6	31,7
Ziemniaki Potatoes	232,0	306,0	240,0	,	.
Buraki cukrowe Sugar beets	459,0	578,0	582,0	526,3	578,9

Pogłowie bydła¹ w województwie zachodniopomorskim według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. liczyło 115,7 tys. sztuk, co stanowiło 1,8% ogólnego pogłowia w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność stada wzrosła o 7,6% (w Polsce nastąpił spadek o 0,2%). Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem w skali roku wynikało głównie ze wzrostu pogłowia w grupie młodego bydła w wieku 1–2 lata (o 13,7%) oraz w grupie bydła w wieku 2 lat i więcej (o 10,0%). Stado podstawowe krów liczyło 47,1 tys. sztuk, i w porównaniu ze stanem w czerwcu 2019 r. było większe o 5,0 tys. sztuk (o 11,6%). Udział stada krów w pogłowie bydła kształtował się na poziomie 40,7% (w kraju – 38,9%). W pogłowie krów dominowały krowy mleczne,

1. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wyników za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.
1. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

które stanowiły 56,3% stada (w kraju – 89,9%). Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2020 r. wynosiła 13,5 sztuk, w tym 5,5 sztuk krów. W kraju na 100 ha użytków rolnych przypadło 43,2 szt. bydła ogółem, w tym 16,8 szt. krów. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 83,6 tys. sztuk bydła, tj. 72,3% pogłowia w województwie, w tym 36,6 tys. sztuk krów, tj. 77,6% stada krów w województwie.

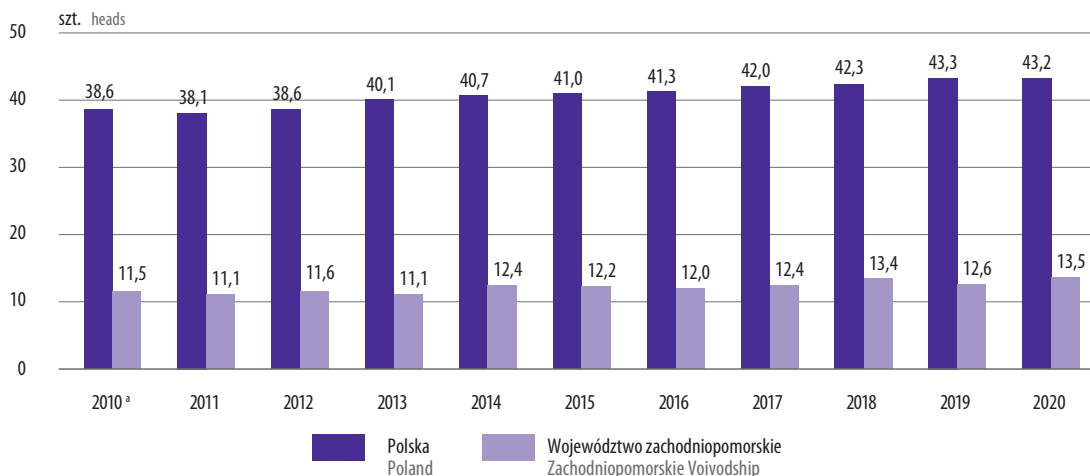
Według danych z czerwca 2020 r., pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 232,6 tys. sztuk (w tym 22,7 tys. szt., tj. 9,6%, stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 2,0%. W odniesieniu do stanu w czerwcu 2019 r. wielkość stada trzody chlewnej spadła o 7,5% (w Polsce nastąpił wzrost o 6,0%). Najwyższy spadek odnotowano w grupie warchlaków (o 9,6%). Stado loch na chów, którego wielkość określa możliwości reprodukcyjne stada, spadło do poziomu 22,7 tys. szt., tj. o 4,9% w porównaniu z czerwcem 2019 r., w tym liczebność stada loch prośnych spadła o 3,0 tys. szt. (tj. o 17,9%), do poziomu 13,8 tys. szt. Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wynosiła 27,2 szt., w tym loch – 2,7 szt. W kraju obsada świń na 100 ha użytków rolnych ogółem, w tym loch wynosiła odpowiednio: 77,8 szt. i 5,4 szt. W strukturze stada trzody chlewnej największą grupę stanowiły prosięta (36,2%). Kolejną pod względem wielkości była grupa trzody chlewnej na ubój o wadze 50 kg i więcej (31,2%). Najmniejszą grupę stanowiły świnię na chów o wadze 50 kg i więcej (9,8%). W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały 41,1% stanu pogłowia trzody chlewnej w województwie było 95,6 tys. sztuk, co oznacza roczny wzrost o 8,4%.

Pogłowie owiec w czerwcu 2020 r. wynosiło 8,5 tys. sztuk i było o 0,9 tys. sztuk, tj. o 12,0% większe niż przed rokiem (w Polsce odnotowano wzrost o 6,5%). W strukturze pogłowia owiec dominowały maciorki, których udział wyniósł 56,4%. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano zdecydowaną większość owiec (82,8%). Stado owiec zwiększyło się o 18,5% w porównaniu z 2019 r., a maciorek o 14,5%. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2020 r. wynosiła 1,0 szt., natomiast w kraju wynosiła 2,0 szt.

Pogłowie drobiu ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w czerwcu 2020 r. wynosiło 13135,8 tys. szt. i było wyższe niż przed rokiem o 819,7 tys. sztuk (tj. o 6,7%). Obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 1534,4 szt., w kraju – 1463,5 szt. Pod względem pogłowia drobiu (wg stanu w czerwcu) województwo zachodniopomorskie zajmowało 5. lokatę (udział w kraju – 6,1%).

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Stan w dniu 1 czerwca

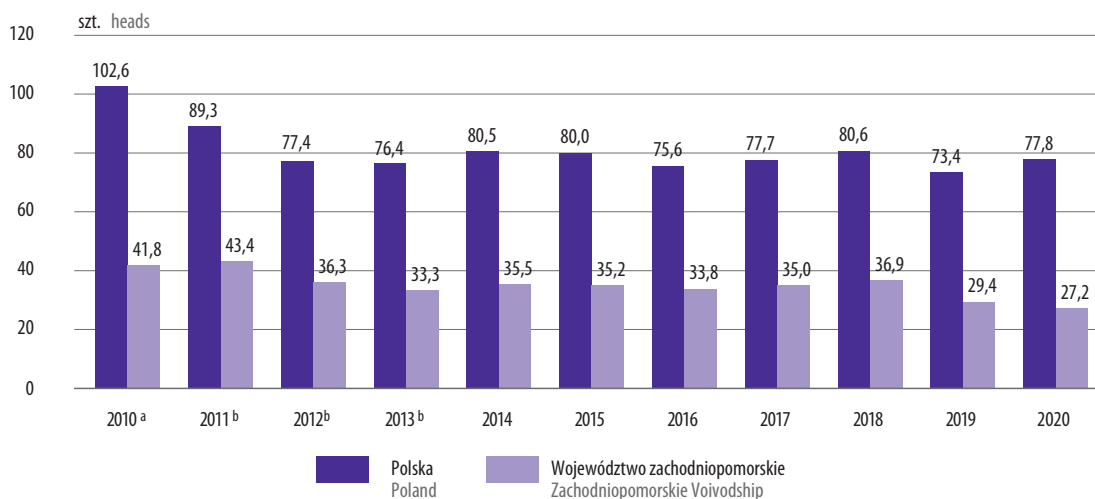
Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca.
^a Data of the Agricultural Census as of 30 June.

Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. ^b Stan w końcu lipca.
^a Data of the Agricultural Census as of 30 June. ^b As of the end of July.

W 2020 r. skupiono 1168,1 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 11,0% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 25,6%, a w porównaniu z 2010 r. – większy o 14,6% (w kraju zanotowano odpowiednio wzrost o 33,2% i o 29,3%). W omawianym roku w regionie skupiono 450,8 tys. ton pszenicy (6,6% skupu krajowego), tj. o 4,2% więcej niż w poprzednim roku (w kraju wzrost o 25,8%), ale o 28,8% mniej niż w 2010 r. (w Polsce więcej o 21,9%). Skup żyta wyniósł 313,3 tys. ton, co stanowiło 25,0% skupu krajowego. W województwie skupiono o 64,9% więcej żyta niż w 2019 r. i ponad 2-krotnie więcej niż w 2010 r. (w kraju nastąpił wzrost odpowiednio o 45,7% i 33,7%).

Skup ziemniaków w 2020 r. ukształtował się na poziomie 164,9 tys. ton, co stanowiło 8,5% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z 2019 r. w województwie skupiono o 14,7% więcej ziemniaków niż w 2019 r. i o 43,0% niż w 2010 r. W kraju skupiono o 24,3% ziemniaków więcej niż w 2019 r. i o 69,5% więcej w stosunku do 2010 r.

W 2020 r. skupiono 890,9 tys. ton buraków cukrowych (6,3% skupu krajowego), tj. o 1,4% więcej niż w poprzednim roku i o 78,6% więcej niż dziesięć lat temu. Dla Polski było to odpowiednio o 1,2% mniej niż w 2019 r., ale o 47,8% więcej niż 2010 r.

Skup żywca rzeźnego ogółem (bydła, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) w 2020 r. wyniósł 272,9 tys. ton w wadze żywej (w stosunku do 2019 r. i 2010 r. więcej odpowiednio o: 17,4% i 36,0%), co stanowiło 4,3% skupu krajowego. W stosunku do poprzedniego roku w Polsce skupiono o 2,4% więcej i o 43,4% więcej niż dziesięć lat wcześniej.

W omawianym roku skupiono 204,1 tys. ton żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami, co stanowiło 4,4% skupu krajowego (tj. o 17,2% więcej niż w 2019 r. i o 41,4% więcej niż w 2010 r.). W skali kraju zaobserwowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 2,6%, i wzrost w porównaniu z 2010 r. o 48,0%.

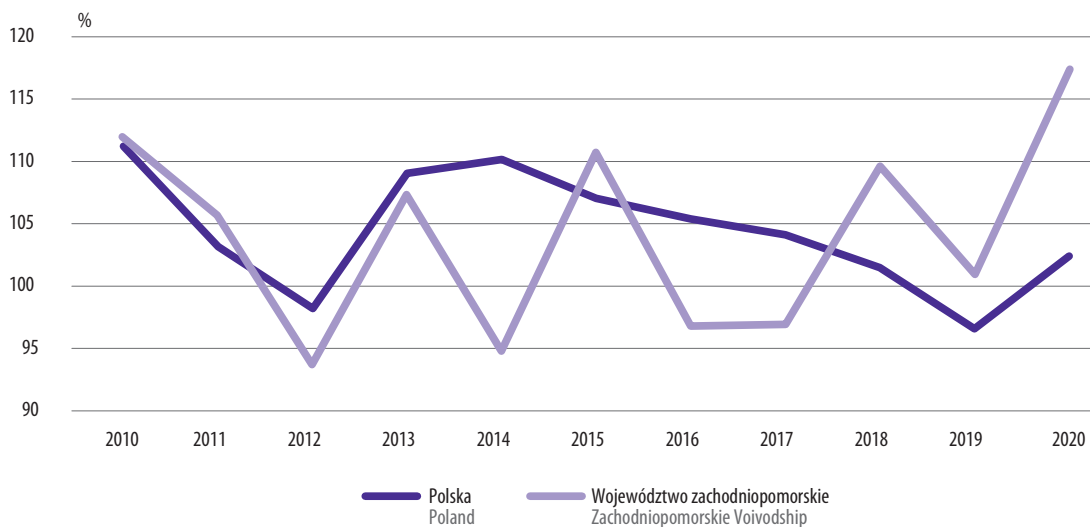
Skup żywca wieprzowego (w wadze żywej) wyniósł w minionym roku 30,8 tys. ton (1,3% skupu krajowego), tj. o 5,1% mniej niż w roku poprzednim i o 56,4% mniej niż dziesięć lat wcześniej. W kraju skupiono więcej o 8,2% niż w roku poprzednim i o 17,2% więcej w odniesieniu do 2010 r. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 9,3 tys. ton (1,2% skupu krajowego) i był większy niż przed rokiem o 22,6%, ale w odniesieniu do 2010 r. mniejszy o 7,1%, w Polsce obniżył się o 3,0% w stosunku do 2019 r., ale wzrósł o 26,5% w porównaniu z 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 232,7 tys. ton, czyli o 21,0% więcej niż

w roku poprzednim i o 94,3% więcej w porównaniu z 2010 r. Stanowiło to 7,1% skupu krajowego, który w odniesieniu do 2019 r. pozostał bez zmian, a w stosunku do 2010 r. – wzrósł o 79,9%.

W 2020 r. skup mleka krowiego wyniósł 131,0 mln litrów (co stanowiło 1,1% ogółu mleka skupionego w kraju) i był na niższym (o 1,9%) poziomie w porównaniu z 2019 r. i niższym o 11,6% niż dziesięć lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 2,4% i o 38,2%).

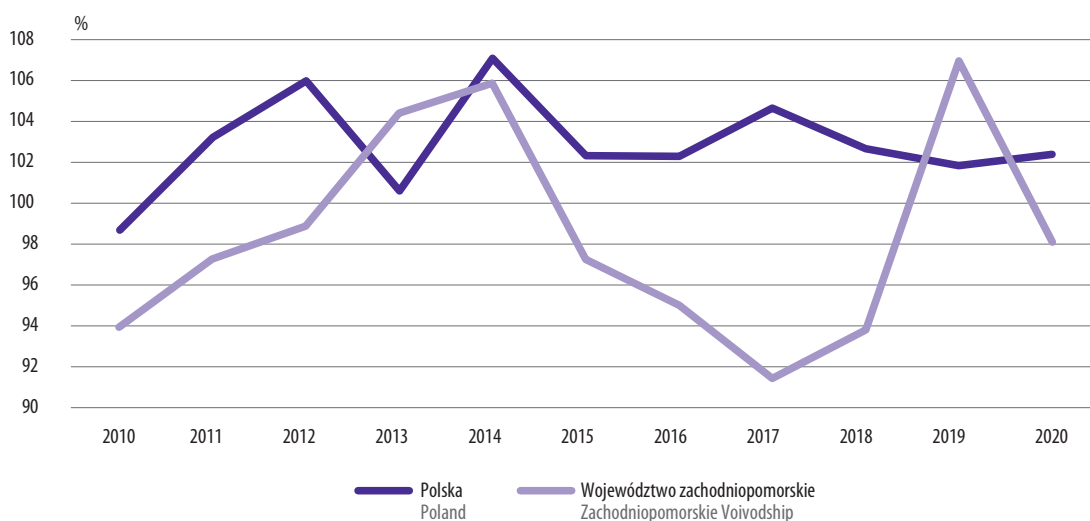
Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)
Previous year=100

Wykres 60. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2020 r. wyniosła 77,24 zł za 1 dt (w kraju – 74,86 zł) i była o 6,0% wyższa niż przed rokiem i o 32,3% wyższa niż w 2010 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 61,03 zł za dt (w kraju – 55,97 zł), tj. o 2,9% niższym w porównaniu z zanotowanym w 2019 r., ale o 40,8% wyższym niż w 2010 r.

W 2020 r. cena ziemniaków jadalnych w skupie wyniosła 77,56 zł za dt (w kraju – 64,59 zł), tj. o 15,2% mniej niż przed rokiem, ale o 14,8% więcej niż w 2010 r.

W województwie zachodniopomorskim w omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 6,75 zł (w kraju – 6,40 zł), co oznaczało wzrost o 3,3% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2010 r. – wzrost o 45,2%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,07 zł za kg (w kraju – 5,13 zł), tj. o 6,3% niższą niż w 2019 r., ale o 29,5% wyższą niż dziesięć lat wcześniej.

W 2020 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,34 zł za kg (w kraju – 3,52 zł) i była o 6,1% niższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, ale o 1,2% wyższa niż w 2010 r.

Za 1 litr mleka w omawianym roku płacono 1,34 zł (w kraju – średnio 1,38 zł), tj. o 1,4% więcej niż przed rokiem i o 21,5% więcej niż dziesięć lat wcześniej.

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r., w odniesieniu do 2018 r., nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała wyższa wartość zarówno produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. W przypadku produkcji końcowej i towarowej również nastąpiło zwiększenie produkcji ogółem, przy wzroście produkcji zarówno roślinnej, jak i produkcji zwierzęcej.

W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 12,1%, o czym zadecydowała o 26,8% wyższa niż w 2018 r. produkcja roślinna i o 4,7% wyższa produkcja zwierzęca. W 2019 r. udział województwa zachodniopomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,5% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 4,7%, a zwierzęcej – 2,4%. W 2019 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna, której udział wyniósł 63,9%. W kraju przeważała produkcja zwierzęca, której udział w produkcji globalnej wyniósł 52,7%.

Dominujący wpływ na zdolność produkcyjną rolnictwa w województwie zachodniopomorskim miały gospodarstwa indywidualne, które wytworzyły 78,3% globalnej produkcji.

Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej, tj. nastąpiło zwiększenie produkcji ogółem, przy zwiększeniu zarówno produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. produkcja roślinna stanowiła 57,9%, natomiast zwierzęca – 42,1%. Wartość produkcji końcowej w 2019 r., w porównaniu z 2018 r., była o 12,4% wyższa, na co wpłynął wzrost produkcji roślinnej o 8,8%, oraz wzrost produkcji zwierzęcej o 4,6%.

W 2019 r. w towarowej produkcji rolniczej nastąpił wzrost produkcji ogółem (o 4,2%), przy zwiększeniu wartości produkcji roślinnej i zwierzęcej odpowiednio o 2,9% i o 5,8%.

Przemysł Industy

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była wyższa niż przed rokiem. Zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 45377,8 mln zł (w cenach bieżących) i była wyższa o 4,4% (w cenach stałych) w odniesieniu do zanotowanej w 2019 r. W skali kraju w analizowanym okresie produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) zmniejszyła się o 1,0%.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

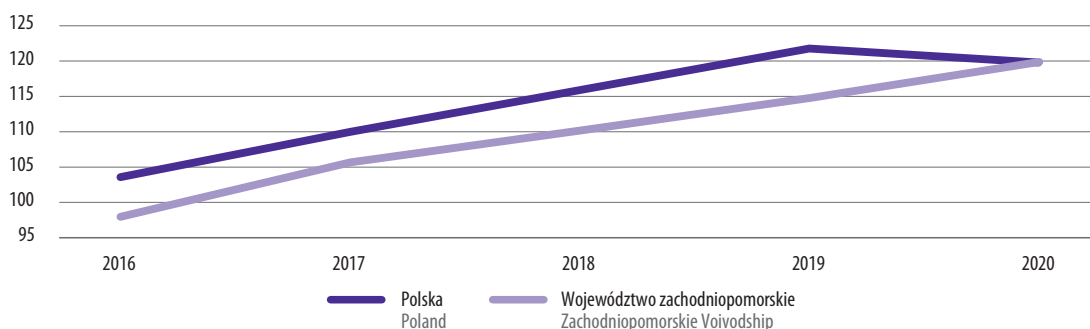
Tablica 37.
Table 37.

Przemysł
Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	24974,1	37174,7	42999,9	45377,8
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6*	3,1*	2,8*	3,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	90,0	95,2	93,6	93,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	78,7	85,7	96,1	92,7

Wykres 61.
Chart 61.

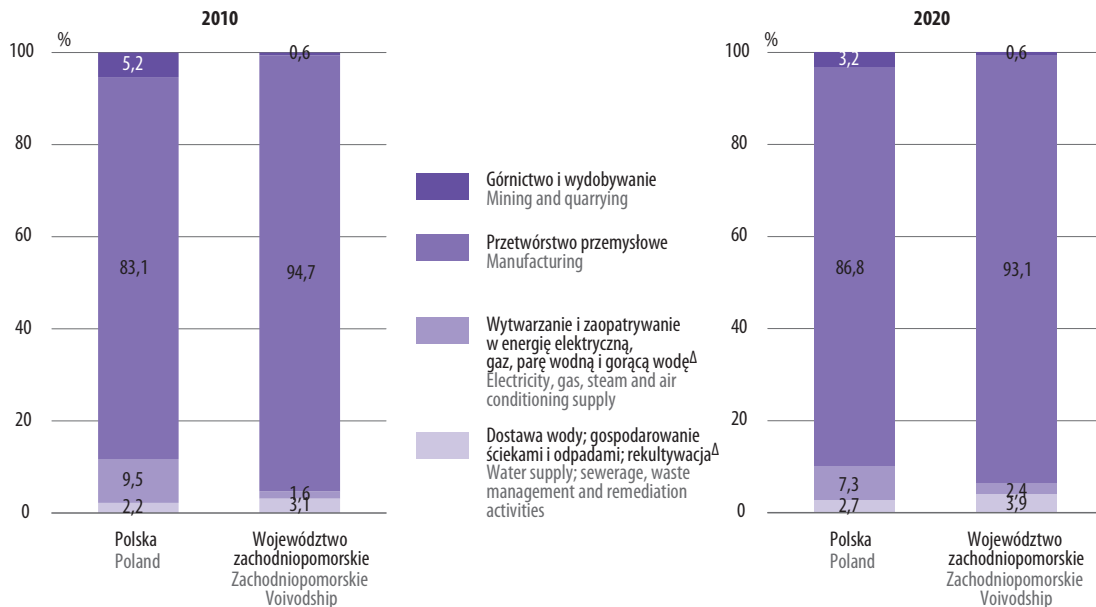
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100
Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

Największy wkład w produkcję sprzedaną przemysłu miały przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym. W 2020 r. ich udział w ogólnej wartości sprzedanej produkcji w sektorze przedsiębiorstw wyniósł 93,1%. W porównaniu z 2019 r. w przetwórstwie przemysłowym

wym zanotowano wzrost o 5,0%, w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 14,3%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 13,1%.

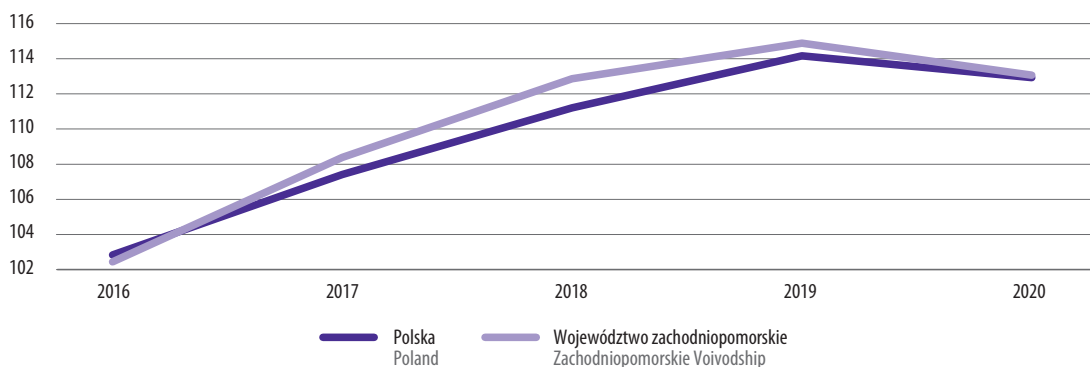
Wykres 62. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 62. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w odniesieniu do roku poprzedniego (o 1,6%), a w kraju – o 1,1%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 189,0 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego wzrost zatrudnienia wystąpił m.in. w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (o 10,4%), działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca (o 8,6%) oraz pozostała działalność usługowa (o 7,7%). Spadek natomiast zanotowano m.in. w sekcjach: informacja i komunikacja (o 5,8%) przetwórstwo przemysłowe (o 4,1%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle (o 3,9%).

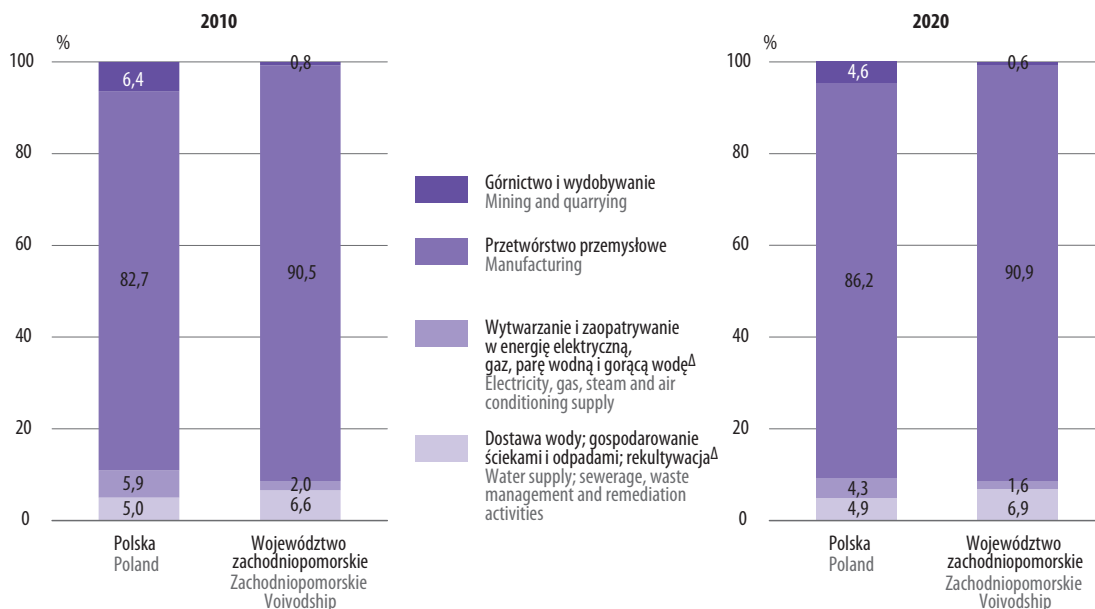
Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle 2015=100

Chart 63. Indices of average employment in industry 2015=100

Wykres 64.
Chart 64.

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 489,6 tys. zł (w cenach bieżących) i była wyższa (w cenach stałych) o 8,2% niż przed rokiem. W kraju w 2020 r. wydajność pracy w przemyśle była o 0,3% wyższa niż w 2019 r.

Budownictwo

Construction

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Zmalało także przeciętne zatrudnienie w budownictwie.

W 2020 r. wartość produkcji sprzedanej budownictwa w cenach bieżących wyniosła 5566,7 mln zł, czyli 8,3% mniej niż przed rokiem (wobec wzrostu w 2019 r. o 6,5% w skali roku). W Polsce natomiast w 2020 r. odnotowano wzrost wartości sprzedanej budownictwa, który wyniósł 0,4%, podczas gdy w 2019 r. – 10,6%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa województwa zachodniopomorskiego w produkcji krajowej w 2020 r. wyniósł 2,1%, czyli o 0,2 p. proc. mniej niż w 2019 r. Z powyższymi wynikami województwo uplasowało się na 12. miejscu wśród województw pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa i na 15. pod względem dynamiki tego wskaźnika.

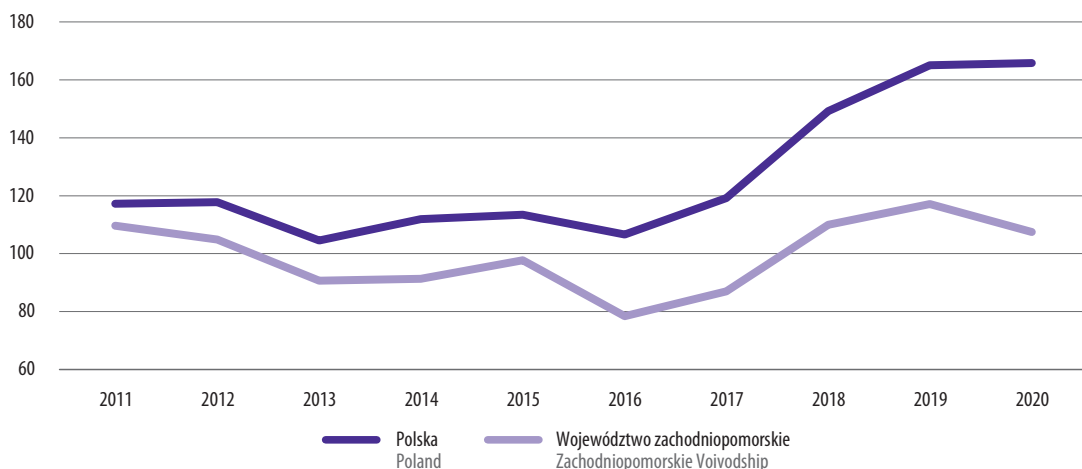
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	5178,9	5063,3	6067,8	5566,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,2	2,8	2,3	2,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	69,7	72,7	54,3	64,4
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	14,8	11,5	12,0	11,8

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) 2010=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices) 2010=100

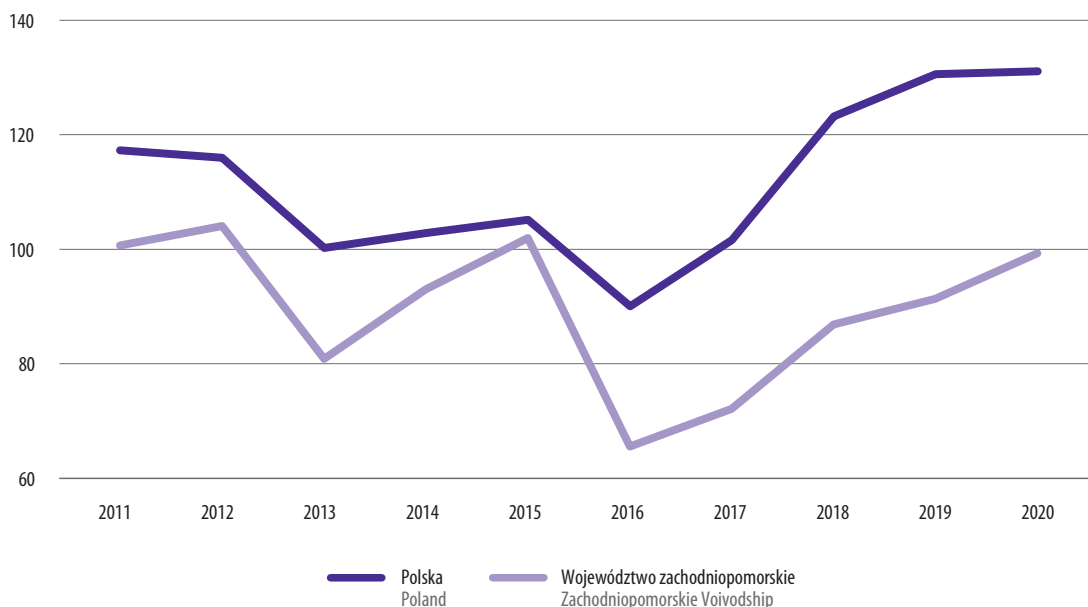

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W 2020 r. wartość produkcji budowlano-montażowej w województwie zachodniopomorskim wyniosła 3584,3 mln zł i była o 8,8% wyższa niż rok wcześniej (w 2019 r. było to 5,1%). W kraju natomiast odnotowano w 2020 r. wobec roku poprzedniego spadek o 1,0%, a w 2019 r. – wzrost o 7,0%. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem osiągniętych przez województwo wyniósł 64,4%, czyli był o 10,1 p. proc. większy niż przed rokiem.

Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) 2010=100

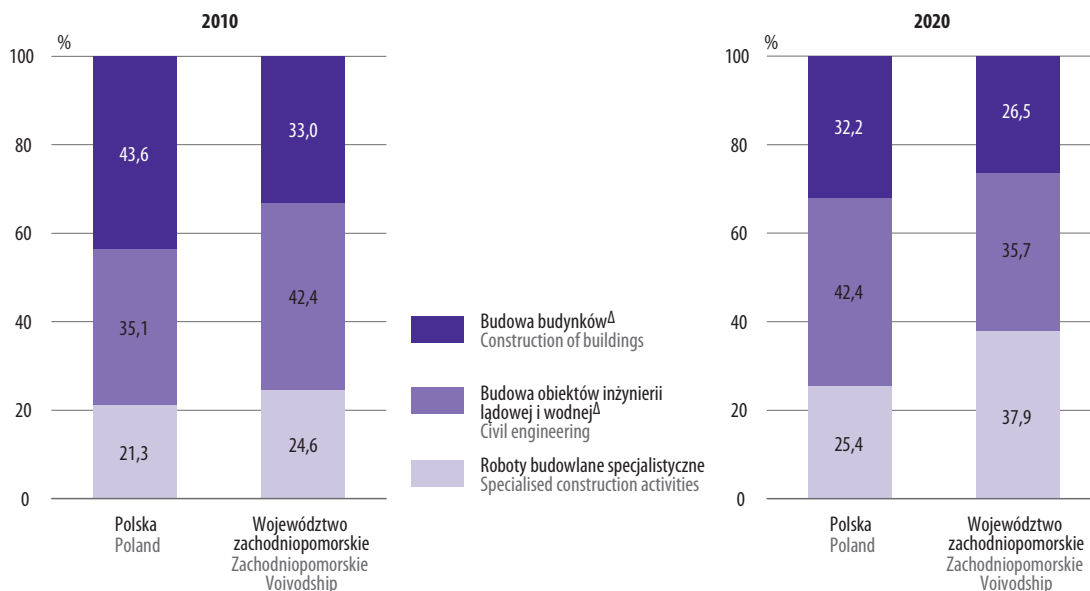
Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices) 2010=100

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano we wszystkich działach. W dziale związanym ze wznoszeniem budynków było to 17,9%, z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 1,3%, a z robotami budowlanymi specjalistycznymi – 10,5%.

Największy udział w produkcji budowlano-montażowej w 2020 r. w województwie zachodniopomorskim miały przedsiębiorstwa zajmujące się robotami budowlanymi specjalistycznymi (37,9%). Udział ten był większy o 0,6 p. proc. niż w roku poprzednim i o 16,1 p. proc. większy niż w 2010 r. Przedsiębiorstwa specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej stanowiły 35,7% ogólnej produkcji budowlano-montażowej, czyli o 2,6 p. proc. mniej niż w 2019 r. i o 5,9 p. proc. więcej niż w 2010 r. Najmniejszy udział w ogólnej wartości produkcji montażowo-budowlanej w 2020 r. miały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie budowania budynków (26,5%). Był on większy niż rok wcześniej o 2,1 p. proc., ale mniejszy o 21,9 p. proc. niż w 2010 r.

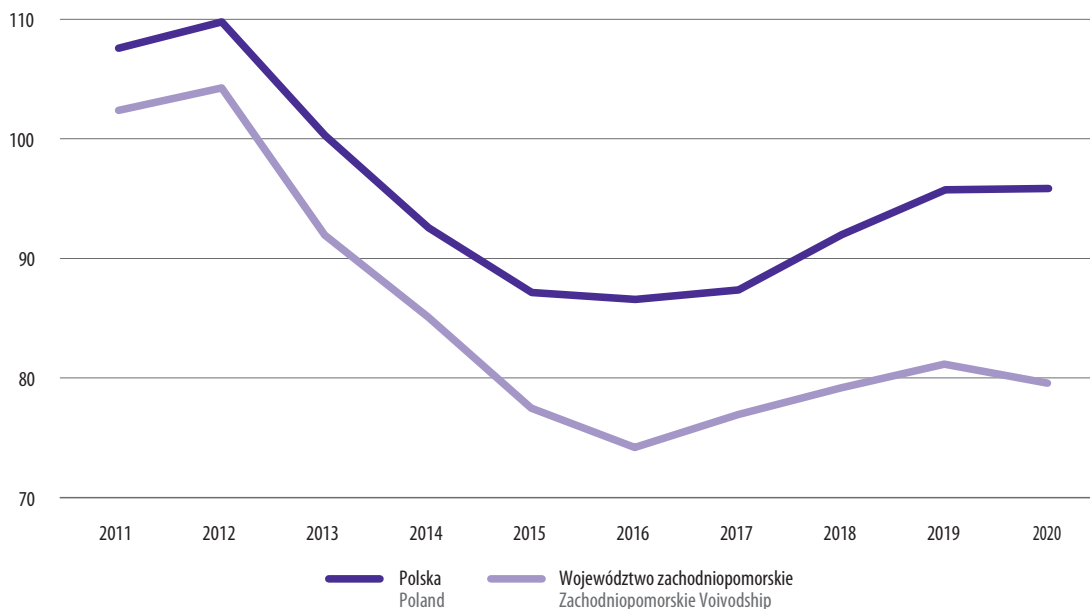
Wykres 67. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 67. Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w Zachodniopomorskiem w 2020 r. wyniosło 11,8 tys. osób i było niższe niż rok wcześniej o 2,0%. W skali kraju odnotowano wzrost o 0,2%. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w województwie zachodniopomorskim w latach 2011–2020 była niższa niż w Polsce.

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2010=100

Chart 68. Indices of average employment in construction
2010=100

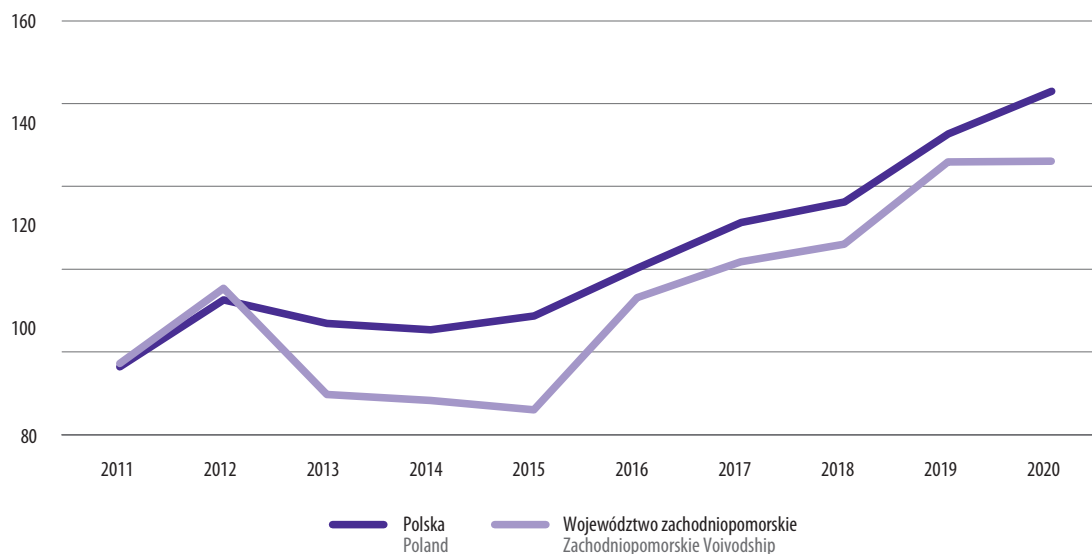

W 2020 r. wydajność pracy w budownictwie na 1 zatrudnionego wyniosła 472,4 tys. zł i zmniejszyła się o 6,4% w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim oddano do użytkowania 8963 mieszkań (czyli o 0,1% więcej niż przed rokiem i o 46,1% więcej niż w 2010 r.). W skali kraju w porównaniu z rokiem 2019 r. oddano do użytkowania o 6,7% więcej mieszkań, a do 2010 r. – o 63,0%. Łączna powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w 2020 r. w województwie wyniosła 698,0 tys. m² i była wyższa niż przed rokiem o 4,0%, a w porównaniu z 2010 r. – o 17,0%. W kraju wzrost ten wyniósł odpowiednio: 6,6% i 36,0%.

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania 2010=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed 2010=100

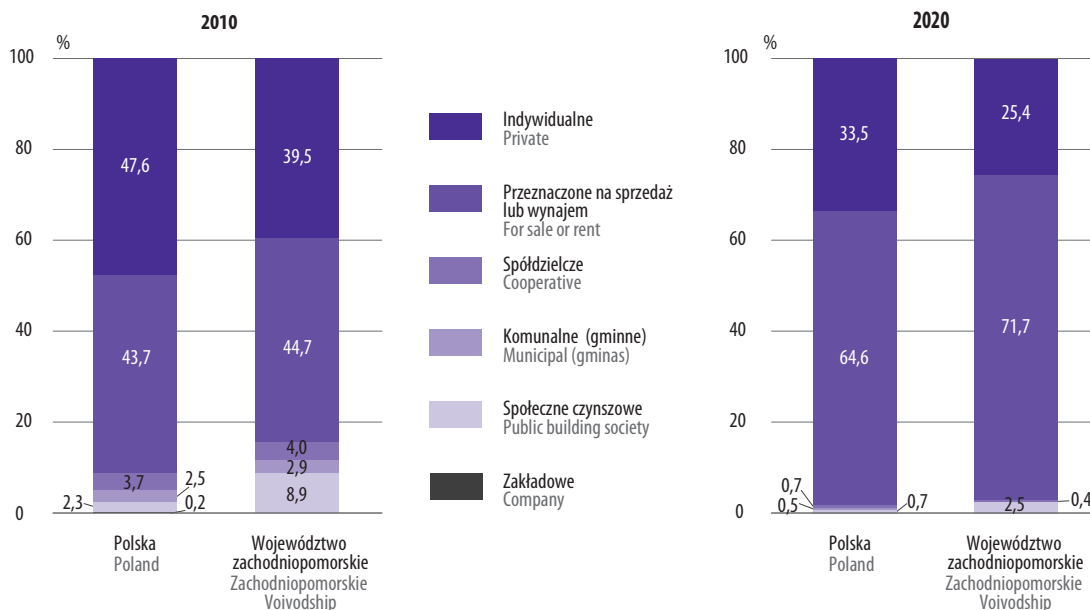

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,6	3,1	5,3	5,3	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	97,2	96,4	75,0	77,8	88,5
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	4,6	4,8	7,2	8,2	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	4,2	3,9	5,8	5,7	5,8

Struktura mieszkań oddanych do użytkowania w podziale według form budownictwa w 2020 r. była podobna jak rok wcześniej. Największy udział miały mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – w 2020 r. było to 71,7%, a w 2019 r. – 68,7% oraz budownictwo indywidualne (25,4%, wobec 23,7% w 2018 r.). Mieszkania społeczne czynszowe w 2020 r. stanowiły 2,5% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania, czyli o 2,0 p. proc. mniej niż przed rokiem. W 2019 r. najmniejszy udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania miały mieszkania komunalne (0,4%, wobec 1,5% w 2019 r.).

Wykres 70. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 70. Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętna powierzchnia 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 77,9 m² (była większa niż przed rokiem o 2,9 m² i mniejsza niż przed 10 latami o 19,3 m²). Dla porównania w Polsce przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w 2020 r. wobec 2019 r. zmniejszyła się o 0,1 m², a wobec 2010 r. – o 17,6 m².

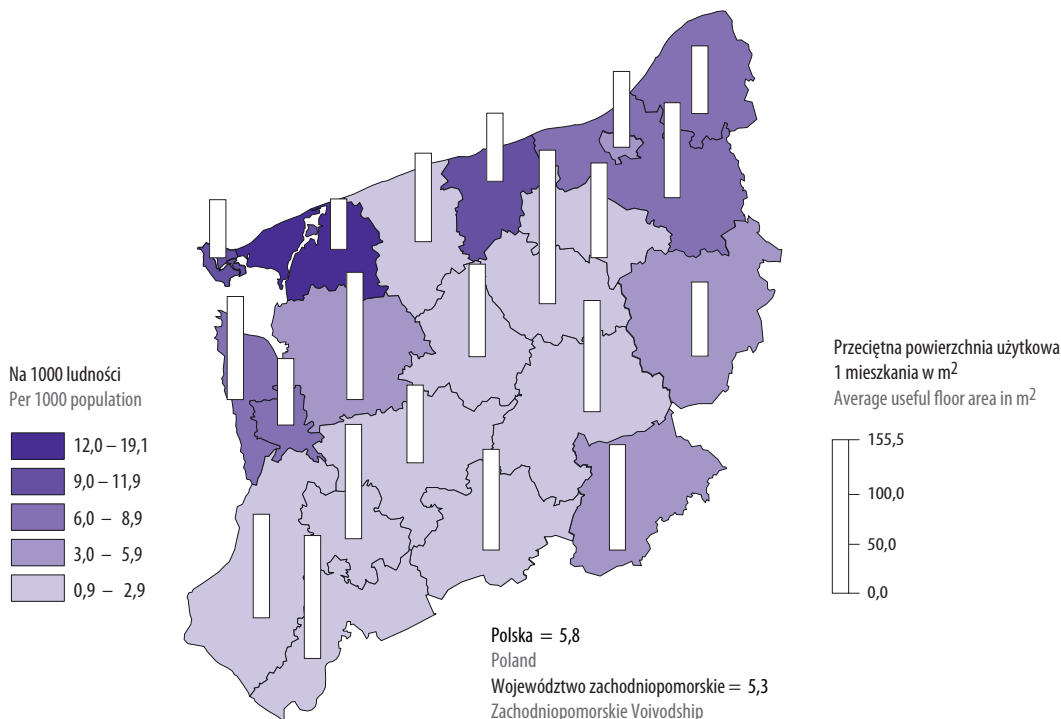
Zarówno w województwie, jak i w całej Polsce przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania była większa na wsi niż w mieście. Wartość ta na obszarach miejskich w województwie w 2020 r. wyniosła 67,8 m² i była większa niż w roku poprzednim o 3,5 m² i mniejsza niż 10 lat wcześniej o 15,3 m². Na wsiach natomiast powierzchnia ta w 2020 r. była na poziomie 103,6 m², czyli mniejszym niż w 2019 r. o 11,3 m², a w 2010 r. – o 19,6 m². Przeciętna liczba izb w mieszkaniach oddanych do użytkowania w 2020 r. była jednak mniejsza niż w kraju: w miastach było to 3,0 (wobec 3,2 w kraju), a na wsiach 4,3 (wobec 5,1 w kraju).

Zarówno w 2020 r., jak i w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim na 1000 ludności przypadało 5,3 mieszkań oddanych do użytkowania (w kraju 5,8, wobec 5,4). Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiecie kamińskim (19,1, tak jak w 2019 r.), kołobrzeskim (11,4) oraz Świnoujściu (9,6). Rok wcześniej były to powiaty: kamiński (91,1), kołobrzeski (11,4), m. Szczecin i koszaliński (po 8,0). Najmniej mieszkań na 1000 ludności w 2020 r. przypadało w powiatach: świdwińskim (0,9), pyrzyckim i łobeskim (po 1,8), podczas gdy w roku poprzednim były to powiaty: łobeski (0,6), świdwiński (0,7) oraz choszczeński (0,9).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania w 2020 r. odnotowano w powiatach: świdwińskim (148,7 m²), goleniowskim (131,2 m²) oraz myśliborskim (124,5 m²). W roku poprzednim najwyższym analizowanym wskaźnikiem odznaczały się powiaty: świdwiński (130,1 m²), łobeski (127,7 m²) i choszczeński (127,5 m²). Średnio w 2020 r. i 2019 r. wśród powiatów mających najmniejsze mieszkania znalazły się: kamieński (odpowiednio: 51,5 m² i 52,9 m²), Świnoujście (58,8 m² i 58,0 m²) i Szczecin (67,3 m² i 62,0 m²).

Mapa 38.
Map 38.

Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Dwellings completed in 2020

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym wyniosła 13849, co stanowiło 5,0% wszystkich analizowanych pozwoleń i zgłoszeń w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim było to o 12,3% więcej, a z 2010 r. – o 75,0% (w kraju wzrost ten wyniósł odpowiednio: 2,8% i 57,8%). W 2019 r. najczęściej pozwolenia wydano na budowę mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (67,8%) oraz inwestorom indywidualnym (29,1%).

Największy wzrost liczby wydanych pozwoleń na budowę lub dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym w 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w powiatach: łobeskim (o 104,7%), wałeckim (o 77,4%) oraz m. Koszalin (o 73,3%). Największe spadki tej liczby zaobserwowano w powiatach: m. Świnoujście (o 79,5%), gryfickim (o 15,0%) i kamieńskim (o 11,8%).

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. rozpoczęto budowę 9605 mieszkań, tj. o 1,7% mniej niż rok wcześniej, ale o 34,0% więcej niż w 2010 r. Dla porównania w Polsce w 2020 r. roku rozpoczęto budowę o 5,7% mieszkań mniej niż w 2019 r., ale o 41,6% więcej niż w 2010 r. W województwie w 2019 r. największą część stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (59,8%) oraz inwestycje indywidualne (36,7%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

Ogólna wartość sprzedaży detalicznej towarów w 2020 r. była niższa niż rok wcześniej o 0,4%. Odnotowano jednak wzrost tej wartości w większości grup.

W województwie w 2020 r. wzrosła sprzedaż hurtowa ogółem w porównaniu z poprzednim rokiem.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W 2020 r. w województwie zachodniopomorskim odnotowano spadek sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) w stosunku do roku poprzedniego o 0,4%. W 2019 r. spadek ten wyniósł 0,7%. W kraju sprzedaż detaliczna towarów w 2020 r. zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 2,6%, a w roku 2019 r. – wzrosła o 6,7%.

Tablica 40. **Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)**
Table 40. **Indices of retail sales of goods^a (current prices)**

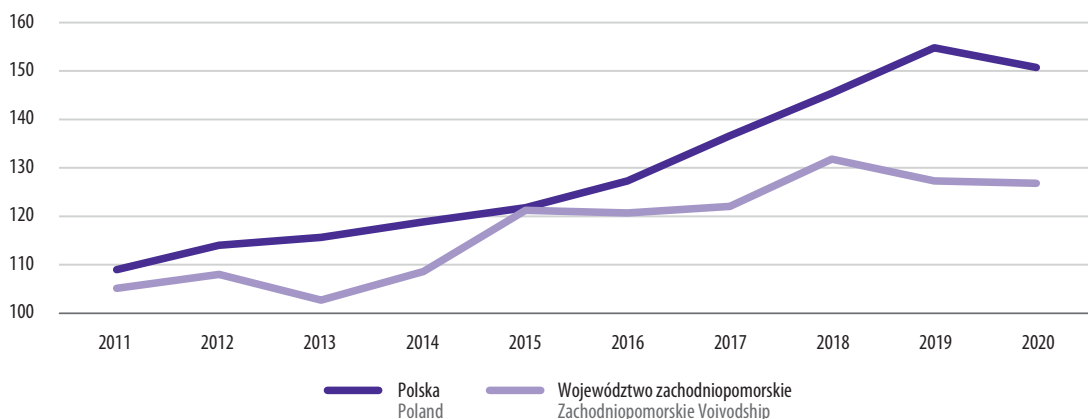
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	116,6	106,7	99,3	99,6	97,4
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	99,6	118,1	93,7	73,0	86,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	126,8	103,4	81,9	32,3	83,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	139,1	105,4	99,0	108,1	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	135,3	153,6	115,3	75,2	x
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	135,6	107,8	99,5	100,8	101,0
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	180,7	102,9	85,3	107,2	82,7
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	86,7	110,2	88,6	123,9	105,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	79,0	127,9	110,0	204,4	96,7
Pozostałe Others	86,8	94,2	107,4	98,8	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2010=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices)
 2010=100

Wobec poprzedniego roku w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. w większości grup odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej. Zwiększenie to wahało się od 0,8% w grupie „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” do 104,4% w grupie „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach”. Spadek sprzedaży detalicznej w skali roku wykazano w grupach: „paliwa” (o 67,7%), „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 27,0%) oraz „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (o 24,8%) oraz „pozostałe” (o 1,2%).

Największy udział w ogólnej sprzedaży detalicznej województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. miały przedsiębiorstwa z grup: „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” – 35,5%, „pozostałe” – 18,5%, „sprzedaż w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych” – 11,9%.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W kraju sprzedaż hurtowa w 2020 r. roku była o 0,9% niższa niż w 2019 r., w tym w jednostkach hurtowych wyższa o 0,3% (wobec wzrostu w 2019 r. o odpowiednio: 6,6% i 5,0%). Natomiast w województwie zachodniopomorskim w jednostkach zatrudniających powyżej 9 osób, sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie o 4,1% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zmniejszyła się o 2,1% (wobec wzrostu odpowiednio o 9,5% i 8,7% w 2019 r.).

W województwie wzrost w odniesieniu do 2019 r. odnotowano m.in. w grupach: „sprzedaż hurtowa narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej” (o 52,4%), „sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt” (o 16,8%) oraz „pozostała wyspecjalizowana sprzedaż hurtowa” i „sprzedaż hurtowa artykułów użytku domowego” (po 5,8%). Natomiast spadek wykazano w grupach: „sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie” (o 22,0%), „sprzedaż hurtowa żywności, napojów i wyrobów tytoniowych” (o 14,5%) oraz „sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana” (o 5,7%).

Transport

Transport

W 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych. Spadła liczba oraz długość krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej podmiejskiej, bez zmian natomiast pozostaje oferta komunikacji miejskiej. Liczba linii regionalnych wzrosła, a ich długość nieznacznie zmalała. W liczbie linii dalekobieżnych nastąpił spadek, przy wzroście ich długości. W ruchu lotniczym spadła liczba pasażerów przybywających z portów krajowych, wzrosła z portów zagranicznych.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego. Według stanu na koniec 2019 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 19,4 tys. km dróg publicznych, w tym drogi o nawierzchni twardej stanowiły 71,9% (w 2018 r. – 70,6%). Spośród dróg utwardzanych 91,4% posiadało nawierzchnię ulepszoną, udział dróg z nawierzchnią ulepszoną w drogach utwardzanych pozostał na podobnym poziomie jak w 2018 r. W odniesieniu do roku poprzedniego długość dróg publicznych zmniejszyła się o 2,2%, dróg o nawierzchni twardej ulepszonej – o 0,1%, natomiast długość dróg utwardzanych – o 0,4%. W 2019 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 60,9 km dróg o nawierzchni twardej (w 2018 r. 61,2 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 98,2 km (odpowiednio 97,2 km).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W strukturze dróg województwa przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne, stanowiąc 76,4% całkowitej długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie. W strukturze dróg powiatowych i gminnych województwa zachodniopomorskiego udział dróg gruntowych wyniósł 33,8%, w tym w ogólnej długości dróg gminnych – 56,3%.

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of hard surface public roads As of 31 December

Mapa 39.**Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 39.

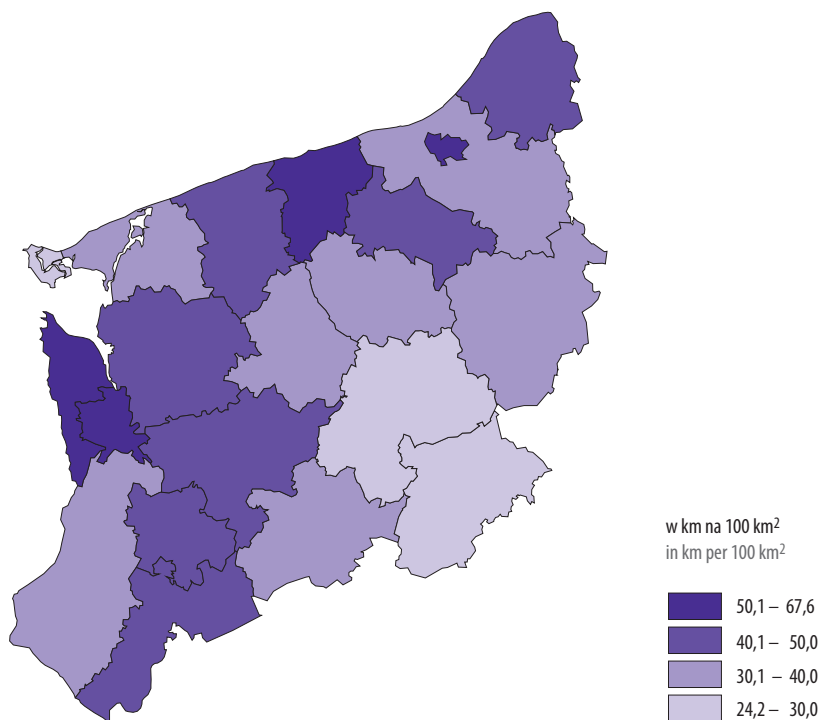
Structure of hard surface public roads in 2019
As of 31 December**Tablica 41.****Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 41.

Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	18918,2	19919,3	19849,3	19406,8
o nawierzchni twardej hard surface	13548,5	14021,7	14019,2	13957,7
ulepszonej improved	12322,1	12702,3	12769,7	12753,6
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	5369,7	5897,6	5830,1	5449,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

**Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 42. Hard surface public roads
As of 31 December

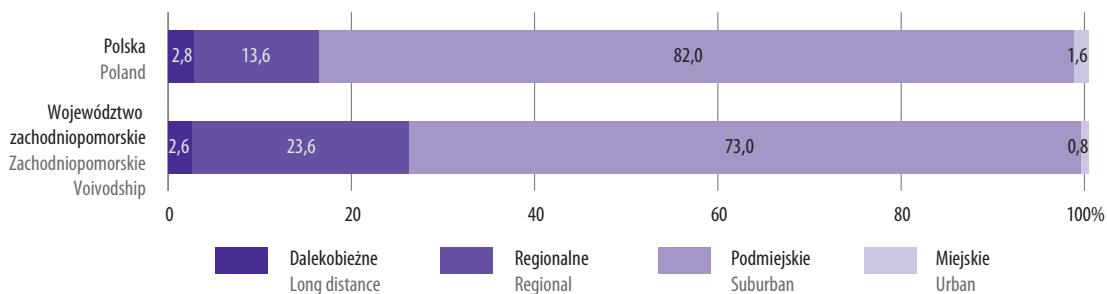
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	13548,5	14021,7	14014,1	14019,2
na 100 km ² per 100 km ²	59,2	61,3	61,2	61,2
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	12322,1	12702,3	12754,8	12769,7
ekspresowe expressways	121,5	135,1	135,1	135,1
autostrady motorways	21,6	25,3	25,3	25,3

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano zmniejszenie długości linii regularnej komunikacji autobusowej. Komunikację prowadzono na 703 liniach krajowych o długości 37,0 tys. km (w 2018 r. – 39,6 tys. km) oraz na 2 liniach międzynarodowych o długości wynoszącej 383 km. W ogólnej liczbie linii krajowych blisko trzy czwarte stanowiły linie podmiejskie.

**Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019
As of 31 December

W 2019 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego komunikacja miejska obsługiwała 9 miast i prowadzona była na 156 liniach autobusowych i tramwajowych o łącznej długości 1900 km (w 2018 r. odpowiednio – 159 linii, 1975 km). Komunikacja miejska dysponowała większą niż przed rokiem liczbą autobusów – o 27 sztuk (o 5,5%). W taborze przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych wzrosła liczba autobusów (z 454 do 494), a liczba tramwajów pozostała na tym samym poziomie i wyniosła 32 sztuki.

Liczba przewiezionych pasażerów komunikacją miejską (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosła 210,9 mln osób i była o 26,4% większa niż w 2018 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	1617	1831	1975	1900
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	1515	1718	1858	1782
linii tramwajowych tram lines	102	114	118	118
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	466	450	493	520
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to for disabled persons	303	380	454	494
tramwaje trams	228	209	202	200
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted for disabled persons	–	30	32	32
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	54587	50830	54354	56786
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to adjusted for disabled persons	35500	43447	51291	54649
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	28916	30783	30118	29900
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted for disabled persons	–	6320	6732	6732
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	180	177	167	211
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	104,4	103,1	98,0	124,2

a.Przedsiębiorstwa i zakłady komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
a. Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Sieć kolejowa w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim została nieznacznie wydłużona w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 1183 km. Linie jednotorowe stanowiły 65,3%, a linie dwu- i więcej torowe – 34,7%. Na każde 100 km² powierzchni przypadało 5,2 km linii kolejowych (w kraju odpowiednio 6,2 km).

W 2019 r. w Zachodniopomorskiem zlokalizowane były trzy lotniska cywilne. Dwa z nich, lotnisko Szczecin Dąbie oraz Koszalin – baza LPR, należą do lotnisk użytku wyłącznego, odpowiednio – Aeroklubu Polskiego i Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Lotnisko Szczecin – Dąbie nie posiada nawierzchni sztucznej. Koszalin – baza LPR posiada sztuczną nawierzchnię i znajduje się w Rejestrze Lotnisk Cywilnych od roku 2018. Do krajowych certyfikowanych lotnisk użytku publicznego, tj. którym przyznany został certyfikat zgodnie z wymogami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 59a ust. 5 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo Lotnicze, należy jedynie Port Lotniczy Szczecin – Goleniów.

Port Lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ „Solidarność” to międzynarodowe lotnisko położone ok. 40 km na północny wschód od centrum Szczecina (czas dojazdu wynosi ok. 40 minut) i ok. 7 km od Goleniowa. W pobliżu portu przebiega droga ekspresowa S6. W 2013 r. uruchomiony został przystanek kolejowy Port Lotniczy Szczecin Goleniów obsługujący kursy pociągów do/ze Szczecina Głównego i Kołobrzegu.

Lotnisko wybudowano w latach 50. jako obiekt wojskowy. W 1967 r. na lotnisku wydzielono odrębną część, która miała służyć do obsługi lotów cywilnych. Lotnisko było kilkakrotnie modernizowane. Obecnie port posiada sztuczną nawierzchnię, 6 stanowisk postojowych dla samolotów kategorii C i terminal pasażerski o łącznej przepustowości około 600 tys. pasażerów rocznie.

W 2010 r. w porcie Szczecin – Goleniów wykonano w ramach transportu publicznego 11720 operacji lotniczych, z tego 5866 startów i 5854 lądowań. Liczba startów samolotów polskich wyniosła 4354, a lądowań – 4336. Ruch krajowy stanowił 77,6% całkowitego ruchu, który miał miejsce na tym lotnisku.

W 2018 r. nastąpił wzrost liczby startów i lądowań w porównaniu z rokiem poprzednim. Z lotniska odleciały 2422 samoloty, przyleciały 2423 samoloty, w tym 1050 samolotów polskich wylądowało i wystartowało w celach przewozowych. Ruch krajowy był nieznacznie większy niż międzynarodowy i stanowił 57,4% operacji lotniczych.

W 2019 r. na lotnisku w Goleniowie liczba startów i lądowań była wyższa o 3,9% niż przed rokiem. Ruch krajowy stanowił 50,0% ruchu całkowitego. Odnotowano łącznie 2516 odlotów i 2520 przylotów, w tym samolotami polskimi dla celów przewozowych wystartowano 1153, a wylądowano 1154 razy.

Na przestrzeni lat 2010–2019 liczba obsługiwanych przez goleniowskie lotnisko pasażerów korzystających z lotniczego transportu publicznego rosła lub malała, jednak ostatecznie, pomimo spadku liczby startów i lądowań, wzrosła od roku 2010 ponad dwukrotnie.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym. Dane nie uwzględniają pasażerów w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów, którzy po przylocie do portu lotniczego kontynuują podróż samolotem z tym samym numerem lotu.

Tablica 44. Ruch pasażerów w portach lotniczych
Table 44. Passenger traffic at airports

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	138385	204870	298511	290724
krajowych domestic	47808	33501	117803	107658
zagranicznych foreign	90577	171369	180708	183066
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	61150	169349	173031	158163
Pasażerowie odprawieni z portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	136128	207650	300152	292874
krajowych domestic	47034	34220	119172	109165
zagranicznych foreign	89094	173430	180980	183709
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	63616	171436	173850	158163

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

W 2010 r. Port lotniczy Szczecin-Goleniów obsłużył 278,2 tys. pasażerów na 20547,7 tys. wszystkich pasażerów obsługiwanych przez 11 polskich lotnisk i znajdował się pod tym względem na 9. miejscu należąc do grupy małych portów regionalnych. Dla porównania, zajmując 1. miejsce Lotnisko Chopina w Warszawie odnotowało 8689,7 tys. pasażerów, a Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta z 8. miejsca – 413,5 tys.

W 2018 r. port nadal zajmował 9. miejsce pod względem liczby pasażerów obsługiwanych (598663 osoby na 45716397 ogółem) i utrzymał pozycję także w roku 2019 pomimo nieznacznego spadku tej liczby (583598 osób na 48984876 ogółem). Warto przy tym zauważyć, że od 2010 r. liczba krajowych lotnisk certyfikowanych wzrosła do 15.

W 2018 r. na goleniowskim lotnisku połączenia krajowe lub zagraniczne oferowali następujący przewoźnicy: Enter Air Sp. z o. o., Polskie Linie Lotnicze LOT SA, Norwegian Air Shuttle As, Onur Hava Tasimacilik Awms, Ryanair, Skytaxi Ltd, Small Planet Airlines Jsc, Smartwings Poland Sp. z o. o., Sprintair SA oraz Wizz Air Hungary Ltd. W ramach tych połączeń publicznym transportem lotniczym przybyły z portów krajowych 117803 osoby, w tym 61806 – samolotami polskimi, a odleciały do portów krajowych 119172 osoby, w tym 62938 samolotami polskimi. W tym samym czasie z portów zagranicznych przybyło 180708 pasażerów, a odleciało do portów zagranicznych 180980 osób – wszyscy samolotami obcymi.

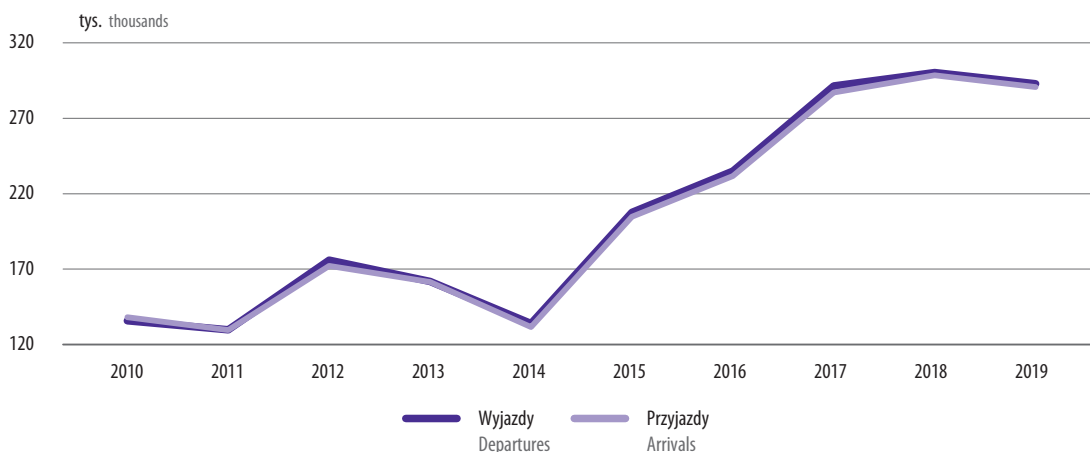
W 2019 r. możliwa była podróż na trasach krajowych lub zagranicznych liniami: Enter Air Sp. z o. o., Polskie Linie Lotnicze LOT SA, Norwegian Air Shuttle As, Onur Hava Tasimacilik Awms, Ryanair, Skytaxi Ltd, Smartwings Poland Sp. z o. o., Scandinavian Airlines System, Blue Panorama Airlines SPA, Gunes Ekspres Havacilik A.S. (Sunexpress), Pegasus Hava Tasimaciligi (Pegasus) oraz Wizz Air Hungary Ltd. Na trasach krajowych w lotniczym transporcie publicznym odnotowano 3 107 658 przybyłych i 1 091 655 odprawionych. Na trasach międzynarodowych zarejestrowano 1 830 666 przybyłych i 1 837 099 odprawionych, przy czym większość podróżowała samolotami obcymi.

Ruch pasażerów w porcie lotniczym (bez tranzytu) w 2019 r. zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,5%. Spadek miał miejsce w komunikacji krajowej (o 8,5%), natomiast w komunikacji zagranicznej odnotowano nieznaczny wzrost (o 1,4%). Samoloty polskie przetransportowały do lub z Goleniowa 31,6% ogólnej liczby pasażerów obsługanych na tym lotnisku (przed rokiem – 20,8%).

W 2018 r. Port Lotniczy Szczecin-Goleniów obsłużył 11 rozkładowych połączeń lotniczych: z Wielką Brytanią (Liverpool, London Luton, Edinburgh, London Stansted), z Irlandią (Dublin), z Norwegią (Bergen/Flesland, Oslo/Gardermoen, Sandefjord/Torp, Stavanger/Sola), ze Szwecją (Stockholm/Skavsta) oraz z Warszawą. W 2019 r. liczba połączeń rozkładowych spadła do 10. W ramach tych połączeń pasażerowie podróżowali pomiędzy Goleniowem a: Wielką Brytanią (Liverpool, London Stansted), Irlandią (Dublin), Norwegią (Bergen/Flesland, Oslo/Gardermoen, Sandefjord/Torp, Stavanger/Sola), Danią (Kobenhavn/Kastrup) oraz Krakowem i Warszawą. Sezonowo popularne były kierunki pozarozkładowe: Grecja i Turcja, przy czym w 2018 r. – Iraklion, Kerkira, Ankara, Antalya, Izmir, a w 2019 r. – Iraklion, Kerkira, Antalya.

Wykres 74.
Chart 74.

Ruch międzynarodowy pasażerów w porcie/portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy)^a
International passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)^a

^a Dane nie uwzględniają pasażerów tranzytowych.
^a Transit passengers are not included.

Dane o **przewozach ładunków żegluga śródlądową** dotyczą transportu ładunków na drogach wodnych śródlądowych i na wodach morskich dokonanego taborem żegluga śródlądowej.

Tablica 45. Przewozy ładunków żegluga śródlądową według relacji przewozów
Table 45. Inland waterways transport of goods by origin/destination

Lata Years	Województwo lub kraj Voivodship or country		Tony Tonnes	Tonokilometry Tonneskilometres
	skąd from	dokąd to	w tys. in thousands	
Przewozy krajowe ^a Domestic transport ^a				
2010	Zachodniopomorskie	Zachodniopomorskie	479,0	24206,0
2015	Zachodniopomorskie	Zachodniopomorskie	385,7	23933,1
2018	Zachodniopomorskie	Zachodniopomorskie	919,8	57014,4
2019	Zachodniopomorskie	Zachodniopomorskie	929,3	58661,3
Przewozy międzynarodowe – export International transport – export				
2010	Zachodniopomorskie	Belgia	2	1973
2010	Zachodniopomorskie	Holandia	4	4232
2010	Zachodniopomorskie	Niemcy	984	245430
2010	Zachodniopomorskie	Francja	.	170
2010	Zachodniopomorskie	Austria	1	165
2015	Zachodniopomorskie	Belgia	0,9	1015,9
2015	Zachodniopomorskie	Niemcy	923,8	184671,3
2018	Zachodniopomorskie	Belgia	0,4	525,0
2018	Zachodniopomorskie	Niemcy	312,6	76274,3
2018	Zachodniopomorskie	Holandia	0,2	188,5
2019	Zachodniopomorskie	Belgia	0,1	124,3
2019	Zachodniopomorskie	Niemcy	262,9	58700,5
2019	Zachodniopomorskie	Holandia	2,5	2171,6
Przewozy międzynarodowe – import International transport – import				
2010	Belgia	Zachodniopomorskie	.	101
2010	Niemcy	Zachodniopomorskie	203	46580
2010	Holandia	Zachodniopomorskie	2	2339
2015	Belgia	Zachodniopomorskie	0,7	742,3
2015	Niemcy	Zachodniopomorskie	46,0	11015,8
2018	Niemcy	Zachodniopomorskie	176,5	41276,6
2019	Niemcy	Zachodniopomorskie	119,4	27407,1

^a Wymieniono województwa, w których przewozy wyniosły co najmniej 4 tys. ton.

^a There are enumerated only the voivodships, where transport amounted to at least 4 thousand tonnes.

Przewozy ładunków w 2019 r. w stosunku do 2010 r. były mniejsze; w kraju o 9,0% i wyniosły 4680,9 tys. ton, w województwie zachodniopomorskim – o 21,7% i wyniosły 1315,7 tys. ton.

W 2019 r. w przewozach krajowych, w których miejscem załadunku lub/i rozładunku było województwo zachodniopomorskie, przetransportowano łącznie 930,7 tys. ton towarów, tj. o 1,1% więcej niż przed rokiem i wykonano 59444,6 tys. t-km pracy przewozowej, tj. o 3,8% więcej. W komunikacji międzynarodowej

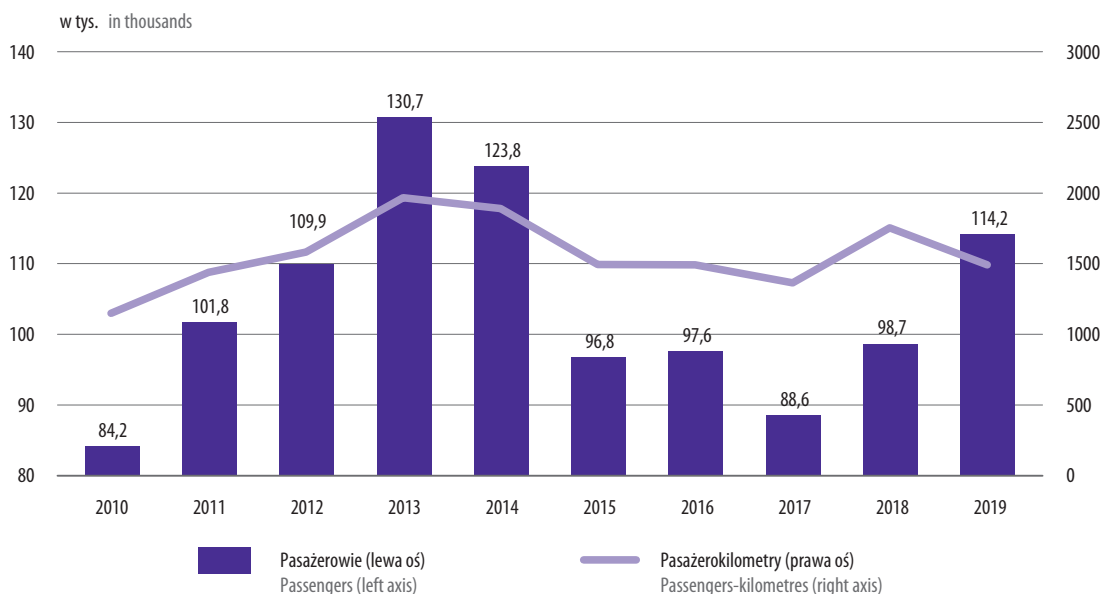
(eksport, import) w 2019 r. żeglugą śródlądową polscy armatorzy przewieźli 384,9 tys. ton towarów, co stanowiło 29,3% (o 5,4 p. proc. mniej niż przed rokiem) ogółu przewiezionych towarów, dla których miejscem załadunku lub/i wyładunku było województwo zachodniopomorskie.

W przewozach międzynarodowych dominował eksport z województwa zachodniopomorskiego, który stanowił 69,0%. Głównym kierunkiem wywozu towarów były Niemcy, a przewozy w tej relacji stanowiły 99,0% eksportu towarów śródlądowymi drogami wodnymi z województwa zachodniopomorskiego oraz 88,6% eksportu z Polski.

Spośród portów województwa zachodniopomorskiego związanych z żeglugą śródlądową największy udział w obrotach ładunkowych miał port Szczecin, w którym w 2019 r. przeładowano 1294,4 tys. ton ładunków, tj. o 6,3% mniej niż przed rokiem.

Wykres 75.
Chart 75.

Przewozy pasażerów żeglugą śródlądową^a
Inland waterways transport of passengers^a

a Dane o przewozach pasażerów prezentowane są według siedziby jednostki.

a Data on passenger transport are presented according to the unit's registered office.

Informacje o **obrotach ładunkowych** pochodzą od przedstawicieli statków zawijających do portów morskich i są pozyskiwane za pośrednictwem urzędów morskich – kapitanatów, bosmanatów w zakresie wymaganym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/42/WE z dnia 6 maja 2009 r. (DZ. U. WE L 141 z 6 czerwca 2009 r.) w sprawie sprawozdań statystycznych w odniesieniu do przewozu rzeczy i osób drogą morską. Dane te nie uwzględniają: statków o pojemności brutto (GT) mniejszej niż 100; załadunku bunkru (tj. paliwa dla statków); obrotu wewnątrz krajowego, z wyjątkiem kabotażu, tj. ładunków przewożonych drogą morską pomiędzy polskimi portami morskimi; wagi własnej załadowanych i wyładowanych kontenerów i jednostek ro-ro służących do transportu towarów.

Energia Energy

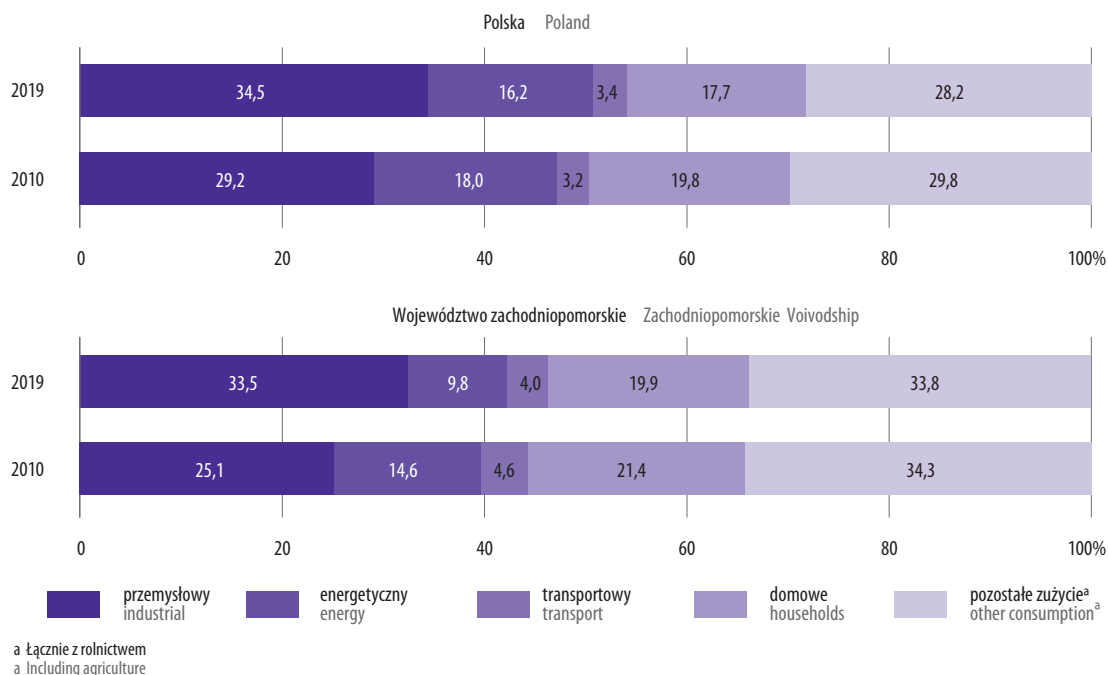
Od roku 2010 notowany jest ciągły wzrost mocy zainstalowanej i osiągalnej w elektrowniach. Ilość wyprodukowanej w województwie energii elektrycznej w 2019 r. wyniosła 7912,2 GWh, z czego 55,6% stanowiła energia z odnawialnych nośników. Od 2010 r. wykazywany jest również wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej. Wskaźnik zużycia energii elektrycznej w ciągu roku w przeliczeniu na liczbę kWh na 1 odbiorcę w latach 2010–2019 był wyższy na wsiach niż w miastach. W 2018 r. w województwie wynosił on 1804,2 kWh, czyli o 0,3% mniej niż przed rokiem.

Wartość mocy zainstalowanej w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 3490,4 MW, co stanowiło 7,4% energii wyprodukowanej w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost ilości mocy zainstalowanej o 1,4% (wobec roku 2010 było to 34,6%). W skali kraju wzrost ten wyniósł odpowiednio: 7,0% oraz 31,6%.

W 2019 r. w Zachodniopomorskiem wartość mocy osiągalnej wyniosła 3451,3 MW, czyli o 1,1% więcej niż rok wcześniej oraz o 33,6% więcej niż w 2010 r. Jednocześnie w kraju był to wzrost o 7,0% i 28,4%. Udział mocy osiągalnej w województwie w wartości ogólnokrajowej wyniósł 7,5% i był on niższy o 0,4 p. proc. niż w 2018 r. i o 0,3 p. proc. wyższy niż w 2010 r.

Wykres 76.
Chart 76.

Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano 7912,2 GWh energii elektrycznej. Było to mniej w porównaniu z 2018 r. o 3,0%, a w porównaniu z 2010 r. o 0,6%. W skali kraju ilość wytworzonej energii w 2019 r. spadła o 3,6% w porównaniu z rokiem poprzednim i wzrosła o 4,0% w porównaniu z 2010 r. Udział energii wyprodukowanej w województwie w skali kraju pozostał na tym samym poziomie co rok wcześniej wynosząc 4,8%. W porównaniu z 2010 r. było to mniej o 0,3 p. proc.

Zarówno w skali kraju, jak i województwa zwiększył się udział wyprodukowanej energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii w energii elektrycznej ogółem. W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim był on stosunkowo wysoki i wyniósł 55,6%. W 2018 r. natomiast był na poziomie 44,2%, a w 2010 r. zaledwie 8,8%. W skali kraju było to: 15,5%, 12,7% i 6,9%.

Informacje o liczbie **odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46.
Table 46.

Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	616,8	635,5	687,0	696,2
miasta urban areas	458,7	469,7	509,9	515,8
wieś rural areas	158,1	165,8	177,2	180,4
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1207,5	1136,4	1243,2	1256,0
miasta urban areas	863,2	779,4	844,9	854,3
wieś rural areas	344,3	357,0	398,3	401,7
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1957,7	1788,2	1809,5	1804,2
miasta urban areas	1881,7	1659,3	1657,1	1656,3
wieś rural areas	2178,1	2153,5	2248,0	2227,2

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 Grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Energy.

Od 2010 r. zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w całym kraju odnotowuje się ciągły wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej. W ciągu roku wzrost ten wyniósł 1,3%, a w porównaniu z rokiem 2010 – 12,9%. Zwiększenie liczby odbiorców na wsiach wyniosło odpowiednio: 1,8% i 14,1%, a w miastach: 1,2% i 12,4%. W skali kraju wzrost liczby odbiorców w 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wyniósł 1,2%, a w porównaniu ze stanem w 2010 r. – o 9,9%.

W województwie, tak samo jak w całym kraju, w 2019 roku odnotowano wzrost zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w porównaniu z rokiem 2010. W 2019 r. w Zachodniopomorskiem wyniosło ono 1256,0 GWh, przy czym 68,0% zostało zużyte na obszarach miejskich (w kraju 58,6%). W 2018 r. ilość zużytej energii elektrycznej była mniejsza o 1,0%, ale udział obszarów miejskich wyniósł również 68,0%.

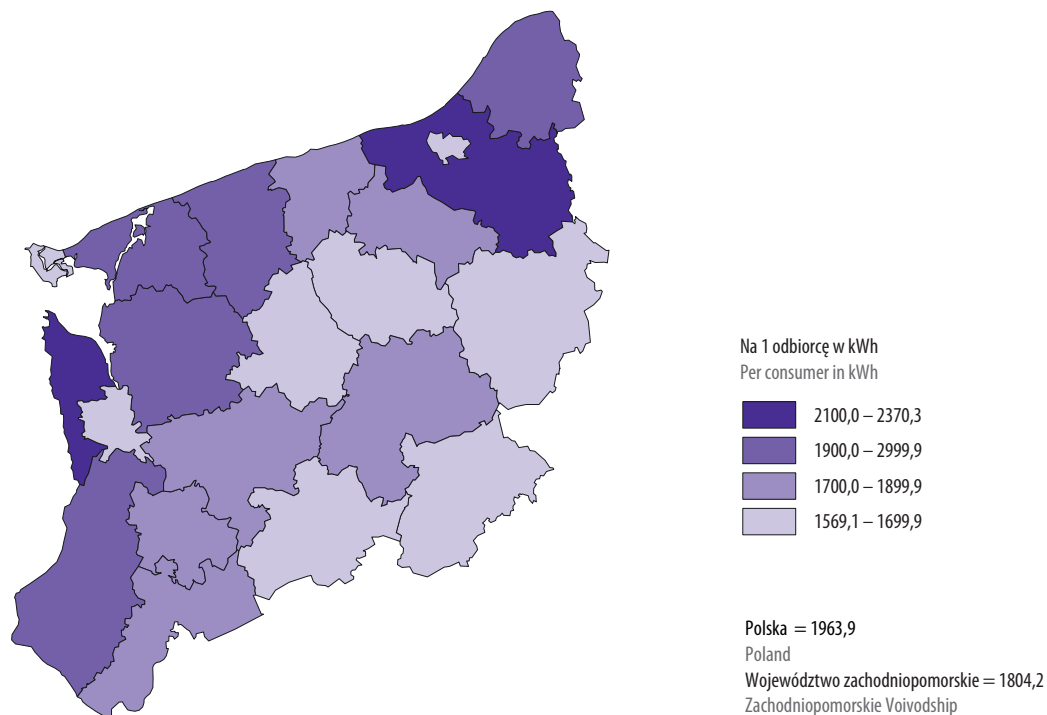
W przeliczeniu na 1 odbiorcę w 2019 r. w województwie zużyte zostało 1804,2 kWh energii, czyli o 0,3% mniej niż przed rokiem i o 7,8% mniej niż w 2010 r. W porównaniu ze średnią krajową było to mniej o 9,1% w 2019 r., o 9,7% – w 2018 r. i o 6,8% – w 2010 r.

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej w ciągu roku w przeliczeniu na kWh na 1 odbiorcę w latach 2010–2019 był wyższy na wsiach niż w miastach. W województwie na obszarach wiejskich wskaźnik ten wyniósł 2227,2 kWh i był o 0,9% niższy niż rok wcześniej i o 2,3% wyższy niż w 2010 r. W porównaniu ze średnią krajową, która w 2019 r. wyniosła 2443,7 kWh, był od niej niższy o 8,9% (rok wcześniej – o 7,7%, a w 2010 r. – o 8,6%).

W miastach natomiast ilość zużytej energii w ciągu roku na 1 odbiorcę w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim była na poziomie 1656,3 kWh, czyli o 0,1% niższym niż w 2018 r. i o 12,0% niższym niż w 2010 r. Jednocześnie wskaźnik ten był niższy od średniej krajowej o 4,0% w 2019 r., 5,5% w 2018 r. oraz o 3,8% w 2010 r.

Mapa 40.
Map 40.

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.
Consumption of electricity in households in 2019

6.5. Gospodarka morska

6.5. Maritime economy

Żegluga morska i przybrzeżna

W województwie zachodniopomorskim morska i przybrzeżna flota transportowa w 2020 r. liczyła 85 statków o łącznej nośności (DWT) 2360,2 tys. ton oraz pojemności brutto (GT) 1664,4 tys., tj. 78 jednostek morskiej floty transportowej o nośności (DWT) 2360,1 tys. ton i pojemności brutto (GT) 1663,7 tys. oraz 7 statków morskiej floty przybrzeżnej o pojemności brutto (GT) 0,7 tys.

Tablica 47. Morska flota transportowa^a w województwie zachodniopomorskim

Stan w dniu 31 Grudnia

Table 47. Maritime cargo-carrying fleet^a in Zachodniopomorskie Voivodship

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification a – liczba statków a – number of ships b – nośność (DWT) w tys. ton b – deadweight (DWT) in thousand tonnes c – pojemność brutto (GT) w tys. c – gross tonnage (GT) in thousand		2010	2015	2018	2019	2020	
		Polska / Poland					
Ogółem Total	a	121	102	97	96	95	99,0
	b	2941,5	2514,7	2602,1	2656,0	2649,9	99,8
	c	2110,5	1778,3	1852,8	1908,1	1922,8	100,8
Statki pływające pod banderą polską Ships operating under Polish flag	a	15	25	19	16	15	93,8
	b	27,3	40,2	23,7	17,1	18,2	106,5
	c	42,8	31,3	18,0	13,5	13,9	102,6
Statki pływające pod banderą obcą Ships operating under foreign flag	a	106	77	78	80	80	100,0
	b	2914,3	2474,4	2578,4	2638,9	2631,7	99,7
	c	2067,7	1747,0	1834,8	1894,5	1908,9	100,8
województwo zachodniopomorskie / Zachodniopomorskie Voivodship							
Ogółem Total	a	101	74	74	78	78	100,0
	b	2651,2	2192,5	2283,7	2369,1	2360,1	99,6
	c	1855,5	1502,8	1582,0	1661,6	1663,7	100,1
Statki pływające pod banderą polską Ships operating under Polish flag	a	10	11	7	8	8	100,0
	b	21,7	10,8	1,3	3,8	4,9	128,9
	c	38,7	9,1	1,6	3,3	4,4	135,5
Statki pływające pod banderą obcą Ships operating under foreign flag	a	91	63	67	70	70	100,0
	b	2629,5	2181,7	2282,4	2365,3	2355,2	99,6
	c	1816,8	1493,7	1580,3	1658,3	1659,2	100,1

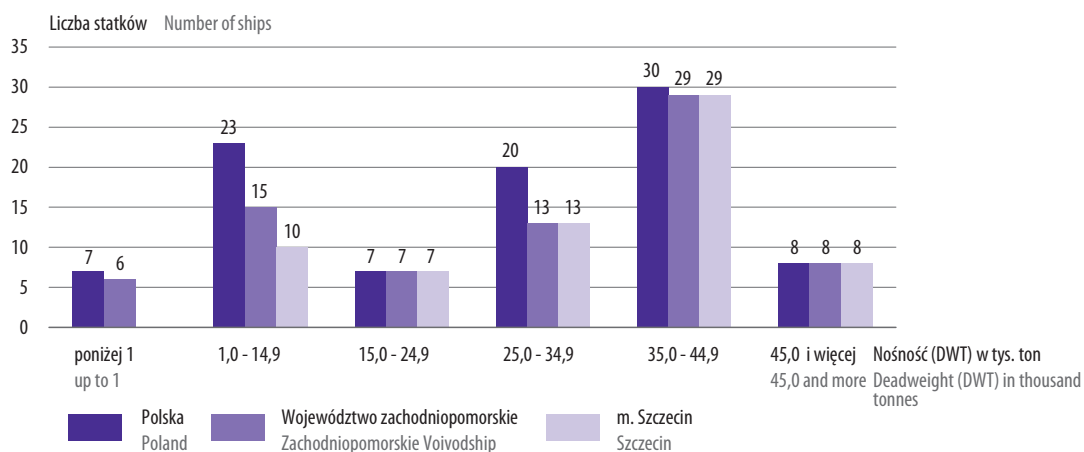
a Dane obejmują statki będące własnością lub współwłasnością polskich armatorów i operatorów.
a Data includes ships owned or co-owned by Polish shipowners and operators.

Na koniec 2020 r. pod polską banderą pływało 8 statków floty morskiej, które stanowiły 10,3% ogólnej liczby jednostek oraz nośności (DWT) – 0,2% i pojemności brutto (GT) morskiej floty transportowej – 0,3%.

Średni wiek statku w morskiej flocie transportowej wyniósł 16,9 lat (dla statków pływających pod polską banderą – 45,6 lat, natomiast dla statków pływających pod banderą obcą – 13,7 lat). Większość (62 z 78) stanowiły statki do przewozów ładunków suchych.

Wykres 77. Morska flota transportowa według nośności (DWT) w 2020 r. Stan w dniu 31 Grudnia

Chart 77. Cargo-carrying sea fleet by deadweight in 2020
As of 31 December

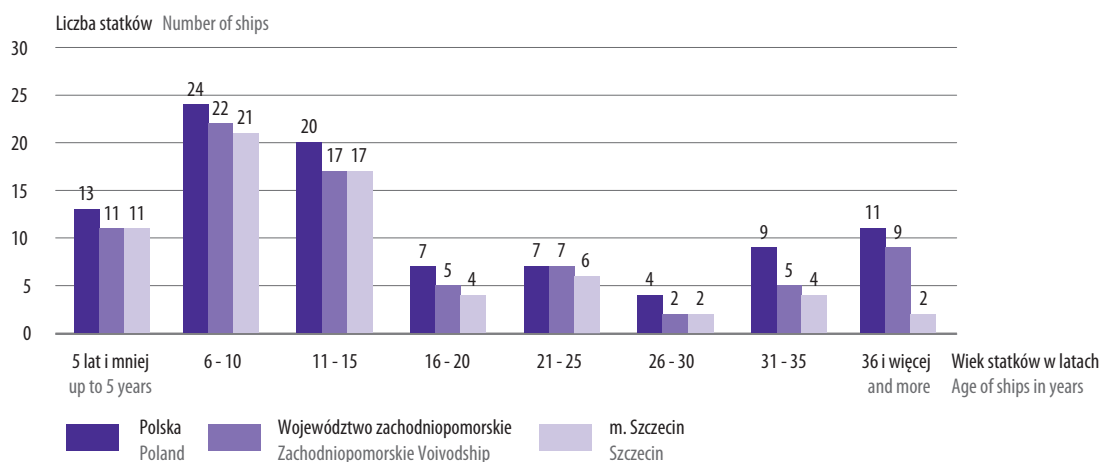

Polscy przewoźnicy morscy z województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. przewieźli 7349,6 tys. ton ładunków (o 6,0% mniej niż w 2019 r.), wykonując pracę przewozową 1644,2 mln tonokilometrów (spadek o 2,8%).

W 2020 r. w Szczecinie (zgodnie z siedzibą armatora lub operatora statku) przewieziono 4058,4 tys. ton ładunków (spadek o 0,6% w porównaniu z 2019 r.), co stanowiło 55,2% ogólnej liczby przewozów w województwie. Wykonana praca przewozowa wyniosła 834,4 mln tonokilometrów i była o 3,5% wyższa niż w 2019 r.

Wykres 78. Morska flota transportowa według wieku statków w 2020 r. Stan w dniu 31 Grudnia

Chart 78. Maritime cargo-carrying fleet by age in 2020
As of 31 December

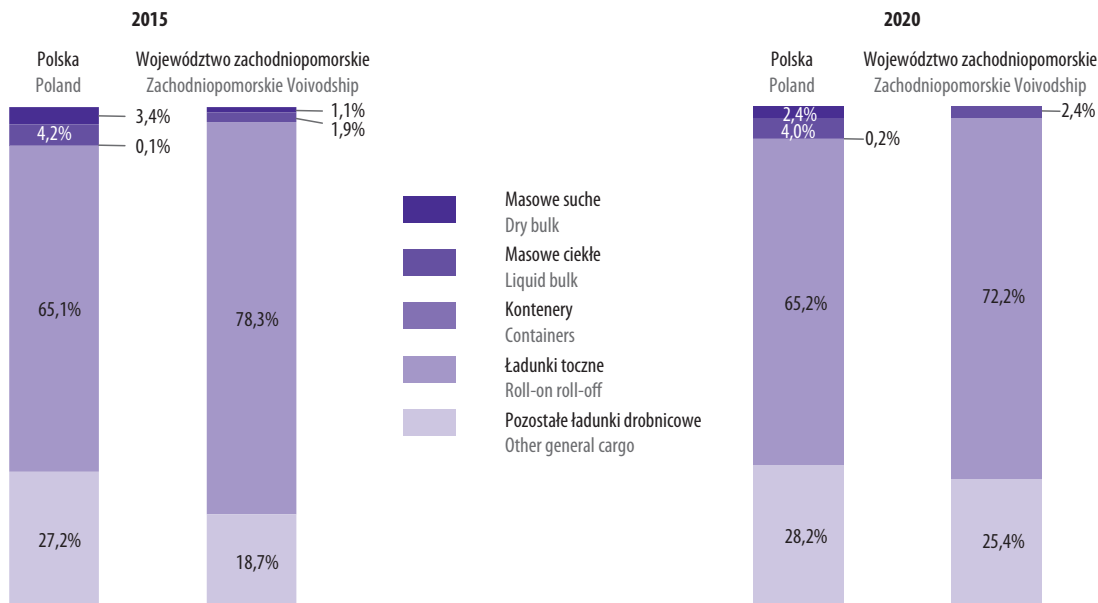
Dane o przewozach żegluga morską obejmują przewozy ładunków i pasażerów wykonane w rejsach zakończonych w roku sprawozdawczym, statkami własnymi i statkami dzierżawionymi pływającymi pod banderą polską i obcą, armatorów lub operatorów polskich.

Wykres 79.

Struktura przewozów morską flotą transportową według grup ładunkowych w województwie zachodniopomorskim

Chart 79.

Structure of maritime transport by cargo group in Zachodniopomorskie Voivodship

W żegludze regularnej przewieziono 7171,5 tys. ton ładunków (wszystkie promami w zasięgu bałtyckim), tj. o 6,6% mniej niż w 2019 r., natomiast w żegludze nieregularnej – 178,1 tys. ton ładunków, tj. o 28,2% więcej.

Tablica 48.

Przewozy ładunków morską flotą transportową według rodzajów żeglugi i zasięgów pływania w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.

Table 48.

Maritime transport by type and range of shipping in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

Wyszczególnienie Specification	Przewozy Transport		Praca przewozowa Transport performance		Średnia odległość przewozu 1 tony ładunku w kilometrach Average voyage distance per tonne, in kilometres
	w tys. ton in thousand tonnes	2019 = 100	w mln tonokilo- metrów in mln tonne- kilometre	2019 = 100	
Ogółem Total	7349,6	94,0	1644,2	97,2	223,7
Żegluga regularna Liner shipping	7171,6	93,4	1492,5	94,5	208,1
bliskiego zasięgu – bałtycki (promy) short sea service – Baltic services (ferries)	7171,5	93,4	1492,5	94,5	208,1
Żegluga nieregularna Tramping	178,1	128,2	151,7	135,4	851,9
bliskiego zasięgu – bałtycki (promy) short sea service – Baltic services (ferries)	178,1	128,2	151,7	135,4	851,9

W relacji z portami polskimi przewieziono 7171,5 tys. ton ładunków (o 7,6% mniej niż w 2019 r.), z czego wywóz z portów polskich do portów zagranicznych stanowił 52,2% (był on o 5,0% mniejszy niż przed rokiem), a przywóz – 47,8% (o 10,3% mniejszy).

Przewozy ładunków polskiego handlu zagranicznego dokonane przez polskich przewoźników morskich w 2020 r. stanowiły 24,8% przewozów ładunków żeglugą morską ogółem (w 2019 r. – 25,4%) i były mniejsze o 8,1% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2020 r. morską flotą transportową polscy armatorzy i operatorzy przewieźli w komunikacji międzynarodowej 802,0 tys. pasażerów, tj. o 18,4% mniej w porównaniu z 2019 r. W 2020 r. liczba pasażerów (bez kierowców samochodów ciężarowych) morskiej floty transportowej wyniosła 500,5 tys. osób, tj. o 24,6% mniej w stosunku do roku poprzedniego. Liczba kierowców samochodów ciężarowych korzystających z przewozów promowych w 2020 r. zmniejszyła się o 5,5% w odniesieniu do 2019 r. i wyniosła 37,6% pasażerów morskiej floty transportowej ogółem.

Praca przewozowa ogółem w rejsach międzynarodowych w 2020 r. wyniosła 131141,6 tys. pasażero-kilometrów (mniej o 24,0% niż przed rokiem), natomiast praca przewozowa dotycząca kierowców samochodów ciężarowych promami wyniosła 60454,8 tys. pasażerokilometrów (o 3,7% mniej niż w poprzednim roku).

W komunikacji wewnątrzportowej w 2020 r. przewieziono 22,1 tys. pasażerów morską flotą transportową (o 33,6% więcej niż w porównaniu z rokiem poprzednim), a średnia odległość przewozu jednego pasażera wyniosła 4,5 km.

Morska przybrzeżna flota transportowa na koniec 2020 r. liczyła 7 statków pasażerskich, o łącznej nośności (DWT) 0,2 tys. ton i o pojemności brutto (GT) 0,7 tys. Wszystkie statki floty przybrzeżnej pływały pod banderą polską. Średni wiek tych statków na koniec 2020 r. wyniósł 38,9 lat.

Statkami pasażerskimi morskiej przybrzeżnej floty transportowej w 2020 r. przewieziono 202,4 tys. pasażerów (o 21,0% mniej niż w 2019 r.). Rejsy wykonane pomiędzy portami polskimi stanowiły 1,1% ogółu przewiezionych pasażerów, natomiast wewnątrzportowe przewozy pasażerów – 98,9%. Praca przewozowa w rejsach przybrzeżnych w 2020 r. wyniosła 1074,8 tys. pasażerokilometrów i była mniejsza o 21,8% w porównaniu do 2019 r.

Stan załóg morskiej i przybrzeżnej floty transportowej na koniec 2020 r. wyniósł 1644 osoby (o 1,7% mniej niż w 2019 r.), z tego 1613 osób stanowiło załogę w morskiej flocie transportowej (spadek o 1,6%) oraz 31 osób – załogę statków morskiej floty przybrzeżnej (spadek o 3,1%).

Tablica 49. Przewozy pasażerów^a statkami pasażerskimi morskiej i przybrzeżnej floty transportowej w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.

Table 49. Coastal passenger^a transport in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

Wyszczególnienie Specification	Liczba przewiezionych pasażerów Number of passengers carried	Praca przewozowa w pasażerokilometrach Transport performance in passenger-kilometres	Średnia odległość przewozu 1 pasażera w kilometrach Average voyage distance per passenger in kilometres
	w tysiącach in thousand		
W komunikacji międzynarodowej In international traffic	500,5	131141,6	262,0
Pomiędzy portami polskimi Polish ports transport	2,2	24,3	11,1
W komunikacji wewnątrzportowej In intra-port communication	222,3	1148,6	5,2

^a Bez kierowców samochodów ciężarowych przewożonych promami.
^a Excluding truck drivers on board ferries.

Porty morskie

Obroty ładunkowe w portach województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. wyniosły 26,6 mln ton, tj. o 3,9% mniej niż w 2019 r. Największy udział w obrotach portów morskich województwa miały porty w Świnoujściu (56,8%) oraz w Szczecinie (36,0%). Obroty ładunkowe portu w Policach stanowiły 6,2%, a udział pozostałych portów wyniósł 1,0%.

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek obrotów ładunkowych w portach w: Kołobrzegu (o 48,7%), Darłowie (o 31,8%), Świnoujściu (o 5,3%) i Policach (o 1,9%), natomiast w Szczecinie obroty pozostały na tym samym poziomie.

Obroty ładunkowe w portach morskich jest to łączna ilość masy ładunkowej przemieszczonej przez porty w danym czasie. Prezentowana jest masa brutto, tj. łącznie z opakowaniami, ale z wyłączeniem masy jednostki transportującej.

Tablica 50.
Table 50.

Obroty ładunkowe w portach morskich według grup ładunkowych

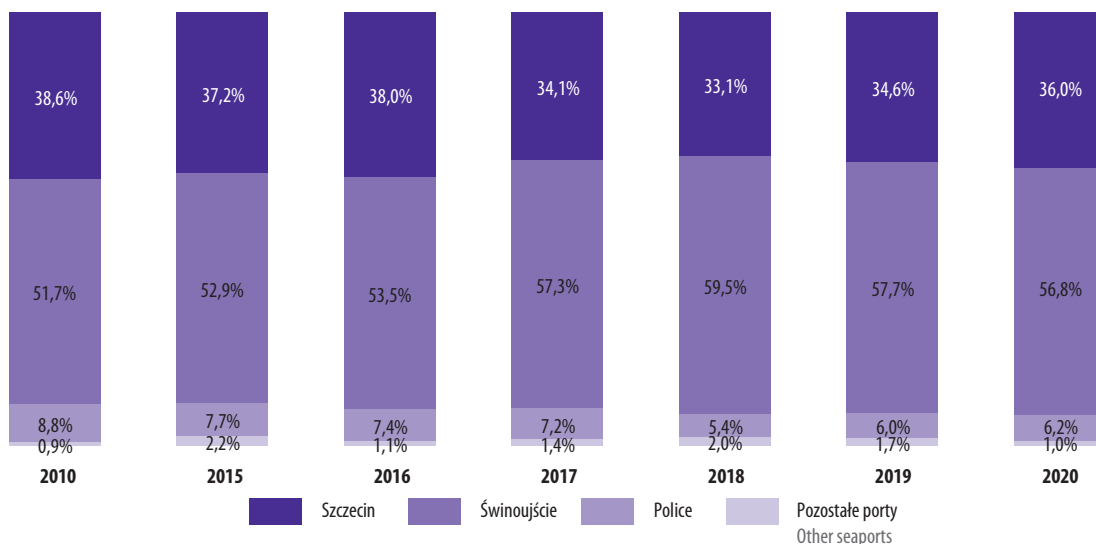
Cargo traffic in seaports by group of cargo

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2020		
	w tysiącach ton / in thousand tonnes					2015 = 100	2019 = 100
Polska / Poland							
Ogółem Total	59506,5	69529,5	91798,2	93864,4	88487,7	127,3	94,3
Masowe ciekłe Liquid bulk	18179,6	18856,3	23803,0	26844,3	22460,6	119,1	83,7
w tym ropa naftowa i produkty of which crude oil and oil products	16644,5	16693,8	20104,6	22108,1	17306,8	103,7	78,3
Masowe suche Dry bulk	24255,2	25744,3	30154,0	29708,1	30387,9	118,0	102,3
w tym: of which:							
rudy i złom ores and scrap	687,2	2401,1	3710,8	2854,99	2776,2	115,6	97,2
węgiel i koks coal and coke	11833,9	8138,8	13025,1	12757,7	10014,4	123,0	78,5
Kontenery duże Large containers	7828,0	13576,4	22141,7	23085,2	21655,6	159,5	93,8
Ładunki toczne Roll-on roll-off	5852,5	7759,5	9217,7	8925,9	8747,2	112,7	98,0
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	3391,2	3593,1	6481,7	5301,0	5236,5	145,7	98,8
województwo zachodniopomorskie / Zachodniopomorskie Voivodship							
Ogółem Grand total	20671,7	22243,8	25656,7	27672,7	26594,2	119,6	96,1
Masowe ciekłe Liquid bulk	1988,2	3022,1	5946,2	6343,2	6619,1	219,0	104,3
w tym ropa naftowa i produkty of which crude oil and oil products	1398,1	1705,2	3212,6	2802,3	2793,8	163,8	99,7
Masowe suche Dry bulk	12236,0	10743,6	12046,6	11315,0	10339,0	96,2	91,4
w tym: of which:							
rudy i złom ores and scrap	522,8	2044,9	3246,8	2398,3	1787,4	87,4	74,5
węgiel i koks coal and coke	6847,5	2507,6	3341,7	3084,9	2593,9	103,4	84,1
Kontenery duże Large containers	464,2	515,8	520,1	574,6	538,8	104,5	93,8
Ładunki toczne Roll-on roll-off	3952,7	5552,8	6418,5	6233,4	6014,0	108,3	96,5
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	2030,6	2409,6	3341,1	3206,4	3083,3	128,0	96,2

Tablica 50. Obroty ładunkowe w portach morskich według grup ładunkowych (dok.)
Table 50. Cargo traffic in seaports by group of cargo (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2020		
	w tysiącach ton / in thousand tonnes				2015 = 100	2019 = 100	
Szczecin							
Razem Total	7969,2	8276,3	9362,3	9581,9	9581,1	115,8	100,0
Masowe ciekłe Liquid bulk	857,4	1257,2	1448,5	1417,4	1743,1	138,6	123,0
w tym ropa naftowa i produkty of which crude oil and oil products	308,7	468,9	733,4	716,8	1008,4	215,1	140,7
Masowe suche Dry bulk	5049,7	4800,4	4665,5	4998,8	4751,7	99,0	95,1
w tym: of which:							
rudy i złom ores and scrap	330,6	600,6	520,9	552,3	459,1	76,4	83,1
węgiel i koks coal and coke	2010,4	903,9	1048,8	1189,1	950,2	105,1	79,9
Kontenery duże Large containers	463,7	511	482,4	555,3	527,8	103,3	95,0
Ładunki toczne Roll-on roll-off	3,1	0,9	1,0	7,9	0,5	55,6	6,3
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	1595,3	1706,8	2765,0	2602,5	2558,0	149,9	98,3

Wykres 80. Struktura obrotów ładunkowych według portów morskich województwa zachodniopomorskiego
Chart 80. Structure of cargo traffic by seaports of Zachodniopomorskie Voivodship

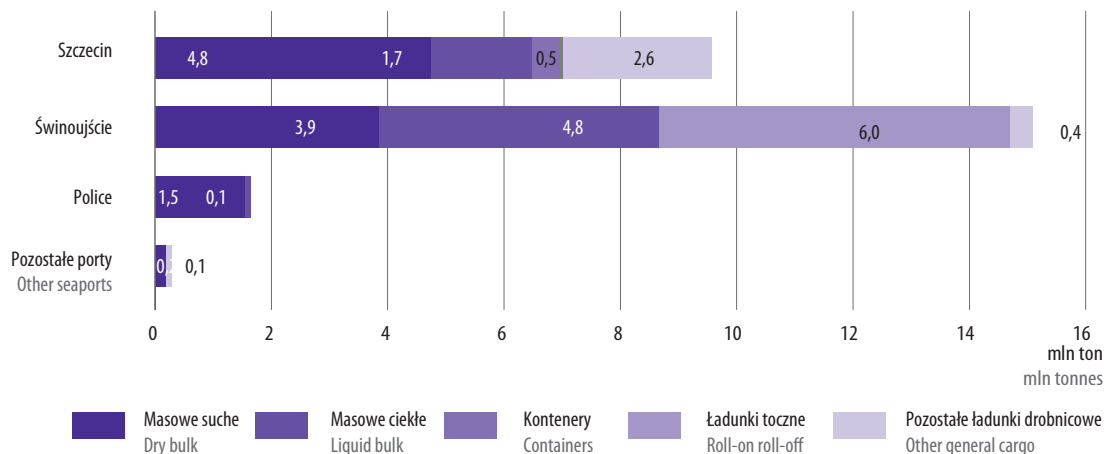

W 2020 r. struktura obrotów ładunkowych w portach województwa zachodniopomorskiego ukształtowała się następująco: masowe suche – 38,9% (w tym inne suche ładunki masowe – 15,2%, węgiel i koks – 9,8%, produkty rolnicze – 7,1%, rudy i złom – 6,7%), masowe ciekłe – 24,9% (w tym produkty z ropy naftowej – 10,2%), toczne samobieżne – 21,7%, pozostałe ładunki drobnicowe – 11,6%, kontenery duże – 2,0% oraz ładunki toczne niesamobieżne – 0,9%.

W obrotach ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. największy udział miały następujące grupy towarowe: ciekłe produkty rafinacji ropy naftowej (10,9%), gaz ziemny (10,8%), węgiel kamienny i brunatny (9,3%), minerały chemiczne i do produkcji nawozów (6,6%), rudy żelaza (5,7%), produkty przemysłu samochodowego (5,6%), zboża oraz żelazo, stal i żelazostopy oraz żeliwo (po 4,5%), nawozy i związki azotowe (4,1%) oraz towary mieszane (17,0%).

Wykres 81. Obroty ładunkowe według portów i kategorii ładunkowych w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.

Chart 81. Cargo traffic by seaports and cargo categories in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

W 2020 r. krajowy obrót morski wyniósł 1,4 mln ton i stanowił 5,3% obrotów ogółem, natomiast w międzynarodowym obrocie morskim przeładowano łącznie 25,2 mln ton ładunków (94,7% obrotów ogółem).

Tablica 51. Obroty ładunkowe w portach morskich województwa zachodniopomorskiego według relacji, portów i grup ładunkowych w 2020 r.

Table 51. Cargo traffic in seaports of Zachodniopomorskie Voivodship by direction, seaports and group of cargo in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Międzynarodowy obrót morski International maritime traffic		
		razem total	Przywóz (wyładunek) Inwards (Unloading)	Wywóz (załadunek) Outwards (Loading)
		w tysiącach ton in thousand ton		
Ogółem Total	26594,2	25185,3	16168,6	9016,7
Szczecin	9581,1	8801,0	5783,4	3017,6
Świnoujście	15097,1	14488,1	8909,1	5578,9
Police	1640,1	1623,0	1368,5	254,5
Darłowo	145,3	142,7	71,0	71,7
Kołobrzeg	130,6	130,6	36,7	93,9
Masowe ciekłe Liquid bulk	6619,1	5398,4	4176,8	1221,6
w tym ropa naftowa i produkty of which crude oil and oil products	2793,8	1594,9	814,3	780,6
Masowe suche Dry bulk	10339,0	10168,6	6650,8	3517,8
w tym: of which:				
rudzy i złom ores and scrap	1787,4	1787,4	1636,5	150,9

Tablica 51. Obroty ładunkowe w portach morskich województwa zachodniopomorskiego według relacji, portów i grup ładunkowych w 2020 r. (dok.)

Table 51. Cargo traffic in seaports of Zachodniopomorskie Voivodship by direction, seaports and group of cargo in 2020 (cont.)

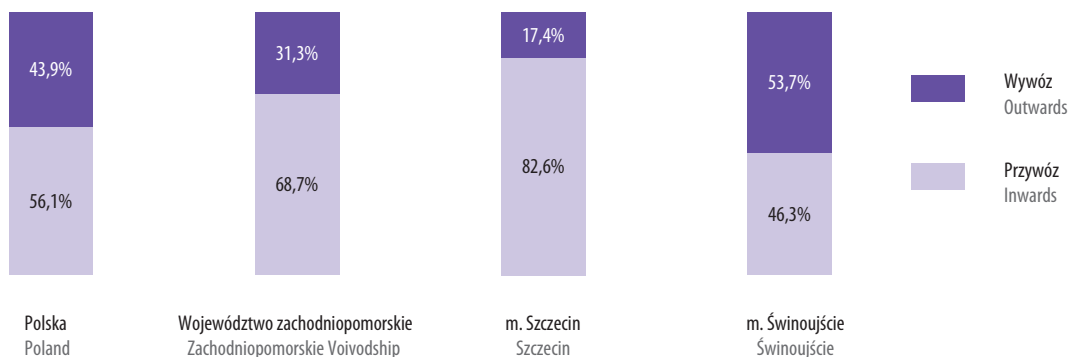
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Międzynarodowy obrót morski International maritime traffic		
		razem total	Przywóz (wyładunek) Inwards (Unloading)	Wywóz (załadunek) Outwards (Loading)
			w tysiącach ton in thousand ton	
węgiel i koks coal and coke	2593,9	2585,4	1083,0	1502,4
Kontenery duże Large containers	538,8	531,3	246,3	285,0
ładunki toczne Roll-on roll-off	6014,0	6014,0	2905,9	3108,0
ładunki toczne samobieżne roll-on roll-off self-propelled	5786,7	5786,7	2831,7	2955,0
ładunki toczne niesamobieżne roll-on roll-off non self-propelled	227,3	227,3	74,2	153,0
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	3083,3	3073,0	2788,7	884,3

Największy udział w międzynarodowych obrotach stanowiła wymiana z krajami europejskimi (69,4%, w tym z krajami Unii Europejskiej – 53,5%), Afryką – 11,9%, Azją – 11,7%, Ameryką Północną – 4,7%, Ameryką Środkową i Południową – 2,0% oraz Australią i Oceanią – 0,3%. Największy udział w obrotach portów województwa zachodniopomorskiego miały ładunki transportowane w relacjach ze Szwecją – 27,1%, Rosją – 9,2%, Katar – 6,9%, Norwegią – 5,9%, Holandią – 5,3%, Stanami Zjednoczonymi – 3,9%, Hiszpanią – 3,7% i Indiami – 3,4%. W Szczecinie udział w obrotach miały ładunki transportowane w relacjach z Rosją – 14,4%, Hiszpanią – 10,2%, Finlandią – 8,5%, Norwegią – 7,4%, Holandią – 6,8%, Niemcami – 6,0%, Szwecją – 5,8%.

Obrót ładunków tranzytowych w portach województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. wyniósł 2578,6 tys. ton, tj. o 24,7% mniej niż w 2019 r., z czego obroty tranzytowe w porcie Szczecin stanowiły 61,7%, a w Świnoujściu – 38,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyły się obroty ładunków tranzytowych zarówno w przywozie (o 23,9%), jak i w wywozie (o 26,3%).

Wykres 82. Struktura obrotów ładunków tranzytowych w portach morskich województwa zachodniopomorskiego na tle obrotów w polskich portach morskich w 2019 r.

Chart 82. Structure of transit traffic in seaports of Zachodniopomorskie Voivodship against the background of traffic in seaports of Poland in 2019

Największą część ładunków tranzytowych w portach województwa zachodniopomorskiego stanowiły pozostałe ładunki drobnicowe – 38,1% (w tym wyroby z żelaza i stali – 25,4%), ładunki masowe suche – 33,4% (w tym rudy i złom – 14,2%), toczne samobieżne – 25,3% oraz ładunki masowe ciekłe – 3,2%.

Największy wzrost przeładunku ładunków tranzytowych w porównaniu z poprzednim rokiem dotyczył innych ciekłych ładunków masowych (o 65,8%); natomiast spadek odnotowano w obrotach tranzytowych węgla i koksu (o 56,6%), rudy i złomu (o 49,6%), drewno (o 38,4%), wyrobach żelaza i stali (o 19,9%), innych ładunków drobnicowych (o 4,9%) oraz innych suchych ładunków masowych (o 4,6%).

Tranzyt morsko-lądowy stanowił w 2020 r. 67,3% (w 2019 r. – 64,7%) obrotu ładunków tranzytowych ogółem, tranzyt lądowo-morski – 30,3% (w 2019 r. – 29,1%), tranzyt morski – 2,4% (w 2019 r. – 6,2%). Główne kraje tranzytujące w transycie morsko-lądowym i lądowo-morskim w 2020 r. były: Czechy (40,7%), Niemcy (27,4%), Słowacja (14,5%) oraz Węgry (3,8%).

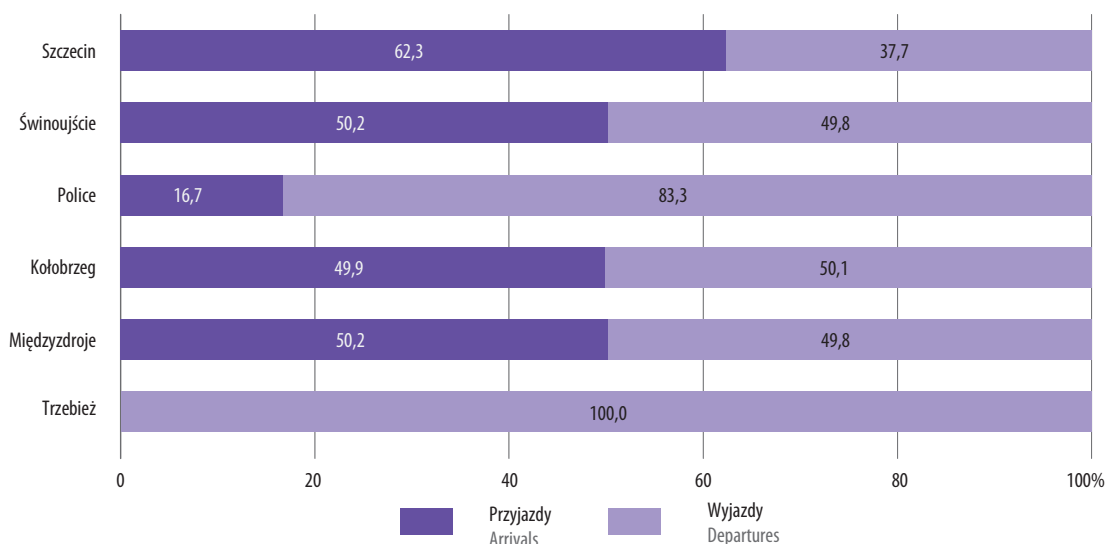
Do portów morskich województwa zachodniopomorskiego w 2020 r. przyplłynęło na wycieczkowcach w celach turystycznych 4,6 tys. osób, które po zwiedzeniu atrakcji turystycznych w porcie lub okolicy kontynuowały swoją zagraniczną podróż. Szczecin odwiedziło 64,4% pasażerów, natomiast Świnoujście – 35,6%. Najwięcej turystów pływało na statkach niemieckich – stanowili 47,8% pasażerów wycieczkowców ogółem, szwajcarskich – 32,9%, holenderskich – 16,8% oraz francuskich – 2,5%.

Wykres 83.

Chart 83.

Struktura ruchu pasażerów w portach morskich województwa zachodniopomorskiego w 2020 r.

Structure of passenger traffic in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

W 2020 r. do portów morskich województwa zachodniopomorskiego zawinęło 8,7 tys. statków (o 17,5% mniej niż w 2019 r.) o pojemności brutto (GT) 106,9 mln (o 3,6% mniejszej niż rok wcześniej) i nośności (DWT) 59,5 mln ton (o 6,1% większej niż w 2019 r.). Zwiększyła się w porównaniu z 2019 r. średnia wielkość statków: nośność (o 28,6%), pojemność brutto (o 16,9%) oraz pojemność netto (o 14,6%). Większość statków stanowiły drobnicowce niespecjalistyczne (5043 statków o pojemności brutto (GT) 87,8 mln i nośności (DWT) 28,9 mln ton), statki do transportu ładunków ciekłych (11231 statków o pojemności brutto (GT) 7,9 mln i nośności (DWT) 13,5 mln ton), statki pasażerskie (1114 statków o pojemności brutto (GT) 0,4 mln i nośności (DWT) 0,1 mln ton, w tym 85 wycieczkowce o pojemności brutto (GT) 0,1 mln i nośności (DWT) 24,5 tys. ton), oraz statki do transportu ładunków masowych suchych (976 statków o pojemności brutto (GT) 9,0 mln i nośności (DWT) 14,6 mln ton).

Tablica 52. Statki transportowe wchodzące do portów morskich województwa zachodniopomorskiego w 2020r.
Table 52. Cargo-carrying ship arrivals at seaports of Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

Kraj bandery Flag state a – liczba statków a – number of ships b – pojemność netto (NT) w tys. b – net tonnage (NT) in thousand	Ogółem Total	W tym porty Of which ports			
		Szczecin	Świnoujście	Police	
Ogółem Grand Total	a	8664	2682	5238	290
	b	39249,6	5675,2	32674,2	722,2
w tym ruch międzynarodowy of which international traffic					
Razem Total	a	7356	2113	4658	241
	b	37884,9	5154,5	31867,4	703,1
Polska Poland	a	20	7	–	–
	b	6,3	4,0	–	–
Obce Foreign	a	7336	2106	4658	241
	b	37878,6	5150,5	31867,4	703,1
w tym: of which:					
Antigua i Barbuda Antigua and Barbuda	a	379	302	33	17
	b	676,6	564,5	69,8	20,7
Bahamy The Bahamas	a	830	35	778	15
	b	7238,9	247,5	6818,0	172,0
Barbados Barbados	a	152	76	65	8
	b	222,2	114,4	92,4	12,0
Chiny – Specjalny Region Admini- stracyjny Hongkong China – Hong Kong Special Admin- istrative Region	a	15	9	6	–
	b	249,0	130,6	118,4	–
Cypr Cyprus	a	2750	188	2528	18
	b	18525,4	485,7	17951,3	74,0
Dania Denmark	a	89	70	19	–
	b	227,6	149,2	78,4	–
Gibraltar Gibraltar	a	411	336	48	20
	b	673,1	541,9	98,0	26,2
Holandia Netherlands	a	76	48	17	9
	b	898,9	345,0	473,2	79,3
Liberia Liberia	a	150	115	20	9
	b	521,0	321,0	167,9	23,9
Malta Malta	a	1025	115	695	4
	b	806,5	83,1	675,7	3,5
Niemcy Germany	a	152	88	36	1
	b	429,4	197,7	198,3	1,6
Norwegia Norway	a	50	30	14	3
	b	545,7	277,8	252,7	13,0
Panama Panama	a	164	157	1	2
	b	517,7	446,2	21,0	24,1
Portugalia Portugal	a	175	67	1	106
	b	234,7	116,5	1,0	115,5
Rosja Russia	a	57	19	35	3
	b	409,8	84,1	306,1	19,7
Singapur Singapore	a	213	6	203	–
	b	3137,4	9,3	3125,5	–
Szwecja Sweden	a	119	83	30	6
	b	1314,9	457,7	790,0	67,2
Wyspy Marshalla Marshall Islands	a	110	66	37	7
	b	1432,3	410,0	948,7	73,5

Najwięcej statków przyplływających do portów morskich województwa zachodniopomorskiego to statki, których przewoźnik pochodził z Polski (4174 statki o pojemności brutto (GT) 68,4 mln i nośności (DWT) 26,9 mln ton), Niemiec (1827 statków o pojemności brutto (GT) 19,1 mln i nośności (DWT) 7,7 mln ton), Norwegii (564 statków o pojemności brutto (GT) 2,8 mln i nośności (DWT) 3,3mln ton), Danii (455 statków o pojemności brutto (GT) 3,0 mln i nośności (DWT) 4,2 mln ton) oraz Holandii (435 statków o pojemności brutto (GT) 1,7 mln i nośności (DWT) 2,3 mln ton).

Tablica 53. Kontenery w międzynarodowym obrocie morskim w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.
Table 53. International maritime traffic of containers in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

PORTY PORTS a – szt. a – in units b – TEU b – in TEU		Ogółem Total		Wyladunek (przywóz) Unloading (inwards)		Załadunek (wywóz) Loading (outwards)	
		z ładunkami laden	puste empty	z ładunkami laden	puste empty	z ładunkami laden	puste empty
Ogółem Total	a	32028	18539	13239	11712	18789	6827
	b	57718	35091	19561	26187	38158	8904
Szczecin	a	31554	18120	12809	11712	18745	6408
	b	57212	34672	19121	26187	38092	8485
Świnoujście	a	474	419	430	–	44	419
	b	506	419	440	–	66	419

Tablica 54. Obrót ładunków tranzytowych według rodzajów tranzytu, grup ładunkowych i portów w województwie zachodniopomorskim w 2020 r.

Table 54. Transit traffic by type of transit, group of cargo and seaports in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020

Wyszczególnienie Specification	Tranzyt ogółem Total transit			Tranzyt morsko-ładowy i łądowo-morski Sea-land and land-sea transit			Tranzyt morski Sea transit		
	razem total	wyła- dunek (przywóz) Unload- ing (inwards)	załadunek (wywóz) Loading (out- wards)	razem total	morsko- ładowy przywóz sea-land inwards	łądowo- morski przywóz land-sea outwards	razem total	wyła- dunek (przywóz) Unload- ing (inwards)	zała- dunek (wywóz) Loading (out- wards)
	w tysiącach ton in thousand tonnes								
Ogółem Total	2578,6	1772,0	806,6	2515,8	1731,1	781,8	62,7	37,9	24,8
Masowe ciekłe Liquid bulk	82,0	55,0	27,0	82,0	55,0	27,0	–	–	–
Masowe suche Dry bulk	860,9	795,9	65,1	811,3	771,1	40,3	49,6	24,8	24,8
w tym: of which:									
rudy i złom ores and scrap	365,8	365,8	–	356,8	365,8	–	–	–	–
węgiel i koks coal and coke	199,4	173,0	26,4	149,8	148,3	1,5	49,6	24,8	24,8
Ładunki samo- bieżne Ro-ro units (self- propeller)	653,2	137,3	515,9	653,2	137,3	515,9	–	–	–
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	982,4	783,8	198,6	969,3	770,7	198,6	13,1	13,1	–

Tablica 54. Obrót ładunków tranzytowych według rodzajów tranzytu, grup ładunkowych i portów w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. (dok.)

Table 54. Transit traffic by type of transit, group of cargo and seaports in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Tranzyt ogółem Total transit			Tranzyt morsko-ładowy i łądowo-morski Sea-land and land-sea transit			Tranzyt morski Sea transit		
	razem total	wyładunek (przywóz) Unloading (inwards)	załadunek (wywóz) Loading (outwards)	razem total	morsko- ładowy przywóz sea-land inwards	łądowo- morski przywóz land-sea outwards	razem total	wyładunek (przywóz) Unloading (inwards)	załadunek (wywóz) Loading (outwards)
	w tysiącach ton in thousand tonnes								
w tym: of which:									
wyroby z żelaza i stali iron and steel products	653,7	499,6	154,1	653,7	499,6	154,1	-	-	-
Szczecin	1591,6	1315,3	276,3	1528,9	1277,4	251,5	62,7	37,9	24,8
Masowe ciekłe Liquid bulk	67,6	55,0	12,6	67,6	55,0	12,6	-	-	-
Masowe suche Dry bulk	541,6	476,5	65,1	492,0	451,7	40,3	49,6	24,8	24,8
w tym: of which:									
rudy i złom ores and scrap	132,0	132,0	-	132,0	132,0	-	-	-	-
węgiel i koks coal and coke	113,9	87,6	26,4	64,3	62,8	1,5	49,6	24,8	24,8
Pozostałe ładunki drobnicowe Other general cargo	982,4	783,8	198,6	969,3	770,7	198,6	13,1	13,1	-
w tym: of which:									
wyroby z żelaza i stali iron and steel products	653,7	499,6	154,1	653,7	499,6	154,1	-	-	-
Świnoujście	986,9	456,6	530,3	986,9	456,6	530,3	-	-	-
Masowe ciekłe Liquid bulk	14,4	-	14,4	14,4	-	14,4	-	-	-
Masowe suche Dry bulk	319,3	319,3	-	319,3	-	319,3	-	-	-
w tym: of which:									
rudy i złom ores and scrap	233,8	233,8	-	233,8	233,8	-	-	-	-
węgiel i koks coal and coke	85,5	85,5	-	85,5	85,5	-	-	-	-
samobieżne self-propelled	653,2	137,3	515,9	653,2	137,3	515,9	-	-	-

Tablica 55. Ruch pasażerów w wybranych portach morskich województwa zachodniopomorskiego według kraju rozpoczęcia lub zakończenia podróży (dok.)

Table 55. Passenger movements in selected seaports of Zachodniopomorskie Voivodship by place of departure or destination (cont.)

Kraj rozpoczęcia/zakończenia podróży Country of departure/destination	Ogółem Total		Przyjazdy Inwards		Wyjazdy Outwards	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Kołobrzeg						
Razem Total	30972	3996	15353	1993	15619	2003
Ruch krajowy National traffic	–	–	–	–	–	–
Ruch międzynarodowy International traffic	30972	3996	15353	1993	15619	2003
Dania Denmark	30972	3996	15353	1993	15619	2003
Międzyzdroje						
Razem Total	57622	33820	29000	16986	28622	16834
Ruch krajowy National traffic	–	–	–	–	–	–
Ruch międzynarodowy International traffic	57622	33820	29000	16986	28622	16834
Niemcy Germany	57622	33820	29000	16986	28622	16834

Rybołówstwo morskie

Według stanu na koniec 2019 r. w województwie zachodniopomorskim zarejestrowanych było 459 podmiotów, które zajmowały się rybołówstwem w wodach morskich. Liczba pracujących wynosiła 1,0 tys. osób. Większość podmiotów zarejestrowana była w powiecie kołobrzeskim (111 podmiotów, o liczbie pracujących 320), kamieńskim (80 podmiotów, 154 osób pracujących) oraz sławieńskim (odpowiednio: 73 podmioty, 133 pracujących).

Według stanu na koniec 2020 r. polska flota rybacka województwa zachodniopomorskiego liczyła, tak jak przed rokiem 338 jednostek, o pojemności brutto 5,7 tys. (o 0,7% większej niż w 2019 r.) oraz mocy wynoszącej 23,8 tys. kW (o 1,3% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim).

Najwięcej kutrów zlokalizowanych było w porcie macierzystym w Kołobrzegu (20 kutrów), co stanowiło 58,8% liczebności floty kutrowej ogółem.

W 2020 r. flota łodziowa w województwie zachodniopomorskim liczyła 304 jednostki (bez zmian w stosunku do 2019 r.), o łącznej pojemności brutto (GT) 2,1 tys., która uległa zwiększeniu w stosunku do roku 2019 r. o 1,8% oraz o mocy 14,2 tys. kW (wzrost o 2,2% w stosunku do 2019 r.). Łodzie rybackie stacjonowały głównie w portach: Trzebieży – 35, Kołobrzegu – 34, Darłowie – 33, Świnoujściu (łącznie z Karsiborem i Przytorem) – 33, Jarosławcu – 20, Szczecinie (łącznie z portami Szczecin Dąbie i Stołczyn) – 17, Dziwnowie – 16, Unieściu – 15 i Wolinie – 15.

**Tablica 56. Flota łodziowa województwa zachodniopomorskiego w 2020 r.
Stan w dniu 31 Grudnia**

Table 56. Fishing fleet in Zachodniopomorskie Voivodship in 2020
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Liczba jednostek Number of units		Pojemność brutto GT Gross tonnage (GT)		Moc kW Power in kW	
		2019=100		2019=100		2019=100
Ogółem Total	304	100,0	2145,0	101,8	14160,1	102,2
w tym: of which						
Darłowo	33	89,2	163,3	97,6	1364,6	100,4
Jarosławiec	20	105,3	105,7	105,7	806,5	109,5
Kołobrzeg	34	103,0	679,1	105,0	3584,4	106,4
Szczecin ^a	17	100,0	35,6	101,7	325,8	100,0
Świnoujście ^b	33	97,1	245,6	97,5	1858,0	97,4
Trzebież	35	100,0	113,4	100,4	857,6	100,0

a Łącznie ze Szczecin Dąbiem i Stołczynem. b Łącznie z Karsiborem i Przytorem.

a Including Szczecin Dąbie and Stołczyn. b Including Kasibór and Przytor.

Źródło: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

Source: Data of the National Marine Fisheries Research Institute in Gdynia.

Połowy ryb i innych organizmów morskich według portu rejestracji statku w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. wyniosły 53,2 tys. ton i były o 2,0% mniejsze niż przed rokiem. Tak jak w ubiegłym roku, wszystkie połowy pozyskano z łowisk bałtyckich.

W strukturze gatunkowej połowów, dominowały szproty i ryby płaskie. W 2020 r. złowiono 16,0 tys. ton szprota, co stanowiło 30,0% wielkości połowów ogółem województwa zachodniopomorskiego. Połowy szprota zmniejszyły się o 14,7% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Połowy ryb płaskich wyniosły w 2020 r. 12,0 tys. ton, co oznacza spadek o 11,2% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego (JST) w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosły 12088,8 mln zł, co stanowiło wzrost 6,7% w porównaniu z 2018 r. Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które stanowiły 49,9% dochodów ogółem. Kwota dotacji, które wpłynęły do budżetów JST wyniosła 3410,0 mln zł, co stanowiło 28,2% dochodów ogółem i była o 7,4% wyższa niż przed rokiem. Udział dotacji inwestycyjnych w ogólnej wysokości dotacji w budżetach JST wyniósł 18,1% i był o 6,5 p. proc. niższy niż w 2018 r. Wysokość dotacji europejskich w strukturze budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniosła 413,54 zł, czyli o 9,8% mniej niż przed rokiem.

W województwie zachodniopomorskim dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w 2019 r. wyniosły 12088,8 mln zł i były o 6,7% wyższe niż w 2018 r. W kwocie tej 50,5% stanowiły dochody gmin, 30,0% – dochody miast na prawach powiatu, 12,8% – dochody powiatów oraz 6,6% – dochody województwa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody JST ogółem w 2019 r. wynosiły 7118,0 zł, co stanowiło wzrost o 7,0% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy dochód na 1 mieszkańca wykazały miasta na prawach powiatu (6601,01 zł), co stanowiło wzrost wobec 2018 r. o 11,2%. Był to również największy wzrost tego wskaźnika w porównaniu z rokiem poprzednim wśród JST, najmniejszy natomiast – w przypadku gmin (o 8,0%).

Gminy bez miast na prawach powiatu w 2019 r. osiągnęły dochody wynoszące 6108,08 mln zł, które były wyższe niż w roku poprzednim o 7,8%. W dochodach tych 53,0% stanowiły gminy miejsko-wiejskie (55 jednostek), 27,0% – gminy wiejskie, a 20,0% (48 jednostek) – gminy miejskie (8 jednostek). Najwyższy wskaźnik dochodów per capita odnotowano w przypadku gmin wiejskich (5775,87 zł) i był on wyższy od dochodów gmin miejskich o 15,9%, a gmin miejsko-wiejskich – o 10,2%.

Dochody powiatów w 2019 r. wyniosły 1552,4 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim były wyższe o 7,6%. Wskaźnik dochodów per capita był zróżnicowany i wynosił od 1162,56 zł w powiecie stargardzkim (wzrost o 13,8% wobec 2018 r.) do 1636,62 zł w koszalińskim (wzrost o 14,2%). W porównaniu z 2018 r. jedynie w powiecie choszczeńskim i gryfickim odnotowano spadek dochodów na 1 mieszkańca odpowiednio o: 3,5% i 8,5%.

W przypadku miast na prawach powiatu najwyższy dochód na 1 mieszkańca w 2019 r. wykazało Świnoujście – 7860,86 zł, co stanowiło spadek o 14,3% wobec 2018 r., a najniższy – Koszalin z wskaźnikiem 6262,41 zł – co stanowiło wzrost o 10,4% wobec roku poprzedniego.

Tablica 57. Dochody jednostek samorządu terytorialnego
Table 57. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in total revenue in %
Ogółem Total	4174,5	5365,0	6658,7	7118,0	49,9
Gminy ^a Gminas ^a	2975,5	3743,9	4923,6	5319,9	50,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3291,6	5138,0	5934,8	6601,0	56,6
Powiaty Powiats	1001,0	1049,0	1253,0	1352,1	38,7
Województw Voivodship	426,7	449,4	552,7	469,0	38,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST., dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne). W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

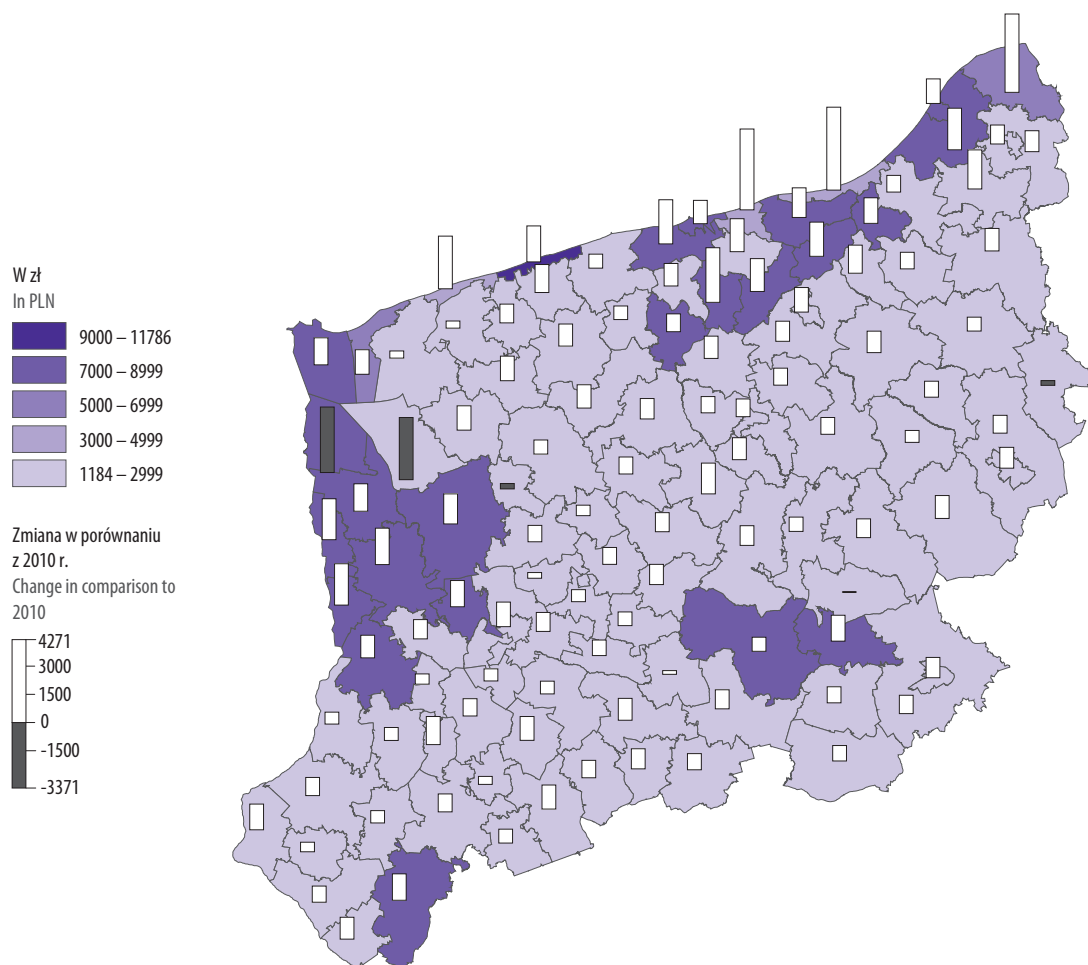
W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. głównym źródłem dochodów JST ogółem były dochody własne (6031,1 mln zł), których udział w dochodach ogółem wyniósł 49,9% (spadek wobec 2018 r. o 0,6 p. proc.). W miastach na prawach powiatu udział ten wyniósł 56,6% (spadek o 5,0 p. proc.), w gminach – 50,2% (spadek o 0,4 p. proc.), w powiatach – 38,7% (wzrost o 2,5 p. proc.), a w województwie – 38,4% (wzrost o 5,1 p. proc.).

Najważniejszym źródłem dochodów własnych gmin i miast na prawach powiatu były dochody podatkowe (stanowiły odpowiednio: 73,5% i 42,4%), a w tym odpowiednio 36,7% i 21,2% z podatków ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw oraz 29,1% i 17,3% z podatków od nieruchomości. W strukturze dochodów własnych powiatów największy udział miały wpływy z grupy dochodów pozostałych (52,5%) oraz z podatku dochodowego od osób fizycznych (43,4%). Dochody własne samorządu województwa składały się w największej części z wpływów z podatków dochodowych od osób prawnych (54,7%) oraz od osób fizycznych (22,7%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne JST ogółem wyniosły 3551,18 zł i były wyższe wobec 2018 r. o 5,7%. Zwiększenie dochodów własnych per capita w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządów terytorialnych, z wyjątkiem województwa. Wzrost ten wyniósł: 8,0% w gminach, 11,2% w miastach na prawach powiatu oraz 7,9% w powiatach. W województwie odnotowano spadek dochodów własnych na 1 mieszkańca o 15,1%.

Mapa 41.
Map 41.

Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
Own revenue of gminas per capita in 2019

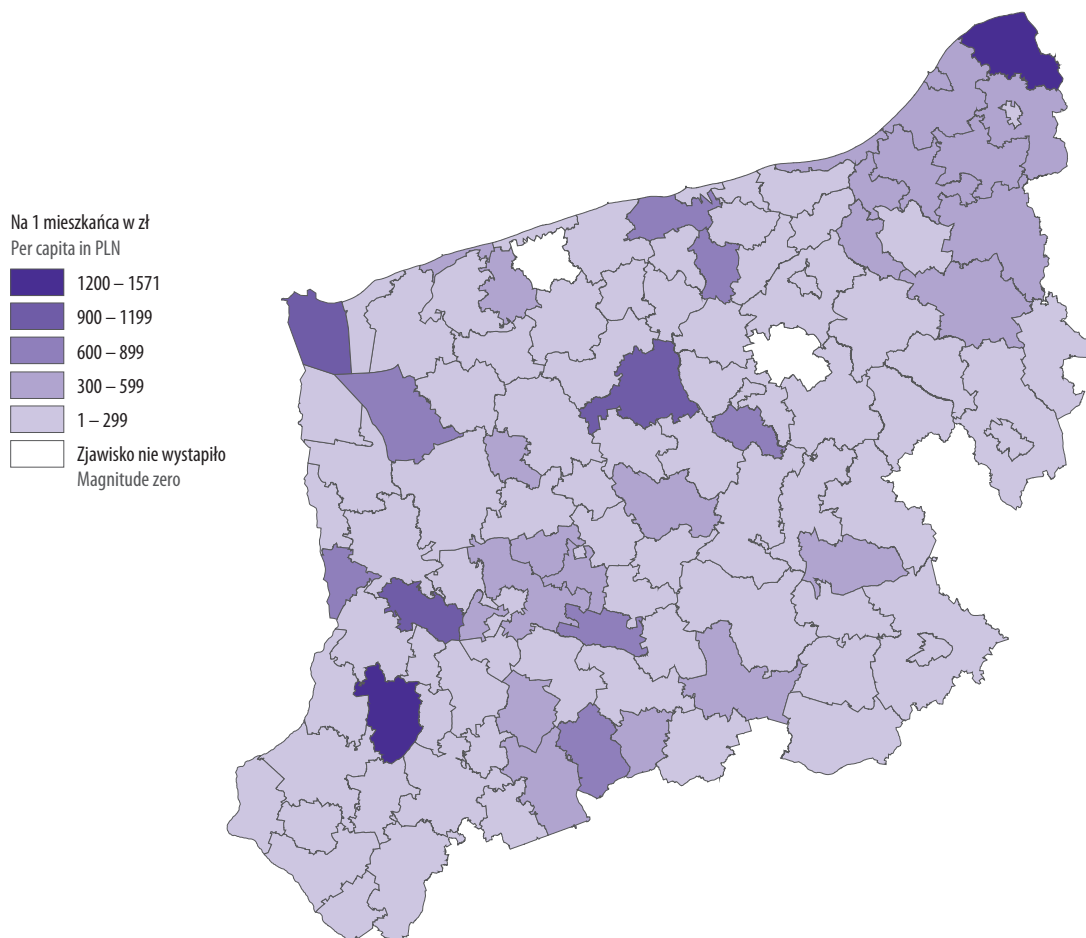
W strukturze dochodów JST oprócz dochodów własnych znajdują się również dotacje, których łączna wysokość w 2019 r. wyniosła 3410,0 mln zł, co stanowiło 28,2% dochodów ogółem. Kwota ta była o 7,4% wyższa niż przed rokiem. Udział dotacji inwestycyjnych w ogólnej wysokości dotacji w budżetach JST wyniósł 18,1% i był o 6,5 p. proc. niższy niż w 2018 r.

W 2019 r. gminy bez miast na prawach powiatu otrzymały dotacje w wysokości 1895,0 mln zł, z czego 11,9% stanowiły dotacje inwestycyjne. Kwota ogólnych dotacji w budżecie gmin w 2019 r. była o 13,4% niższa niż przed rokiem. Istotną część dotacji budżetów gminnych to dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (75,6%). W strukturze dochodów budżetów gmin udział dotacji był wyższy niż w roku poprzednim i wyniósł 31,0% (w 2018 r. udział ten wyniósł 30,2%).

W przypadku miast na prawach powiatu ogólna wysokość dotacji w 2019 r. wyniosła 895,8 mln, w tym 21,5% stanowiły dotacje inwestycyjne. W porównaniu z rokiem 2018 r. kwota przyznanych dotacji zwiększyła się o 40,7%. Największy udział w strukturze dotacji w budżetach miast na prawach powiatu stanowiły dotacje z budżetu państwa z zakresu administracji rządowej (66,5%). W 2018 r. dotacje stanowiły 24,7% ogólnych dochodów budżetów miast na prawach powiatu, czyli o 5,2 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Mapa 42.
Map 42.

Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
Grants for gminas per capita in 2019

W strukturze dochodów powiatów w 2019 r. dotacje wyniosły 296,8 mln zł i stanowiły 19,1% dochodów. W porównaniu z 2018 r. wysokość dotacji ogółem dla powiatów zmalała o 11,2%. Dotacje inwestycyjne stanowiły 20,6% dotacji. Największy odsetek stanowiły dotacje celowe z budżetu państwa z zakresu administracji rządowej (56,7%) oraz dotacje z paragrafów 205 i 625 (17,3%).

Wysokość dotacji w budżecie województwa w 2019 r. wyniosła 322,4 mln zł, z czego 28,0% stanowiły dotacje inwestycyjne. Kwota ta była niższa niż w 2018 r. o 34,4%. Udział dotacji w ogólnych dochodach województwa był niższy niż przed rokiem o 11,7 p. proc. i wyniósł 40,5%. Dotacje te pochodziły głównie ze środków europejskich, przy czym 59,4% stanowiły dotacje z paragrafów 205 i 625, a 8,0% – z paragrafów 200 i 620.

W 2019 r. dotacje ze środków europejskich, które wpłynęły do budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 413,54 zł, czyli o 9,8% mniej niż rok wcześniej. W gminach było to średnio 200,64 zł (w porównaniu z 190,09 zł w 2018 r.), w miastach na prawach powiatu – 366,15 zł (wobec 179,31 zł w 2018 r.), w powiatach – 46,42 zł (61,06 zł w 2018 r.), a w województwie – 127,90 zł (230,37 zł w 2018 r.).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Łączna kwota wydatków z budżetów JST w 2019 r. wyniosła 12392,5 mln złotych, co stanowiło kwotę wyższą niż rok wcześniej o 6,4%. Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej wysokości wydatków JST wyniósł 17,7%, co stanowiło spadek wobec roku poprzedniego o 2,5 p. proc. Najwięcej środków rozdysponowano na wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” (25,4%), „Rodzina” (17,0%) oraz „Transport i łączność” (14,5%).

W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim łączne wydatki JST wyniosły 12392,5 mln złotych i były wyższe od kwoty uzyskanej rok wcześniej o 6,4% (wobec 2015 r. – o 36,2%). Największy udział w tej kwocie miały wydatki budżetu gmin bez miast na prawach powiatu (48,6%) oraz miast na prawach powiatu (32,9%). Wydatki powiatów stanowiły 12,1%, a województwa 6,4% ogólnej kwoty wydatków JST w 2019 r.

Wydatki gmin w 2019 r. wyniosły 6026,0 mln zł i były wyższe od kwoty uzyskanej rok wcześniej o 4,8%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki te kształtowały się na poziomie 5248,33 zł i były wyższe w porównaniu z 2018 r. o 5,0%. Najwięcej środków pochłonęły wydatki bieżące (5172,3 mln zł), stanowiąc 85,8% łącznych wydatków budżetów gmin. Wydatki inwestycyjne wyniosły 813,0 mln zł i były niższe niż rok wcześniej o 17,9%.

W miastach na prawach powiatu wydatki w 2019 r. zamknęły się w kwocie 4079,0 mln zł, co stanowiło kwotę wyższą o 16,2% w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik łącznych wydatków per capita wyniósł 7413,93 zł i był wyższy w porównaniu z 2018 r. o 16,6%. W strukturze wydatków miast na prawach powiatu 75,8% stanowiły wydatki bieżące, a 24,2% wydatki majątkowe, w tym wydatki inwestycyjne – 22,9% (o 2,3 p. proc. więcej niż w 2018 r.).

Tablica 58. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego
Table 58. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w % share of investment expenditure in total expenditure in %
Ogółem Total	4632,5	5316,2	6850,0	7296,8	17,7
Gminy ^a Gminas ^a	3315,0	3654,9	4997,3	5248,3	13,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3703,0	5274,3	6358,9	7413,9	22,9
Powiaty Powiats	1088,5	1027,6	1249,4	1306,85	12,2
Województwo Voivodship	455,9	431,0	559,1	463,4	33,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Łączne wydatki powiatów w 2019 r. wyniosły 1500,5 mln zł, z czego 87,3% stanowiły wydatki bieżące, a 12,7% wydatki majątkowe. Ogólna wysokość wydatków powiatów była wyższa niż rok wcześniej o 4,3%, a wobec 2015 r. – o 26,2%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca powiaty wydały średnio 1306,85 zł, czyli o 4,6% więcej niż w 2018 r. Na wydatki inwestycyjne przeznaczono 182,5 mln zł, co stanowiło 12,2% wszystkich wydatków w powiatach, a kwota ta była niższa niż rok wcześniej o 16,1%.

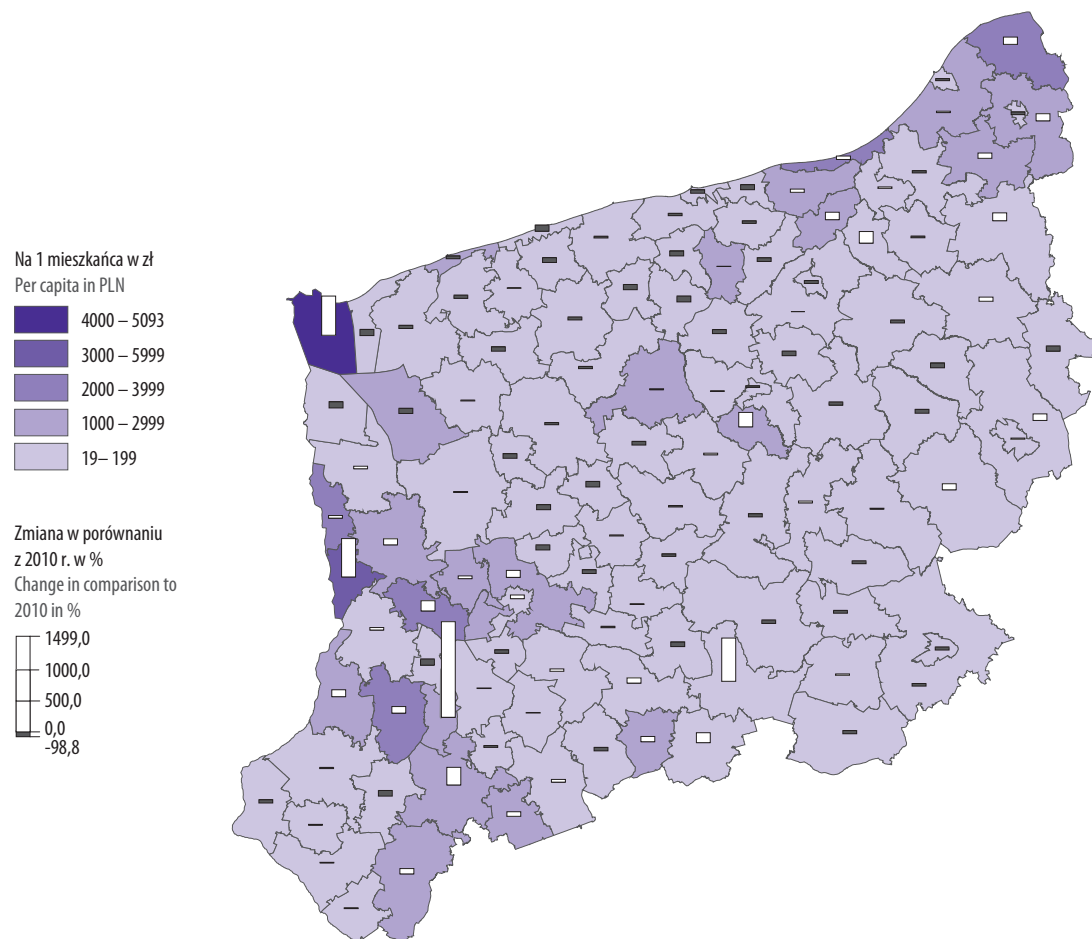
W 2019 r. z budżetu województwa zrealizowano wydatki w łącznej kwocie 787,1 mln zł. Były one niższe niż w 2018 r. o 17,3% (natomiast wobec 2015 r. – wyższe o 6,6%). Na przytoczoną kwotę złożyło się 520,0 mln zł wydatków bieżących (66,1%) oraz 267,1 mln zł wydatków majątkowych (33,9%). W przeliczeniu na jednego mieszkańca było to 463,44 zł, czyli o 17,1% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wydatki inwestycyjne stanowiły 33,6% łącznej kwoty wydatków województwa. Udział ten był niższy niż w 2018 r. o 11,3 p. proc.

Mapa 43.

Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 43.

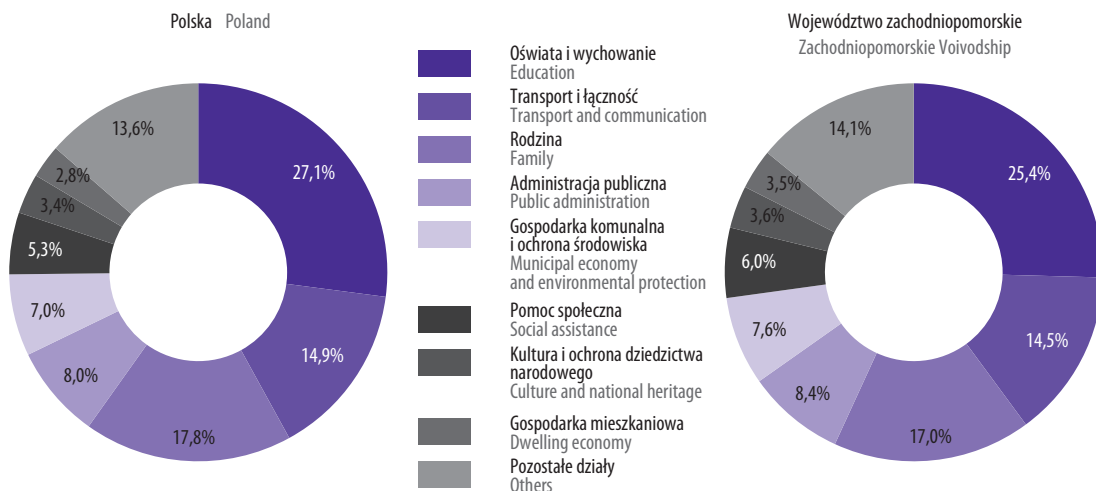
Investment expenditures of gminas per capita in 2019

Według działów klasyfikacji budżetowej wydatki w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce są do siebie zbliżone. W obu przypadkach 8 działów skupia największą część wydatków: 88,4% w skali kraju i 85,9% w skali województwa. W województwie zachodniopomorskim najwięcej środków zostało rozdysponowanych na wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” (25,4%), „Rodzina” (17,0%) oraz „Transport i łączność” (14,5%). W porównaniu z Polską największą różnicę zaobserwowano w działach: „Oświata i wychowanie” – mniej o 1,6 p. proc., „Rodzina” – mniej o 0,9 p. proc. oraz „Pomoc społeczna” – więcej o 0,7 p. proc.

Wykres 84.
Chart 84.

Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.
Budget expenditure by divisions in 2019

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2019 r. zagregowany wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego był ujemny. Główny udział w tym wyniku miał wysoki deficyt budżetów miast na prawach powiatu. Relacja niedoboru do łącznego dochodu ukształtowała się na poziomie -2,5%. Nadwyżkę budżetową wykazały budżety gmin, powiatów i województwa.

Łączny wynik budżetów zachodniopomorskich JST w 2019 r. wykazał deficyt w wysokości 303,7 mln zł. Był to jednak lepszy wynik niż z 2018 r., gdy rok zamknął się deficytem budżetowym wynoszącym 325,4 mln zł. Uzyskany w 2019 r. niedobór środków był jednak ponad dwukrotnie mniejszy od wyniku budżetowego z 2010 r. (deficyt w wysokości 794,6 mln zł). Relacja ogólnego wyniku budżetowego do dochodów w 2018 r. wyniosła -2,5%.

Na zagregowany wynik budżetowy JST w 2018 r. największy wpływ miał deficyt budżetowy uzyskany w miastach na prawach powiatu wynoszący 447,3 mln zł. W porównaniu z 2018 r. jednostki te blisko 2-krotnie pogłębiły niedobór środków. Wynikiem dodatnim w 2019 r. zamknęły się natomiast budżety gmin bez miast na prawach powiatu (niemal 2-krotnie lepszy wynik niż w 2018 r.), powiatów (wynik lepszy ponad 12,5-krotnie) oraz województwa (wynik niemal 2-krotnie lepszy).

Tablica 59.
Table 59.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Result of budgets of local government units

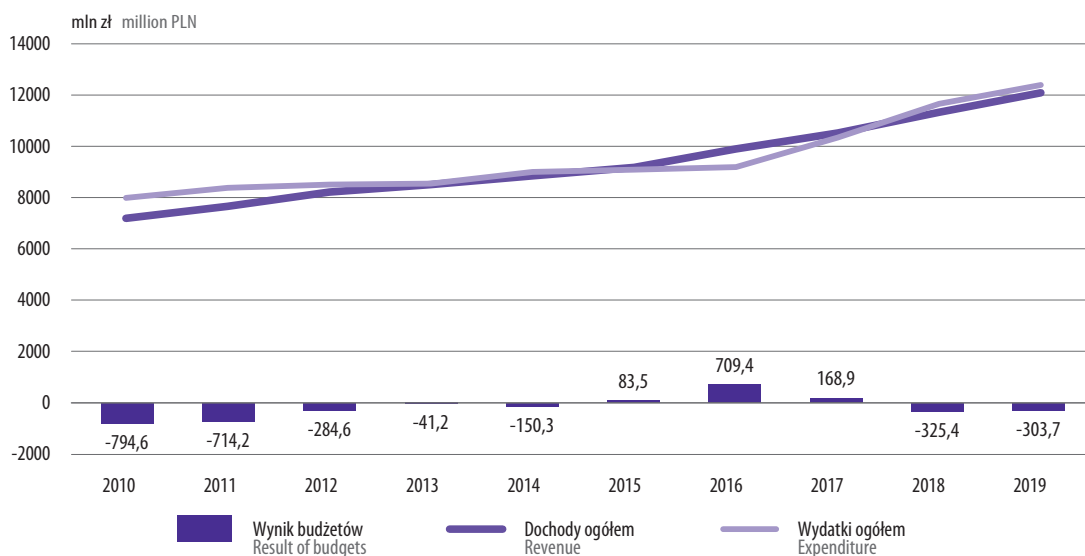
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-794,6	83,5	-325,4	-303,7
Gminy ^a Gminas ^a	-394,7	102,9	-84,8	82,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-247,8	-75,9	-234,1	-447,3

Tablica 59. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego (dok.)
Table 59. Result of budgets of local government units (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Powiaty Powiats	-101,8	24,8	4,2	51,9
Województwo Voivodship	-50,3	31,7	-10,8	9,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 85. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Chart 85. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

Na 132 jednostki samorządu terytorialnego działające na terenie województwa zachodniopomorskiego 86 (65,2%) osiągnęło dodatni wynik budżetowy, a 46 (34,8%) – ujemny.

W 2019 r. deficyt budżetowy odnotowano w 40 gminach (36,4% wszystkich gmin), przy czym najniższy wynik osiągnęła gmina Myślibórz (-12,7 mln zł), gmina wiejska Stargard (-12,0 mln zł) oraz gmina miejska Stargard (-7,9 mln zł). Ujemną relację wyniku budżetowego do dochodu przekraczającą 10,0% wykazano u 8 jednostek gminnych. Nadwyżkę budżetową osiągnęło 56 gmin (50,5%), najwięcej gmina miejska Kołobrzeg (16,1 mln zł), Postomino (13,9 mln zł) oraz gmina wiejska Kołobrzeg (12,7 mln zł). Liczba jednostek gminnych z dodatnią relacją wyniku budżetowego do dochodu (przekraczającą 10,0% wyniosła 10).

Wszystkie 3 miasta na prawach powiatu wykazały ujemny wynik budżetowy w 2019 r. Największy deficyt wykazał Szczecin (-282,4 mln zł), co w relacji do dochodów stanowiło -10,7%. Najmniejszy deficyt natomiast wykazał Koszalin (-11,8 mln zł), który w relacji do dochodów stanowiło -1,8%.

Wśród wszystkich 18 jednostek powiatowych 15 osiągnęło dodatni, a 3 – ujemny wynik budżetowy na koniec 2019 r. Deficyt wykazały powiaty: gryficki (-2,0 mln zł), gryfiński (-1,7 mln zł) oraz policki (-0,2 mln zł). Żaden powiat z ujemnym wynikiem budżetowym nie przekroczył -5,0% w relacji wyniku do dochodu. Najmniejszy wskaźnik wykazano w powiecie polickim i wyniósł on -0,2%. Wśród powiatów z dodatnim wynikiem budżetowym w sześciu relacja wyniku do dochodu przekroczyła 5,0%. Najwyższą wartość relacji wyniku finansowego do dochodu zanotowano w powiecie wałeckim (10,0%).

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

Łączna wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa zachodniopomorskiego do końca 2020 r. wyniosła 26,2 mld zł, stanowiąc 4,9% wartości w skali kraju. Udział dofinansowania ze środków wyniósł 59,4%. Najwięcej środków przeznaczono na projekty w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Do końca 2018 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa zachodniopomorskiego wyniosła 26,2 mld zł, z czego 56,1% stanowiło dofinansowanie z budżetu UE. Udział wspomnianej kwoty w wartości całkowitej w Polsce (bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna) wyniósł 4,9%.

Największa część środków została rozdysponowana w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 16,3 mld zł (62,2% kwoty łącznej) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego – 8,2 mld zł (31,4%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w ramach projektów zrealizowanych w województwie zachodniopomorskim w 2020 r. wydano 15,5 tys. zł, czyli o 2090,40 zł więcej niż średnio w kraju.

Tablica 60. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2020 r.^a

Table 60. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to end the 2020^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
	w tym dofinansowane ze środków UE of which co-financing from the EU resources			
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	26238,9	14728,6	15496,5	5,1 ^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	16330,5	8161,4	9644,6	7,6
Inteligentny Rozwój Smart Growth	724,1	385,8	427,65	1,1
Polska Cyfrowa Digital Poland	451,7	287,9	266,77	3,2
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	488,0	426,3	288,18	2,1
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	8244,7	5467,3	4869,25	4,6

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. ^b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.
^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. ^b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Należy podkreślić, że nie są to wszystkie środki europejskie wykorzystywane na terenie województwa, gdyż nie zawierają:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze w 2018 r. w niewielkim stopniu wykorzystywanych;
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014-2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i FS (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie zachodniopomorskim

Selected data on Zachodniopomorskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	1042969,9	720211,0	387663,3	433656,9	551252,7
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	255632,1	151886,9	123313,4	124861,6	100021,2
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	8,0	10,2	9,6	12,4	17,7
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,47	-0,09	-0,31	-0,91	-0,44
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,06	9,29	9,27	8,97	9,04
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	-1,4
Wskaźnik starości demograficznej w %	15,7*	16,4*	17,1*	17,9*	18,7*
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	652	677	675	713	785
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w %	45,8	45,2	46,5	47,2	48,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w %	52,3	51,4	52,2	52,6	52,6
Stopa bezrobocia według BAEL w %	12,4	11,8	11,0	10,0	8,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	98	130	107	66	47
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3059,96	3164,73	3325,99	3434,20	3570,07
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	375,1	367,9	361,3	358,7	355,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1536,89	1615,86	1707,94	1793,88	1856,22
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1186,91	1231,10	1263,56	1255,90	1365,40
Granica ubóstwa skrajnego w %	5,3	7,5	5,7	7,1	7,2
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	10,5	9,7	9,7	9,7	8,5
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	33	39	46	60	73
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	355,8	359,1	362,7	365,9	369,5
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	33,8	33,3	33,1	32,5	32,7
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,4	6,5	7,0	7,1	7,3

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
708189,9	278428,0	694715,4	639896,0	466736,8	.	Outlays on fixed assets in environmental protection in thousand PLN (current prices)
74780,9	47245,5	48826,3	85193,8	98293,9	.	Outlays on fixed assets in water management in thousand PLN (current prices)
0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
19,9	19,8	22,8	23,1	26,5	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
-1,27	-0,80	-0,89	-1,86	-2,27	-4,31	Natural increase per 1000 population
8,80	9,18	9,54	9,04	8,60	8,12	Live births per 1000 population
x*	-0,6	-0,6	-0,6	-0,4*	-0,4	Net migration for permanent residence per 1000 population
19,5*	20,4*	21,2*	21,9*	22,6*	23,2	Old age ratio in %
.	756	828	868	879	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6
48,0	49,6	51,0	52,7	52,1	52,3	Employment rate by LFS in %
51,9	53,2	53,6	54,8	53,8	54,2	Activity rate by LFS in %
7,5	6,9	4,7	3,8	3,2	3,3	Unemployment rate by LFS in %
24	18	16	15	13	24	Unemployed persons per a job offer
3738,87	3947,04	4174,17	4466,57	4765,91	5019,82	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in PLN
356,1	357,6	359,6	373,6	377,9	381,7	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
1912,38	1945,96	1995,19	2080,59	2179,21	2301,75	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1426,85	1482,90	1652,60	1722,23	1801,11	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
3,6	4,0	2,4	1,8	2,7	.	Extreme poverty rate in %
7,7	6,9	6,0	5,4	4,8	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
86	93	100	126	147	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
373,5	377,9	382,6	388,0	394,3	.	Dwelling stocks per 1000 population
32,9	33,4	32,4	34,1	33,7	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³
7,5	7,4	7,4	7,5	7,5	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	2207	1949	1936	1906	1837
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,9	96,3	96,2	96,1	95,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	3,3	3,3	3,2	3,3	4,2
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w mln zł (ceny bieżące)	1995,8	2146,4	1960,5	3216,4	2608,1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	79,7	107,6	91,3	164,1	82,0
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	100,8	114,1	130,4	107,3	104,7
Sprzedaż detaliczna towarów (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	116,6	103,1	95,1	103,3	109,4
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	44,9	45,0	45,4	45,6	46,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	8,8	16,4	27,0	30,4	35,1
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	47,1	47,1	48,3	50,2	51,0
Gminy ^a	51,3	51,0	52,6	54,2	54,8
Miasta na prawach powiatu	61,5	59,0	58,6	61,4	61,6
Powiaty	27,5	27,8	27,7	28,0	30,0
Województwo	22,6	27,7	27,2	29,7	29,8
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	25,0	25,4	21,6	17,9	18,9
Gminy ^a	23,1	22,4	17,9	16,6	16,2
Miasta na prawach powiatu	20,9	25,1	24,0	17,3	19,8
Powiaty	22,2	18,9	11,4	8,2	10,6
Województwo	49,7	50,3	46,9	40,4	41,5
Dotacje inwestycyjne ogółem ^b dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	515,8	659,9	726,4	605,8	673,4
Gminy ^a	156,5	245,9	229,4	191,7	214,7
Miasta na prawach powiatu	21,7	85,4	176,1	140,0	170,6
Powiaty	82,4	89,5	64,6	50,7	49,1
Województwo	255,1	238,5	256,3	223,4	239,0
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	-794,6	-714,2	-284,6	-41,2	-150,3
Gminy ^a	-394,7	-221,9	-19,9	-0,2	-51,9
Miasta na prawach powiatu	-247,8	-310,0	-218,5	-28,6	-68,9
Powiaty	-101,8	-73,1	-10,2	25,0	-3,4
Województwo	-50,3	-109,1	-36,0	-37,3	-26,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

b Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
1837	1756	1753	1706	1829	.	Population per out-patient health care unit
95,1	94,5	94,8	95,6	95,2	94,7	Cost level indicator in non-financial enterprises in %
4,3	4,7	4,5	3,7	4,0	4,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in %
3044,3	2138,5	2543,2	2871,9	2676,1	4166,6	Investment outlays of non-financial enterprises in million PLN (current prices)
116,7	70,3	118,9	112,9	93,2	155,7	Investment outlays of non-financial enterprises (previous year=100; current prices)
129,8	110,4	192,8	252,3	299,7	.	Intramural expenditures on research and development per capita in PLN (current prices)
106,7	97,5	104,5	107,6	99,3	99,6	Retail sale of goods (previous year=100; current prices)
46,7	46,6	46,9	46,9	46,6	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area
38,6	41,8	47,8	44,2	55,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
52,9	51,6	51,5	50,5	49,9		Share of own revenue in total revenue of local government units in %
56,2	51,9	52,5	50,6	50,2		Total
61,8	60,7	61,3	61,6	56,6		Gminas ^a
33,4	34,3	35,2	36,2	38,7		Powiats
31,6	39,8	37,1	33,2	33,2	.	Cities with powiat status Voivodship
19,7	10,9	14,7	20,2	17,7		Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
14,8	9,3	12,2	17,2	13,5		Total
26,1	11,0	14,1	20,6	22,9		Gminas ^a
10,8	9,7	11,8	15,1	12,2		Powiats
37,2	25,2	37,7	44,9	33,6	.	Cities with powiat status Voivodship
760,5	368,5	387,6	780,7	615,8		Total investment grants ^b for local government units in milion PLN
224,0	83,4	91,7	259,6	224,8		Total
252,2	173,2	29,1	88,6	192,4		Gminas ^a
55,9	49,3	65,1	98,4	61,6		Powiats
228,4	62,6	201,7	334,2	137,6	.	Cities with powiat status Voivodship
83,5	709,4	168,9	-325,4	-303,7		Result of budgets of local government units in milion PLN
102,9	240,5	206,0	-84,8	82,1		Total
-75,9	346,7	-51,2	-234,1	-447,3		Gminas ^a
24,8	31,6	14,6	4,2	51,9		Powiats
31,7	90,7	-0,4	-10,8	9,5	.	Cities with powiat status Voivodship

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

b Sum of all types of investment grants

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Szczecinie

Selected data on Szczecin

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok): gazowych	1138264	968535	1649599	1546676	1471439
pyłowych	287	322	331	307	237
Odpady wytworzone (w tys. t)	463,0	246,1	209,8	239,2	245,8
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	351,1	347,3	326,8	308,4	286,1
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,00	-1,66	-1,67	-2,20	-1,41
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	527	539	558	577	597
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	5,6	6,0	6,4	9,2	11,2
Pracujący w sektorze przedsiębiorstw (stan w dniu 31 grudnia)	46398	47509	47414	48261	45200
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	9,7	9,9	11,0	10,6	9,3
Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	24,0	32,2	35,6	39,2	40,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	57	101	100	40	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3433,37	3628,58	3774,29	3912,12	4074,29
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	804	803	795	810	895
Liczba osób na 1 przychodnię	1815	1523	1503	1474	1454
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	8,3	8,1	8,8	8,8	9,1
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	.	93	116
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	160	159	162	165	165
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	117	114	115	116	115
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	16	17	18	20	21
Wskaźnik rentowności obrotu netto (w %)	2,9	2,7	2,3	2,7	3,4
Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca (ceny bieżące, tys. zł)	3115	2935	2780	2952	3568
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące, w mln zł)	4544,7	5961,4	6330,6	7351,1	5226,0
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące, w mln zł)	1713,4	1828,9	1511,1	1236,9	1509,7

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
1584226 229	1327756 283	1008914 274	969518 299	1470897 255		Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year): gases particulates
188,3	211,6	147,2	149,5	153,2	.	Waste generated (in thousand tonnes)
295,7	305,0	317,1	321,7	313,3	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
-2,16	-1,38	-1,65	-2,72	-2,69	-4,61	Natural increase per 1000 population
621	646	672	693	715	734	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
13,3	14,2	13,8	17,0	19,2	.	Share of children up to the age of 3 attending nurseries and children's club (in %)
45274	46462	50176	53314	55548	54514	Employed persons in enterprise sector (as of 31 December)
6,8	4,7	3,1	2,6	2,4	3,9	Registered unemployment rate (as of 31 December)
42,2	34,2	30,3	26,4	21,5	31,8	Share of long-term unemployed persons (in %)
14	8	11	15	6	18	Unemployed persons per a job offer
4255,2	4463,67	4681,12	5012,02	5324,17	5538,95	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector (in PLN)
2,4	2,3	2,3	2,2	2,2	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks
738	857	953	995	1012		Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
1449	1406	1364	1320	1400	.	Population per 1 out-patient departments
9,2	9,4	9,7	9,8	9,9	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
140	147	144	176	215	.	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
168	170	173	172	172	178	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
115	115	115	119	118	122	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
23	25	27	23	24	25	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
3,0	2,9	4,6	3,2	4,1	4,0	Net turnover profitability indicator (in %)
4586	3034	3037	3169	3422	.	Investment outlays per capita (current prices, in thousand PLN)
8303,1	6004,8	5819,9	5975,5	6492,2	8929,4	Sold production of industry (current prices, in milion PLN)
1733,3	994,5	976,9	1027,6	1029,9	1108,8	Construction and assembly production (current prices, in milion PLN)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,7	4,4	4,8	3,5	3,4
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca (w zł)	1967	2038	2447	2756	2921
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca (w zł)	935	1070	1080	744	1040

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
2,8	7,3	6,6	5,7	8,0	6,7	Dwellings completed per 1000 population
3317	3384	3322	3551	3844	.	Own revenues of gminas per capita (in PLN)
1645	606	826	1418	1693	.	Property expenditures of gminas per capita (in PLN)

